

GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

BEZOEKADRES
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER: 14 035
WWW.HILVERSUM.NL

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 15 januari 2026
ZAAKNUMMER 1909793
BEHANDELD DOOR P. Defferding
TELEFOON +31356292556
UW KENMERK 1909793
BIJLAGEN 2
BETREFT Resultaten naleefonderzoek alcoholverstreking Gooi en Vechtstreek en
Antenneonderzoek

Geachte raadsleden,

De naleving van alcoholregels in de regio blijft stabiel, maar jongeren komen nog te makkelijk aan alcohol. De gemeenten blijven hier regionaal op sturen, samen met onder meer onderwijs en horeca. Hilversum deelt deze uitkomsten met lokale aanbieders om de naleving te verbeteren.

In het naleefonderzoek is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in 2025 in de regio Gooi en Vechtstreek onderzocht. Daarbij is gekeken welke interventies verkopers toepassen tijdens de leeftijdscontrole (leeftijd vragen, ID vragen en hulpmiddelen gebruiken) en hoe deze samenhangen met naleving. Ook zijn de regionale cijfers vergeleken met die uit 2023 en met de landelijke naleving per verkoopkanaal.

De naleving is gemeten via mysteryshoponderzoek, waarbij 16- en 17-jarige jongeren 288 verkooppunten bezochten. De gewogen naleving in 2025 is 69,5% en verschilt niet significant van 2023 (66,5%). Alleen bij ketenslijterijen is de naleving significant gedaald. In andere verkoopkanalen zijn geen significante veranderingen gevonden.

Landelijk lag de naleving in 2024 op 32,9%. In 2025 scoort de regio Gooi en Vechtstreek bij cafetaria's, horeca, zelfstandige slijterijen, sportkantines en zelfstandige supermarkten significant hoger dan landelijk. Bij ketenslijterijen, borrelshops en ketensupermarkten zijn geen significante verschillen met de landelijke cijfers.

Het Antenneonderzoek (onderzoek naar middelengebruik onder jongeren) geeft inzicht in de ontwikkelingen rondom middelengebruik. Het Antenneonderzoek is in opdracht van Jellinek uitgevoerd en is vergelijkbaar met het Antenneonderzoek dat in Amsterdam wordt uitgevoerd.

Hieruit blijkt dat het middelengebruik in de Gooi en Vechtstreek redelijk stabiel is. Wel wordt opgemerkt dat het gebruik van vapes sterk is toegenomen. Ook wordt benoemd dat online gokken sinds de legalisering is toegenomen. De aanpak van (online) gokken maakt overigens geen onderdeel uit van het Preventie en Handhavingsplan (PHP) 2026 – 2029 (het regionale plan voor alcoholpreventie), omdat hier bewust is gekozen om in te zetten op het verminderen van alcohol- en middelengebruik. Naar aanleiding van de uitkomsten van dit antenneonderzoek vermelden we voor de volledigheid dat gokproblematiek is opgenomen in het gezondheidsbeleid. Onder actielijn 2 wordt ingegaan op mentaal welzijn en veerkracht, het inzetten op preventie, weerbaarheid en vroegsignalering in samenwerking met onderwijs, jongerenwerk en zorgpartners. Actielijn 3 ziet op bestaanszekerheid als basis voor gezondheid, vroegsignalering en ondersteuning van (jong)volwassenen binnen armoede- en schuldenbeleid.

Deze cijfers laten zien dat alcoholverstrekkers in de regio Gooi en Vechtstreek op de goede weg zijn. In vergelijking met de landelijke naleving scoort de regio duidelijk beter, wat ons sterkt in de koers die is ingezet met het PHP en de daarbij behorende activiteiten. Tegelijkertijd is bekend dat in Gooi en Vechtstreek, meer dan in de rest van Nederland, nog altijd veel alcohol wordt geconsumeerd. De aanbevelingen uit het naleefonderzoek zullen worden verwerkt in het uitvoeringsplan, dat volgt nadat het PHP door de gemeenteraden is vastgesteld.

De verzending van deze collegebrief met bijgevoegde onderzoeken is regionaal afgestemd, zodat iedere gemeenteraad tegelijkertijd hierover wordt geïnformeerd.

Net als na het vorige naleefonderzoek worden de alcoholverstrekkers via een brief op hoofdlijnen geïnformeerd over de resultaten. Zij ontvangen hierin complimenten en worden gestimuleerd hun positieve inzet voort te zetten. Tegelijkertijd krijgen zij handvatten om de naleving binnen hun onderneming verder te verbeteren.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n):

1. OBJ25010 Rapport Gooi en Vechtstreek
2. Antenneonderzoek 2024

A photograph of three young adults (two women and one man) sitting on concrete steps, smiling at the camera. The man on the left is wearing a red hoodie. The woman in the middle is wearing a denim jacket and has sunglasses on her head. The woman on the right is wearing a dark vest over a white shirt and has large white headphones around her neck. The background is a bright, slightly blurred outdoor setting.

**ONDERZOEK NAAR DE NALEIVING
VAN DE LEEFTIJDSGRENS BIJ
ALCOHOLVERKOOP
REGIO GOOI & VECHTSTREEK 2025**

© Copyright

Opdrachtgever

Regio Gooi en Vechtstreek

Onderzoeksteam

drs. Milou Geerlings

drs. Esmée Rutten

drs. Milou Hessels

Pelle van Slagmaat

drs. Gijs van Amerongen

Tim Wolters

Vormgeving

Hoogstede Ontwerpt

Wij bedanken alle auditoren en mysterykids voor hun inzet tijdens het veldwerk.

OVER BUREAU OBJECTIEF

Bureau Objectief wil een gezonde maatschappij stimuleren. Ons team van gedragspsychologen heeft veel ervaring met het uitvoeren van onderzoek en het adviseren op het gebied van beleidsontwikkeling. Door inzicht te geven in menselijke drijfveren, bieden we aanknopingspunten om gedrag op een positieve manier te veranderen. Zo doen we doelgroeponderzoek naar motieven en weerstanden, voeren we nalevingsonderzoek uit naar de leeftijdsgrens en het verbod op doorschenken en brengen we met behulp van jongerenonderzoek de leefwereld van de jeugd in kaart. Deze inzichten maken een gefundeerd beleid met risicogestuurde inzet van preventie- en handhavingsactiviteiten mogelijk. Ons bureau werkt vanuit een stevig fundament waarin wetenschap en praktijk elkaar ontmoeten.

Bureau Objectief zet zich al ruim 10 jaar in voor de verbetering van de kwaliteit van zowel de preventieve als handhavende activiteiten van gemeenten op het gebied van de Alcoholwet. Dit doen we in ruim 100 Nederlandse gemeenten. Rechtstreeks, maar ook in samenwerking met regionale partners zoals de GGD, VKN, en andere relevante regionale of lokale kennis- en uitvoerende partners van gemeenten. Daarnaast beschikken we over een interviewteam en een landelijk team van getrainde auditoren en mysterykids. Kwaliteit staat bij Bureau Objectief hoog in het vaandel. Wij zijn daarom ISO 20252:2019 gecertificeerd. Dit is een internationale kwaliteitsnorm voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Om aan deze kwaliteitsnorm te voldoen, ondergaan we jaarlijks een audit. Hierbij controleert een inspecteur of we onze onderzoeken volgens de ISO-richtlijnen uitvoeren. Daarnaast zijn we aangesloten bij het Data & Insights Network, de brancheorganisatie voor marktonderzoek.

INHOUD

Samenvatting	5
Inleiding	8
Aanleiding	8
Onderzoeksvragen	8
Methode	11
Mysteryshoponderzoek	11
Selectie mysterykids en auditoren	12
Procedure aankoop pogingen	12
Begeleiding mysterykids en ouders/verzorgers	14
Gemeten variabelen	15
Locatieselectie	16
Aankoop pogingen bij onbemenste kassa's	19
Analyse	19
Resultaten	22
Conclusie	40
Naleving leeftijdsgrens 2025	40
Interventies in het leeftijdscontroleproces	40
Conclusie	41
Aanbevelingen	44
Bepalen inzet risicogestuurd toezicht	45
Ondersteuning bij het verbeteren van de naleving	46
Referenties	53
Bijlage 1: begrippenlijst	55
Bijlage 2: betrouwbaarheidsintervallen & significantietoetsen	59

SAMENVATTING

In dit onderzoek is de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol anno 2025 vastgesteld in de regio Gooi en Vechtstreek. Ook is in kaart gebracht in hoeverre verkopers interventies inzetten bij de leeftijdscontrole, inclusief de samenhang hiervan met de naleving. Interventies zijn de handelingen die een verkoper kan toepassen in het proces van de leeftijdscontrole: leeftijd vragen, ID vragen en een hulpmiddel gebruiken. Ten slotte is onderzocht in hoeverre de nalevingscijfers voor de verkoop van alcohol in de regio Gooi en Vechtstreek verschillen van de nalevingscijfers uit 2023 en van de landelijke nalevingscijfers per verkoopkanaal^{1,2}.

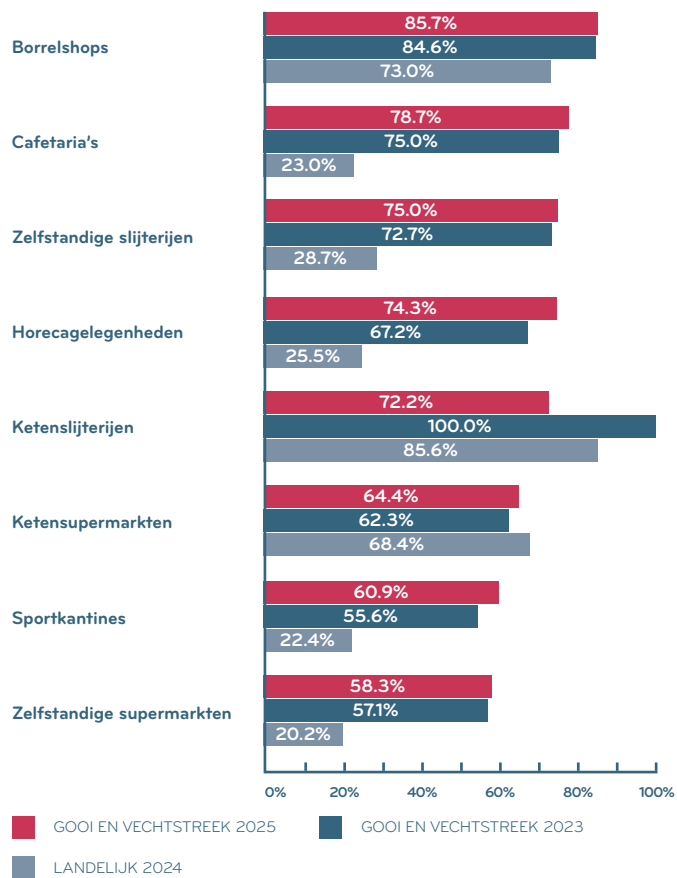
Om de naleving van de leeftijdsgrens vast te stellen is mysteryshoponderzoek uitgevoerd, waarbij 16- en 17-jarige jongeren een aankoop poging in scène zetten. In totaal bezochten zij 288 verkooppunten. Het gewogen totale nalevingscijfer voor alcoholverkoop is 69.5%.

Het gewogen totale nalevingscijfer voor alcoholverkoop in 2025 (69.5%) is niet significant veranderd in vergelijking met 2023 (66.5%). Bij ketenslijterijen is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in 2025 significant lager dan de naleving in 2023. In de andere verkoopkanalen zijn er geen significante veranderingen in de naleving geconstateerd.

De totale gewogen landelijke naleving was 32.9% in 2024. Bij cafetaria's, horecagelegenheden, zelfstandige slijterijen, sportkantines en zelfstandige supermarkten is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in de regio Gooi en Vechtstreek in 2025 significant hoger dan de landelijke naleving van het verkoopkanaal in 2024. Bij ketenslijterijen, borrelshops en ketensupermarkten is de naleving bij

alcoholverkoop in de regio Gooi en Vechtstreek in 2025 niet significant verschillend van de landelijke naleving in 2024.

Figuur 1. Nalevingscijfer per verkoopkanaal regio Gooi en Vechtstreek 2025, 2023 en landelijk 2024.

Verkopers die naar leeftijd én naar ID vragen of enkel naar ID vragen, scoren hoger op naleving. Verkopers die een hulpmiddel gebruiken bij de leeftijdscontrole ook. Alleen naar leeftijd vragen, hangt niet samen met een hogere naleving.

INLEIDING

AANLEIDING

Alcoholgebruik brengt veel risico's met zich mee, zeker voor minderjarigen. Voorbeelden zijn verminderde zelfbeheersing³ en een grotere kans op risicovol gedrag,⁴ ongevallen,⁵ geweld⁶ en vroegtijdige sterfte.⁷ Daarnaast kan overmatig alcoholgebruik zowel direct als later in het leven leiden tot gezondheidsproblemen. Voorbeelden daarvan zijn hersenschade en een hogere kans op verslaving.^{8,9}

De regio Gooi en Vechtstreek wil een cultuur stimuleren waarin het op een verantwoorde manier verkopen en gebruiken van alcohol de norm is. Naast preventieve maatregelen is toezicht en handhaving op de naleving van de Alcoholwet onmisbaar bij het bereiken van dit doel.

Om de voortgang van deze naleving in de regio Gooi en Vechtstreek te monitoren laten de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren periodiek nalevingsonderzoek uitvoeren. In dit onderzoek wordt de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar onderzocht bij verkooppunten van verschillende verkoopkanalen voor de aankoop van alcohol. Zo wordt duidelijk in hoeverre verkopers zich houden aan de leeftijdsgrens.

ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van het nalevingsonderzoek is om op een betrouwbare en representatieve manier de naleving per verkoopkanaal in 2025 vast te stellen bij alcoholverkoop. In Tabel 1 en 2 staan respectievelijk de hoofdvraag en de deelvragen van dit onderzoek.

Tabel 1. Hoofdvraag.

In hoeveel procent van de aankoopsgingen kunnen jongeren van 16 en 17 jaar oud géén alcoholhoudende dranken kopen bij de verkoopkanalen (cafeteria's, horecagelegenheden, slijterijen (ketenslijterijen, borrelshops en zelfstandige slijterijen), sportkantines en supermarkten (ketensupermarkten en zelfstandige supermarkten))?

Naast de hoofdvraag is ook onderzocht in hoeverre verkopers interventies toepassen tijdens het leeftijdscontroleproces, inclusief de samenhang hiervan met de naleving. Interventies zijn de handelingen die een verkoper kan toepassen in het proces van de leeftijdscontrole: leeftijd vragen, ID vragen en een hulpmiddel^I gebruiken. Tenslotte is onderzocht hoe de nalevingscijfers in de regio Gooi en Vechtstreek zich verhouden tot de nalevingscijfers van 2023 en tot de landelijke nalevingscijfers^{1,2}. De deelvragen staan in Tabel 2.

Tabel 2. Deelvragen.

In hoeveel procent van de aankoopsgingen wordt er bij de verschillende verkoopkanalen naar leeftijd gevraagd?

In hoeveel procent van de aankoopsgingen wordt er bij de verschillende verkoopkanalen naar een geldig legitimatiebewijs gevraagd?

In hoeveel procent van de aankoopsgingen wordt er bij de verschillende verkoopkanalen een hulpmiddel gebruikt bij de beoordeling van het legitimatiebewijs?

In hoeveel procent van de aankoopsgingen, waarbij interventies worden ingezet, wordt de alcoholhoudende drank niet verkocht bij de verschillende (sub)verkoopkanalen?

^I Verkopers kunnen een hulpmiddel gebruiken bij het controleren van de leeftijd op een legitimatiebewijs. Voorbeelden hiervan zijn: het intoetsen van de geboortedatum in een kassasysteem, een ID-scanner die de leeftijd op de legitimatie uitleest of een kalender die voor elke datum de uiterste geboortedatum aangeeft.

Hoe verhouden de nalevingspercentages per verkoopkanaal in de regio Gooi en Vechtstreek zich ten opzichte van het nalevingsonderzoek Gooi en Vecht uit 2023?

Hoe verhouden de nalevingspercentages per verkoopkanaal in de regio Gooi en Vechtstreek zich ten opzichte van het landelijke nalevingsonderzoek uit 2024?

METHODE

MYSTERYSHOPONDERZOEK

Het doel van het huidige onderzoek is om de naleving van de leeftijdsgrens door alcoholverkooppunten in de regio Gooi en Vechtstreek in kaart te brengen. Het naleven van de leeftijdsgrens houdt in dat de verkoper weigert om alcohol te verkopen aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Het nalevingsonderzoek resulteert in een nalevingscijfer: het percentage van het aantal aankoop pogingen waarbij een verkoopkanaal de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcoholproducten heeft nageleefd.

Om het nalevingscijfer van verschillende verkoopkanalen te meten, is gebruik gemaakt van zogenaamd mysteryshoponderzoek. Hierbij proberen 16- en 17-jarige jongeren ('mysterykids') alcohol te kopen onder toezicht van een ervaren begeleider ('auditor'). Het gaat om een aankoop poging van één leeftijdsgebonden product. In dit onderzoek is dat bier, wijn, mixdrank of sterke drank. Het gehanteerde onderzoeksprotocol respecteert de uitgangspunten van de Alcoholverwet. Het gaat hier namelijk om een geënceneerde aankoop: de mysterykids hebben géén intentie tot het gebruik van de gekochte alcoholproducten, maar doen de aankoop in het kader van onderzoek. Ook wordt er rekening gehouden met ethische en juridische normen.

De mysteryshopmethode heeft zich bewezen als een valide en betrouwbare methode. De methodiek geeft namelijk een natuurgetrouwde weergave van de daadwerkelijke beschikbaarheid van alcohol voor minderjarigen met een koopintentie en geeft een realistisch beeld van de naleving van een verkoopkanaal¹⁰.

In dit nalevingsonderzoek zijn de aankoop pogingen gedaan door een mix minderjarige jongens en meisjes. Aan de bezochte locaties is niet teruggekoppeld dat er een mysteryshoponderzoek had plaatsgevonden. Het mysteryshoponderzoek is uitgevoerd in april tot en met augustus 2025.

SELECTIE MYSTERYKIDS EN AUDITOREN

Voor dit onderzoek zijn mysterykids en auditoren geselecteerd die ervaring hebben met het uitvoeren van nalevingsonderzoek. Zij maken allen deel uit van een landelijk dekkend netwerk dat continu wordt onderhouden, zodat er altijd gekwalificeerde medewerkers ter beschikking staan. De auditoren zijn geselecteerd op basis van hun achtergrond en deskundigheid. Zij beschikken allen over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) en een APK-gekeurde auto met de benodigde verzekeringen. De auditoren zijn voor het onderzoek uitgebreid geïnformeerd over het onderzoeksprotocol en hun takenpakket. De auditoren staan vóór, tijdens en na de uitvoering van het nalevingsonderzoek in contact met elkaar en met het onderzoeksteam.

PROCEDURE AANKOOPPOGINGEN

Vorbereiding

Op een veldwerkdag wordt de mysterykid door de auditor opgehaald. Tijdens mysteryshoponderzoek zijn géén uiterlijke kenmerken toegestaan (pet, zonnebril, etc.) die een eerlijke inschatting van de leeftijd van de mysterykids in de weg kunnen staan. Voor vertrek wordt dit door de auditors gecontroleerd. Ook controleert de auditor voor vertrek of de mysterykid een geldig legitimatiebewijs en een pinpas bij zich heeft. Tot slot krijgt de mysterykid de laatste instructies.

Uitvoering

Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek is het van belang dat aankoop pogingen worden uitgevoerd op momenten waarop 16- en 17-jarigen dit in werkelijkheid ook zouden doen. Daarom worden sportkantines veelal in het weekend bezocht en vinden de aankoop pogingen vlak voor, tijdens of na reguliere wedstrijden van jeugdteams plaats. Horecagelegenheden worden zoveel mogelijk rondom het weekend bezocht. Ook bezoeken mysterykids enkel locaties op minstens 20 kilometer afstand van hun eigen woonplaats, om eventuele herkenning door verkopers te voorkomen.

Een locatie wordt over het algemeen door één mysterykid bezocht, waarbij één aankoop poging uitgevoerd wordt. Een uitzondering hierop zijn horecagelegenheden en sportkantines, omdat mysterykids zich hier onveilig kunnen voelen. Bij horecagelegenheden en sportkantines gaan mysterykids daarom in een tweetal (jongen en meisje) naar binnen. De mysterykid van het tweetal die géén aankoop poging hoeft te plegen, zorgt ervoor dat hij/zij buiten zicht is (bijvoorbeeld door gebruik te maken van het toilet) ten tijde van de aankoop poging. In dit geval vindt de communicatie tussen de mysterykids plaats via WhatsApp, zodat zij elkaar op de hoogte kunnen brengen wanneer de aankoop poging voltooid is. Wanneer een mysterykid aangeeft zich ook in een tweetal niet veilig te voelen, wordt de desbetreffende locatie op dat moment overgeslagen. De auditor bepaalt vervolgens samen met een coördinator of de locatie veilig genoeg is om op een later moment door (een) andere mysterykid(s) bezocht te worden. In het geval van een veilige locatie wordt de locatie op de onderzoekslijst voor een volgende route geplaatst. In het geval van een niet-veilige locatie wordt de locatie vervangen door een reserve locatie.

Wanneer een mysterykid naar zijn/haar leeftijd wordt gevraagd tijdens een aankoop poging, mag deze één keer jokken ('ik ben 18

jaar'). De mysterykid is wel verplicht om zijn of haar legitimatiebewijs te laten zien aan de verkoper wanneer deze hierom vraagt. Ook dient de mysterykid de locatie zonder discussie te verlaten als de aankoop geweigerd wordt.

Afronding

Om alle elementen van het aankoopproces vast te kunnen leggen, worden de geslaagde aankopen natuurgetrouw afgerond. De mysterykid rekent af via pinbetaling. Indien het gekochte product bedoeld is voor 'elders dan ter plaatse' (bijvoorbeeld bij een supermarkt), neemt de mysterykid het product mee naar de uitgang. Direct bij het verlaten van de locatie neemt de auditor vervolgens het product over. Voor het kopen van alcohol bij horecagelegenheden en sportkantines geldt echter dat de alcohol ter plaatse geconsumeerd dient te worden. In dat geval wordt de eventueel gekochte alcohol door de mysterykid onaangeroerd achtergelaten op de bar. Op deze manier blijft de alcohol onder de verantwoordelijkheid van het barpersoneel. Bovendien blijft de auditor in de buurt zodat deze, indien nodig, het onaangeroerde biertje of wijntje in bezit kan nemen en onopvallend kan verwijderen.

Aan het eind van iedere veldwerkdag worden de aankopen ingezameld in een sealbag en later collectief vernietigd. Zodra alle locaties voor de desbetreffende veldwerkdag bezocht zijn, brengt de auditor de mysterykid(s) naar huis.

BEGELEIDING MYSTERYKIDS EN OUDERS/VERZORGERS

Mysterykids worden getraind in het doen van mysteryshoponderzoek voordat zij ingezet worden voor aankoopopgaven ten behoeve van nalevingsonderzoeken. Zo krijgen zij van tevoren digitale instructies in de vorm van beeld en tekst. Hierin wordt de procedure

beschreven en wordt de rol van de mysterykid uitvoerig behandeld. Daarnaast voert elke nieuwe mysterykid een aantal proefaankopen uit voordat hij/zij aan een onderzoek meewerkt. Dit zijn aankopen die niet meetellen voor het onderzoek maar puur worden gebruikt voor trainingsdoeleinden. De auditor observeert de mysterykid tijdens deze proefaankopen nauwkeurig, zodat hij feedback kan geven waar nodig.

Naast de training en instructies die elke mysterykid voorafgaand ontvangt, wordt hij/zij gedurende elke veldwerkdag door een auditor geïnstrueerd en begeleid. Zo krijgt de mysterykid begeleiding bij het correct uitvoeren van de aankoopopgave en het registreren van de benodigde informatie na iedere aankoopopgave. De auditoren zijn tijdens een veldwerkdag verantwoordelijk voor het welzijn en de veiligheid van de mysterykids en gaan hierbij uit van de Arbeidstijdenwet. Wanneer een mysterykid aangeeft een locatie niet te willen bezoeken of de veldwerkdag te willen afbreken, dan luistert de auditor hiernaar. De resterende locaties worden vervolgens opnieuw gepland om op een later tijdstip te bezoeken. Naast de begeleiding die de mysterykids ontvangen tijdens een veldwerkdag, worden de mysterykids ook voorzien van de benodigde nazorg. De mysterykids kunnen te allen tijde contact opnemen met de contactpersoon voor de mysterykids en auditoren uit het onderzoeksteam of met de vertrouwenspersoon.

Ouders/verzorgers van de mysterykids krijgen informatie over de inhoud van nalevingsonderzoek en de achterliggende gedachte hiervan. De ouders/verzorgers geven daarnaast schriftelijk toestemming voor deelname van de jongeren aan een mysteryshoponderzoek.

GEMETEN VARIABLEN

In dit onderzoek worden verschillende variabelen gemeten om de naleving in kaart te brengen. Allereerst wordt onderzocht of er bij

een aankoop van alcohol door de verkoper naar leeftijd en/of legitimatiebewijs wordt gevraagd en of er een hulpmiddel wordt gebruikt bij het beoordelen van het legitimatiebewijs. Daarom wordt bij iedere aankoop poging het volgende vastgesteld:

- Heeft de verkoper de mysterykid naar zijn/haar leeftijd gevraagd?
 - Heeft de verkoper de mysterykid naar een geldig legitimatiebewijs gevraagd?
 - Heeft de verkoper (waarneembaar) gebruik gemaakt van een hulpmiddel om de leeftijd van de mysterykid te controleren?
- Dit wordt beoordeeld op basis van observatie. Het is niet altijd zichtbaar of er een hulpmiddel wordt gebruikt.

Daarnaast wordt onderzocht of de verkoper alcohol verkoopt aan de mysterykid:

- Heeft de verkoper de verkoop geweigerd?

Bij ketensupermarkten is er sprake van extra meting op de naleving, namelijk:

- Hoe hoog is de naleving bij onbemenste kassa's?

LOCATIESELECTIE

Om uitspraken te kunnen doen over de nalevingscijfers van de verschillende verkoopkanalen, is het van belang een representatieve steekproef te trekken. Om de grootte van deze steekproef te bepalen, zijn er drie parameters nodig: populatiegrootte, betrouwbaarheidsniveau en spreiding. Deze parameters leiden tot een minimum aantal locaties dat per verkoopkanaal bezocht moet worden om gefundeerde uitspraken over de naleving te kunnen doen. De drie parameters worden hieronder besproken. Vervolgens wordt beschreven hoe de representativiteit in dit onderzoek is gewaarborgd.

Populatiegrootte

De eerste parameter om de benodigde steekproefgrootte te kunnen bepalen, is de populatiegrootte, ofwel het totale aanbod van alco-

holverkooppunten in de regio Gooi en Vechtstreek. De populatiegrootte van de verschillende verkoopkanalen is vastgesteld op basis van onze eigen database. Deze database wordt ook gebruikt voor de landelijke nalevingsonderzoeken in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en wordt regelmatig bijgewerkt.

Betrouwbaarheidsniveau

De tweede parameter is het betrouwbaarheidsniveau van de resultaten. In dit onderzoek is voor ieder verkoopkanaal een minimaal betrouwbaarheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat met 90% zekerheid gezegd kan worden dat het nalevingscijfer dat gevonden wordt in de steekproef overeenkomt met de naleving van de gehele populatie. Dit betrouwbaarheidsniveau valt binnen de wetenschappelijke onderzoeksrichtlijnen.

Spreiding

De derde parameter om de juiste steekproefgrootte te kunnen bepalen, is de spreiding. Hiermee wordt de geschatte verdeling van de variabelen in de populatie bedoeld. In dit geval gaat het om de variabele 'naleving'. Bijvoorbeeld, als een naleving van 80% wordt verwacht, hoort daar een verwachte spreiding van 80% bij. Door deze verwachte spreiding mee te nemen in de berekening, zal de benodigde steekproefgrootte afnemen. Wanneer er geen onderbouwde verwachting bestaat over de verdeling van de variabele 'naleving', is het de wetenschappelijke standaard om uit te gaan van een spreiding van 50%. Dit leidt tot de maximale steekproefgrootte. In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van een spreidingsmaat van 50%, gelijk aan het landelijk nalevingsonderzoek².

Locaties opschonen

Het totale aanbod in de regio Gooi en Vechtstreek, verdeeld over de verschillende verkoopkanalen is herleid uit onze database. Echter kan het voorkomen dat bepaalde locaties niet meer bestaan (bij-

voorbeeld horecagelegenheden) of niet meer het juiste verkoopkanaal representeren (bijvoorbeeld een restaurant in plaats van een cafetaria). Daarom zijn de locatielijsten via vooronderzoek op internet gecontroleerd op zaken als een mogelijk faillissement of een verandering van verkoopkanaal. Wanneer een locatie niet geschikt was voor het onderzoek, is deze verwijderd uit de populatie. Zo is voor elk verkoopkanaal een populatiegrootte verkregen.

Beschikbaarheidsonderzoek

Op basis van eerdere nalevingsonderzoeken is bekend dat veel cafetaria's geen alcohol verkopen. Dat kan voor veel uitval van locaties zorgen. Daarom heeft er bij het opschonen van de locatielijsten ook telefonisch onderzoek plaatsgevonden om te achterhalen welke cafetaria's geen alcohol verkopen. Wanneer een locatie het product niet verkocht, is deze locatie verwijderd uit de populatie.

Steekproef bijstellen

Het opschonen van de locatielijsten en het uitvoeren van beschikbaarheidsonderzoek leidt vaak tot een afname van de populatiegrootte. Op basis van de gecorrigeerde populatiegrootte is de benodigde steekproefgrootte per verkoopkanaal berekend. In Tabel 3 is weergegeven hoeveel aankoop pogingen er per verkoopkanaal zijn uitgevoerd.

Tabel 3. Aantal uitgevoerde aankoop pogingen en populatiegrootte per verkoopkanaal.

	Aankoop pogingen	Populatie
Cafetaria's	47	47
Horecagelegenheden	74	74
Ketenslijterijen	11	11
Borrelshops	14	14
Zelfstandige slijterijen	16	16
Sportkantines	69	88
Ketensupermarkten	45	47
Zelfstandige supermarkten	12	12
Totaal	288	309

AANKOOPPOGINGEN BIJ ONBEMENSTE KASSA'S

In verschillende ketensupermarkten is niet alleen meer sprake van bemenste kassa's, maar zijn er ook onbemenste kassa's aanwezig. Om te onderzoeken of er een verschil bestaat in de naleving tussen beide typen kassa's, zijn van de 45 aankoop pogingen in ketensupermarkten 20 uitgevoerd bij bemenste kassa's en 25 bij onbemenste kassa's.

ANALYSE

Allereerst is per verkoopkanaal het nalevingscijfer van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in 2025 berekend. Hierbij is ook berekend hoe vaak verkopers naar leeftijd hebben gevraagd, hoe vaak zij om een legitimatiebewijs hebben gevraagd en of er hulpmiddelen zijn gebruikt bij het controleren van het legitimatiebewijs. Daarnaast is bekeken in welke mate de interventies leidden tot naleving. Ook is

er een totaal regionaal nalevingscijfer berekend. Tenslotte is voor elk verkoopkanaal een vergelijking gemaakt met het nalevingscijfer Regio Gooi en Vechtstreek 2023 en het landelijke nalevingscijfer uit 2024^{1,2}. Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van puntprevalenties, betrouwbaarheidsintervallen en weegfactoren. Deze worden hieronder toegelicht. Vervolgens wordt ook uitgelegd hoe de verschillen in naleving berekend zijn.

Puntprevalenties en betrouwbaarheidsintervallen

De nalevingscijfers zijn berekend door de frequentie van naleving te delen door het totale aantal aankoop pogingen. Per verkoopkanaal zijn de frequenties en percentages (puntprevalenties) gerapporteerd. Daarnaast zijn voor alle nalevingspercentages betrouwbaarheidsintervallen (BI)^{II} berekend met behulp van de Wilson Score. Het 95%-BI van een gemeten percentage geeft aan dat als deze meting 100 maal wordt herhaald, de gemeten waarde 95 maal binnen dit interval zal liggen. Bijvoorbeeld, wanneer de puntschatting 20.2% bedraagt met een 95% BI van 16.1% tot 25.1%, dan zal het nalevingscijfer bij 95 van 100 herhaalde metingen tussen de 16.1% en 25.1% vallen. De breedte van het BI geeft de precisie van de schatting weer; hoe smaller het BI, hoe preciezer de schatting van het werkelijke nalevingscijfer is.

Gewogen totale nalevingscijfer

Om tot een regionaal nalevingscijfer te komen, dient er rekening gehouden te worden met het relatieve aandeel verkooppunten van elk verkoopkanaal binnen het totale aantal verkooppunten in de regio Gooi en Vechtstreek (populatiegrootte). Dit is mogelijk door gebruik te maken van weegfactoren. Voor elk verkoopkanaal is er een weegfactor bepaald door de proportie van het verkoopkanaal in het totale aantal verkooppunten te delen door de proportie van het verkoopkanaal in de steekproef. Vervolgens is bij ieder verkoopkanaal

^{II} Het betrouwbaarheidsinterval is iets anders dan het eerder genoemde betrouwbaarheidsniveau. Het betrouwbaarheidsniveau geeft aan in hoeverre het zeker is dat het gemiddelde van de populatie in dit betrouwbaarheidsinterval zit.

de corresponderende weegfactor op het nalevingscijfer toegepast. Dit resulteerde in een gewogen totaal nalevingscijfer voor alcoholverkoop in de regio Gooi en Vechtstreek.

Verschillen tussen nalevingscijfers

Naast het berekenen van de actuele nalevingscijfers, is ook berekend in hoeverre de naleving per verkoopkanaal in de regio Gooi en Vechtstreek verschilt van naleving in 2023 en de landelijke naleving per verkoopkanaal in 2024^{1,2}.

Significante verschillen

Om te bepalen of een verschil tussen nalevingscijfers berust op toeval of op een werkelijk verschil, kan gekeken worden naar de mate van overlap tussen de betrouwbaarheidsintervallen (BI's). Er mag van een significant verschil gesproken worden als de BI's elkaar niet overlappen. Bijvoorbeeld, wanneer het BI van nalevingscijfer A tussen de 53.6% en de 64.7% ligt en dat van nalevingscijfer B tussen 65.9% en 76.9%, is er geen overlap tussen de betrouwbaarheidsintervallen. Er is hier een significant verschil tussen de nalevingscijfers.

Als de twee BI's wel overlappen, is er meer informatie nodig om een conclusie te trekken. In dat geval wordt het 95%-BI van het verschil tussen nalevingscijfer A en nalevingscijfer B berekend. Als dit 95%-BI de waarde 0% bevat, kan geconcludeerd worden dat de twee nalevingscijfers niet significant verschillen. Bevat het BI niet de waarde 0%, dan verschillen de nalevingscijfers wel significant van elkaar. Ook voor het 95%-BI van een verschil geldt: hoe kleiner het interval, hoe preciezer de schatting van het werkelijke verschil in naleving. Daarnaast geldt dat het interval steeds kleiner wordt bij een groter aantal aankoop pogingen.

RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek beschreven. De nalevingscijfers worden per verkoopkanaal gerapporteerd. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de resultaten per stap in het leeftijdscontroleproces en de vergelijking met de naleving in 2023 en de landelijke naleving^{1,2}. De resultaten zijn verwerkt in informatieve illustraties. In bijlage 2 zijn de bijbehorende betrouwbaarheidsintervallen en significantietoetsen opgenomen.

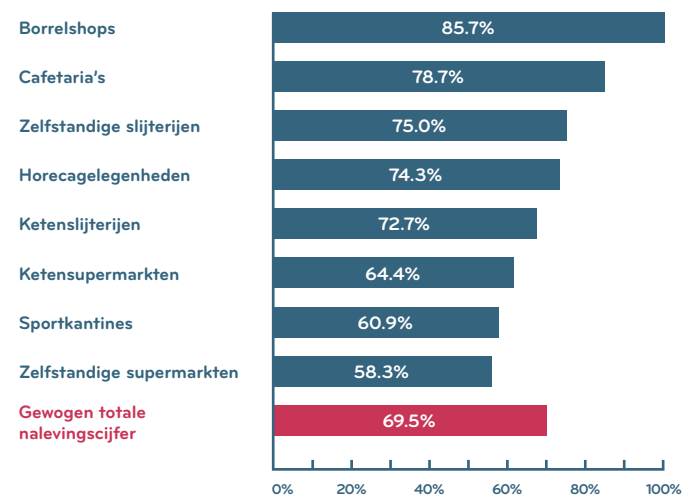
RESULTATEN

Naleving in 2025

Het gewogen totale nalevingscijfer voor alcoholverkoop bij alle verkoopkanalen in 2025 is 69.5%. Gemiddeld wordt de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol dus in 69.5% van de gevallen nageleefd. Figuur 2 geeft het gewogen totale nalevingscijfer en de nalevingscijfers per verkoopkanaal weer.

Bij borrelshops is er bij 12 van de 14 aankoopogingen nageleefd (85.7%). Bij cafetaria's is er bij 37 van de 47 aankoopogingen nageleefd (78.7%). Bij zelfstandige slijterijen is er bij 12 van de 16 aankoopogingen nageleefd (75.0%). Bij horecagelegenheden is er bij 55 van de 74 aankoopogingen nageleefd (74.3%). Bij ketenslijterijen is er bij 9 van de 11 aankoopogingen nageleefd (72.7%). Bij ketensupermarkten is er bij 29 van de 45 aankoopogingen nageleefd (64.4%). Bij sportkantines is er bij 42 van de 69 aankoopogingen nageleefd (60.9%). Bij zelfstandige supermarkten is er bij 8 van de 12 aankoopogingen nageleefd (58.3%).

Figuur 2. Gewogen totale nalevingscijfer en nalevingscijfer per verkoopkanaal regio Gooi en Vechtstreek 2025*

* aankoopogingen bij supermarkten zijn gedeeltelijk bij onbemenste kassa's uitgevoerd.

NALEVING ALCOHOLVERKOOP CAFETARIA'S

INTERVENTIES

Bij 5 van de 47 aankoopopgelingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (10.6%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

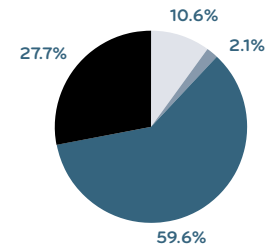
Bij 1 van de 47 aankoopopgelingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (2.1%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

Bij 28 van de 47 aankoopopgelingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (59.6%). Dit leidde in 24 gevallen tot naleving (85.7%).

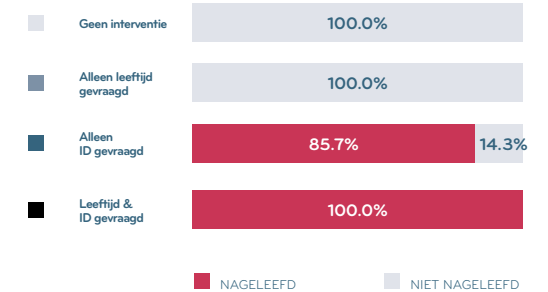
Bij 13 van de 47 aankoopopgelingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (27.7%). Dit leidde in 13 gevallen tot naleving (100.0%).

Interventies

n=47

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 41 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 10 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (24.4%).

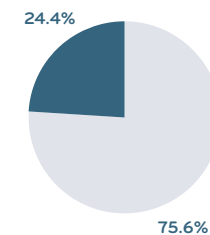
- 2 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 8 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ander hulpmiddel.

Dit leidde in 10 gevallen tot naleving (100.0%).

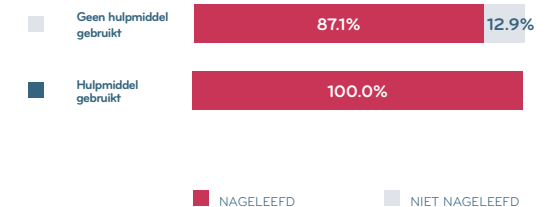
Van de 31 aankoopopgelingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (75.6%), is er 27 keer nageleefd (87.1%).

Hulpmiddelgebruik

n=41

Naleving

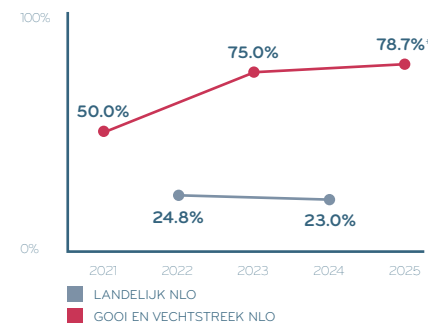
NALEVING

Bij 37 van de 47 aankoopopgelingen is er nageleefd (78.7%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (75.0%).

De naleving in 2025 is significant hoger ten opzichte van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (23.0%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 CAFETARIA'S

78.7%

[65.1, 88.0]

* significant verschillend van landelijke naleving 2024

NALEVING ALCOHOLVERKOOP HORECAGELEGENHEDEN

INTERVENTIES

Bij 13 van de 74 aankoop pogingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (17.6%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

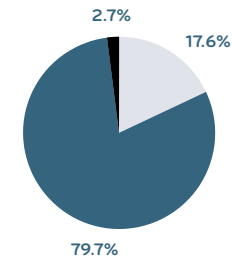
Bij 0 van de 74 aankoop pogingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 59 van de 74 aankoop pogingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (79.7%). Dit leidde in 53 gevallen tot naleving (89.8%).

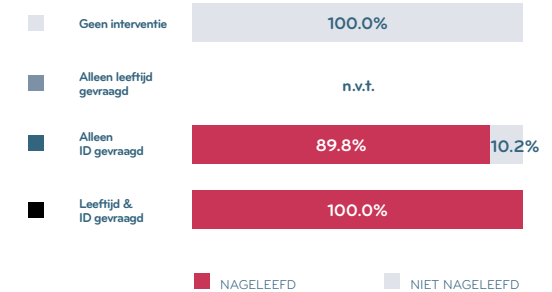
Bij 2 van de 74 aankoop pogingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (2.7%). Dit leidde in 2 gevallen tot naleving (100.0%).

Interventies

n=74

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

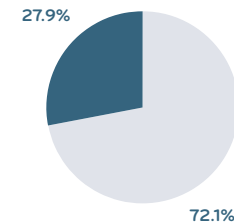
Van de 61 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 17 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (27.9%).

- 2 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 15 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ander hulpmiddel.

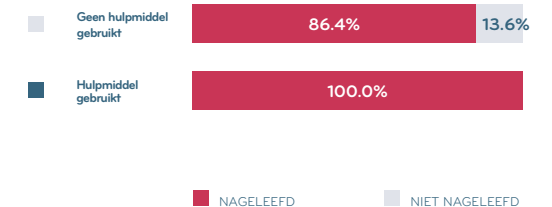
Dit leidde in 17 gevallen tot naleving (100.0%).

Hulpmiddelgebruik

n=61

Naleving

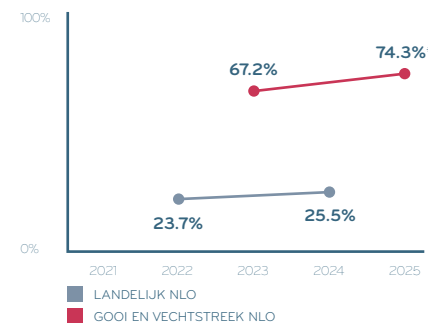
NALEVING

Bij 55 van de 74 aankoop pogingen is er nageleefd (74.3%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (67.2%).

De naleving in 2025 is significant hoger ten opzichte van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (25.5%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 HORECAGELEGENHEDEN

74.3%

[63.3, 82.9]

* significant verschillend van landelijke naleving 2024

NALEVING ALCOHOLVERKOOP KETENSLIJTERIJEN

INTERVENTIES

Bij 1 van de 11 aankoop pogingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (9.1%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

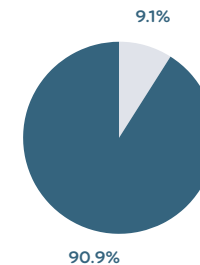
Bij 0 van de 11 aankoop pogingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 10 van de 11 aankoop pogingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (90.9%). Dit leidde in 8 gevallen tot naleving (80.0%).

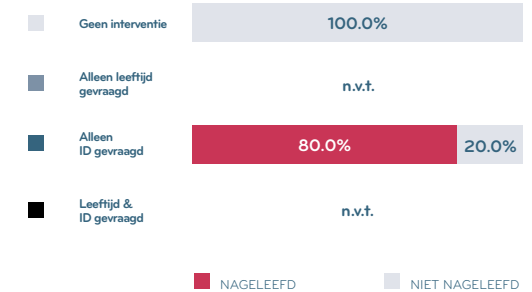
Bij 0 van de 11 aankoop pogingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (0.0%).

Interventies

n=11

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 10 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 3 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (30.0%).

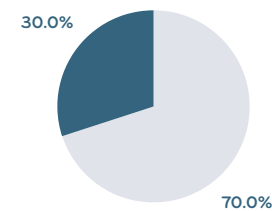
- 3 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.

Dit leidde in 3 gevallen tot naleving (100.0%).

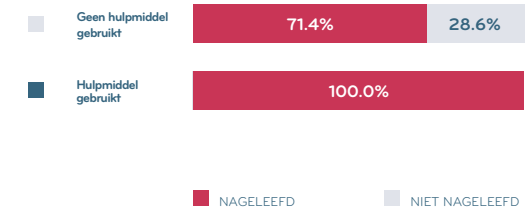
Van de 7 aankoop pogingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (70.0%), is er 5 keer nageleefd (71.4%).

Hulpmiddelgebruik

n=10

Naleving

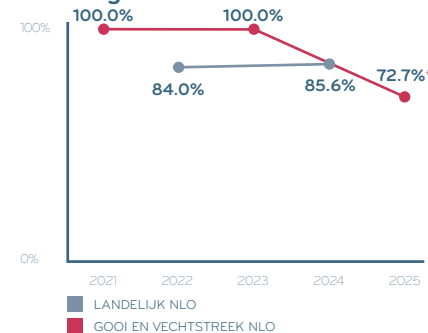
NALEVING

Bij 8 van de 11 aankoop pogingen is er nageleefd (72.7%).

De naleving in 2025 verschilt significant van de naleving in 2023 (100.0%).

De naleving in 2025 is niet significant verschillend van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (85.6%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 KETENSLIJTERIJEN

72.7%

[43.4, 90.3]

* significant verschillend van naleving Gooi en Vechtstreek 2023

NALEVING ALCOHOLVERKOOP BORRELSHOPS

INTERVENTIES

Bij 0 van de 14 aankoopopgingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (0.0%).

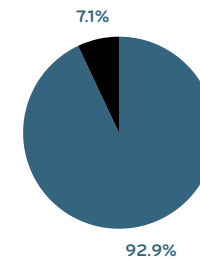
Bij 0 van de 14 aankoopopgingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 13 van de 14 aankoopopgingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (92.9%). Dit leidde in 11 gevallen tot naleving (84.6%).

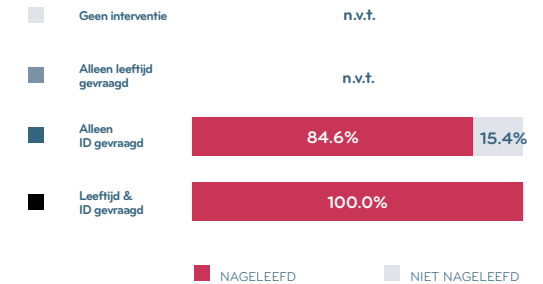
Bij 1 van de 14 aankoopopgingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (7.1%). Dit leidde in 1 gevallen tot naleving (100.0%).

Interventies

n=14

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 14 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 9 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (64.3%).

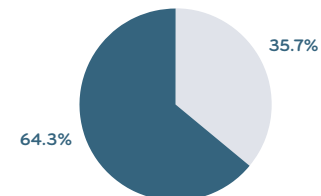
- 6 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 1 verkoper controleerde de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 2 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ander hulpmiddel.

Dit leidde in 8 gevallen tot naleving (88.9%).

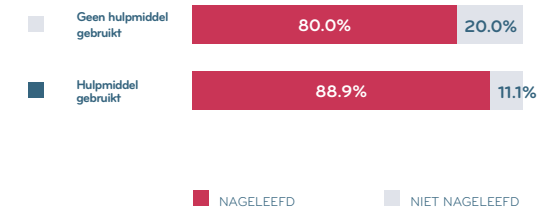
Van de 5 aankoopopgingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (35.7%), is er 4 keer nageleefd (80.0%).

Hulpmiddelgebruik

n=14

Naleving

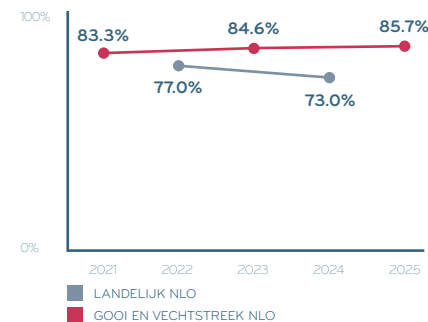
NALEVING

Bij 12 van de 14 aankoopopgingen is er nageleefd (85.7%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (84.6%).

De naleving in 2025 is niet significant verschillend van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (73.0%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 BORRELSHOPS

85.7%

[60.1, 96.0]

NALEVING ALCOHOLVERKOOP ZELFSTANDIGE SLIJTERIJEN

INTERVENTIES

Bij 2 van de 16 aankoopopgaven paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (12.5%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

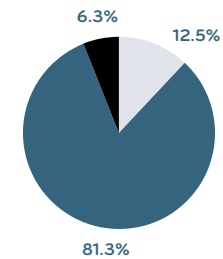
Bij 0 van de 16 aankoopopgaven vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 13 van de 16 aankoopopgaven vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (81.3%). Dit leidde in 11 gevallen tot naleving (84.6%).

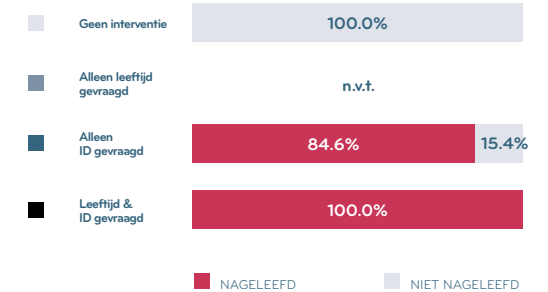
Bij 1 van de 16 aankoopopgaven vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (6.3%). Dit leidde in 1 gevallen tot naleving (100.0%).

Interventies

n=16

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 14 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 2 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (14.3%).

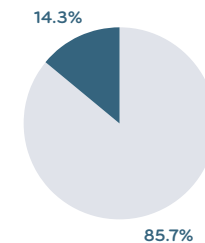
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 2 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ander hulpmiddel.

Dit leidde in 2 gevallen tot naleving (100.0%).

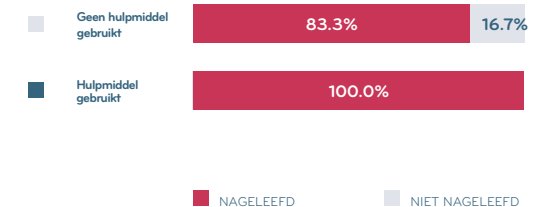
Van de 12 aankoopopgaven waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (85.7%), is er 10 keer nageleefd (83.3%).

Hulpmiddelgebruik

n=14

Naleving

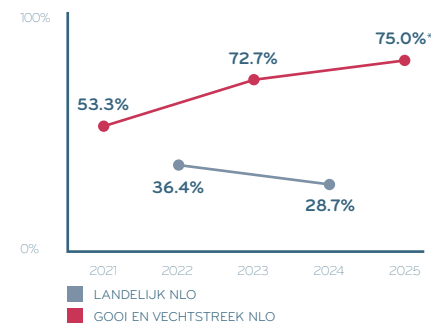
NALEVING

Bij 12 van de 16 aankoopopgaven is er nageleefd (75.0%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (72.7%).

De naleving in 2025 is significant verschillend vergeleken met de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (28.7%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 ZELFSTANDIGE SLIJTERIJEN

75.0%

[50.5, 89.8]

* significant verschillend van landelijke naleving 2024

NALEVING ALCOHOLVERKOOP SPORTKANTINES

INTERVENTIES

Bij 11 van de 69 aankoopopgelingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (15.9%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

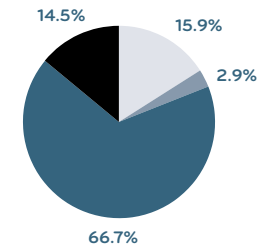
Bij 2 van de 69 aankoopopgelingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (2.9%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

Bij 46 van de 69 aankoopopgelingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (66.7%). Dit leidde in 35 gevallen tot naleving (76.1%).

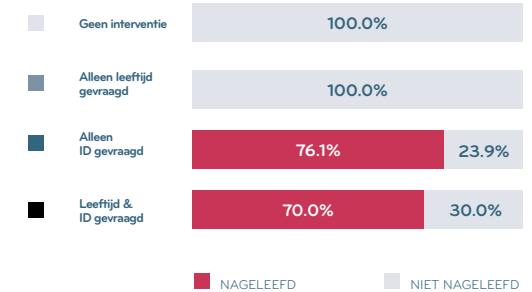
Bij 10 van de 69 aankoopopgelingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (14.5%). Dit leidde in 7 gevallen tot naleving (70.0%).

Interventies

n=69

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 56 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 10 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (17.9%).

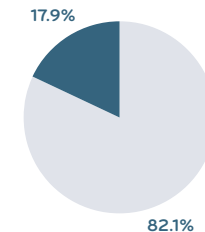
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 1 verkoper controleerde de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 9 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een kalender.

Dit leidde in 9 gevallen tot naleving (90.0%).

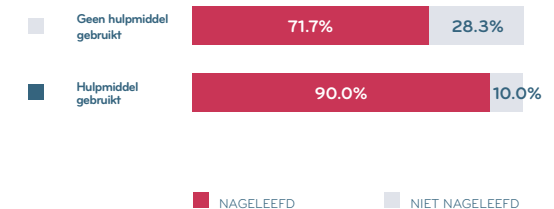
Van de 46 aankoopopgelingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (82.1%), is er 33 keer nageleefd (71.7%).

Hulpmiddelgebruik

n=56

Naleving

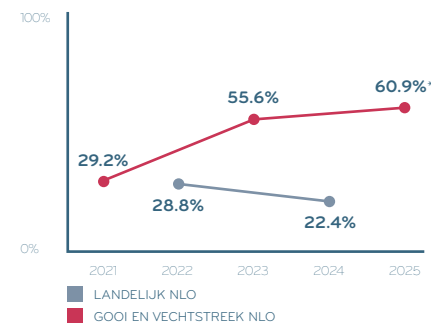
NALEVING

Bij 42 van de 69 aankoopopgelingen is er nageleefd (60.9%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (55.6%).

De naleving in 2025 is significant hoger ten opzichte van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (22.4%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 SPORTKANTINES

60.9%

[49.1, 71.5]

* significant verschillend van landelijke naleving 2024

NALEVING ALCOHOLVERKOOP KETENSUPERMARKTEN

INTERVENTIES

Bij 8 van de 45 aankoopopgelingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (17.8%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

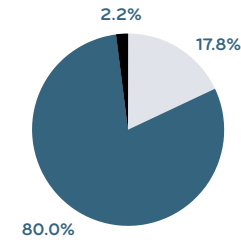
Bij 0 van de 45 aankoopopgelingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 36 van de 45 aankoopopgelingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (80.0%). Dit leidde in 28 gevallen tot naleving (77.8%).

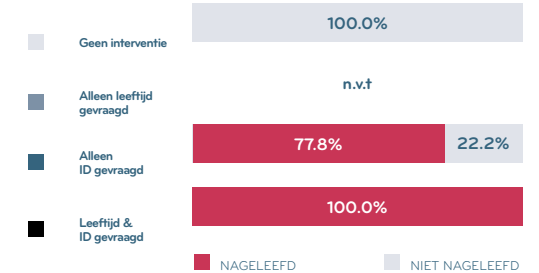
Bij 1 van de 45 aankoopopgelingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (2.2%). Dit leidde in 1 geval tot naleving (100.0%).

Interventies

n=45

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 37 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 18 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (48.6%).

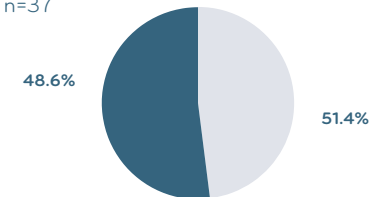
- 15 verkopers controleerden de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 2 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 1 verkoper controleerde de leeftijd door gebruik van een kalender.

Dit leidde in 17 gevallen tot naleving (94.4%).

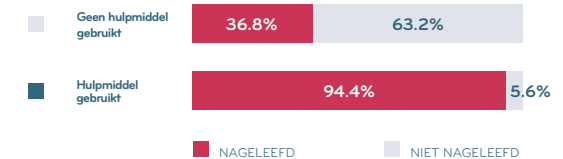
Van de 19 aankoopopgelingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (51.4%), is er 7 keer nageleefd (36.8%).

Hulpmiddelgebruik

n=37

Naleving

NALEVING BEMENSTE KASSA'S VERSUS ONBEMENSTE KASSA'S

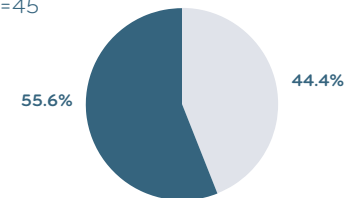
Van de 45 aankoopopgelingen bij ketensupermarkten zijn 20 aankoopopgelingen (44.4%) uitgevoerd bij bemenste kassa's en 25 aankoopopgelingen bij onbemenste kassa's (55.6%).

Van de 20 aankoopopgelingen bij bemenste kassa's is er 11 keer nageleefd (55.0%). Van de 25 aankoopopgelingen bij onbemenste kassa's is er 18 keer nageleefd (72.0%).

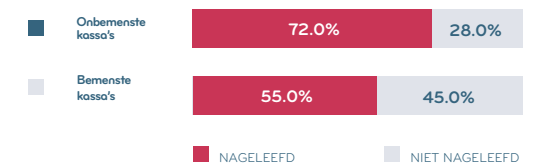
De naleving bij bemenste kassa's verschilt niet significant van de naleving bij onbemenste kassa's.

Bemenste kassa / onbemenste kassa

n=45

Naleving

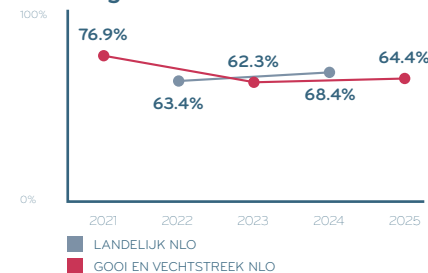
NALEVING

Bij 29 van de 45 aankoopopgelingen is er nageleefd (64.4%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (62.3%).

De naleving in 2025 is niet significant verschillend vergeleken met de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (68.4%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 KETENSUPERMARKTEN

64.4%
[49.8, 76.8]

NALEVING ALCOHOLVERKOOP ZELFSTANDIGE SUPERMARKTEN

INTERVENTIES

Bij 3 van de 12 aankoopogingen paste de verkoper geen interventies toe in het verkoopproces (25.0%). Dit leidde in 0 gevallen tot naleving (0.0%).

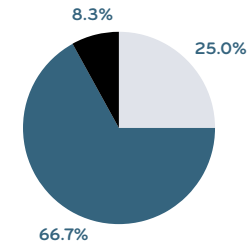
Bij 0 van de 12 aankoopogingen vroeg de verkoper alleen naar de leeftijd van de mysterykid (0.0%).

Bij 8 van de 12 aankoopogingen vroeg de verkoper enkel naar de ID van de mysterykid (66.7%). Dit leidde in 6 gevallen tot naleving (75.0%).

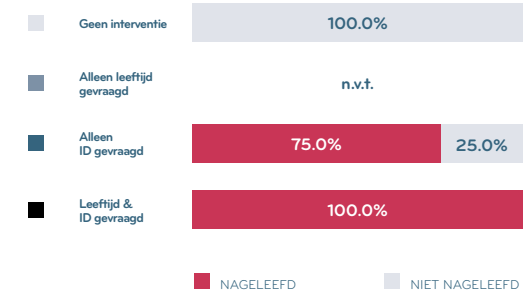
Bij 1 van de 12 aankoopogingen vroeg de verkoper zowel naar de leeftijd als naar ID (8.3%). Dit leidde in 1 geval tot naleving (100.0%).

Interventies

n=12

Naleving

HULPMIDDELGEBRUIK NA ID-VRAAG

Van de 9 keer dat er naar ID is gevraagd, is er 3 keer zichtbaar een hulpmiddel gebruikt om de geboortedatum te controleren (33.3%).

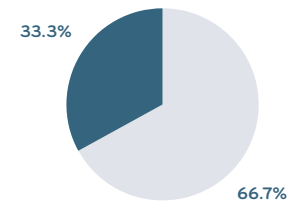
- 1 verkoper controleerde de leeftijd door de geboortedatum in te toetsen in het kassasysteem.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door middel van een pop-up.
- 0 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ID-checker.
- 2 verkopers controleerden de leeftijd door gebruik van een ander hulpmiddel.

Dit leidde in 3 gevallen tot naleving (100.0%).

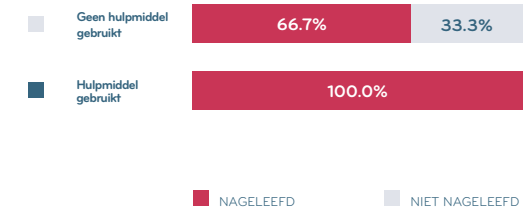
Van de 6 aankoopogingen waarbij geen hulpmiddel is gebruikt (66.7%), is er 4 keer nageleefd (66.7%).

Hulpmiddelgebruik

n=9

Naleving

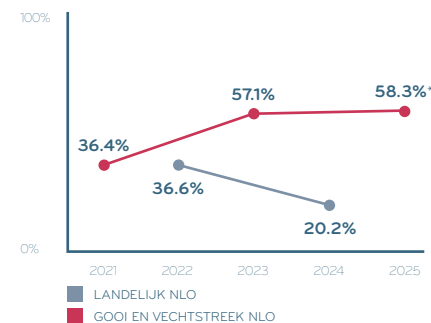
NALEVING

Bij 7 van de 12 aankoopogingen is er nageleefd (58.3%).

De naleving in 2025 verschilt niet significant van de naleving in 2023 (57.1%).

De naleving in 2025 is significant hoger ten opzichte van de gemiddelde landelijke naleving in 2024 (20.2%).

Naleving

NALEVING ALCOHOL 2025 ZELFSTANDIGE SUPERMARKTEN

58.3%

[32.0, 80.7]

* significant verschillend van landelijke naleving 2024

CONCLUSIE

Voor de verkoop van alcoholproducten geldt een leeftijdsgrens van 18 jaar. Het naleven van deze leeftijdsgrens houdt in dat een verkoper weigert om alcohol te verkopen aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. In opdracht van de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren is onderzoek gedaan naar de naleving van de leeftijdsgrens in 2025 in de regio Gooi en Vechtstreek. Aan de hand van mysteryshoponderzoek is de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in 2025 vastgesteld met een gewogen totale nalevingscijfer en nalevingscijfers per verkoopkanaal. Ook is onderzocht in hoeverre verkopers interventies toepasten tijdens het leeftijdscontroleproces, inclusief de samenhang hiervan met de naleving. Daarnaast is onderzocht hoe de nalevingscijfers in de regio Gooi en Vechtstreek zich verhouden tot de nalevingscijfers uit 2023 en de landelijke nalevingscijfers uit 2024.

NALEVING LEEFTIJDSGRENS 2025

In het mysteryshoponderzoek in 2025 is het gewogen totale nalevingscijfer voor de verkoop van alcohol 69.5%. De naleving bij alcoholverkoop loopt anno 2025 uiteen van 58.3% bij zelfstandige supermarkten tot 85.7% bij borrelshops.

INTERVENTIES IN HET LEEFTIJDSCONTROLEPROCES

In het hoofdstuk 'Resultaten' is per verkoopkanaal gerapporteerd in hoeveel procent van de aankoop pogingen er interventies zijn toegepast door de verkoper (het vragen naar leeftijd en/of naar een geldig legitimatiebewijs en/of het gebruiken van een hulpmiddel), inclusief de samenhang hiervan met de naleving.

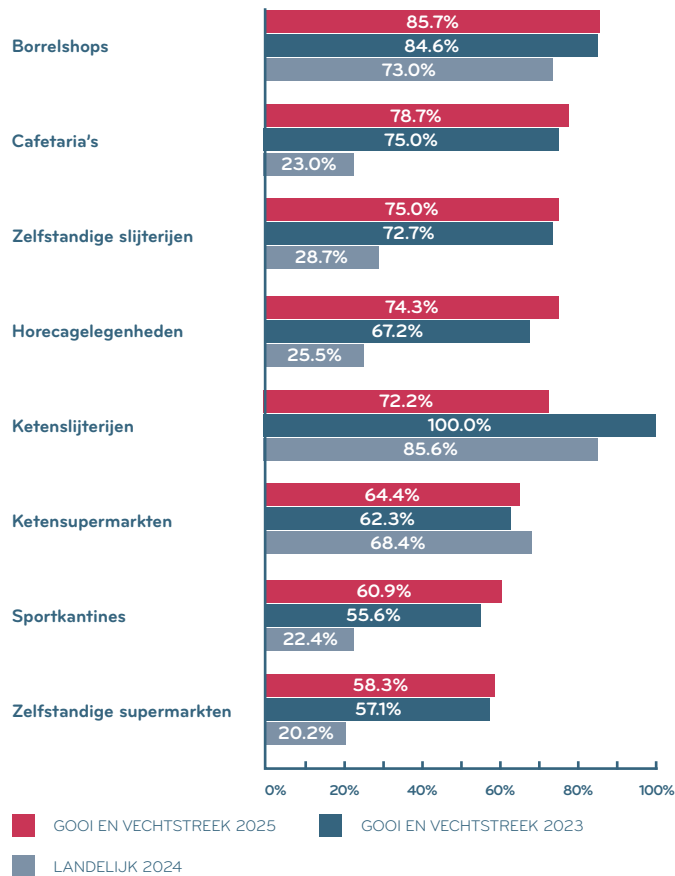
Het vragen naar ID en het gebruiken van een hulpmiddel blijken belangrijke voorspellers voor naleving. Het gebruiken van een hulpmiddel bij de controle van het legitimatiebewijs leidde in dit onderzoek in de meeste gevallen tot naleving. Geen hulpmiddel gebruiken na het vragen naar ID leidde tot wisselende resultaten in de naleving.

NALEVING LEEFTIJDSGRENS 2025 VERGELEKEN MET 2023 EN LANDELIJK 2024

In het mysteryshoponderzoek in 2025 is het gewogen totale nalevingscijfer voor de verkoop van alcohol 69.5%. Deze was in 2023 66.5%. Bij ketenslijterijen is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in 2025 significant lager dan de naleving in 2023. In de andere verkoopkanalen zijn er geen significante veranderingen in de naleving geconstateerd.

De totale gewogen landelijke naleving was 32.9% in 2024. Bij cafetaria's, horecagelegenheden, zelfstandige slijterijen, sportkantines en zelfstandige supermarkten is de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop in de regio Gooi en Vechtstreek in 2025 significant hoger dan de landelijke naleving van het verkoopkanaal in 2024. Bij ketenslijterijen, borrelshops en ketensupermarkten is de naleving bij alcoholverkoop in de regio Gooi en Vechtstreek in 2025 niet significant verschillend van de landelijke naleving in 2024.

Figuur 2. Nalevingscijfer per verkoopkanaal regio Gooi en Vechtstreek 2025, 2023 en landelijk 2024.

CONCLUSIE

Bij ketenslijterijen is de naleving significant lager ten opzichte van het nalevingscijfer in 2023. Bij de meeste verkoopkanalen is de naleving hoger dan het gemiddelde uit het landelijk onderzoek 2024. De uitkomsten van het onderzoek geven aanknopingspunten voor het voortzetten van de preventie- en handhavingsactiviteiten in de regio. In het volgende hoofdstuk worden hiervoor aanbevelingen gegeven.

AANBEVELINGEN

De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdere meren bouwen aan een gezonde toekomst voor hun inwoners. Hierbij is verantwoorde alcoholverkoop van uiterst belang. De leeftijdsgrens dient om minderjarigen te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol. Echter wordt deze leeftijdsgrens nog niet in alle gevallen nageleefd. In het Nationaal Preventieakkoord is de doelstelling van 100% naleving in 2030 vastgelegd¹³. De gemeenten brengen in kaart waar mogelijk gezondheidsrisico's ontstaan door onderzoek te laten doen naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcoholverkoop. Aan de hand van deze onderzoeksresultaten kan er gemonitord worden of het nalevingspercentage richting de doelstelling van 100% naleving voor het jaar 2030 gaat. Ook kan met behulp van deze resultaten een passend beleid worden gevoerd of voortgezet.

In dit hoofdstuk worden aanbevelingen toegelicht met als doel om de naleving van de leeftijdsgrens positief te blijven beïnvloeden. De opgestelde aanbevelingen zijn aansluitend op:

- de nalevingscijfers voortkomend uit het huidige onderzoek;
- gedragswetenschappelijke expertise en ervaring in het veld;
- het Uitvoeringsplan Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Drugs 2025;
- de pijlers uit het Nationaal Preventieakkoord.

Het eerste deel van de aanbevelingen richt zich op de inzet van risicogestuurd toezicht. Het tweede deel van de aanbevelingen hebben betrekking op het ondersteunen van verkopers bij de verbetering van de naleving.

INZET RISICOGESTUURD TOEZICHT

Het risicogestuurd inzetten van preventie- en handhavingsactiviteiten is een belangrijk onderdeel in het Uitvoeringsplan Preventie- en Handhavingsplan 2025 van de Regio Gooi en Vechtstreek¹¹. Dit houdt in dat de middelen daar worden ingezet waar jongeren heengaan (de hotspots) én waar de kans het grootst is dat ze erin slagen om alcohol te kopen. In het plan wordt uitgelegd op welke manier de toezichtsfrequentie wordt bepaald.

Risicogestuurde inzet van testkopermethode

De gemeente Hilversum heeft de afgelopen jaren gebruik gemaakt van de testkopermethode. Dit nadat in het Preventie- en Handhavingsplan is opgenomen dat deze methode vanaf 2021 ingezet ging worden in alle verkoopkanalen.

De testkopermethode is een stevigere vorm van toezicht dan de observationele methode. Daarom is een goed bestuurlijk draagvlak bij het inzetten van de testkopermethode essentieel. Bij een waarschuwing of boete is het belangrijk dat bestuurders voet bij stuk houden, anders verdwijnt de effectiviteit van de methode. Verder is het bij de testkopermethode ook aan te raden om deze risicogericht in te zetten (zoals eerder besproken). Op de website van de handreiking Alcoholwet staan meer tips over de inzet van de testkopermethode. Klik [hier](#) om naar de website te gaan.

De testkopermethode kan ervoor zorgen dat de verkopers van de verschillende verkoopkanalen meer alert zijn op het vragen naar ID en naleven van de leeftijdsgrens. Dit om de kans op een waarschuwing of zelfs een boete te minimaliseren. Wij verwachten daarom ook dat het implementeren van deze testkopermethode in de gemeente een groot aandeel heeft gehad in de stijging van het nalevingspercentage over de afgelopen jaren. Om deze stijgende lijn in nalevingspercentage te behouden adviseren wij dan ook om de test-

kopermethode in te blijven zetten binnen de gemeente. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de kans op een terugval in nalevingspercentage minder wordt. Aangezien de kans bestaat dat, wanneer toezicht (d.m.v. de testkopermethode) wegvalt of minder wordt, verkopers minder druk voelen om zich aan de leeftijdsgrens te houden.

Hotspots in kaart brengen

In 2019 is in de regio Gooi & Vechtstreek het Jeugdkaartonderzoek uitgevoerd om de hotspots voor alcoholverstrekking aan minderjarigen in kaart te brengen¹³. We raden aan om het Jeugdkaartonderzoek te herhalen om weer een actueel beeld te krijgen van de hotspots en zo nog gericht de toezichtscapaciteit in te zetten.

ONDERSTEUNING BIJ HET VERBETEREN VAN DE NALEVING

Een goede balans tussen preventie en handhaving is belangrijk. Door preventief te ondersteunen worden verkopers op een constructieve wijze ondersteund in de naleving. Zo wordt de naleving van de leeftijdsgrens niet enkel bestraft bij overtredingen, maar juist vooraf positief bekrachtigd.

De jaarkalender

We weten dat grip houden op de naleving lastig kan zijn. Het creëren van diverse aandachtsprikkelers door het jaar heen is daarom cruciaal voor een consequente naleving. In tegenstelling tot een eenmalige actie, kan een jaarkalender voorzien in structurele aandacht voor de naleving van de leeftijdsgrens binnen de regio Gooi en Vecht. Bureau Objectief heeft het initiatief genomen om een NIX18 jaarkalender te ontwikkelen. Deze kalender staat vol met hele concrete, lokaal uitvoerbare, constructieve acties om de naleving van NIX18 in uw regio te versterken.

NIXzonderID Feedbackbezoeken

Tijdens feedbackbezoeken gaan getrainde mysteryshoppers op pad om cafetaria's, horecagelegenheden, supermarkten, slijterijen en sportkantines te ondersteunen bij het verbeteren van de ID vraag. De mysteryshoppers proberen alcohol aan te kopen en op het moment dat zij naar ID worden gevraagd maakt hij/zij zichzelf feestelijk bekend. Wordt er niet naar ID gevraagd? Dan geeft de mysteryshopper gerichte tips aan de medewerker hoe hij of zij het de volgende keer beter kan doen. De focus ligt dus niet op wat er slecht gaat - maar op ondersteuning om te zorgen dat het beter gaat. In beide gevallen ontvangen de verkoopkanalen informatie en directe links naar gratis beschikbare online trainingstools zoals de NIX Challenge en de E-learning 'Voor elkaar'.

NIX Challenge

Tijdens de NIX Challenge worden medewerkers van verkooppunten uitgedaagd tot het spelen van de NIX Challenge. In dit mobiele spel oefenen zij met het inschatten van leeftijden van jonge klanten. De deelnemers nemen het tegen elkaar op, battlen om de highscore en kunnen zo de finale bereiken. In de finaleweek gaan de winnaars per verkoopkanaal de eindstrijd met elkaar aan. De winnaar mag zich kronen tot Kampioen van NIX en ontvangt de NIX18 wisselbokaal. De NIX Challenge leert medewerkers het belang van ID vragen tot 25 door te illustreren hoe lastig het is om leeftijd in te schatten. Op de website van de NIX Challenge kun je zien hoe het spel werkt. Klik [hier](#) om naar de website te gaan.

VLOG van NIX competitie

Tijdens de VLOG competitie staat het credo 'Goed voorbeeld doet volgen centraal'. Verschillende verkooplocaties binnen de gemeente of regio worden uitgedaagd om met een korte video/vlog van maximaal 2 minuten aan de jury te laten zien hoe zij zorgen voor NIX18 als team. De competitie fungeert als een verbindend element tussen

de gemeente en haar verkooppunten, versterkt de relatie, bevordert positieve communicatie en creëert een gezonde, competitieve sfeer.

Voor meer informatie over de onderdelen en mogelijke toepassing van de jaarkalender kunt u contact opnemen met info@bureauobjectief.nl

Overige preventie ondersteuning

In het Preventie- en Handhavingsplan staan verschillende preventie-acties uitgewerkt die ook kunnen bijdragen aan het verbeteren van de naleving. De volgende aanbevelingen geven hiervoor wat aandachtspunten.

Bespreek de nalevingscijfers met verkopers

Het is van belang om het draagvlak voor de wetgeving bij de lokale alcoholverkopers te onderhouden. Hierdoor zorg je er namelijk voor dat verkopers minder weerstand tegenover de wet ervaren. Dit geeft hen de mogelijkheid om mee te praten over waar verbeterpunten liggen, welke dingen er wel goed gaan en waarom dat wel of niet goed gaat. Het gesprek aangaan stimuleert een gevoel van betrokkenheid.

De cijfers uit het huidige nalevingsonderzoek vormen een goede aanleiding voor een gesprek. Gemeenten kunnen een (online) informatiebijeenkomst organiseren en daarin uitleggen waarom dit nalevingsonderzoek heeft plaatsgevonden, de cijfers van het huidige nalevingsonderzoek presenteren en vervolgstappen bespreken. Daarnaast kunnen de gemeenten voorstellen voor ondersteuning aan de alcoholverkopers voorleggen en kunnen zij op hun beurt ook aangeven waar ze behoefte aan hebben. Zulke gesprekken zijn nodig om begrip voor elkaar te krijgen.

Procesverlies

De huidige onderzoeksdata kan bij het gesprek gebruikt worden om verder in te zoomen op het proces. Waar in het leeftijdscontroleproces gaat het fout bij het verkoopkanaal in kwestie? Is dit bijvoorbeeld bij de ID vraag, bij het uitrekenen van de leeftijd van de klant of bij het durven weigeren van de alcohol aan de minderjarige? Door het procesverlies te bekijken, kun je zien waar het mis gaat. Als je weet waar het mis gaat, kan je specifieke interventies opzetten op de onderdelen waar het procesverlies optreedt. Bespreek dit bijvoorbeeld tijdens de informatiebijeenkomst met de verkoopkanalen. Vraag naar aspecten zoals waarom er niet altijd om ID wordt gevraagd of een hulpmiddel wordt gebruikt.

Ondersteunend materiaal voor de verkoper

Verkopers willen vaak bijdragen aan de naleving van de leeftijdsgrens, maar zijn in de praktijk soms onzeker en vinden het lastig. Het inschatten van leeftijden kan namelijk door verkopers moeilijk gevonden worden en het vragen naar ID kan voelen als een belediging. Ook kan het lastig zijn om uit te rekenen of een klant oud genoeg is, onder de (tijds)druk die ze ervaren als er een rij klanten staat te wachten.

Deze obstakels maken dat verkopers op het moment suprême soms automatisch uitwijken naar de makkelijkste weg: niet naleven. Dit is ook te zien als je naar de nalevingscijfers in dit onderzoek kijkt. Zo blijkt namelijk dat in een aantal gevallen een verkoper wél het juiste gedrag heeft vertoond door naar ID te vragen, maar vervolgens alsnog niet naleeft.

Bekend is dat hulpmiddelen verkopers kunnen helpen bij het naleven van de leeftijdsgrens¹⁴. Het is daarom waardevol om hulpmiddelen aan te bieden aan verkoopkanalen, om hen te ondersteunen in het leeftijdscontroleproces, zoals ook is opgenomen in het Uitvoeringsplan Preventie- en Handhaving.

De GGD ondersteunt de sportkantines bijvoorbeeld onder andere met een leeftijdschecker van NIX18. Jaarlijks deelt de GGD een draaischijf van NIX18 uit aan sportkantines. Deze draaischijf helpt barvrijwilligers om de leeftijd te controleren. Het is aan te raden om met de sportkantines (en andere verkoopkanalen) het gesprek aan te gaan over wat zij nodig hebben aan hulpmiddelen, zodat de aangeboden hulpmiddelen daarop aansluiten.

Ook kan er gekeken worden op welke manier verkopers een bepaald hulpmiddel een tijd kunnen uitproberen. Zo heeft de gemeente Harderwijk bijvoorbeeld enkele elektronische hulpmiddelen aangeschaft die gerouleerd konden worden onder lokale verkooppunten. Via deze gemeentelijke ondersteuning konden verkopers op een laagdrempelige manier kennismaken met het hulpmiddel zodat zij vervolgens konden besluiten of het een zinvolle investering zou zijn om een eigen exemplaar aan te schaffen.

Materiaal voor de consument

Naast het aanbieden van ondersteunende hulpmiddelen kunnen de gemeenten inzetten op communicatie gericht naar de consument, zoals in de campagne Hier fix je NIX die in het Uitvoeringsplan wordt genoemd. Deze campagne heeft als doel om de norm geen alcohol onder de 18 te communiceren naar de consument.

De uitingen die ontwikkeld zijn tijdens de 'Spontaan ID tonen' campagne (afbeelding 1) kunnen ook gebruikt worden als communicatie naar de consument. Met de uitingen worden jongvolwassenen gestimuleerd om uit zichzelf hun ID te tonen bij de kassa of bar wanneer zij alcohol kopen. Het materiaal toont het voorbeeldgedrag, laat zien hoe lastig leeftijdscontrole vaak is, wekt sympathie voor de verkoper en geeft jongeren een gevoel van keuzevrijheid. Op deze manier werken we samen naar een legitimatie norm. Dit maakt het voor de verkoper ook makkelijker om de leeftijdsgrens na te leven.

Afbeelding 1. Spontaan ID tonen.

E-learning verantwoord alcohol verkopen

Tijdens de informatiebijeenkomst met de verkopers kunnen de gemeenten ook de e-learning over verantwoorde alcoholverkoop onder de aandacht brengen. Door het volgen van de e-learning leren verkopers de juiste kennis en vaardigheden om verantwoord alcohol te kunnen verstrekken. Hierdoor leren ze hoe te handelen wanneer er bijvoorbeeld een minderjarige alcohol probeert te kopen.

De e-learning is gericht op de horeca, slijterijen, studenten- en sportverenigingen, maar is ook (grotendeels) bruikbaar en toegankelijk voor iedereen die alcohol verstrekt. Klik hier voor de e-learningmodules. In de e-learning komen zowel de thema's leeftijdsgrens en wederverstrekking als het tegengaan van doorschenken bij dronkenschap aan bod.

Belonen van goed presterende verkopers

Tot slot is het aan te raden om ook de goed presterende verkopers niet te vergeten. Het is belangrijk om minder presterende verkopers te blijven motiveren, maar het belonen van een goede naleving is misschien wel net zo belangrijk. Verkopers erkenning geven voor hun inzet, het investeren en het nemen van verantwoordelijkheid is be-

langrijk om hen het gevoel te geven dat hun inzet op waarde wordt geschat. Dit motiveert hen om zich in te blijven zetten voor het naleven van de leeftijdsgrens. Ook laat je de verkopers zo weten dat je hun prestaties in de gaten houdt, waardoor verkopers de controle-druk blijven ervaren. Naming and Faming is een goede manier om dit te doen. Bij deze handhavingstechniek beloon je goed gedrag door de namen van organisaties die goed naleven publiekelijk bekend te maken.

REFERENTIES

1. Bureau Objectief (2023). Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens Regio Gooi & Vechtstreek 2023. Nijmegen.
2. Bureau Objectief (2024). Landelijk nalevingsonderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens bij alcohol- en tabaksverkoop in 2024. Nijmegen.
3. Baumeister, R. F. (2015). Uses of self-regulation to facilitate and restrain addictive behavior. *Addictive Behaviors*, 44, 3-8. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.09.011>
4. Lees, B., Meredith, L. R., Kirkland, A. E., Bryant, B. E., & Squeglia, L. M. (2020). Effect of alcohol use on the adolescent brain and behavior. *Pharmacology, Biochemistry and Behavior*, 192. <https://doi.org/10.1016%2Fj.pbb.2020.172906>
5. Chikritzhs, T., & Livingston, M. (2021). Alcohol and the risk of injury. *Nutrients*, 13(8). <https://doi.org/10.3390/nu13082777>
6. Parrott, D. J., & Eckhardt, C. I. (2018). Effects of alcohol on human aggression. *Current Opinion in Psychology*, 19, 1-5. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.03.023>
7. Sohi, I., Franklin, A., Chrystoja, B., Wettlaufer, A., Rehm, J., & Shield, K. (2021). The global impact of alcohol consumption on premature mortality and health in 2016. *Nutrients*, 13(9), 3145-3157. <https://doi.org/10.3390/nu13093145>
8. Obad, A., Peeran, A., Little, J. I., Haddad, G. E., & Tarzami, S. T. (2018). Alcohol-mediated organ damages: Heart and brain. *Frontiers in Pharmacology*, 9(81). <https://doi.org/10.3389/fphar.2018.00081>
9. Addolorato, G., Vassallo, G. A., Antonelli, G., Antonelli, M., Tarli, C., Mirijello, A., Agyei-Nkansah, A., Mentella, M. C., Ferrarese, D., Mora, V., Barbara, M., Maida, M., Camma, C., & Gasbarrini, A. (2018). Binge drinking among adolescents is related to the development of alcohol use disorders: Results from a cross-sectional study. *Scientific Reports*, 8. <https://doi.org/10.1038/s41598-018-33705-3>

10. Van Hoof, J.J., Roodbeen, R.T., Krokké, J., Gosselt, J.F., & Schelleman-Offermans, K. (2015). Alcohol sales to underage buyers in the Netherlands in 2011 and 2013. *Journal of adolescent health*, 56(4), 468-470.
11. Regio Gooi en Vechtstreek (2020). Uitvoeringsplan Preventie- en Handhavingsplan alcohol en drugs 2025 Regio Gooi en Vechtstreek.
12. Bureau Objectief (2019). Jeugdkaartonderzoek Regio Gooi en Vechtstreek. Nijmegen.
13. Rijksoverheid (2018). Nationaal Preventieakkoord. Den Haag.
14. Roodbeen, R. T., Schelleman-Offermans, K., & Lemmens, P. H. (2016). Alcohol and tobacco sales to underage buyers in dutch supermarkets: can the use of age verification systems increase seller's compliance? *Journal of Adolescent Health*, 1-7. doi:10.1016/j.jado-health.2016.03.005

BIJLAGE 1: BEGRIPPENLIJST

In onderstaande begrippenlijst staan de termen uitgelegd in context van dit nalevingsonderzoek.

Aselecte steekproef | Een steekproef waarbij iedere locatie uit de populatie dezelfde kans heeft om in de steekproef terecht te komen.

Auditor | Getrainde veldwerker die de mysterykids begeleidt tijdens de aankoop pogingen van het nalevingsonderzoek leeftijdsgrens (zie ook 'mysterykid').

Bemenste kassa | Kassa waar de betaling plaatsvindt onder begeleiding van een kassamedewerker. Dus ook als de klant tijdens het winkelen de producten heeft gescand met een zelfscanner maar deze zelfscanner bij het afrekenen overhandigt aan een kassamedewerker.

Betrouwbaarheidsniveau | De mate waarin het gevonden nalevingscijfer onafhankelijk is van toeval. Bij een betrouwbaarheid van bijvoorbeeld 85%, kan je met 85% zekerheid zeggen dat het nalevingscijfer in de steekproef overeenkomt met de naleving van de gehele populatie.

Betrouwbaarheidsinterval | Het betrouwbaarheidsinterval, vaak afgekort als BI, geeft aan tussen welke waarden het werkelijke nalevingscijfer van de gehele populatie zal liggen. Een 95%-betrouwbaarheidsinterval geeft aan dat als een meting 100 keer herhaald wordt, de gemeten waarde 95 maal binnen dit interval zal liggen.

Cafetaria's | Cafetaria's zijn eetgelegenheden die enkel alcoholische dranken mogen verkopen voor gebruik elders dan ter plaat-

se (niet-Alcoholwet-vergunde locaties). Bijvoorbeeld snackbars en grillrooms. Let wel, het overgrote deel van cafetaria's in Nederland verkoopt geen alcoholhoudende drank. De term cafetaria's betreft binnen dit onderzoek enkel de cafetaria's die ook daadwerkelijk alcoholische dranken verkopen.

Horecagelegenheden | HORECA refereert aan HOTels, REstaurants, CAFés en soortgelijke instellingen die een Alcoholwet-vergunning hebben om alcohol te verkopen voor nuttiging ter plaatse. In het huidige onderzoek is enkel de natte horeca meegenomen. Hieronder worden uitgaansgelegenheden verstaan die als hoofddoel de verkoop van drank hebben (al dan niet alcoholhoudend). Eten kan bij deze gelegenheden aanwezig zijn, maar is slechts ondersteunend (bittergarnituur, tosti's, etc.). Voorbeelden: cafés, discotheken, kroegen. (Tijdens mysteryshoponderzoek kunnen enkel horecagelegenheden bezocht worden die voor 23.00 geopend zijn, omdat minderjarige mysterykids volgens de wet niet na die tijd mogen werken.)

Hulpmiddel | Verkopers kunnen een hulpmiddel gebruiken bij het controleren van de leeftijd op een legitimatiebewijs. Voorbeelden hiervan zijn: het intoetsen van de leeftijd in een kassasysteem, een ID-scanner die de leeftijd op de legitimatie uitleest of een kalender die voor elke datum de uiterste geboortedatum van de leeftijdsgrens aangeeft.

Interventies (leeftijdsgrens) | De handelingen die een verkoper kan toepassen in het proces van de leeftijdscontrole: leeftijd vragen, ID vragen en een hulpmiddel gebruiken.

Ketensupermarkten | Supermarkten zoals Albert Heijn, Lidl, etc. Dit betreft enkel de supermarkten die ook daadwerkelijk alcoholische dranken verkopen.

Mysterykid | Een 16- of 17-jarige die een aankoop poging doet voor alcohol of tabak in het kader van het onderzoek naar naleving van de leeftijdsgrens. Een mysterykid wordt begeleid door een auditor, in tegenstelling tot een testkoper die begeleid wordt door een buitengewoon opsporingsambtenaar openbare ruimte (boa) van de gemeente.

Nalevingscijfer | Het percentage van het aantal aankoop pogingen waarbij de wettelijke leeftijdsgrens bij alcoholverkoop is nageleefd.

Onbemenste kassa | Kassa waar de betaling doorgaans plaatsvindt zonder begeleiding van een medewerker. Pas als een alcoholhoudend product wordt gescand dient een medewerker langs te komen om het identiteitsbewijs te controleren.

Populatie | Alle verkooppunten van alcohol waarover je een conclusie wil trekken. In dit onderzoek vormt ieder verkoopkanaal een aparte populatie.

Populatiegrootte (N) | Het totaal aantal gelegenheden of locaties van een verkoopkanaal in Amsterdam, bijvoorbeeld het totaal aantal drankverstrekkende cafetaria's of het totaal aantal ketensupermarkten.

Representatief onderzoek | Onderzoek waarbij de resultaten een betrouwbare afspiegeling zijn voor de gehele populatie.

Significantie | Een significant verschil houdt in dat het onwaarschijnlijk is dat het gevonden verschil op toeval berust.

Slijterijen | Winkellocaties met een eigen ingang met een vergunning voor het uitoefenen van het slijtersbedrijf. Ze verkopen alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan ter plaatse.

- *Borrelshops* | Aan een ketensupermarkt gekoppelde winkellocatie, zonder eigen ingang, met een vergunning voor het uitoefenen van het slijtersbedrijf. Verschil met de ketenslijterij is dat de borrelshops en supermarkt als één locatie onder dezelfde bedrijfsnaam opereren.
- *Ketenslijterijen* | De winkellocatie is onderdeel van een ketenbedrijf, heeft een eigen ingang en heeft een vergunning voor het uitoefenen van het slijtersbedrijf. Voorbeelden: Mitra, DIRKIII, Gall&Gall.
- *Zelfstandige slijterijen* | Zelfstandige slijterijen maken geen deel uit van een ketenbedrijf, hebben een vergunning voor het uitoefenen van het slijtersbedrijf en verkopen ook daadwerkelijk alcoholhoudende dranken.

Sportkantines | Onder Sportkantines worden enkel de kantines behorende bij een sportvereniging bedoeld. Sommige sportkantines zijn paracommercieel, maar anderen zijn commercieel.

Steekproefgrootte (n) | Het aantal te onderzoeken locaties binnen een populatie.

Verkoopkanaal | In dit onderzoek onderscheiden we verkooppunten op basis van gelijke kenmerken, zoals het aanbod van alcoholische producten en de geldende regelgeving. Een groep van vergelijkbare verkooppunten noemen we een verkoopkanaal. Voorbeelden hiervan zijn: horecagelegenheden, slijterijen en sportverenigingen.

BIJLAGE 2: BETROUWBAARHEIDSINTERVALLEN EN SIGNIFICANTIETOETSEN

In onderstaande tabellen worden de nalevingscijfers uit 2025 vergeleken met de regionale nalevingscijfers uit 2023 en de meest recente landelijke nalevingscijfers. Naast het nalevingspercentage wordt steeds het 95%-betrouwbaarheidsinterval berekend.

Om te bepalen of een verschil tussen nalevingscijfers berust op toeval of op een werkelijk verschil, kan gekeken worden naar de mate van overlap tussen de betrouwbaarheidsintervallen (BI's).

Er mag van een significant verschil gesproken worden als de BI's elkaar niet overlappen. Als de twee BI's wel overlappen, is er meer informatie nodig om een conclusie te trekken. In dat geval wordt het 95%-BI om het verschil tussen nalevingscijfer A en nalevingscijfer B berekend. Als dit 95%-BI de waarde 0% bevat, kan geconcludeerd worden dat de twee nalevingscijfers niet significant verschillen. Bevat het BI niet de waarde 0%, dan verschillen de nalevingscijfers wel significant van elkaar. Ook voor het 95%-BI om een verschil geldt: hoe kleiner het interval, hoe preciezer de schatting van het werkelijke verschil in naleving. Daarnaast geldt dat het interval steeds kleiner wordt bij een groter aantal aankoopopgingen.

Tabel 4. Verschil in naleving in de regio Gooi en Vechtstreek tussen 2023 en 2025.

	Regio Gooi en Vechtstreek 2023	Regio Gooi en Vechtstreek 2025	Verschil	Uitkomst
Cafetaria's	75.0% (57.9% - 86.7%)	78.7% (65.1% - 88.0%)	3.7% (-15.3% - 22.7%)	Niet significant verschillend
Horeca- gelegenheden	67.2% (55.3% - 77.2%)	74.3% (63.3% - 82.9%)	7.2% (-7.9% - 22.2%)	Niet significant verschillend
Ketenslijterijen	100.0% (75.7% - 100.0%)	72.7% (43.4% - 90.3%)	-27.3% (-53.6% - -1.0%)	Significant lager t.o.v. 2023
Borrelshops	84.6% (57.8% - 95.7%)	85.7% (60.1% - 96.0%)	1.1% (-25.7% - 27.9%)	Niet significant verschillend
Zelfstandige slijterijen	72.7% (43.4% - 90.3%)	75.0% (50.5% - 89.8%)	2.3% (-31.5% - 36.1%)	Niet significant verschillend
Sportkantines	55.6% (43.3% - 67.2%)	60.9% (49.1% - 71.5%)	5.3% (-11.5% - 22.1%)	Niet significant verschillend
Ketensuper- markten	62.3% (48.8% - 74.1%)	64.4% (49.8% - 76.8%)	2.2% (-16.9% - 21.3%)	Niet significant verschillend
Zelfstandige supermarkten	57.1% (25.0% - 84.2%)	58.3% (32.0% - 80.7%)	1.2% (-44.9% - 47.3%)	Niet significant verschillend

Tabel 5. Verschil in naleving tussen het nalevingsonderzoek in de regio Gooi en Vechtstreek in 2025 en het landelijk nalevingsonderzoek in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in 2024.

	Landelijk 2024	Regio Gooi en Vechtstreek 2025	Verschil	Uitkomst
Cafetaria's	23.0% (18.3% - 28.6%)	78.7% (65.1% - 88.0%)		Significant hoger t.o.v. landelijk
Horeca- gelegenheden	25.5% (20.6% - 31.1%)	74.3% (63.3% - 82.9%)		Significant hoger t.o.v. landelijk
Ketenslijterijen	85.6% (79.9% - 89.8%)	72.7% (43.4% - 90.3%)	-12.8% (-39.6% - 13.9%)	Niet significant verschillend
Borrelshops	73.0% (66.5% - 78.7%)	85.7% (60.1% - 96.0%)	12.7% (-6.6% - 32.0%)	Niet significant verschillend
Zelfstandige slijterijen	28.7% (22.5% - 35.7%)	75.0% (50.5% - 89.8%)		Significant hoger t.o.v. landelijk
Sportkantines	22.4% (17.7% - 27.9%)	60.9% (49.1% - 71.5%)		Significant hoger t.o.v. landelijk
Ketensuper- markten	68.4% (64.4% - 72.2%)	64.4% (49.8% - 76.8%)	-4.0% (-18.5% - 10.6%)	Niet significant verschillend
Zelfstandige supermarkten	20.2% (13.5% - 29.2%)	58.3% (32.0% - 80.7%)		Significant hoger t.o.v. landelijk

BUREAU OBJECTIEF

Toernooiveld 300

6525 EC Nijmegen

024 848 1111

info@bureauobjectief.nl

www.bureauobjectief.nl

Annemieke Benschop & Ton Nabben

Trends in gebruik van alcohol,
tabak, cannabis en andere drugs.

The background of the cover features a warm, yellow-to-orange gradient. Overlaid on this are the dark silhouettes of three people. On the left, a person is shown in profile, facing right. In the center, a person is seen from the back, looking towards the right. On the right, a person is shown from the chest up, wearing a cap and looking towards the left. The overall mood is contemplative and human.

Antenne 2024

Gooi en Vechtstreek

MET SURVEY UITGAANDERS

ANTENNE GOOI EN VECHTSTREEK 2024

TRENDS IN GEBRUIK VAN ALCOHOL, TABAK, CANNABIS EN ANDERE DRUGS

MET SURVEY UITGAANDERS

Annemieke Benschop

Geïntegreerde Complexe Zorg – Faculteit Gezondheid, Sport en Bewegen – Hogeschool van Amsterdam

Ton Nabben

Coördinatie Grootstedelijke Vraagstukken – Faculteit Maatschappij en Recht – Hogeschool van Amsterdam

Antenne Gooi en Vechtstreek 2024 is uitgevoerd door de Hogeschool van Amsterdam, in opdracht van Jellinek Preventie.

Omslagontwerp: Anne Toledo

Omslagfoto: Tim Marshall / Unsplash

Met dank aan: Eliza Gerritsen, Wiebe Spaans, Jade Tijhuis & Dirk J Korf.

Benschop, A. & Nabben, T. (2025) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2024: Trends in gebruik van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs*. Hogeschool van Amsterdam.

© 2025

Overname van informatie uit deze rapportage is toegestaan onder voorwaarde van correcte en volledige weergave van de uitkomsten met bovenstaande bronvermelding.

INHOUD

I	Samenvatting	4
II	De Antenne monitor	9
III	Panel risicojongeren	17
IV	Survey uitgaanders	33
V	Markt	71
VI	Bijlagen	85

SAMENVATTING

In Antenne Gooi en Vechtstreek wordt sinds 2017 jaarlijks het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in de regio in kaart gebracht. Dit gebeurt op basis van een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. In 2024 verzamelden we informatie via

- 1 interviews met een **panel** van vier professionals waarin zij vertellen over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van risicjongeren;
- 2 een anonieme **survey** (vragenlijsten) over middelengebruik onder uitgaanders in 8 cafés in Hilversum, Bussum en Laren en op straat in het uitgaansgebied de Groest in Hilversum; en
- 3 analyse van **testuitslagen** van ruim driehonderd vrijwillig aangeleverde drugsmonsters bij de Hilversumse testservice, dit jaar aangevuld met een inventarisatie van drugsprijzen op basis van WhatsApp-menu's van bezorgdiensten.

Tezamen schetsen de verschillende bronnen een gedifferentieerd beeld van (trends in) gebruikspatronen en aanbod van alcohol, tabak, cannabis en andere drugs in Gooi en Vechtstreek.

Problemen en middelengebruik risicjongeren

De professionals in het panel vertellen over groepen risicjongeren die niet per se representatief zijn voor de totale jeugd in de regio. De aard van de problematiek in de groepen waar professionals mee werken doet zich voor op verschillende gebieden: de directe woonomgeving, de sociale omgeving en psychosociale problematiek. Problemen op een of meer van deze leefgebieden kunnen aanleiding zijn voor riskant middelengebruik. Sociale, economische en culturele factoren spelen ook een rol. Bij jongeren met een migratieachtergrond rust er een groter taboe op middelengebruik.

Uitgaanders onderzocht

Bij acht verschillende cafés in Hilversum, Bussum en Laren en op straat in het uitgaansgebied de Groest hebben teams van veldwerkers cafébezoekers en andere uitgaanders benaderd om mee te doen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs. In totaal vulden 284 uitgaanders ter plekke een anonieme papieren vragenlijst in. Het onderzochte uitgaanspubliek is een mix van mannen (43%) en vrouwen (55%), scholieren of studenten (36%) en werkenden (60%), met uiteenlopende opleidingsniveaus (52% hbo/universiteit, 27% mbo, 21% voortgezet onderwijs). De meesten zijn twintigers (52%), wonen in Gooi en Vechtstreek (77%) en gaan regelmatig uit naar cafés, clubs, festivals of vriendenfeesten. Qua identiteit (90% hetero) en achtergrond (89% Nederlands) is het publiek weinig divers. Eerder werden in 2017, 2018 en 2022 uitgaanders in Gooi en Vechtstreek onderzocht. Omdat de leeftijdsverdeling van de uitgaanders nogal wisselde in de loop der jaren,

is voor trends in middelengebruik gekeken naar de belangrijkste uitgaansgroep van jongvolwassenen van 18 t/m 29 jaar.

Forse alcoholinname, maar een deel wil minderen

Bijna alle onderzochte uitgaanders drinken alcohol (95% de laatste 4 weken). Dagelijks gebruik van alcohol (6%) komt niet vaak voor en bijna de helft van de huidige drinkers drinkt alleen op vrije dagen (in het weekend of tijdens vakantie). Als wel op doordeweekse dagen wordt gedronken, dan ligt het gemiddeld aantal glazen alcohol (3) ook lager dan op vrije dagen (8). Desondanks scoren de uitgaanders hoog op riskant alcoholgebruik en is het aandeel overmatige drinkers (33%) en zware drinkers (63%) veel groter dan in de algemene bevolking.¹ Een kwart van de huidige drinkers (26%) zou willen stoppen of minderen met alcohol. Toch is er (nog) geen verandering waar te nemen in het drankgebruik onder jongvolwassen uitgaanders.

Bij de risicjongeren is het (hoge) alcoholgebruik bij Nederlandse jongeren een afspiegeling van de regionale drinkcultuur. Jongeren met een Marokkaanse achtergrond talen vaak niet naar alcohol en lijken elkaar eerder de maat te nemen als er gedronken wordt.

Sigaretten en vapes worden afgewisseld

De klassieke sigaret heeft geduchte concurrentie van vapes (e-sigaretten) en in mindere mate snus (nicotinezakjes). Professionals zien bij de risicjongeren dat alles door elkaar gebruikt wordt. Ook de survey onder uitgaanders wijst erop dat vapes vaak ter afwisseling van sigaretten worden gebruikt (en een vape de sigaret dus niet volledig vervangt). Ruim de helft van de uitgaanders rookt sigaretten (56% de laatste 4 weken) en een kwart rookt vapes (25%), maar het totale percentage rokers (tabak en/of vapes) is 59%. En terwijl het aandeel sigarettenrokers onder jongvolwassen uitgaanders min of meer gelijk bleef, verdrievoudigde het aandeel vapers tussen 2018 en 2024. Snus-gebruik komt onder uitgaanders weinig voor (3% de laatste 4 weken). Opvallend genoeg vinden we de meeste rokers en vapers onder de jongste uitgaansgroep en neemt dat af met leeftijd. Markant resultaat is ook dat de meeste huidige sigarettenrokers (58%) zouden willen stoppen of minderen. Ook met vaperen wil een deel stoppen of minderen (17%).

Zorgen over blowen bij risicjongeren

Professionals maken zich bij de risicjongeren meer zorgen over cannabisgebruik dan over alcoholgebruik omdat blowen daar populairder is dan drinken. De panelleden zijn vooral beducht voor (fors) cannabisgebruik in de adolescentiefase. Bij de uitgaanders vinden we de meeste blowers ook onder de jongste lichte (16-19 jaar). In totaal is bijna een kwart van de uitgaanders huidige blower (23% de laatste 4 weken). Een klein groepje (2%) blowt elke dag. Onder de jongvolwassen uitgaanders nam (dagelijks) blowen

¹ Cijfers leeftijdsgenoten (18 t/m 34 jaar) in de algemene bevolking in Gooi en Vechtstreek:

Overmatig drinken = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week = 6% (persoonlijke communicatie GGD Gooi en Vechtstreek).

Zwaar drinken = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag = 14% ([Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024](#), GGD Gooi en Vechtstreek).

toe tussen 2018 en 2022 en keert in 2024 weer terug naar het oude niveau. Naast de zeven officiële coffeeshops in Gooi en Vechtstreek, bestaat een niet-gedoopte cannabismarkt van hobbytelers, thuisbezorgers en straatverkopers.

Meer mdma-poeder

Mdma is een gewild middel onder uitgaanders. Cannabis staat weliswaar op de eerste plaats, maar wordt op de voet gevolgd door xtc-pillen en mdma-poeder (*Figuur I.1*). Sterker nog, gebruik van mdma in de vorm van pillen of poeder (in totaal 35% de laatste 12 maanden) is feitelijk net zo populair als blowen (hoewel mdma minder frequent wordt gebruikt). Er is flinke overlap tussen gebruikers van xtc-pillen en mdma-poeders, maar er zijn ook gebruikers die één van beide prefereren. Terwijl het gebruik van xtc-pillen de laatste zeven jaar stabiel bleef, nam het gebruik van mdma-poeder onder uitgaanders geleidelijk toe. Ook bij de testservice neemt het aanbod van mdma-poeder toe.

Gebruik van ecstasy en andere drugs bij risicojongeren is volgens professionals beperkt tot (wat oudere) jongeren met een Nederlandse achtergrond die in het uitgaansleven of op thuisfeesten experimenteren. Veel migrantenjongeren zijn praktisch onbekend met uitgaansdrugs.

Op de drugsmarkt is de kwaliteit van xtc-pillen en mdma-poeder hoog, hoewel de sterkte van xtc-pillen (gem. 145 mg mdma) stagneert. Een xtc-pil kost €4 à €5 en voor een gram mdma-poeder wordt gemiddeld €22 betaald.

Vaker coke tijdens het uitgaan

De populariteit van cocaïne doet bij uitgaanders weinig onder aan die van ecstasy, terwijl de derde klassieke upper amfetamine op een afstandje volgt (*Figuur I.1*). Hoewel gebruikscijfers van drugs bij uitgaanders hoger liggen dan onder leeftijdsgenoten in de algemene bevolking, lijkt het meeste druggebruik te typeren als gelegenheidsgebruik (een paar dagen per jaar). Cocaïne kent iets meer frequente gebruikers: 8% van de uitgaanders snuift vaker dan acht dagen per jaar. Cocaïnegebruik door jongvolwassen uitgaanders nam toe in 2022 en stabiliseert in 2024. Cocaïnegebruik tijdens een caféavond (niet per se in het café) ligt in 2024 (11%) duidelijk hoger dan in 2018 (3%). Bij de testservice neemt het aanbod van cocaïne echter af. Bezorgdiensten adverteren met 'gewone' cocaïne (€50 per pakje) en 'premium' cocaïne (€60 per pakje). De gemiddelde prijs neemt toe, maar de prijsstijging blijft onder het inflatieniveau.

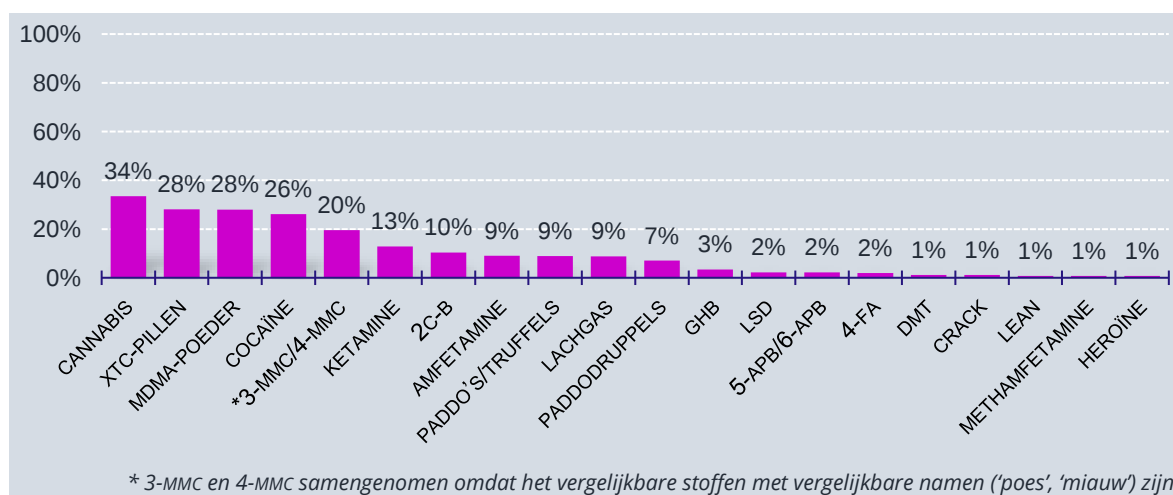
3-MMC is geen 3-MMC

Het gebruik van 'poes' of 'miauw' (3-MMC/4-MMC) explodeerde tussen 2018 en 2022. Anno 2024 blijft het gebruik van de designerdrug hoog (*Figuur I.1*) en is het aantal bij de testservice aangeleverde monsters dat werd gekocht als 3-MMC of 4-MMC verzesvoudigd. Analyseresultaten wijzen echter uit dat het meestal niet om 3-MMC of 4-MMC gaat, maar om andere designerdrugs (87%). In 2023 kwam vervuiling met 3-CMC het vaakst voor; een variant die in september 2023 werd verboden. In 2024 betreffen de meeste vervuilingen het (nog) niet verboden 2-MMC. Als antwoord op deze substitutie op de markt van designerdrugs, waarbij telkens een verboden middel wordt vervangen door een nog niet verboden variant, is een wetsvoorstel aangenomen om

per 1 juli 2025 hele stofgroepen in één keer te verbieden. Het is afwachten wat de gevolgen van deze generieke wetgeving zullen zijn op de aanbodkant.

Stabilisering en daling andere drugs

Trends in recent ketamine-, paddo- en 2c-B-gebruik volgen hetzelfde patroon als dat van cocaïne en 3-MMC/4-MMC: een toename in 2022 en een stabilisering in 2024. Bij amfetamine en ghb werd de toename in 2022 gevolgd door een daling in 2024. De sinds 2017 verboden designerdrug 4-FA is vrijwel verdwenen. Lachgasgebruik daalde al vooruitlopend op het verbod in 2023, hoewel het niet helemaal verdwenen is, getuige ook de nieuwe wegwerpcilinders in het straatbeeld. Nieuw in het drugspalet zijn de paddodruppels. Gebruikscijfers van paddodruppels en de 'gewone' paddo's of truffels ontlopen elkaar niet veel (Figuur I.1).

Figuur I.1: Overzicht druggebruik laatste 12 maanden

Meer gokkers

Afgaande op cijfers uit de survey onder uitgaanders, lijkt de legalisering van het online gokken (sinds 2021) ertoe te hebben geleid dat vaker online wordt gegokt. Onder jongvolwassen uitgaanders ligt het percentage dat de laatste 12 maanden geld uitgaaf aan online gokspelletjes in 2024 (22%) duidelijk hoger dan in 2018 (7%).

Veranderd uitgaanspubliek?

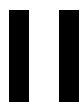
Bij de vorige survey onder uitgaanders in 2022 ontstond de indruk dat het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek na corona veranderd was en stevigere gebruikspatronen liet zien dan in 2018. Twee jaar later lijkt het uitgaanspubliek qua profiel weer op dat van voor corona en het gebruik onder jongvolwassen uitgaanders is op sommige punten weer gedaald (dagelijks roken en blowen, recent gebruik van amfetamine en ghb). Maar andere gebruikscijfers zijn niet teruggekeerd naar het oude niveau. Dat geldt voor 3-MMC (dat in 2018 nog nauwelijks op de markt was) en online gokken (dat in 2018 nog niet legaal was), maar ook voor cocaïne, mdma-poeder, ketamine, paddo's en 2c-B.

Laagdrempelige drugsmarkt

De drugsmarkt in Gooi en Vechtstreek bestaat voornamelijk uit bezorgdiensten die gebruikmaken van drugsmenu's die via sociale media worden verspreid. Er wordt geadverteerd met verschillende soorten drugs, maar lachgas en vapes zien we niet terug op de menu's; de verkoop daarvan loopt via andere kanalen. Aanbieders geven vaak kwantumkorting (de prijs per stuk of gram daalt bij grotere afname). De

laagdrempeligheid van de huidige drugsmarkt is terug te zien in de survey onder uitgaanders, waar gebruikers hun drugs vaker zelf aanschaffen en dus minder afhankelijk zijn van anderen om dat voor hen te doen.

I	SAMENVATTING
II	DE ANTENNE MONITOR
III	PANEL RISICOJONGEREN
IV	SURVEY UITGAANDERS
V	MARKT
VI	BIJLAGEN

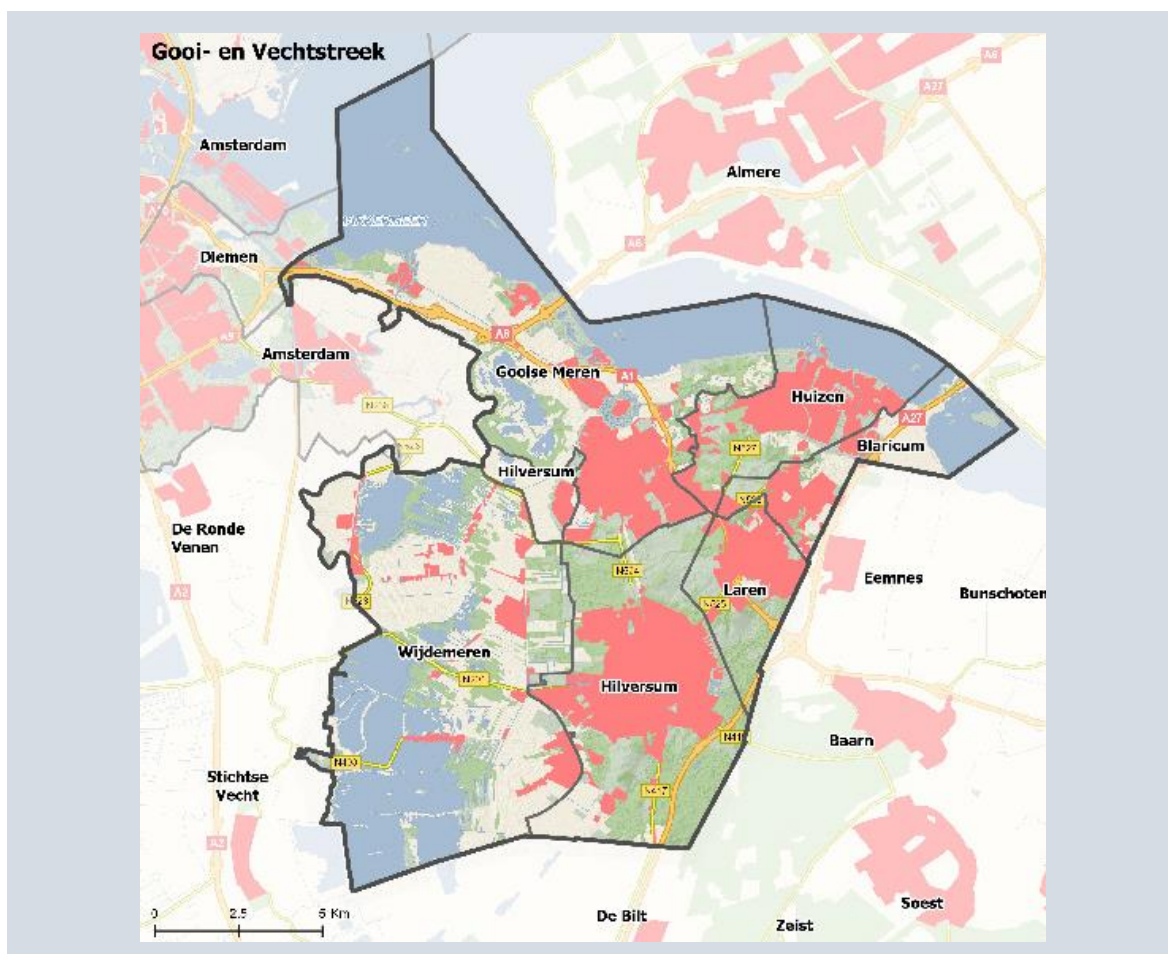
DE ANTENNE MONITOR

Antenne Gooi en Vechtstreek	10
1.1 Een gecombineerde monitor	10
2 Cijfers voorgaande Antennes	11
2.1 Jeugdzorg	11
2.2 Antenne NL Corona Special	12
2.3 Mbo	12
2.4 Voetbalclubs	12
3 Cijfers Gooi en Vechtstreek	13
3.1 Jeugd (scholieren)	13
3.2 Jongvolwassenen	14
3.3 Volwassenen en ouderen	14
3.4 Verslaving	15
4 De volgende hoofdstukken	16

Antenne Gooi en Vechtstreek

Antenne Gooi en Vechtstreek is het 'zusje' van Antenne Amsterdam, de monitor die al ruim dertig jaar trends op de hoofdstedelijke drugsmarkt volgt.² Antenne brengt jaarlijks op basis van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens het middelengebruik van jongeren en jongvolwassenen in kaart. Sinds 2017 wordt de methodiek van Antenne ook toegepast in de regio Gooi en Vechtstreek.

Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband van de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren. De gemeente Eemnes is gedeeltelijk toetreden. Tot eind maart 2022 behoorde ook Weesp tot de regio. Gooi en Vechtstreek kent circa 245.000 inwoners, waaronder ongeveer 25.000 in de leeftijdscategorie 15 tot 25 jaar.³

Figuur II.1: Gemeenten in Gooi en Vechtstreek⁴

1.1 Een gecombineerde monitor

Om zicht te krijgen op het gebruik van tabak, alcohol en andere drugs onder jongeren en jongvolwassenen in de regio worden in Antenne drie deelonderzoeken uitgevoerd.

² Zie: www.hva.nl/antenne-amsterdam.

³ *Regionale kerncijfers Nederland*, CBS StatLine.

⁴ *Provincie Noord-Holland, Regionale bestuurskracht Gooi en Vechtstreek*.

Door middel van interviews met een **panel** van professionals wordt een algemeen beeld geschetst van de leefwereld, vrijetijdsbesteding en middelengebruik van **risicjongeren** in Gooi en Vechtstreek.

De panelstudie levert rijke verhalen over jongeren in de regio, maar kan geen precieze cijfers leveren over het middelengebruik. Daartoe omvat Antenne Gooi en Vechtstreek ook een jaarlijkse **survey** op locatie onder specifieke groepen jongvolwassenen: in het uitgaansleven, op mbo-scholen, in de jeugdzorg, en bij voetbalclubs. In 2020 is wegens de coronapandemie gekozen voor een online survey waaraan iedereen van 16 jaar en ouder kon meedoen. In 2024 is voor de vierde maal een survey uitgevoerd onder uitgaanders.

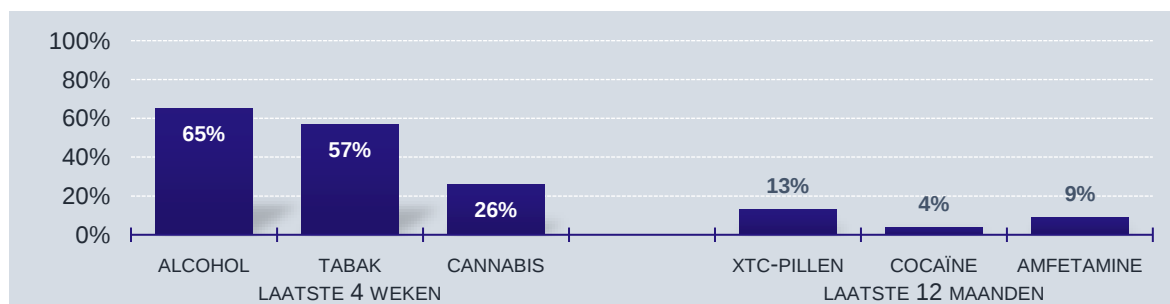
Andere kwantitatieve gegevens in Antenne Gooi en Vechtstreek komen uit analyses van de testresultaten van drugs die door gebruikers worden aangeboden bij de Hilversumse **drugstestservice**. Daarnaast zijn dit jaar WhatsApp-drugsmenu's van bezorgdiensten verzameld voor een inventarisatie van drugsprizen.

2 Cijfers voorgaande Antennes

We geven hier een korte samenvatting van cijfers uit voorgaande Antenne surveys onder mbo'ers, jongeren in de jeugdzorg, aanwezigen bij voetbalclubs en de speciale online coronasurvey. Historische cijfers uit surveys onder uitgaanders zijn in hoofdstuk IV *Survey uitgaanders* (pag. 33) te vinden. Kernresultaten rond *huidig* (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis, en *recent* (laatste 12 maanden) gebruik van ecstasy, cocaïne en amfetamine worden in de grafieken weergegeven.⁵ Eventuele opvallende andere middelen worden in de tekst kort aangestipt.

2.1 Jeugdzorg

In 2019 is een survey uitgevoerd onder cliënten van 16 jaar en ouder bij jeugdzorgorganisatie Youké. De meerderheid van de onderzochte jeugdzorgcliënten was huidige drinker (65%) en huidige roker (57%); een kwart was huidige blower (26%). Recent gebruik van de klassieke stimulantia was relatief beperkt. Lachgas was daarentegen populair: bijna de helft had de laatste 12 maanden lachgas gebruikt (48%).

Figuur II.2: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis, en recent (laatste 12 maanden) xtc-pillen, cocaïne en amfetamine onder jeugdzorgjongeren in Gooi en Vechtstreek⁶

⁵ Volledige rapportages met aanvullende cijfers zijn te vinden op www.hva.nl/antenne-gooi.

⁶ Steekproefgrootte 23. Gemiddelde leeftijd 17 jaar. Benschop A & Nabben T (2020) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2019*, HvA/Jellinek.

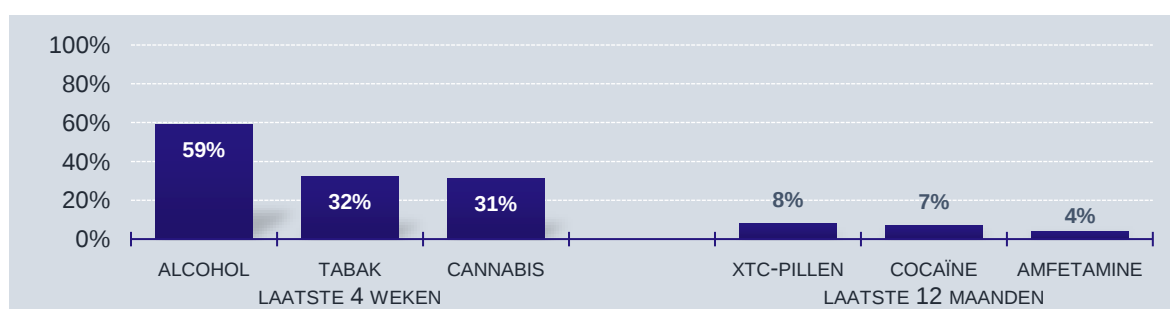
2.2 Antenne NL Corona Special

In 2020 is de gebruikelijke survey op locatie in Gooi en Vechtstreek wegens de coronapandemie eenmalig vervangen door een landelijke online Antenne NL Corona Special survey, waarin gedurende acht maanden doorlopend informatie werd verzameld over veranderingen in middelengebruik in coronatijd. Voor de rapportage werden gegevens gebruikt van inwoners van Gooi en Vechtstreek die genotmiddelen consumeren.⁷

Resultaten wezen uit dat de lockdowns nogal impact hadden op mensen die drinken, roken of blowen, maar dat daarin veel variatie was. Een deel van hen minderde fors of stopte helemaal; anderen gebruikten juist (veel) meer alcohol, tabak of cannabis. Door de sluiting van het uitgaansleven werden ecstasy en andere uitgaansdrugs maar weinig gebruikt.

2.3 Mbo

Jongeren op het mbo in Hilversum (allen 16+) zijn tot nu toe één keer onderzocht, in 2021 (voor 2025 staat een nieuwe mbo-survey gepland). Zes op de tien onderzochte mbo'ers van 2021 waren huidige drinkers (59%), drie op de tien huidige rokers (32%) en eveneens drie op de tien huidige blowers (31%). Recent druggebruik was 8% voor xtc-pillen, 7% voor cocaïne en 4% voor amfetamine. Lachgas was met 16% recent gebruik bij mbo'ers populairder dan deze stimulantia.

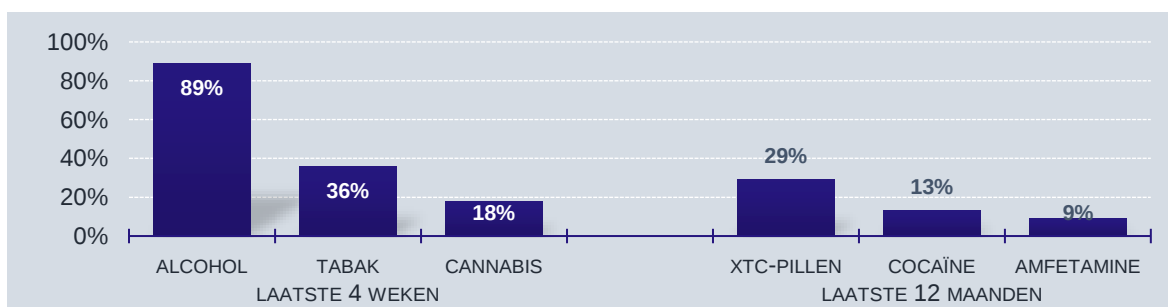
Figuur II.3: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis, en recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine onder mbo'ers in Gooi en Vechtstreek⁸

2.4 Voetbalclubs

In 2023 zijn voetballers en publiek bij tien amateurclubs in de regio onderzocht. Van de onderzochte aanwezigen was 89% huidige drinker, 36% huidige roker en 18% huidige blower. De laatste 12 maanden gebruikte 29% xtc en 13% cocaïne. Dit werd op de voet gevolgd door 3-MMC/4-MMC (12%), dat populairder was dan amfetamine (9%).

⁷ Steekproefgrootte 226. Gemiddelde leeftijd 40 jaar. Benschop A & Nabben T (2021) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2020*, Hogeschool van Amsterdam.

⁸ Steekproefgrootte 148. Gemiddelde leeftijd 18 jaar. Nabben T & Benschop A (2022) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2021*, Hogeschool van Amsterdam.

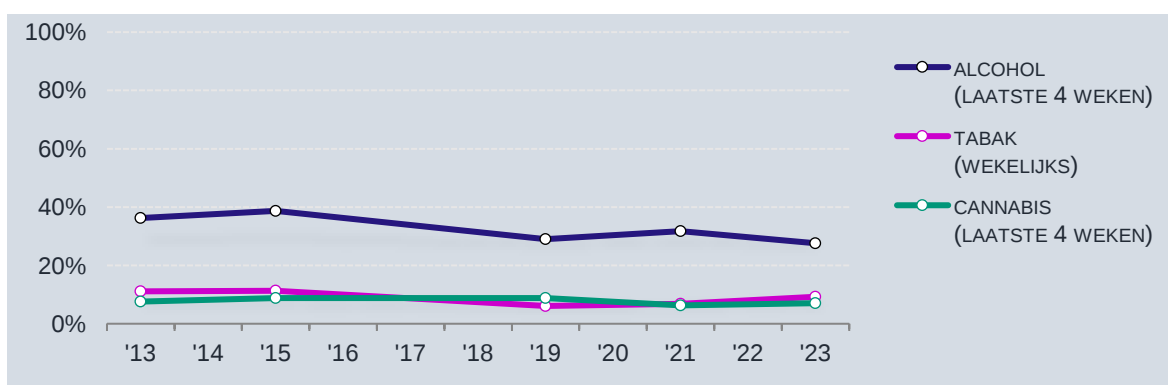
Figuur II.4: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis, en recent (laatste 12 maanden) xtc-pillen, cocaïne en amfetamine onder aanwezigen bij voetbalclubs in Gooi en Vechtstreek⁹

3 Cijfers Gooi en Vechtstreek

Om een breder beeld te krijgen van de gebruikerspopulatie in Gooi en Vechtstreek, volgt hieronder een kort overzicht met cijfers over middelengebruik in de algemene bevolking.

3.1 Jeugd (scholieren)

De Gezondheidsmonitor Jeugd levert cijfers over jongeren uit de tweede en vierde klas van het reguliere voortgezet onderwijs in Gooi en Vechtstreek. In 2013, 2015, 2019 en 2023 werden reguliere metingen uitgevoerd; in 2021 vond een extra coronameting plaats. Bij de meest recente meting had 31% ooit alcohol gedronken, 18% ooit tabak gerookt en 13% ooit hasj of wiet gebruikt. De laatste 4 weken dronk 28% alcohol en gebruikte 7% cannabis. Opvallend resultaat is dat het aandeel wekelijkse rokers (9%) in 2023 kleiner was dan het aandeel wekelijkse vapers, dat steeg van 1% in 2019 naar 11% in 2023. In totaal rookte en/of vapede 14% in 2023 ten minste 1 keer per week.

Figuur II.5: Gebruik van alcohol, tabak en cannabis scholieren (2^e en 4^e klas voortgezet onderwijs) Gooi en Vechtstreek¹⁰

⁹ Steekproefgrootte 286. Gemiddelde leeftijd 23 jaar. Nabben, T & Benschop A (2024) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2023*, Hogeschool van Amsterdam.

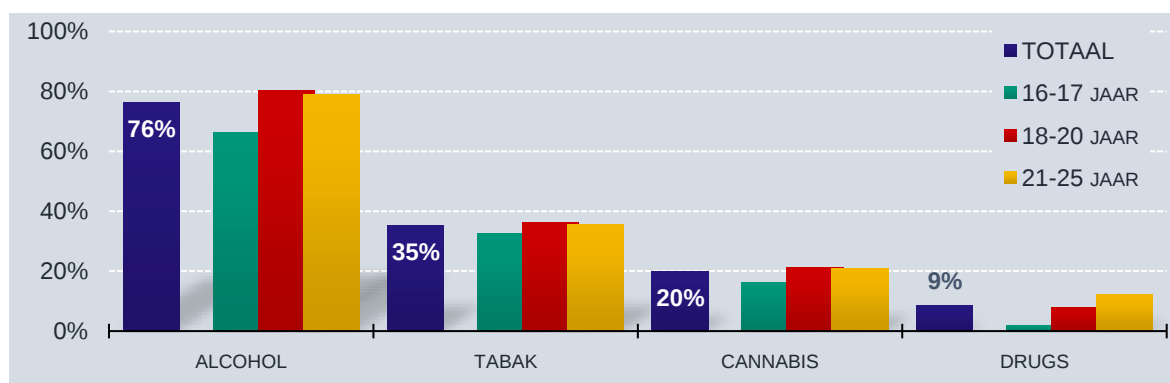
¹⁰ *Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021*, GGD Gooi en Vechtstreek (cijfers 2013) | *Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jeugd 2023*, GGD Gooi en Vechtstreek (cijfers 2015-2023).

Er zijn grote verschillen naar leeftijd binnen deze onderzoeksgroep. Vierdeklassers (ca. 15-16 jaar) vaperen meer dan twee keer zo vaak, drinken meer dan drie keer zo vaak, roken vijf keer zo vaak en blowen zes keer zo vaak als tweedeklassers (ca. 13-14 jaar).¹¹

3.2 Jongvolwassenen

In 2022 is in de nasleep van de coronaperiode een landelijke online Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen opgetuigd, waarvoor 16-25-jarigen zijn benaderd via sociale media en intermediairs. Ook GGD Gooi en Vechtstreek haakte hierbij aan. Bij de tweede editie van 2024 had 76% van de jongvolwassenen in de regio de laatste 4 weken alcohol gedronken, wat neerkomt op een daling ten opzichte van 2022 (83%). Daartegenover staat een stijging van het aandeel tabaksrokers van 29% in 2022 naar 35% in 2024. Vapen (9%) wordt vaak afgewisseld met sigaretten; in totaal rookt 37% vapes en/of tabak. Het gebruik van cannabis (20% in de laatste 4 weken) en andere drugs (9%) bleef ongeveer gelijk.¹² Binnen de categorie andere drugs vormden xtc (4%), cocaïne (3%) en 3-MMC/4-MMC (2%) de top drie.

De minderjarigen (16-17 jaar) binnen deze leeftijdsrange scoren lager op alcohol en drugs dan de oudere groepen, maar het aandeel rokers en blowers verschilt niet. Sterker nog, vaperen komt onder minderjarigen vaker voor (13% versus 7-8%).

Figuur II.6: Middelengebruik jongvolwassenen (laatste 4 weken) Gooi en Vechtstreek 2024¹³

3.3 Volwassenen en ouderen

Sinds 2012 participeert GGD Gooi en Vechtstreek in een landelijk vierjaarlijks gezondheidsonderzoek onder volwassenen (19 t/m 64 jaar) en ouderen (65+ jaar). In 2022 is een extra corona-editie uitgevoerd.

Volgens de meest recente meting van 2024 drinkt 82% van de volwassenen en 78% van de ouderen in Gooi en Vechtstreek weleens alcohol. Naast drinken in het algemeen, wordt ook gekeken naar overmatig alcoholgebruik.¹⁴ Dit gold voor 16% van de volwassenen en 22% van de ouderen. Deze percentages liggen

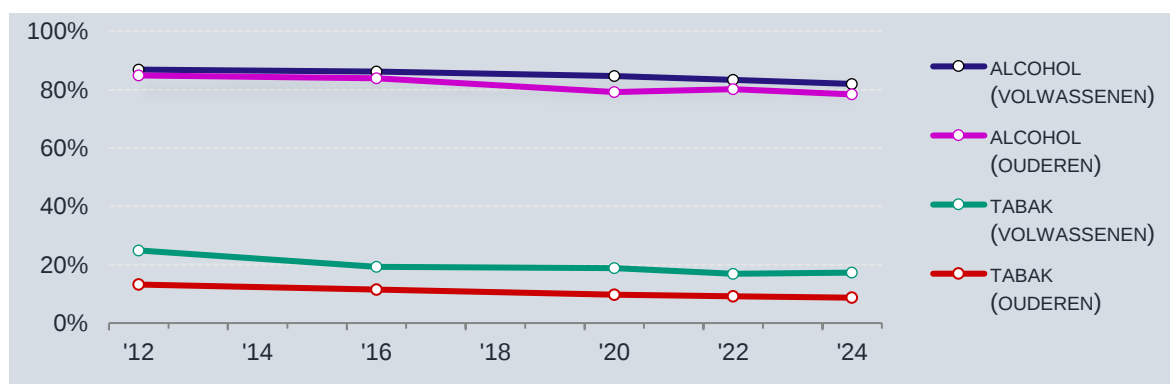
¹¹ Wekelijks vaperen 15% versus 6%, afgelopen maand alcohol 40% versus 12%, wekelijks roken 15% versus 3%, afgelopen maand cannabis 12% versus 2% (*Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jeugd 2023*, GGD Gooi en Vechtstreek).

¹² Andere drugs zijn lachgas, xtc, cocaïne, amfetamine, GHB, ketamine, paddo's/truffels, 2C-B of 3-MMC/4-MMC.

¹³ *Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024*, GGD Gooi en Vechtstreek.

¹⁴ GGD Gooi en Vechtstreek definieert overmatig drinken als meer dan 7 (vrouwen) of 14 (mannen) glazen alcohol per week.

lager dan in 2022, maar wel hoger dan het landelijk gemiddelde. Tabak roken doet 17% van de volwassenen en 9% van de ouderen. Daarbij valt op dat het aandeel rokers daalt naarmate de leeftijd toeneemt. Het aandeel vapers is in 2024 (5%) groter dan in 2020 (3%), maar het totale percentage rokers (tabak en/of vapes) bleef gelijk.

Figuur II.7: Gebruik van alcohol en tabak algemene bevolking Gooi en Vechtstreek¹⁵

In 2024 gebruikte 9% van de volwassen inwoners van Gooi en Vechtstreek cannabis in de laatste 12 maanden en gebruikte 7% andere drugs (xtc, lachgas, cocaïne, amfetamine, methamfetamine, ketamine, heroïne, truffels/paddo's, ghb, lsd of 3-MMC/4-MMC).

3.4 Verslaving

Cijfers over mensen onder behandeling in de verslavingszorg ontbraken de laatste jaren als gevolg van gewijzigde privacywetgeving.¹⁶ De nationale gegevensverzameling is inmiddels weer opgestart, maar er worden uitsluitend landelijke cijfers gepubliceerd. Als alternatief worden hier de instroomcijfers van Jellinek Gooi en Vechtstreek gepresenteerd, met daarbij de kanttekening dat Jellinek niet de enige aanbieder van verslavingszorg in de regio is.¹⁷

De totale instroom van 2024 betrof 677 cliënten. Bij de jaarlijkse aanmeldingen voor behandeling bij Jellinek Gooi en Vechtstreek staat alcohol (298) bovenaan, op afstand gevolgd door cannabis (101) en cocaïne (52).¹⁸

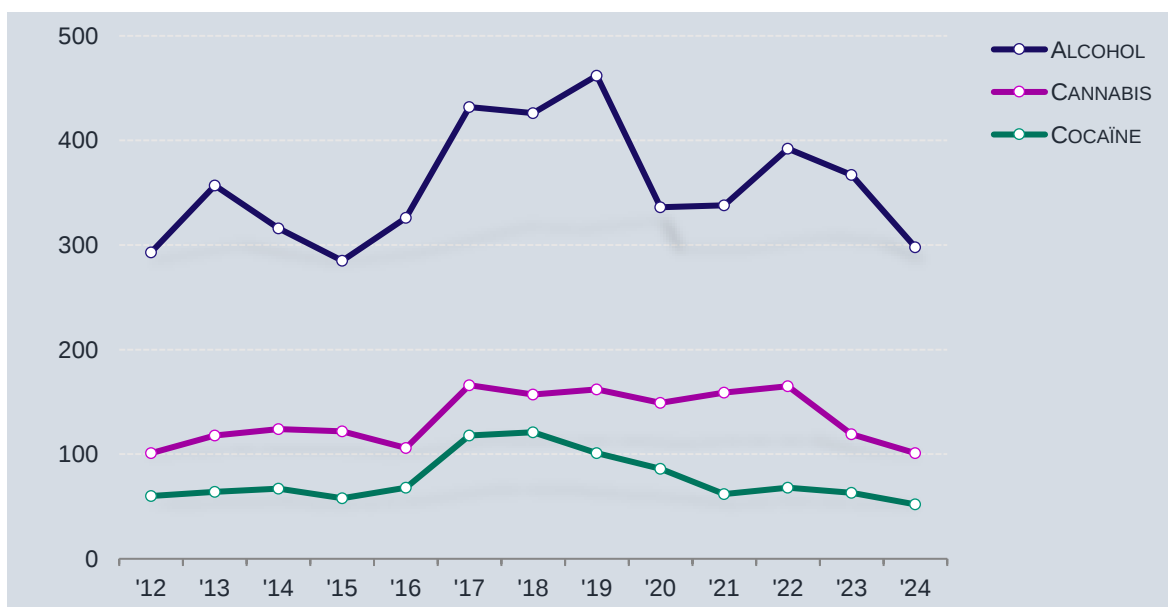
Aanmeldingen voor alcohol namen flink toe tussen 2015 en 2019 en kenden een dip in de coronajaren 2020-2021. Aanvankelijk nam het aantal daarna weer toe, maar de laatste twee jaar daalt het weer. Aanmeldingen voor cannabis waren vijf jaar stabiel (ook tijdens corona), maar dalen ook sinds 2022. Aanmeldingen voor cocaïne laten de laatste jaren een licht dalende lijn zien.

¹⁵ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024](#), GGD Gooi en Vechtstreek.

¹⁶ Verslavingszorggegevens worden verzameld in het Landelijk Alcohol en Drugs Informatie Systeem (LADIS).

¹⁷ Andere aanbieders in Hilversum en Bussum zijn o.a. Phase 01, Spoor6, SolustionS en Vida ([ZorgkaartNederland](#)).

¹⁸ Deze top drie komt overeen met het landelijke beeld (Wisselink DJ, Van der Slink JB & Kerssies JP (2024) [Kerncijfers Verslavingszorg 2018 – 2023](#), LADIS, Stichting IVZ).

Figuur II.8: Instroom cliënten Jellinek Gooi en Vechtstreek¹⁹

Na deze top drie volgden in 2024 (met veel lagere cijfers) aanmeldingen wegens benzodiazepinen (28), gokken (22), opiaten (21) en amfetamine (19).²⁰

4 De volgende hoofdstukken

In de volgende hoofdstukken gaan we in op patronen en trends in middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Gooi en Vechtstreek in 2024. De resultaten van de interviews met het panel worden in **hoofdstuk III** besproken. De bevindingen van de survey onder uitgaanders worden in **hoofdstuk IV** gepresenteerd. Tot slot wordt in **hoofdstuk V** een beschrijving gegeven van de regionale drugsmarkt op basis van drugsmenu's, analyse van gegevens van de testservice, en informatie uit de survey. Meer gedetailleerde informatie over onderzoeksmethoden en tabellen zijn te vinden in **VI Bijlagen**.

¹⁹ Interne cijfers Jellinek.

²⁰ Nicotine, ketamine en overige medicijnen kenden elk minder dan vijf aanmeldingen. Er waren geen aanmeldingen voor andere middelen, dus ook niet voor xtc/mdma.

PANEL RISICOJONGEREN

1	Werkveld, groepen en problematiek	18
1.1	Professionals	18
1.2	Groepen en kenmerken	19
1.2.1	Leefgebieden en risicofactoren	21
2	Middelengebruik	23
2.1	Alcohol	24
2.2	Nicotine: tabak, snus en vapes	25
2.3	Cannabis	28
2.4	Overige middelen	29
2.4.1	Lachgas	29
2.4.2	Stimulantia	30
3	Samenvatting	31

In deze achtste meting van Antenne Gooi en Vechtstreek zijn wederom professionals bevraagd over de leefwereld, vrijetijdsbesteding en het middelengebruik van groepen (risico)jongeren. In plaats van ook jongeren te bevragen over middelengebruik (zoals in de afgelopen drie metingen het geval was), zijn we deze keer dieper ingegaan op de drugsmarkt en wel op het aanbod in drugsmenu's van bezorgdiensten die actief zijn in de regio (zie *V Markt*, pag. 71).

1 Werkveld, groepen en problematiek

In de periode oktober-november 2024 zijn vier professionals geïnterviewd (allen face-to-face) die vertrouwd zijn met het werken met jongeren in het veiligheids-, sociale- of onderwijsdomein. We beginnen met het werkveld van professionals en de verschillende groepen waar ze mee werken.

1.1 Professionals

Alle vier vorig jaar geïnterviewde professionals hebben het panel verlaten, waarvan er drie zijn vervangen. Daarnaast is een nieuwe professional toegevoegd aan het panel.

- De plek van preventiewerker Omar die vorige keer vertelde over jongeren in de nazorg na een alcoholintoxicatie, wordt nu ingenomen door Daan.
- Ambulant sociaal werker Yasin is vervangen door collega Michel.
- Speciaal onderwijs docent Ayla is van baan veranderd. Haar plaats wordt ingenomen door Tessa.
- Jongerencoach en ambulant hulpverlener Nouri (en langst deelnemend panellid) was niet meer bereikbaar.
- In jeugdboa Loïs is een nieuw panellid gevonden.

Paneldeelnemers

Daan is **preventiewerker** in Amsterdam maar ook in Huizen, waar hij vooral vertelt over jongeren in het voortgezet onderwijs. Hij organiseert open spreekuren waar leerlingen zich spontaan kunnen aanmelden en verwijst ook door. In het begin van het schooljaar loopt hij alle klassen af en vraagt naast middelengebruik ook aandacht voor gamen en gokken. Daarnaast traint hij docenten in het signaleren van drugsgebruik en voert hij gesprekken met ouders.

Loïs is **jeugdboa**. In het weekend is de Groest in Hilversum haar werkterrein als veel minderjarige jeugd in de directe omgeving komt hangen.

Michel is **ambulant jeugdwerker** in Huizen en Hilversum. Hij vindt het een uitdaging om jongeren "in hun kracht te zetten". Hij vertelt over verschillende groepen, variërend van fatbikers tot artistiekelingen.

Tessa is **speciaal onderwijs docent** en is samen met een andere leerkracht geïnterviewd. Ze vertellen op bevlogen wijze over hun "speciale jongeren (mbo-niveau 1 en 2) met een bijzonder verhaal", zoals ze zelf aangeven. De uitdaging is om bij elke leerling, maar ook onderling, te zoeken naar de juiste balans en

maatwerk. “Qua niveau verschilt het best. Maar alles zit in een psychosociaal en fysiek spectrum”, zegt Tessa. Er zijn jongeren met autisme en adhd, maar ook havisten en vwo’ers die niet goed passen in een reguliere schoolomgeving.

1.2 Groepen en kenmerken

De jongerengroepen die nu in beeld zijn vertegenwoordigen (net als voorgaande jaren) uiteenlopende werelden en leefstijlen, maar ze zijn geen evenredige afspiegeling van de doorsneejeugd in Gooi en Vechtstreek. Hier gaat het om groepen met een zekere problematiek in de thuissituatie, op straat, op school of op persoonlijk vlak en waar soms ook sprake is van risicogedrag bij middelengebruik (vooral alcohol, cannabis en nicotinehoudende producten). Elke professional vertelt over jongeren vanuit zijn/haar specifieke werkveld als jeugdwerker, jeugdboa, preventiewerker en onderwijsdocent. Allemaal staan ze dicht bij de belevingswereld van jongeren en kunnen daar met compassie over vertellen.

Daan (preventiewerker) heeft vooral contact met de jongste groep en voert gesprekken over hun (problematische) middelen- of gamegebruik.

Loïs (jeugdboa) is vooral druk met jongeren (vaak met multiële stoornissen) die niet uitblinken op school en op straat met groepjes mixen waar ze zich veilig wanen. Maar op zoek naar vertier kunnen ze ook uit de bocht vliegen.

Michel (jeugdwerker) brengt veel uren door op straat en voert gesprekken met uiteenlopende jongerengroepen: hangjeugd, fatbikers, artistiekelingen of sleutelkinderen wier ouders vaak van huis zijn. Hoewel er soms sprake is van straatoverlast, staan de meesten open voor contact.

Tessa (schoolmentor) begeleidt leerlingen die op een of andere wijze moeite hebben met het bestaande reguliere onderwijs. De problematiek varieert van leerlingen met aandachtstoornissen tot tienermoeders, lange thuiszitters of leerlingen met zwaar adhd of autisme.

Een overzicht van de professionals en groepen jongeren die deze meting beslaat, staat weergegeven in onderstaande *Figuur III.1*.

NAAM	WERKVELD	KENMERKEN	THEMATIEK
Daan	Preventiewerker voortgezet onderwijs	13-14 jaar	Alcohol en drugsproblematiek, gamen en gokken
Loïs	Jeugdboa straat- en hanggroepen	11-27 jaar	Leefwereld, straat en thuisproblematiek
Michel	Ambulant jongerenwerker straat- en hanggroepen	Ca. 100 jongeren 14-25 jaar 80% man, multi-etnisch	Straatjeugd: fatbikers, artistiekelingen en sleutelkinderen
Tessa	Speciaal onderwijsdocent ROC	Ca. 100 studenten 15-23 jaar multi-etnisch	Ondersteuning: pestgedrag, adhd, trauma's, leermoeilijkheden etc.

Figuur III.1: Overzicht panelleden en groepen jongeren

Jongerengroepen

De verhalen van panelleden over jongerenwerelden in Gooi en Vechtstreek gaan over (kwetsbare) groepen op school en op straat. Over boefjes en sleutelkinderen, maar ook over alto's, artistiekelingen, fatbikers, skaters, rappers en influencers (op internet). De contacten liggen in het werkveld. Bij Tessa is dat op school

waar ze dag in, dag uit jongeren om zich heen heeft; allemaal met een eigen verhaal. Ook Daan is bekend met het onderwijs, waar hij als preventiewerker gesprekken voert met minderjarigen over middelen, gamen en gokken. Loïs treft de jeugd vooral op hangplekken en in het horecagebied en Michel kent uiteenlopende subcultuurtjes. Alle professionals zoeken een modus waarbij jongeren zich vertrouwd en veilig voelen. Dat vergt voor elke groep een andere aanpak, met als doel het gesprek op gang te brengen: wat jongeren bezielt, wat hun dromen zijn, waar ze gefrustreerd over zijn. En om te kunnen begrijpen waarom jongeren doen zoals ze doen. Het valt Loïs bijvoorbeeld op dat de huidige jongerengroepen veel minder honkvast zijn dan vóór corona en moeilijker te traceren zijn. “Het lijkt wel alsof er geen vaste groepen meer zijn.”

Visie en aanpak professionals

De professionals vertelden in vorige metingen over hun werkveld en specifieke aanpak van groepen waar ze mee werken. Professionals met contacten op straat vinden dat jongeren die zich op ‘gevaarlijk pad’ begeven zo vroeg mogelijk moeten worden gecorrigeerd, om erger te voorkomen. Een ontwikkeling die na corona meer navolging krijgt, is de inzet van jongerenwerk op school. Naast het neutraliseren van sluimerende vetes tussen groepjes, biedt het ook kansen om potentiële drop-outs binnenboord te houden. De ervaring leert namelijk dat de groeiende afwezigheid van een leerling een eerste rode vlag is. Sommige coaches, zoals Nouri eerder (Antenne Gooi en Vechtstreek 2021-2023), zetten vooral in op sport als interventiemiddel, om te schaven aan hun mentale weerbaarheid en verantwoordelijkheid.

Daan (preventiewerker) vindt dat er meer werk gemaakt moet worden van vroegsignalering, door alerter te zijn op vroeg gebruik bij de jongste groep. In de praktijk zijn jongeren, als ze in beeld komen, al voorbij de experimenteerfase. Dáár ligt een belangrijke taak voor preventiewerkers. Nu ligt er te veel nadruk op aanpak in het veiligheidsdomein. Hij vindt dat er bij ouders nog veel kansen liggen als het gaat om gedragsverandering bij jongeren. Maar net als sommige jongerengroepen zijn ouders ook niet altijd de makkelijkste groep.

Loïs (jeugdboa) werkt inmiddels vijf jaar als jeugdboa. Haar eerste klus met opgeschoten straatjongeren in Gooi en Vechtstreek was haar vuurdoop. Ze deed eerder al ervaring op in andere grote steden, maar met jongeren was nog onbekend terrein. “Hoe moet je eigenlijk een gesprek beginnen?” Ze weet dat jongeren snel kunnen scannen en je willen uittesten. Ze werkt met twee collega’s én politie omdat die ook over informatie beschikt van camerabeelden. “Maar belangrijk is ook dat je praatjes blijft maken en hun [jongeren] vertrouwen wint.” Ze weet ook dat een derde van de groep moeilijk bereikbaar is. Rond het horecagebied in Hilversum worden alcohol en drugs niet getolereerd. Het algemene beeld is dat de sfeer seizoensgebonden is met rustige en hectische periodes.

Michel (ambulant werker) blijft vooral het gesprek aangaan met jongeren om ze op andere gedachten te brengen als ze zich defensief opstellen. “Wanneer je constant hoort dat je niet deugt, dan ga je je daar ook moedwillig naar gedragen”, zegt hij. Deze houding ziet hij bij de fatbikers in Huizen die als ‘kutmarokkanen’ door het leven gaan. Hun mentaliteit is wij-tegen-zij. Gangsterrap is hun wapen waarmee ze zich als protest

identificeren. Michel probeert die boosheid om te buigen. “Als je je verder wilt ontwikkelen moet je toch een andere toon aanslaan”, vindt hij. Hij begrijpt wel waar de woede vandaan komt. Ze gaan naar een witte school, voelen zich daar onbegrepen en ter compensatie hemelen ze criminaliteit op. “Grootspraak is het vaak. Waarom zou je dat willen doen? Je zit alleen maar elkaar in de weg.” Hij vertelt ze dat slechts één op de vijftig het gaat maken in de criminaliteit. De rest komt vroeg of laat in de problemen. Hij hoopt dat deze waarschuwing bij ze doordringt.

Tessa (docent) zegt dat haar school voor veel leerlingen de laatste strohalm is. Maar ook in het besef dat ze niet allemaal zullen slagen. Deze leerlingen krijgen begeleiding bij het zoeken naar werk. “De school is een marteling voor sommigen, maar succesmomentjes kunnen er ook voor zorgen dat leerlingen meer zelfvertrouwen krijgen.” Er zijn ook jongeren die voor het snelle geld gaan. Voor hen is de school niet aantrekkelijk omdat ze geloven dat het ‘grote geld’ ergens anders ligt. Bij veel leerlingen is er een ring van hulp en buddycoaches die in contact staan met de school. Belangrijk in de contacten met reclassering, voogden (van gezinnen) en therapeuten is dat de school en hulpverlening in gesprekken met jongeren op dezelfde lijn zitten.

1.2.1 Leefgebieden en risicofactoren

De professionals hebben zicht op verschillende probleemvelden waar jongeren mee worden geconfronteerd. Voor meer duiding bij het middelengebruik worden panelleden daarom bevraagd over risicofactoren in de *directe woonomgeving* (o.a. thuis, woonbuurt) en in de *sociale omgeving* van jongeren (o.a. vriendenkring, straatgroep, uitgaansgelegenheden). Er zijn ook jongeren met *psychosociale problematiek*.

Directe woonomgeving

Een deel van de jongeren leidt onder spanningen in de thuisomgeving (o.a. scheiding ouders, ruzies, armoede, huiselijk geweld, gebrekkige opvoeding) die verergerden tijdens de coronaperiode. Een deel van hen is thuisloos omdat de wachtlijst voor begeleid wonen lang is. Het ontwikkelen van vluchtgedrag is een reactie die professionals herkennen. Boosheid kan leiden tot meer riskant gedrag. Jongeren kunnen ook in de negatieve invloedsfeer komen van criminaliteit. Tessa heeft als docent het meeste contact met ouders en merkt als het thuismilieau niet optimaal is. Ouders kampen nog wel eens met opgroeiende pubers. Maar het komt ook voor dat een van de ouders verslaafd is, in detentie zit of gewelddadig is. Vaak is er sprake van een ‘gestapelde problematiek’ en speelt er meer in het gezin dan bij de jongere alleen. “Wij horen veel van jongeren. Als een ouder uitlegt waarom zijn zoon er niet was, weten wij vaak dat er meer aan de hand is.” Ook Daan (preventiewerker) heeft een beeld van de groep waar hij individuele gesprekken mee voert over de risico's van middelengebruik.

“Er gebeurt veel in gezinnen. Vaak is weinig aandacht voor de zorgen van kinderen. Ouders zijn hulpverleningsmoe. Soms zie je KOPP/KOV-problematiek.”²¹ Ouders zijn zich niet altijd bewust van de schadelijkheid van alcohol en roken

²¹ KOPP/KOV staat voor Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) en Kinderen van Ouders met Verslavingsproblemen (KOV).

en pushen kinderen al op vroege leeftijd om mee te doen. Dit zie je ook bij gezinnen in hogere klassen. Ook een oudere zus of broer kan een negatieve invloed hebben.” (Daan, preventiewerker)

Sociale omgeving

De sociale omgeving (of milieu) is het geheel van sociale, culturele, economische en religieuze factoren die invloed hebben op het gedrag en welbevinden van jongeren. Familieachtergrond, vriendengroep of sociale klasse zijn belangrijke determinanten. Professionals werken met jongeren die opgroeien in een arm milieu, maar ook (hoewel minder) met jongeren uit rijkere milieus. Het contact met jongeren is door de voortschrijdende digitalisering minder intensief; de straten zijn leger geworden.²² Een deel maakt zijn opwachting richting criminaliteit. Het verlangen naar status kan een giftige uitwerking hebben. Er zijn groepen waarin je pas meetelt als je kan pronken met een fatbike. Michel ziet ze al bij 12-jarigen, terwijl hun ouders niet vragen hoe ze daaraan gekomen zijn. Bij de ‘artistiekelingen’ speelt dit niet. “Die rijden op afgetrapte brikkies.” Vooral de groep *first offenders* heeft de aandacht, omdat zij potentieel aansluiting kunnen gaan zoeken bij jongeren met een vergelijkbare problematiek. In de sociale omgang zijn er jongeren die makkelijker zijn te beïnvloeden. Loïs’ zorg betreft vooral kinderen met leerproblemen die slachtoffer worden. “Er wordt moedwillig ingespeeld op hun naïviteit en spontaniteit. Ze staan hun simkaart af of worden loopjongen van een foute opdrachtgever.” Maar het tij kan zich ook ten goede keren wanneer ‘ex-boefjes’ hun knopen tellen en overstappen op legale activiteiten waarmee je geld kunt verdienen, zoals ex-panellid Nouri in 2023 betoogde. Je kunt ook succesvol zijn als je niet gestudeerd hebt. Bijkomend voordeel is dat ondernemen hen in het bloed zit. Dit houdt Michel zijn jongeren ook voor ogen. Hij kan genieten van de momenten wanneer hij een jongere een paar jaar later tegenkomt die zegt dat zijn verhalen hem aan het denken hebben gezet. “Eentje is nu zijn eigen baas in een offsetbedrijf.”

“Ze hebben wel iets op hun kerfstok ja, en op verschillende vlakken: vermogensdelicten, diefstalletjes, agressieproblematiek. En ook dealen. Dat horen we van de politie, maar ook van jongeren zelf. Ik kan je precies vertellen hoe je een drugslijn op moet zetten. Wij zitten gelijk in de relatie zodat jongeren ons ook vertellen wat ze hebben uitgespookt. Waarom ze reclassering hebben en met een enkelband lopen. We vragen het altijd, maar ze hoeven het niet te zeggen. We leggen wel uit dat we ook kunnen helpen als er actoren in de omgeving zijn die ze triggeren. Een enkelband geeft status bij sommigen. Maar wij lachen erom. Daarmee doof je meteen de stoerheid.”
(Tessa, docent)

Een ander punt van zorg die een paar professionals aanstippen is de verharding tussen groepen. Alsof jongeren minder rekening met elkaar houden. Jongeren met apart gedrag of een andere geaardheid dan de heteronorm, liggen vaker onder vuur bij hun leeftijdsgenoten. Een voorbeeld van polarisatie is het vernielen van een regenboogvlag bij een jeugdcentrum. Tessa (docent) merkt dat de mentaliteit brutaler is geworden,

²² Onderzoek wijst er ook op dat jongeren, in vergelijking met een tiental jaar geleden, minder tijd met vrienden op straat en in de publieke ruimte spenderen, en meer tijd achter een beeldscherm en online op sociale media (Van der Laan, AM, Pleysier S & Weerman F (2020) Hedendaagse jeugdcriminaliteit: nieuwe vragen en enkele antwoorden na een historische daling. *Tijdschrift voor Criminologie*, 62(2-3), 115-129).

met minder respect voor docenten. Het gedrag van ouders verbaast haar soms meer, hoe weinig grip ze hebben op hun kinderen en denken dat de school wel oppast op straat.

Psychosociale problematiek

Professionals worden met enige regelmaat geconfronteerd met verhalen en voorbeelden van jongeren met psychosociale problematiek. In het speciaal onderwijs zitten vaak kinderen die al hulpverlening krijgen. Michel merkt nog steeds een na-ijleffect van corona. Er zijn klappen gevallen op studiegebied en sommigen zijn in een isolement geraakt. “Het lijkt wel of een deel nu pas aangeeft hoe slecht het met ze gaat.” Een suïcidepoging van een jonge vrouw heeft hem erg aangegrepen. Het voelt paradoxaal dat veel jongeren zich bij de almacht van sociale media desondanks erg eenzaam kunnen voelen. In het straatdomein treft Loïs verhoudingsgewijs meer minder begaafde jongeren. In haar optiek hebben gymnasten bredere sociale cirkels en komen vaker bij vrienden thuis over de vloer.

2 Middelengebruik

In de voorgaande jaargangen vertelden professionals (in het sociale en veiligheidsdomein) vooral over alcohol- en cannabisgebruik en over lachgas. Maar sinds enkele jaren is ook de markt van nicotineproducten in beweging met de opmars van vapes en snus. De reikwijdte van het werkveld van professionals bepaalt in hoeverre er ook zicht is op middelen die meer in het uitgaansleven (in en buiten de regio) rondgaan. Er zijn groepen jongeren die ook elders gebruiken, zoals op events. Voor het begrip hanteren we het model *drug* (wat: soort middel, dosering, frequentie, etc.), *set* (wie: persoon, verwachting, ervaring, etc.) en *setting* (waar: locatie, met welke anderen, etc.) van Zinberg.²³ Met dit model kunnen we meer duiding geven aan motieven, patronen en setting van gebruik.

In deze paragraaf ligt de focus op het middelengebruik (drug), de betekenis die jonge gebruikers daar aan geven (set) en plekken waar ze gebruiken (setting). In *V Markt* (pag. 71) gaan we wat dieper in op het marktaanbod.

Culturele verschillen en middelengebruik

In de afgelopen jaren zijn veel professionals en jongeren bevraagd over middelengebruik in uiteenlopende risicogroepen (o.a. scholieren, studenten, straatgroepen, uitgaanders en subcultuurtjes). Op grond van deze ervaringen en observaties kunnen we bij deze groepen meer algemeen iets zeggen over kenmerken en profielen van middelengebruik, en dat die in grote lijnen overeenkomen met kwetsbare jeugd in Antenne Amsterdam en in de landelijke Antenne regiomonitor.²⁴ Professionals zien dat drugsgebruik onder jongeren is ‘genormaliseerd’ en in veel groepen erbij is gaan horen. Michel vertelt over een Gooise meidengroep (14-16

²³ Zinberg N (1984) *Drug, set, and setting: The basis for controlled intoxicant use*, Yale University Press.

²⁴ Benschop, A & Nabben, T (2024) *Antenne Amsterdam 2023*, Hogeschool van Amsterdam | Nabben T, Boekholt M & Benschop A (2025) *Antenne Nederland: Regiomonitor drugs en risicjongeren 2023-2024*, Hogeschool van Amsterdam.

jaar) die in de zomer weleens afreist naar het Vondelpark en onderweg drugs scoort via TikTok en Snapchat. Sociale media dragen tegenwoordig substantieel bij aan de verspreiding en toegankelijkheid van drugs onder jongeren.

- De keuze van middelen kan per groep verschillen. Professionals zien soms duidelijke scheidslijnen tussen primaire ‘drinkers’, ‘blowers’ of ‘snussers’, maar ook jongeren die sigaretten/vapes, alcohol en cannabis combineren. Er zijn ook groepen die ervaring hebben met uppers (ecstasy, cocaïne, 3-MMC of amfetamine) en narcosemiddelen (ketamine, lachgas of ghb) en ook verschillende middelen combineren. Sociale, economische en culturele verschillen (aard van de groep) spelen een rol in de keuzes die worden gemaakt. Soms hoort een middel meer specifiek bij een groep. Het nicotine bevattende poeder snus is vooral populair bij jonge statushouders en moslims. Uppers als ecstasy en amfetamine worden vooral gebruikt door liefhebbers van elektronische muziek.
- Jongeren met een migratieachtergrond hebben doorgaans minder ervaring met alcohol dan Nederlandse jongeren. Maar stappers in het multi-etnische (urban) feestmilieu zijn wel ontvankelijker voor speciale cocktails en drankjes.
- Nederlandse jongeren bezoeken vaker elektronische festivals en evenementen waar ‘uitgaansdrugs’ een rol spelen en zijn ook eerder geneigd om te experimenteren met nieuwe middelen. Bij jongeren met een migratieachtergrond neemt de kans op drugsgebruik toe wanneer zij zich aansluiten bij een uitgaansgroep.
- De keuze voor middelen kan deels worden herleid naar de sociaal-culturele achtergrond. Bij Surinaams-Nederlandse jongeren zien professionals meer cannabis-gerelateerde problemen; bij de Marokkaanse-Nederlanders is dat lachgas-problematiek en bij Nederlandse jongeren gaat het vaker om alcohol en uitgaansdrugs.
- Vooral jonge moslims ervaren een taboe op middelengebruik in de vaak gelovige oudercultuur. Tegelijkertijd is het taboe op drugs ook een beschermingsfactor en barrière tegen middelengebruik. Jongeren die toch willen experimenteren (roken, drinken, snussen, blowen en vaperen) moeten dit vaak heimelijk doen omdat het gebruik haaks staat op de ‘heldere normen en waarden’ in de geloofscultuur.
- Veel jongeren zijn bekend met middelen, maar professionals zien ook gezondheidsproblemen van lichte tot meer ernstige aard (overdosering; afhankelijkheid).

2.1 Alcohol

Het alcoholgebruik onder minderjarigen en jongvolwassenen met een Nederlandse achtergrond in Gooi en Vechtstreek is hoog volgens de professionals.²⁵ In voorgaande metingen benadrukten panelleden vaak dat

²⁵ Bij de jeugdigen in het algemeen ligt binge drinken niet boven het landelijk gemiddelde (*Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jeugd 2023*, GGD Gooi en Vechtstreek) en ook zwaar drinken door jongvolwassenen in het algemeen is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (*Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024*, GGD Gooi en Vechtstreek). Specifieke cijfers over alcoholgebruik door jongeren met een Nederlandse achtergrond ontbreken echter.

het (hoge) alcoholgebruik (ook bij volwassenen) een afspiegeling is van het regionale drinkmilieu en dat drinkpatronen en -gedrag stevig verankerd zijn in de cultuur.²⁶ De uitwassen van alcoholgebruik bij het jongere deel van de inwoners speelt zich deels af in het publieke domein (o.a. horecagebieden) waar beveiligers, boa's en portiers soms in moeten grijpen bij opstootjes of bij gezondheidsincidenten als gevolg van overmatig alcoholgebruik. Het openlijke gebruik van alcohol (buiten de horeca) vindt vaak plaats op bekende en zichtbare hotspots (oude haven, station, kwekerijen).

Veel jongeren met een migratieachtergrond talen niet naar alcohol, terwijl Nederlandse jongeren alcohol vaker als statussymbool zien, waarbij het drinken van speciale merken moet getuigen van kennis en een goeie smaak. Michel ziet hoe verschillend jongeren tegenover alcohol staan. Terwijl de Marokkaanse groep superkritisch is en elkaar onderling de maat neemt (soms zijn ze banger voor vrienden dan voor hun ouders), moet hij de Nederlandse groep beteugelen. De laatste keer bij een activiteit waar ook alcohol werd gedronken, is hem slecht bevallen. "Ik trek het mij toch aan als een jongen na tien biertjes op de scooter vertrekt." Bij Loïs (jeugdboa) hetzelfde beeld: Marokkaans-Nederlandse jongeren die in tegenstelling tot de Nederlandse jeugd weinig tot niet drinken. Ze komt in actie als het alcoholgebruik tot baldadigheid leidt en verstaat de kunst om op zulke momenten in gesprek te gaan. Soms moet er worden ingegrepen met een Halt-straft als gevolg. Ook de ouders worden betrokken als het om minderjarigen gaat. Ze werkt graag mee aan preventieve activiteiten (o.a. pubquiz) speciaal bedoeld voor ouders, omdat het ook de gelegenheid biedt om alcohol-issues te bespreken. Maar Loïs weet ook dat ouders flink kunnen drinken en hier moeilijk voor zijn te porren. Hier ziet ze een taak weggelegd voor de school. Ook huisartsen kunnen er scherper naar vragen, vindt Daan (preventiewerker). Toch zeggen professionals dat ze in hun werk meer problematiek zien bij cannabis.

In de vorige editie (Antenne 2023) zagen we een patroon bij jongeren die waren opgenomen in het ziekenhuis vanwege een alcoholintoxicatie. Veel jongeren waren beginnende drinkers, zaten nog in een experimentele fase en hoefden niet eens heel veel alcohol te hebben gedronken. De meeste incidenten waren op huisfeestjes, vaak zonder aanwezigheid van volwassenen. Vaak werd er niet uit standaardglazen gedronken, soms uit de fles. Ook de 'chaos' van vrienden en kennissen die komen en gaan kon de sfeer vertroebelen. Jonge omstanders reageerden lang niet altijd met empathie. Soms was er ook sprake van een intergenerationele (ouder die veel drinkt) of andere onderliggende problematiek. Sommige jongeren zaten al in therapie of waren in afwachting van zorgbehandeling.

2.2 Nicotine: tabak, snus en vapes

De klassieke sigaret staat door het groeiende aanbod van nieuwe fancy nicotine-houdende producten onder druk, nu jongeren ook het vaperen (e-sigaretten) en (in mindere mate) snus (nicotinezakjes) hebben ontdekt.

²⁶ Gooi en Vechtstreek kent een hoger percentage overmatige drinkers onder volwassenen dan het landelijk gemiddelde (*Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024*, GGD Gooi en Vechtstreek). Zie ook *Preventie- en Handhavingsplan alcohol en drugs 2021 t/m 2024*, Regio Gooi en Vechtstreek.

Wie het gedrag van jongeren bestudeert ziet hoe de nieuwe nicotinecultuur om zich heen grijpt. Naast het roken van sigaretten wordt er ook gesnust, maar vooral gedampt (vapes). In Antenne Amsterdam zagen we hoe de rookwetgeving in de loop der tijd sigaretten en joints in het uitgaansleven wist terug te dringen.²⁷ Maar de nieuwe nicotinedragers winnen vooral bij de jongste lichting terrein.²⁸ Deze landelijke trend zien professionals ook bij de jeugd in Gooi en Vechtstreek. Na ingrijpen van de overheid zijn vapes met smaakjes anders dan tabak verboden en werd er bij de nicotinezakjes een nicotinelimiet ingesteld.²⁹ Duidelijk voor professionals, maar bij jongeren zelf ligt dat iets anders. Veel producten zijn nog verkrijgbaar in landen die (nog) geen maatregelen hebben genomen. Op het web is het een eldorado van bedrijfjes die opgewekt hun nieuwe vape-modellen aanbieden. Professionals zien dat er vooralsnog genoeg ontsnappingswegen zijn voor jongeren om aan hun nicotinekicks te komen. Maar ze zien ook een verschuiving bij gebruikers. De eeuwige shag- of sigarettenroker zit vooral bij de groep volwassenen. Bij jongeren en jongvolwassenen zijn het patroon van nicotinegebruik en de wijze van toediening complexer geworden. Zo ziet Michel dat de oudere groep sleutelkinderen overgestapt is naar vaperen omdat roken tegenwoordig een 'suf en stoffig' imago heeft. Ook Lois (jeugdboa) ziet dat alles door elkaar gebruikt wordt. "Het vaperen is sinds twee jaar echt doorgebroken. Een 12-jarige vaper is geen uitzondering meer. Sigaretten gaan ook rond, maar worden echte luxe."

Snus

Een paar jaar geleden viel het ex-panellid Nouri (jongerencoach) als eerste op dat sommige jongeren de hele dag door zakjes snus in hun mond stopten. Onopvallend, vanwege hun ouders. Wat niet weet, wat niet deert. Voor sommigen (ook meiden) is snus een uitkomst: niet de geur van tabak in je kleding, maar wel de high. Volgens professionals hebben ook sportieve influencers en artiesten de vraag en het gebruik versneld, getuige de filmpjes die viraal gaan. De grens om te gebruiken is laag. Het kan onmogelijk slecht zijn, horen professionals jongeren zeggen, zeker als ook topsporters ermee koketteren op hun kanalen. Toch is snus beduidend minder populair dan vapes en sigaretten. Bij snus kan vooral het wangslijmvlies, gebit en tandvlees worden aangetast. De doseringen kunnen per zakjes flink verschillen, met soms misselijkheid en duizeligheid als gevolg. Soms ook agitatie wanneer de nicotinezakjes op zijn. Slimmeriken proberen de grenzen op te rekken omdat snus ook niet mag worden gebruikt op school en tijdens het sporten. Ook Tessa is zich daarvan bewust. "Ze mogen het niet zichtbaar gebruiken. Maar bij een vermoeden mag je niet iemands lip optillen of iemand in een potje laten piesen."

²⁷ Benschop, A & Nabben, T (2024) *Antenne Amsterdam 2023*, Hogeschool van Amsterdam.

²⁸ Nabben T, Boekholt M & Benschop A (2025) *Antenne Nederland: Regiomonitor drugs en risicojongeren 2023-2024*, Hogeschool van Amsterdam.

²⁹ Vanaf 1 januari 2025 is snus helemaal verboden (*Tabak en rookwaren verkopen: Verboden producten*, NVWA).

Vapes

De professionals zagen de afgelopen jaren hoe vapes stormenderhand veel jongeren wisten te verleiden tot gebruik. Aan het palet vapes met fruitsmaken kan geen sigaret tippen. Het gaat niet meer om een speciaal merk of *flavour*, maar om exotische smaken die volgens 'dampers' veel minder stinken dan sigaretten. Jongeren hebben het idee dat ze iets te kiezen hebben, zeggen professionals. En op een leeftijd waarin jongeren zich onsterfelijk wanen, hoor je de meesten niet over gezondheidsschade. Vapen is nieuw en vooral cool en handig omdat deze manier van dampen gemaksvriendelijker is én een schoner imago heeft. Influencers doen er nog een schepje bovenop en benadrukken vooral de voordelen van vaperen boven roken. Voor jonge entrepreneurs op straat zijn vapes een verdienmodel geworden. Enkele lachgaskoeriers zijn simpelweg geswitcht van cilinders naar vapes, die steeds geavanceerder worden, met nog meer puffs en *special effects*. Professionals zien dat de markt vaak via Snapchat loopt. Er zijn al vapes op de markt (met duizenden puffs) die als een 'joint' in de groep wordt doorgegeven. Tegen deze innovatiekracht staan professionals tamelijk machteloos in discussies over gezondheid op de lange termijn. Het bevestigt het beeld van Michel (ambulant jeugdwerker) over de populariteit van vaperen. "Laatst zat ik bij een groep waar zes verschillende smaken rondgingen en die met elkaar worden gedeeld." Hij vertelt over een forse vaper die tijdens het sporten pardoes benauwd werd en in allerijl naar het ziekenhuis moest. Daar ontdekten ze vocht achter de longen; waarschijnlijk door het vele vaperen. Tijden veranderen. In plaats van een sigaretje roken ziet hij nu een hele groep (ca. 25 jongeren) die staat te vaperen. Zijn intuïtie zegt hem dat het een kwestie van tijd is dat meer jongeren longproblemen gaan krijgen. Ook de overheid die in zijn ogen 'erg slap' reageert krijgt een sneer. Er worden nog steeds dubieuze vapes onder de toonbank verkocht en vapes met THC zijn ook verkrijgbaar. Een jongen die hij laatst sprak, ruikt business. Met dertig vapes inkoop à drie euro die hij voor een tientje per stuk verkoopt, maakt hij goed winst. Daan kijkt eveneens bedenkelijk als het onderwerp op vaperen komt. Hij kent een 14-jarige die 1.500 euro per maand omzet draait. Er komen steeds meer vragen van collega's en scholen, maar ook van jongeren zelf. "De smaakjes, het design met knipperlampjes en dan constant puffen he! Wat uit China komt kunnen we niet allemaal controleren. Ze beginnen eerst met smaakjes en stappen daarna over naar sigaretten." Vooral de obsessie met vaperen valt op. Wat begint als experimenteren, ontwikkelt zich al dampend tot een snelle gewenning en hunkert het nog jonge brein naar steeds meer pufjes. Jongeren die overal waar ze zijn, pufjes nemen. Tot op de scooter aan toe. "Ze zijn er constant mee bezig." Hij zegt beducht te zijn voor de met THC of synthetische cannabinoïden gevulde vapes die argeloze gebruikers omver kunnen blazen. Verhalen over jongeren die out zijn gegaan, dat vindt hij een veeg teken. En vaperen kan ook kostbaar worden. Niet in de beginfase, maar sluipenderwijs bij het opstuwen van de nicotinekick. Tessa (docent) weet dat vaperen, snus en sigaretten een dure bedoening wordt. Naast gamen, kleding, abonnementen en andere dingen die jongeren graag willen hebben. Ze vindt het niet verbazend dat de schuldenproblematiek bij jongeren groot is. "Veel kopen ook nog eens op krediet voor meer status." Maar werken bij een fastfoodketen loont niet genoeg. Reden waarom sommigen bij 'pizza plus' (drugslijn) bijhosselen.

2.3 Cannabis

Gooi en Vechtstreek telt officieel zeven coffeeshops, met daarnaast nog een niet-gedoogde cannabismarkt van hobbytelers, thuisbezorgers en straatverkopers. Het cannabisgebruik bij veel jongeren is 'genormaliseerd' volgens professionals. Uitgaanders en buurtjongeren zijn vaak bekend met de cannabiscultuur of kennen andere blowers. Jonge blowers zoeken elkaar op in hun vrije tijd als ze willen chillen met een jonko, zoals een joint vaak wordt genoemd. En net als bij alcohol zijn er ook jongeren wier ouders blowen, of daar ervaring mee hebben. Verschillende professionals tonen zich (net als in voorgaande metingen) bezorgd dat fors cannabisgebruik in de adolescentiefase verkeerd uit kan pakken.

In eerdere metingen maakten panelleden zich druk over jongeren die in lethargische toestand de wereld aan zich voorbij zien trekken, dingen verzaken, niet scherp zijn, geen focus hebben en liever weg dromen in plaats van actie te ondernemen. Alsof ze zichzelf op de pauzestand hebben gezet. Professionals zien vaak een waterscheiding tussen groepjes blowers die willen chillen en sportieve groepjes die de kriebels krijgen van zulk sloom gedrag. Maar voor blowers is het ook een manier om te kunnen ontspannen met gelijkgestemden. Bijvoorbeeld gamen als je high bent, luisteren of componeren van muziek, op pad met vrienden en joints. Professionals zien ook dat blowen een afleiding is voor dingen die thuis of op school niet lekker lopen. Voor wie zich onbegrepen of eenzaam voelt, biedt een joint soms tijdelijke troost.

Daan (preventiewerker) ziet jongeren vaak 'voor de kick' beginnen. Maar hij herkent ook de sluimerende problematiek wanneer blowen als een demper van stress wordt gezien. Sommigen proberen hun adhd-gevoel van 'altijd aan staan' te temperen met blowen. De problematiek verdiept zich wanneer iemand zich gaat isoleren en 'onbereikbaar' wordt voor anderen in de directe omgeving.

Loïs (jeugdboa) merkt dat blowen bij een bredere groep speelt, zelfs bij 12-jarigen. "Schrikbarend jong en ouders die daar geen grip op hebben." Laatst nog heeft ze twee broers gepakt met blowen. Het blowen en vaperen op straat is vooral na corona toegenomen. In het centrum van Hilversum geldt een blowverbod. In de zomermaanden worden er tientallen Halt-straffen uitgedeeld.

Tessa (docent) ziet eveneens dat meer mbo-studenten in haar groep sinds de coronaperiode zijn gaan blowen. Ook onder schooltijd, wanneer ze leerlingen na de pauze 'knetterstoned' de klas in ziet lopen. Ze herkent de wietgeur direct. Hoewel ze het 'uiterlijk' niet altijd kan zien bij een leerling is vooral het gedrag anders in de klas. "Ze zijn minder aanwezig, gaan meer hun eigen gang en zijn minder goed bereikbaar. Met de koptelefoon op al helemaal." In haar gesprekken met blowers probeert ze duidelijk te maken (vooral bij adhd'ers) dat ze zich niet beter kunnen concentreren. "Ze pikken niks op wat ze lezen." Leerlingen reageren verschillend als ze onder invloed zijn van cannabis. Van onhandelbaar tot helemaal afwezig. Sommige leerlingen blijven bij hoog en laag ontkennen dat ze stoned zijn als docenten een vermoeden hebben. In dergelijke gevallen krijgt de leerling een waarschuwing. Bij een tweede keer volgt een gesprek met de mentor en (indien minderjarig) met ouders, en bij een derde keer een gesprek met de opleidingsmanager. Er zijn inmiddels al een enkele gesprekken gevoerd met ouders en leerlingen, want het toegenomen

cannabisgebruik heeft de aandacht van school. “Soms zie je een hele walm binnenkomen”, zegt Tessa. “We willen ook geen besmetting met nieuwelingen.” De school is ook alert op dealpraktijkjes in en rond het schoolcomplex. Toch realiseren docenten zich ook dat het winst is als blowers sowieso nog naar school komen.

“Van sommige leerlingen weten we dat ze thuis blowen, maar dat niet op school willen doen. Het belemmert je voortgang op school. Ze pakken een boek, slaan het open, leggen een pen op de bladzijde en twee uur later ligt die pen nog op dezelfde plek. Dat heeft invloed. Misschien is het een uitweg voor je problemen, maar op school werkt het gewoon niet.” (Tessa, docent)

De professionals maken zich meer zorgen over cannabisgebruik dan over alcoholgebruik. Niet zozeer vanwege de negatievere gezondheidseffecten, als wel dat cannabis populairder is bij de groepen waar ze contact mee hebben. Voor een deel gaat het ook om minderjarige blowers. Partijen werken samen en ondersteunen elkaar bij preventieactiviteiten. Tessa geeft hoog op over de één-op-één gesprekken op school, waar leerlingen periodiek kunnen praten met een preventiewerker over het effect en (negatieve) gedrag als gevolg van middelengebruik. Sommige gesprekken duren een kwartier, andere soms een uur. Van belang is dat de preventiewerker wel een klik moet hebben met deze specifieke groep, vindt Tessa. Verder zijn er ook vertrouwenspersonen voor studenten.

2.4 Overige middelen

Naast alcohol, nicotine en cannabis is er nog een heel palet aan andere drugs beschikbaar. Een deel van de jongeren en jongvolwassenen experimenteert daarmee op grote muziekevenementen en in kleinere uitgaansgelegenheden, maar ook op afters en privéfeestjes. We bespreken in deze paragraaf eerst lachgas. Daarna volgen de uppers (ecstasy, cocaïne, amfetamine en 3-MMC) en narcosemiddelen (ketamine en ghb). Deze stofgroepen zijn vooral in zwang bij jonge Nederlandse stappers.

2.4.1 Lachgas

Na het verbod van lachgas in 2023 raakte het middel uit de mode.³⁰ In de jaren daarvoor verspreidde lachgas (kleine cilinders en 2-litertanks) zich in de privésfeer en hotels, op straat en in auto's op afgezonderde plekken. Lachgaskoeriers opereren voorzichtiger na het verbod en mogelijk zijn er ook minder aanbieders actief. Een indicatie daarvoor is dat professionals uit het veld weinig signalen doorkrijgen. Dit beeld komt overeen met het Amsterdamse en landelijke beeld, waar lachgas eveneens op zijn retour is.³¹ Naast aanbodreductie heeft het middel bij jongeren ook een negatiever imago gekregen als gevolg van (zichtbare) gezondheidsschade en verhalen over verslaving en verlamming bij anderen. Sommige jongeren kampen nog

³⁰ Sinds 1 januari 2023 is lachgas opgenomen in de Opiumwet. Medisch gebruik, technische doeleinden (o.a. verbrandingsmotoren) en toepassing als voedingsmiddeladditief (o.a. drijfgas in slagroomsputten) blijven wel toegestaan ([Verbod op lachgas als genotsmiddel](#), Rijksoverheid.nl).

³¹ Benschop, A & Nabben, T (2024) *Antenne Amsterdam 2023*, Hogeschool van Amsterdam | Nabben T, Boekholt M & Benschop A (2025) *Antenne Nederland: Regiomonitor drugs en risicjongeren 2023-2024*, Hogeschool van Amsterdam.

steeds met de naweeën van hun excessieve en chronische lachgasgebruik van een paar jaar terug. Tessa (docent) is blij dat de populariteit van lachgas onder haar leerlingen is weggeëbd, maar niet dat dit deels plaats heeft gemaakt voor vapes, de nieuwe kick in haar groep.

Toch is lachgas niet helemaal van het toneel verdwenen nu andere illegale wegwerptanks in het straatbeeld verschijnen. “We zien nog steeds dumpingen van deze nieuwe flessen”, meldt Loïs (jeugdboa). De tanks worden op internet aangeprezen voor een ‘gezellige fuif’.³² Volgens de productinformatie kunnen er met behulp van een handig vultuitje direct uit de wegwerpfles (2 liter) 60 tot 140 ballonnen worden gevuld. De fles uit de advertentie is “zeer compact, licht en bovendien veilig vanwege het zuivere lachgas”, dus “ideaal om mee te nemen naar een feestje!”. Vandaag besteld is vandaag verstuurd. Loïs (jeugdboa) weet dat er nog steeds (vooral 's nachts) wordt gebruikt op parkeerplaatsen achteraf, waar een mix van jong en ouder met auto's, ballonnen uit 'fastgas' flessen zit te puffen. Naast de gezondheidsrisico's, is ze bezorgd over de verkeersdeelname daarna, maar ook het gebruik van lachgas tijdens het rijden.

2.4.2 Stimulantia

Vooraf Nederlandse jongeren gebruiken stimulerende middelen, waaronder ook 3-MMC, een designerdrug die de laatste jaren een vaste plek veroverd heeft en qua gebruik inmiddels wedijvert met amfetamine en cocaïne. Volgens Michel (ambulant jeugdwerker) is groep van het JOP (Jeugd Ontmoetingsplek) goed op de hoogte van ontwikkelingen op de drugsmarkt en eveneens bekend met 3-MMC. In de aanloop naar een hardcorefeest laten ze eerst hun ecstasypillen testen. Cocaïne is bij deze groep impopulair vanwege de prijs. 3-MMC (althans wat onder die naam wordt verkocht) is een goedkoper alternatief en geeft qua roes (mild euforisch) ook meer voldoening. Oldtimer ecstasy is een favoriet bij het groepje 'artistiekelingen'. Ook onder mbo-studenten is het een middel dat in het weekend nog weleens wordt gebruikt, zegt Tessa (docent).

In de vorige Antenne Gooi en Vechtstreek (2023) spraken we tijdens veldwerk in het uitgaansgebied onder andere met hooggeschoolde (witte) twintigers over het gebruik van stimulantia op evenementen (dance, pop- en rockmuziek), op raves, in clubs en op thuisfeesten. In de regionale horeca komt een oudere groep die vooral cocaïne neemt en een jonger deel dat 3-MMC gebruikt. Het horecagebied in Hilversum wordt geobserveerd door camera's die bewegingen van bezoekers nauwlettend kunnen observeren, zo ook het gebruik dan wel dealen van drugs op straat. De politie is vaak snel ter plaatse als het moet. Loïs vertelt dat er afgelopen weekend, naar aanleiding van camerabeelden, nog een groepje snuivers bij hun auto in het centrum werd gesnapt. “Degene die de beelden bekijkt is hier heel bedreven in en weet wat er speelt in het centrum.”

Gebruikers van cocaïne en 3-MMC krijgen meer energie en combineren het vaak met alcohol. Het algemene beeld is dat een relatief grote groep twintigers bekend is met drugs en daar over het algemeen niet zo

³² [Lachgas-voordeel.nl](https://lachgas-voordeel.nl), 23 juni 2025.

moeilijk over doet. Het viel Michel op, toen hij werd uitgenodigd op een huisfeest, hoe chemisch gevarieerd het arsenaal aan middelen was dat open en bloot op tafel lag.

3 Samenvatting

In deze achtste meting vertelt een panel van vier professionals vanuit verschillende perspectieven (sociale- en veiligheidsdomein) over de leefwereld en middelengebruik van school, straat- en uitgaansgroepen in Gooi en Vechtstreek. De panelleden staan dicht bij de wereld van deze groepen. De jongerengroepen hier vertegenwoordigd zijn niet representatief voor alle jeugd in de regio Gooi en Vechtstreek.

Leefgebieden en risicofactoren

De aard van de problematiek in de groepen waar professionals mee werken doet zich voor op verschillende gebieden: de *directe woonomgeving* (meervoudige thuisproblematiek), de *sociale omgeving* (straat- en vriendengroepen) en *psychosociale problematiek* (het welbevinden op individueel niveau). Problemen op een of meer van deze leefgebieden kan aanleiding zijn voor riskant middelengebruik. Sociale, economische en culturele factoren spelen ook een rol. Bij jongeren met een migratieachtergrond rust er een groter taboe op middelengebruik. Professionals zien ook dat er kwetsbare jongeren zijn die een positieve wending aan hun leven hebben gegeven.

Alcohol

Naast horeca en privéfeesten zien professionals ook gebruik van alcohol in de publieke ruimte (buiten de horeca) op populaire hot spots. Deze vallen vanwege het openlijke karakter al snel op. Het (hoge) alcoholgebruik is een afspiegeling van de regionale drinkcultuur en vooral bekend bij Nederlandse jongeren. Jongeren met een Marokkaanse achtergrond talen vaak niet naar alcohol en lijken elkaar eerder de maat te nemen als er gedronken wordt.

Nicotineproducten

De klassieke sigaret ondervindt meer concurrentie sinds de jonge aanwas ook het vaperen en (in mindere mate) snus (nicotinezakjes) heeft ontdekt. Een eldorado van bedrijfjes werpt zich op de markt met nieuwe vape-modellen en nog meer puffs. Ondanks een verbod zien professionals nog genoeg ontsnappingswegen voor jongeren om aan hun nicotinekicks te komen. Het patroon van nicotinegebruik en wijze van toediening is door de opkomst van vapes en snus complexer geworden. Er zijn toenemende zorgen over de korte en lange termijneffecten van vaperen.

Hasj en wiet

Er zijn zeven officiële coffeeshops in Gooi en Vechtstreek, met daarnaast een niet-gedoogde cannabismarkt van hobbytelers, thuisbezorgers en straatverkopers. Professionals maken zich meer zorgen over cannabisgebruik dan over alcoholgebruik. Niet zozeer vanwege de negatievere gezondheidseffecten, als wel dat cannabis populairder is bij de groepen waar ze contact mee hebben. Ze zeggen dat cannabisgebruik is 'genormaliseerd' en zijn beducht voor (fors) cannabisgebruik in de adolescentiefase. Er wordt geblowd om te

ontspannen, te genieten van muziek, bij het gamen of om in slaap te komen. De keerzijde is dat blowen ook troost biedt voor onderliggende thuisproblematiek of werkt als demper van stress en frustratie. De indruk bestaat dat meer jongeren in de coronaperiode zijn gaan blowen en dat ook daarna zijn blijven doen.

Lachgas

Lachgas is sinds het verbod meer op de achtergrond geraakt en koeriers zijn voorzichtiger geworden met hun handel of gestopt. Naast aanbodreductie heeft het middel bij jongeren ook een negatiever imago gekregen als gevolg van (zichtbare) gezondheidsschade en verhalen over verslaving en verlamming bij anderen. Toch zijn niet alle professionals er gerust op dat lachgas helemaal van de markt is verdwenen getuige de nieuwe wegwerpcilinders die sinds het verbod vaker in het straatbeeld verschijnen.

Overige drugs

Volgens professionals is het gebruik van andere drugs voornamelijk beperkt tot (wat oudere) jongeren met een Nederlandse achtergrond. Het gebruik van vooral stimulerende middelen (amfetamine, ecstasy, cocaïne en 3-MMC) blijft populair bij uitgaanders in het dance- en reguliere uitgaansleven. Ook thuisfeesten zijn gelegenheden om te experimenteren met 'uitgaansdrugs', waar ook 3-MMC een vaste plek heeft verworven en concurreert met amfetamine en cocaïne. Veel migrantenjongeren zijn praktisch onbekend met uitgaansdrugs. Eenzelfde beeld zien we ook elders in Nederland.

IV SURVEY UITGAANDERS

1	Uitgaanspubliek	34
1.1	Gender, identiteit en leeftijd	34
1.2	Achtergrond en woonplaats	35
1.3	Opleiding en werk	36
1.4	Uitgaan	37
2	Middelengebruik	37
2.1	Alcohol	37
2.1.1	Alcoholvrij	39
2.2	Tabak en vaperen	40
2.2.1	Snus	41
2.3	Cannabis	41
2.4	Xtc-pillen, cocaïne en amfetamine	43
2.5	Mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC en 4-FA	43
2.5.1	5-APB/6-APB	44
2.6	Ketamine, lachgas en ghb	45
2.6.1	Lean	45
2.7	Paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-b	45
2.7.1	Lsd en DMT	46
2.8	Crack, heroïne, methamfetamine en overige drugs	46
2.9	Overzicht druggebruik	46
2.10	Middelengebruik tijdens een caféavond	47
2.11	Medicijnen	48
2.12	Gokken	49
3	Verschillen tussen subgroepen	49
3.1	Gender	50
3.2	Leeftijd	51
3.3	Opleidingsniveau	52
3.4	School/studie of werk	53
3.5	Woonplaats	53
4	Trends	54
4.1	Alcohol	57
4.1.1	Alcoholvrij	57
4.2	Tabak en vaperen	58
4.2.1	Vaperen	59
4.3	Cannabis	59
4.4	Xtc-pillen, cocaïne en amfetamine	60
4.5	Mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	61
4.6	Ketamine, lachgas en ghb	62
4.7	Paddo's/truffels, 2c-b, LSD en DMT	63
4.8	Crack, heroïne en methamfetamine	63
4.9	Middelengebruik tijdens een caféavond	63
4.10	Medicijnen	66
4.11	Gokken	66
5	Samenvatting	66

In de Antenne surveys worden sinds 2017 trends in middelengebruik onder uitgaande jongeren en jongvolwassenen in Gooi en Vechtstreek gevolgd. In 2024 zijn voor de vierde maal vragenlijsten verzameld onder cafébezoekers en andere uitgaanders in de regio. In de periode mei-juli 2024 hebben teams van veldwerkers verschillende cafés in de regio bezocht. Bij veel cafés werd het veldwerkteam afgewezen. Uiteindelijk zijn bezoekers van 8 verschillende cafés in Hilversum, Bussum en Laren persoonlijk benaderd met het verzoek ter plekke een anonieme papieren vragenlijst in te vullen. Daarnaast is veldwerk verricht op straat in het uitgaansgebied de Groest in Hilversum. Meer gedetailleerde informatie over de methode is te vinden in *VI A Bijlage survey uitgaanders* (pag. 86).

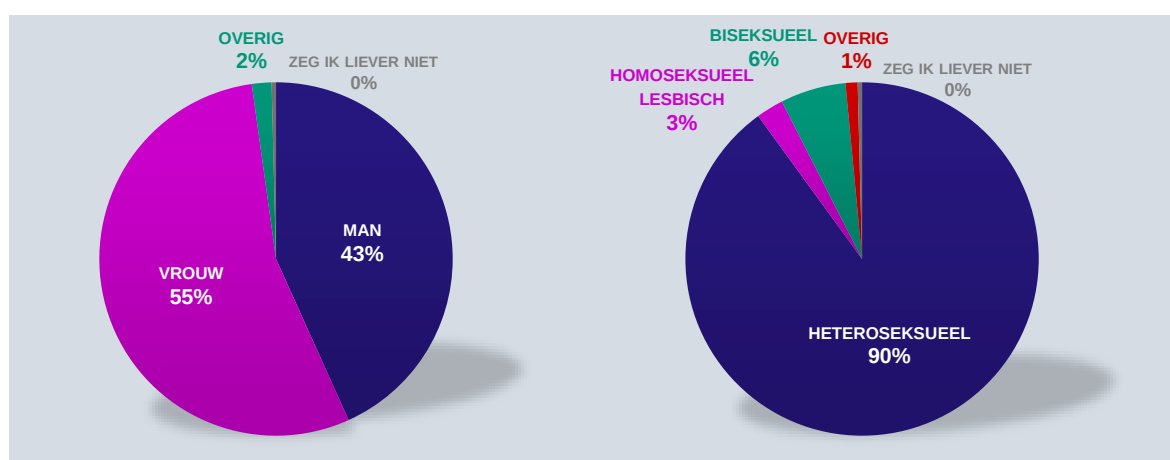
We beschrijven in dit hoofdstuk achtereenvolgens **(1)** de uitgaanders die aan het onderzoek deelnamen, **(2)** hun middelengebruik in het algemeen en tijdens het uitgaan, **(3)** verschillen tussen subgroepen, en **(4)** trends in middelengebruik sinds 2017. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een **(5)** samenvatting.

1 Uitgaanspubliek

In totaal hebben **284** uitgaanders de vragenlijst ingevuld. We starten met een beschrijving van de achtergrondkenmerken van het onderzochte uitgaanspubliek. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden gepresenteerd. Voor tabellen met gedetailleerde cijfers zie *VI A Bijlage survey uitgaanders* (pag. 86).

1.1 Gender, identiteit en leeftijd

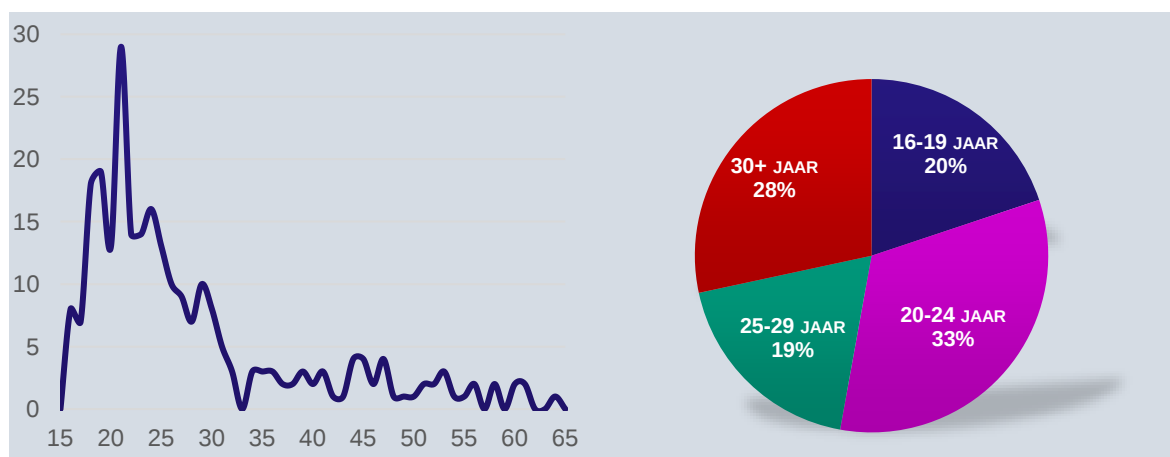
Er hebben wat meer vrouwelijke (55%) dan mannelijke (43%) uitgaanders deelgenomen aan de survey. Een enkeling rapporteerde een ander gender (2%, o.a. non-binair). Negen van de tien zijn heteroseksueel (90%); de rest is homoseksueel/lesbisch (3%), biseksueel (6%) of identificeert zich anderszins als lhbt+er (1%, o.a. panseksueel).³³

Figuur IV.1: Gender en identiteit

³³ Dit is minder dan in de algemene Nederlandse bevolking, waar naar schatting 17% een niet-heteroseksuele oriëntatie heeft (M Kennis, *Hoeveel LHBTQIA personen telt Nederland?*, CBS, 11 oktober 2024).

De leeftijd loopt uiteen van 16 tot en met 64 jaar. Aan de ene kant van de leeftijdsrange zijn er minderjarigen (6%) en aan de andere kant vijftigplussers (7%), maar het zwaartepunt ligt bij twintigers (52%).³⁴

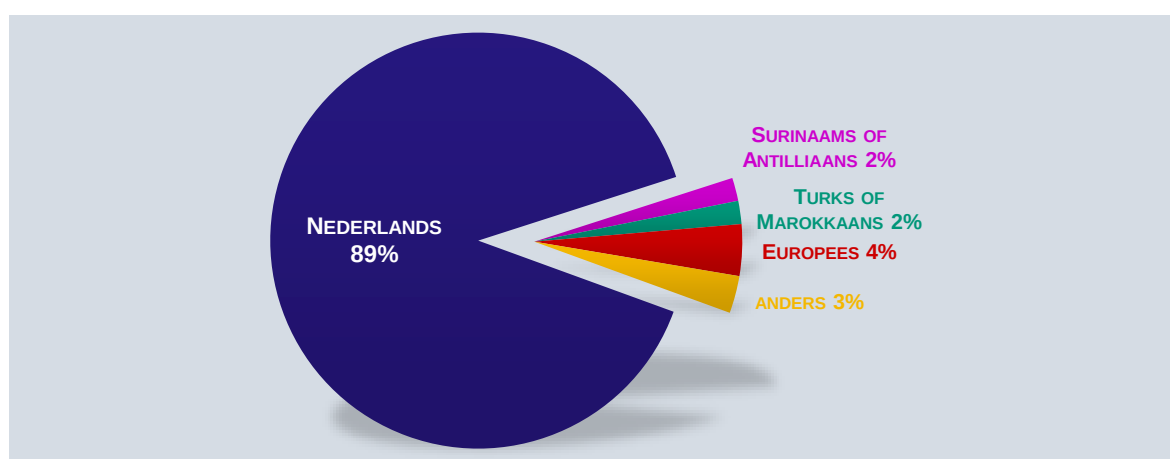

Figuur IV.2: Leeftijd

1.2 Achtergrond en woonplaats

Het merendeel van het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek is van Nederlandse afkomst (89%); 2% is Surinaams-Nederlands of Antilliaans-Nederlands, 2% is Turks-Nederlands of Marokkaanse-Nederlands, en 4% heeft een Europese (familie)achtergrond. De overige aanwezigen (3%) rapporteerden gevarieerde niet-Europese achtergronden, variërend van Cambodjaans tot Zuid-Afrikaans.

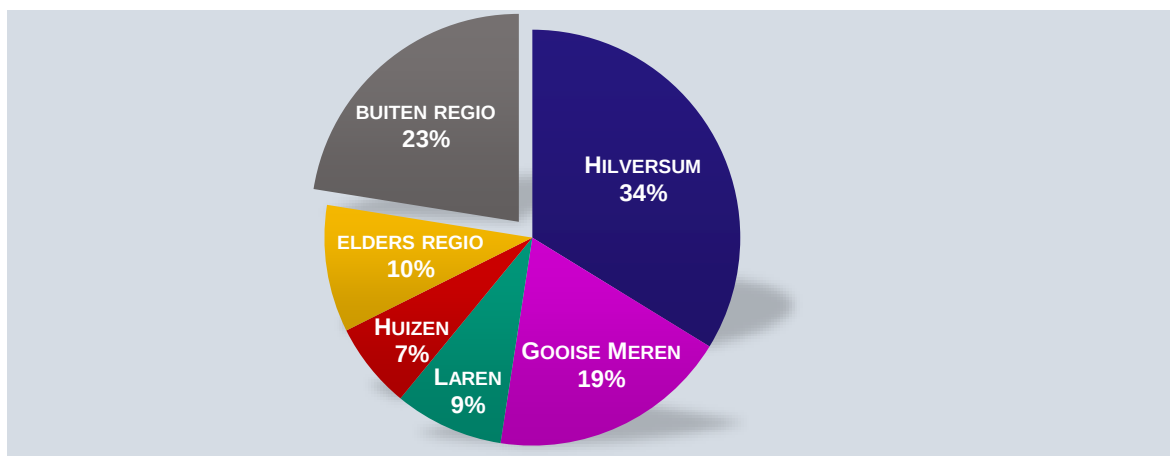
Bij deze resultaten moet wel aangetekend worden dat een Nederlandstalige vragenlijst werd gebruikt, waardoor eventuele aanwezige toeristen of internationals die geen Nederlands spreken niet mee konden doen.

Figuur IV.3: Achtergrond

³⁴ Veldwerkers waren geïnstrueerd te streven naar een maximum leeftijd van 35 jaar, hoewel zij het gesprek niet hoefden af te breken als iemand ouder bleek.

Driekwart woont in Gooi en Vechtstreek (77%). Bijna de helft van hen komt uit Hilversum; de andere helft uit Gooise Meren, Laren, Huizen of andere gemeenten in de regio. Een kwart (23%) komt van diverse andere plaatsen buiten de regio; vaak in de buurt (o.a. Almere, Baarn, Stichtse Vecht, Weesp), soms verder weg.

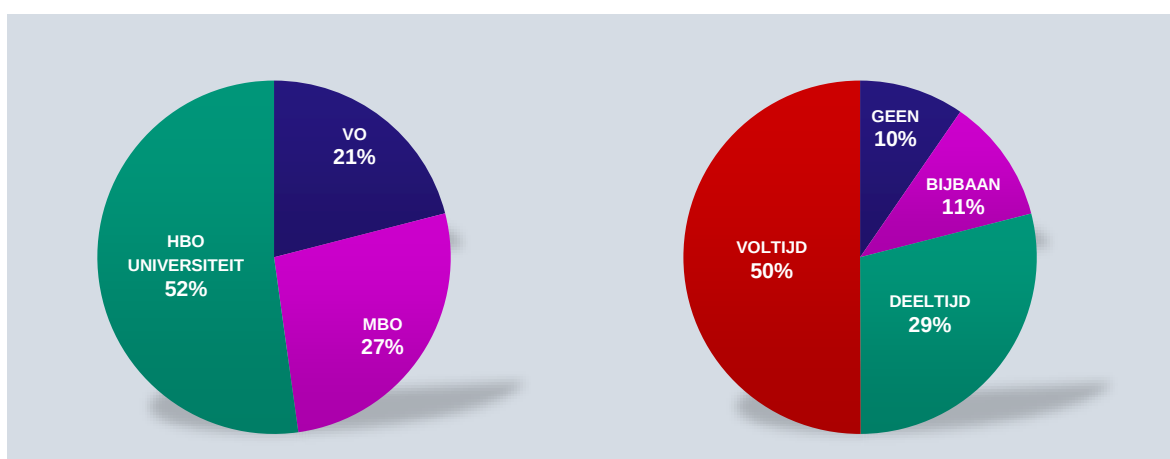

Figuur IV.4: Woonplaats

1.3 Opleiding en werk

Ongeveer een derde van de uitgaanders volgt momenteel een opleiding. Iets meer dan de helft daarvan studeert aan een hogeschool of universiteit; de rest volgt een mbo-opleiding of zit nog op de middelbare school (vaak havo/vwo). Degenen die geen opleiding volgen, hebben vaak een mbo-, hbo- of academisch diploma. Wanneer we een combinatie maken van de huidige en afgeronde opleiding, dan bereikte 21% tot nu toe het niveau van voortgezet onderwijs, heeft of volgt 27% een opleiding op mbo-niveau en 52% een opleiding op hbo/wo-niveau.³⁵

De meerderheid heeft betaald werk. Voor 11% is dat een bijbaan(tje) van minder dan 12 uur per week, 29% werkt in deeltijd (12-35 uur) en de helft (50%) heeft een voltijdsfunctie van minimaal 36 uur per week.

Figuur IV.5: Opleidingsniveau (huidig of afgerond) en werk

³⁵ Het opleidingsniveau van het onderzochte uitgaanspubliek is vergelijkbaar met dat van de algemene bevolking. Volgens het CBS heeft 41% van de 15-75-jarigen in Gooi en Vechtstreek een diploma op hoog onderwijsniveau (*Bevolking: hoogstbehaald onderwijsniveau en regio*, CBS Statline). Hier moeten de studenten die nog bezig zijn met hun opleiding nog bij worden opgeteld.

Het cafépubliek kan grotendeels worden ingedeeld in twee groepen:

- **Scholieren en studenten** (36%) volgen een opleiding. Vaak is dat een studie aan hbo of universiteit. In totaal is 20% van de uitgaanders een hbo/wo-student. De rest zijn mbo'ers en middelbare scholieren. De meeste scholieren en studenten hebben naast hun studie een (deeltijd) bijbaan.
- **Werkenden** (60%) volgen momenteel geen opleiding en hebben meestal een fulltime betaalde baan. Zoals gezegd hebben de meeste werkenden een mbo- of hbo/wo-opleiding afgerond. In totaal is 31% van de uitgaanders een hbo/wo-opgeleide werkende en 19% een mbo-opgeleide werkende.

De resterende 5% is niet werkzaam; ze volgen geen opleiding en hebben geen betaald werk. Het opleidingsniveau binnen deze groep is gevarieerd.

1.4 Uitgaan

De onderzochte uitgaanders zijn over het algemeen frequente stappers, die de laatste 4 weken gemiddeld 6 keer een uitgaansgelegenheid bezochten. Naast cafés, waren dat vaak clubs (55%) of door vrienden of vereniging georganiseerde feesten (51%). Ook werden concerten (38%), kleinschalige dancefestivals (< 5.000 bezoekers, 21%) of grootschalige dancefestivals (> 5.000 bezoekers, 21%) bezocht. Een klein deel ging naar een (illegale) rave (7%).

2 Middelengebruik

De vragenlijst bevatte vragen over drinken, roken, blowen, drugs, medicijnen en gokken. Bij alcohol, tabak en cannabis werd behalve prevalentie (d.w.z. of iemand ooit, de laatste 12 maanden en de laatste 4 weken had gebruikt) ook gevraagd naar frequentie en hoeveelheid.

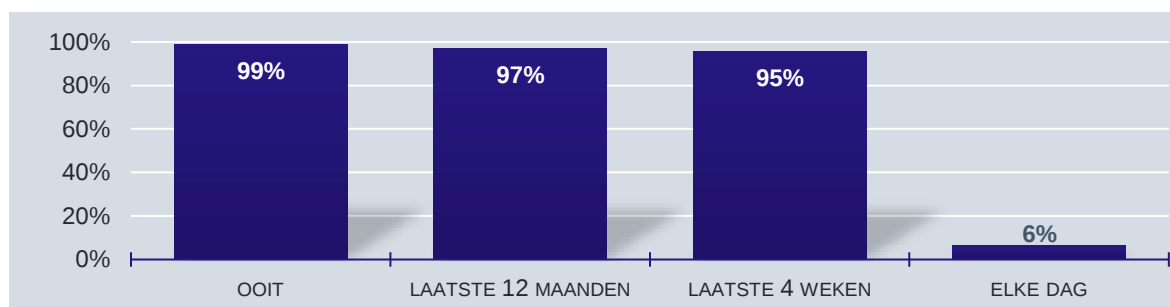
Naast het gebruik van legale (alcohol en tabak) en gedoogde (cannabis) middelen, is ook gevraagd naar meer dan vijftien illegale (andere) drugs, medicijnen en gokken. Bij xtc-pillen, cocaïne en amfetamine werd zowel prevalentie als frequentie gevraagd; bij de overige drugs alleen prevalentie.

Naast prevalentie van middelengebruik in het algemeen is ook gebruik tijdens een stapavond in een café onderzocht.

In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden gepresenteerd. Voor gedetailleerde cijfers zie VI A *Bijlage survey uitgaanders* (pag. 86).

2.1 Alcohol

Vrijwel alle uitgaanders hebben ooit alcohol gedronken (99%) en verreweg de meesten zijn ook huidige drinkers (laatste 4 weken, 95%), maar elke dag alcohol drinken komt niet vaak voor (6%).

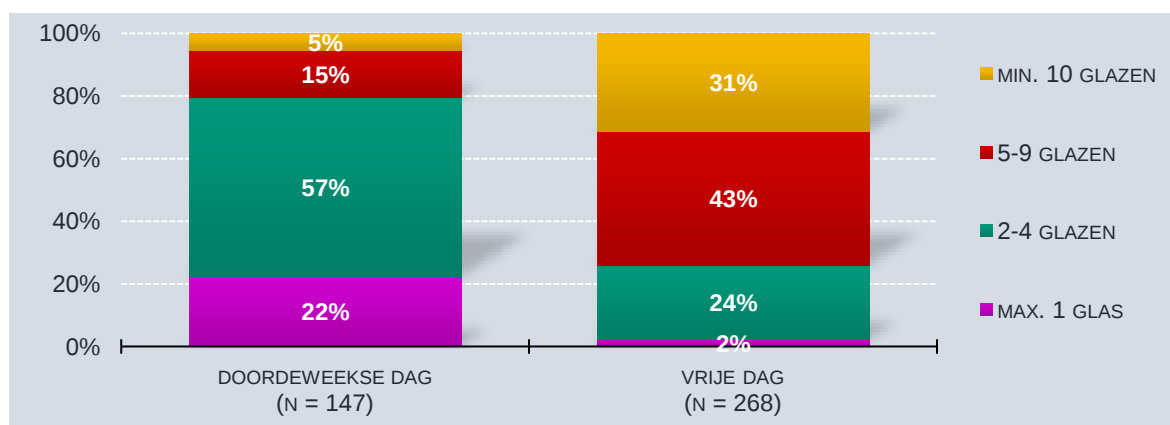

Figuur IV.6: Alcohol

Frequentie en hoeveelheid

Gemiddeld consumeerden de huidige drinkers 11 dagen van de laatste 4 weken alcohol; wat neerkomt op 2 à 3 dagen per week. Bijna de helft (45%) drinkt alleen in het weekend (vr, za, zo) of op andere vrije dagen (bijv. tijdens vakantie); iets meer dan de helft (55%) drinkt (ook) op gewone doordeweekse dagen (ma-do).

Huidige drinkers die op doordeweekse dagen alcohol drinken, nemen dan gemiddeld 3 glazen. Op vrije dagen wordt beduidend meer gedronken, namelijk gemiddeld 8 glazen op een dag. Als doordeweeks alcohol wordt gedronken, dan houdt ruim een vijfde (22%) het bij maximaal 1 glas en drinken de meesten er 2 tot 4 (57%). Als op vrije dagen wordt gedronken, dan worden meestal meer dan 4 glazen gedronken (74%), hetgeen wel wordt opgevat als binge drinken.³⁶

Figuur IV.7: Hoeveelheid (huidige drinkers op betreffende dagen)

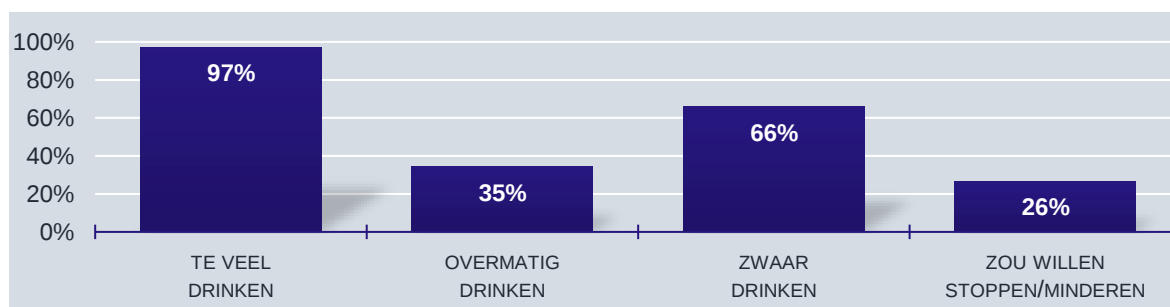
Risikant gebruik³⁷

De Gezondheidsraad adviseert om geen of maximaal één glas alcohol per dag te drinken. Volgens deze norm drinken bijna alle huidige drinkers (laatste 4 weken) onder de onderzochte uitgaanders *te veel* (97%). In landelijke bevolkingsonderzoeken wordt daarnaast gesproken van overmatig drinken en zwaar drinken. *Overmatig* drinken is meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week. Hieraan voldoet ruim een derde van de huidige drinkers (35%) onder de uitgaanders. *Zwaar* drinken is wanneer één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag worden gedronken. Volgens deze definitie is twee derde van de huidige drinkers onder de uitgaanders een zware drinker (66%). Een kwart van

³⁶ Nationale Drug Monitor (editie 2023) *Alcohol, 11.0 Laatste feiten en trends*, Trimbos-instituut/WODC.

³⁷ Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86) voor meer informatie over definities en berekening van indicaties van riskant gebruik. De verschillende maten kennen nogal wat overlap, waardoor genoemde percentages niet kunnen worden opgeteld.

de huidige drinkers (26%) vindt zijn/haar drankgebruik zelf te ver gaan en zou willen stoppen of minderen met alcohol.

Figuur IV.8: Indicaties riskant gebruik (huidige drinkers, n = 270)³⁷

Vergelijking met de algemene bevolking

Bovengenoemde percentages van riskant alcoholgebruik hebben betrekking op huidige drinkers (laatste 4 weken). Deze zijn omgerekend naar de totale onderzoeksgroep om ze hieronder af te zetten tegen cijfers over leeftijdsgenoten (18 t/m 34 jaar) in de algemene bevolking in Gooi en Vechtstreek.

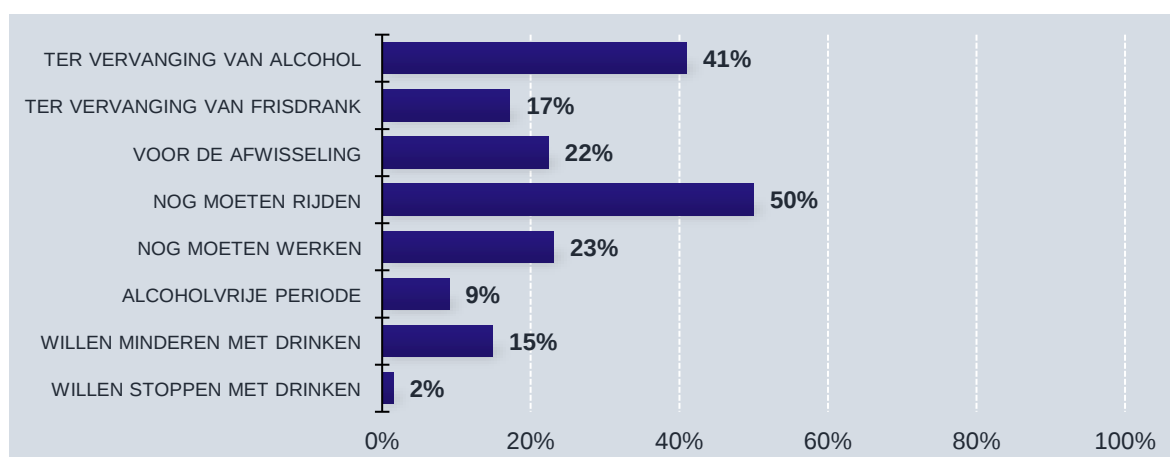
De uitgaanders scoren hoger dan leeftijdsgenoten in de algemene bevolking op alle indicaties van riskant alcoholgebruik. Het aandeel overmatige drinkers onder de uitgaanders is ruim vijf keer zo groot en het aandeel zware drinkers ruim vier keer zo groot.

	UITGAANDERS	ALGEMENE BEVOLKING 18 T/M 34 JAAR
drinkt te veel (> 1 per dag) ³⁸	92%	62%
drinkt overmatig ³⁹	33%	6%
drinkt zwaar ³⁸	63%	14%

Figuur IV.9: Alcoholgebruik uitgaanders versus algemene bevolking

2.1.1 Alcoholvrij

Bijna de helft van de uitgaanders (48%) dronk de laatste 12 maanden alcoholvrije dranken zoals bijvoorbeeld 0.0% bier, alcoholvrije wijn of virgin cocktails (geen frisdrank).

Figuur IV.10: Redenen alcoholvrije drank (recente alcoholvrije drinkers, n = 135)

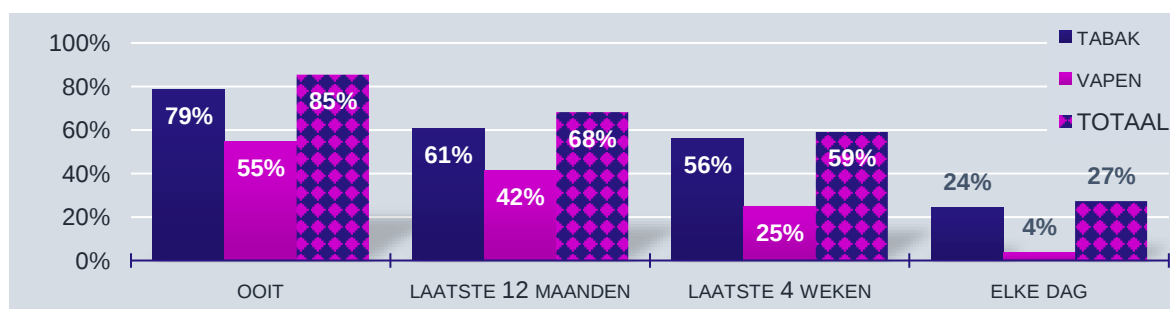
³⁸ Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024, GGD Gooi en Vechtstreek.

³⁹ Percentage verkregen via persoonlijke communicatie met GGD Gooi en Vechtstreek. Zij hanteren in bovengenoemde rapportage een andere definitie voor overmatig drinken, namelijk meer dan 7 (vrouwen) of 14 (mannen) glazen alcohol per week (in plaats van 14 en 21 glazen).

Van deze recente alcoholvrije drinkers, deed de helft dat omdat ze nog moesten rijden (50%) en een kwart (23%) omdat ze nog moesten werken. Vervanging van alcohol (41%) is een veelgenoemde reden, maar ook vervanging van frisdrank (17%) wordt genoemd. Ook wordt willen minderen met drinken (15%) wel genoemd, maar helemaal willen stoppen (2%) vrijwel niet. Andere redenen waren afwisseling (22%) en een ingelaste alcoholvrije periode (bijv. *Dry January*, 9%). Enkelen gaven daarnaast aan alcoholvrij te hebben gedronken omdat ze het lekker vinden of er niets anders was.

2.2 Tabak en vpen

Acht op de tien uitgaanders hebben ooit traditionele sigaretten of shag gerookt (79%) en ruim de helft heeft ooit een vape (e-sigaret) gerookt (55%). Dit betreft grotendeels dezelfde personen: in totaal heeft 85% ooit gerookt. De laatste 4 weken rookte 56% sigaretten en 25% vapes. Ook hierin zit overlap: 34% rookte alleen sigaretten, 3% alleen vapes en 22% beide. Vapes worden door de uitgaanders dus vaker ter afwisseling van sigaretten dan volledig in plaats van sigaretten gebruikt.⁴⁰ Hoewel de meeste uitgaanders huidige rokers zijn, zijn dagelijkse rokers (27% tabak en/of vapes) in de minderheid.

Figuur IV.11: Tabak en/of vpen

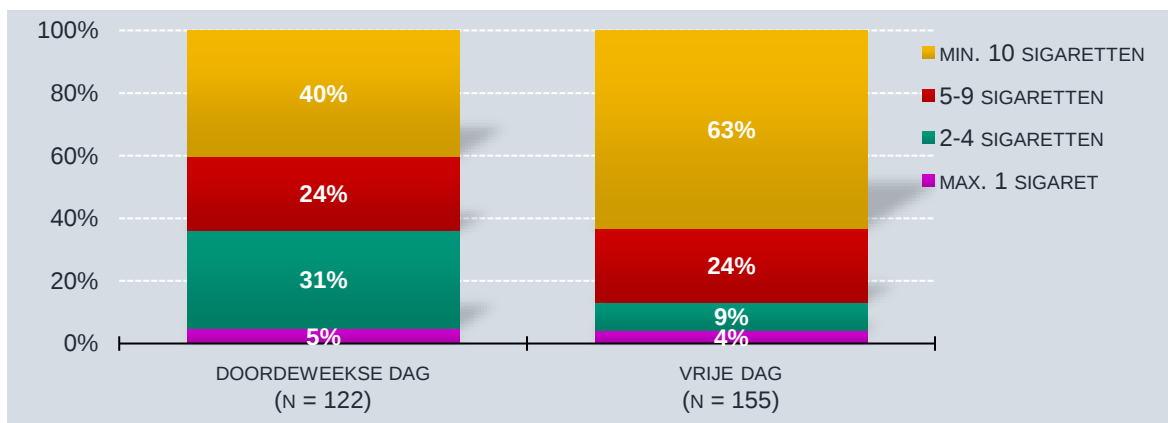
Frequentie en hoeveelheid

Gemiddeld rookten de huidige tabaksrokers 18 dagen van de laatste 4 weken sigaretten (4 á 5 dagen per week). De huidige vapers rookten gemiddeld 9 dagen van de laatste 4 weken vapes (circa 2 dagen per week).

Vragen over gebruikshoeveelheden op doordeweekse en vrije dagen zijn alleen aan sigarettenrokers gesteld.⁴¹ De meeste rokers doen dat zowel doordeweeks als in het weekend of tijdens vakantie (79%), maar één op de vijf steekt alleen op vrije dagen een sigaret op (21%). Als op een doordeweekse dag wordt gerookt, dan gaat het om gemiddeld 8 sigaretten op een dag. Op vrije dagen wordt meer gerookt, namelijk gemiddeld 13 sigaretten op een dag.

⁴⁰ Ook uit ander onderzoek blijkt dat vpen vaak naast roken gebeurt. In de Jongerenmonitor tabaks- en nicotineproducten onder 12-25-jarigen zei 69% van de maandelijkse vapers tevens elke maand sigaretten te roken (Garritsen H, Bommelé J, De Nerée C, Troelstra S, Croes E & Willemsen M (2023) *Jongerenmonitor tabaks- en nicotineproducten*, Trimbos-instituut).

⁴¹ Bij vpen is de gebruikshoeveelheid per dag vrijwel niet meetbaar omdat een vape meerdere dagen meegaat. Het vape-aanbod loopt uiteen van enkele honderden tot duizenden puffs, wat het equivalent is van tientallen tot honderden sigaretten (een vape van 500 puffs staat gelijk aan ongeveer 3 pakjes sigaretten, RIVM (2014) *E-sigaretten Factsheet*).

Figuur IV.12: Hoeveelheid (huidige rokers op betreffende dagen)

Risikant gebruik⁴²

Roken is nooit risicovrij, maar zware rokers – minstens een pakje (20 sigaretten) per dag – hebben een aanmerkelijk kortere levensverwachting. Van de huidige rokers onder de onderzochte uitgaanders is 11% een zware roker. Markant resultaat is dat de meeste huidige rokers (58%) zouden willen stoppen of minderen met roken, en dat ook 17% van de vapers zou willen stoppen/minderen met vaperen.

Vergelijking met de algemene bevolking

Er zijn geen cijfers beschikbaar over zwaar roken in de algemene bevolking in de regio, maar het aandeel tabaksrokers onder de uitgaanders is ruim twee keer zo groot dan onder 18-34-jarigen in de algemene bevolking in Gooi en Vechtstreek (23%) en ook vaperen komt onder uitgaanders vaker voor dan onder leeftijdsgenoten in de regio (10%).⁴³

2.2.1 Snus

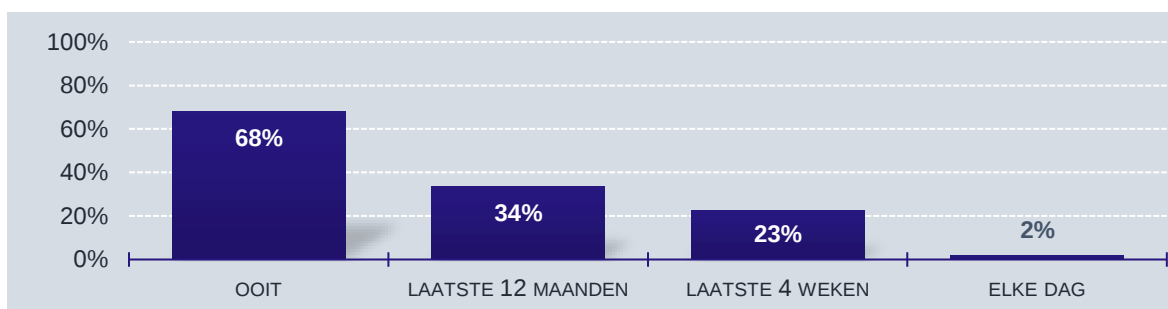
Naast tabak en vapes is er tevens nicotine in poedervorm op de markt: snus. Snus is veel minder populair dan roken of vaperen. Eén op de zeven uitgaanders (14%) gebruikte ooit snus, 8% gebruikte het de laatste 12 maanden en 3% de laatste 4 weken. Snus wordt uitsluitend gebruikt door degenen die ook tabak of vapes roken.

2.3 Cannabis

De meeste uitgaanders hebben ervaring met cannabis (hasj en/of wiet, 68%). Een derde blowde de laatste 12 maanden (34%) en bijna een kwart is huidige blower (laatste 4 weken, 23%). Een klein groepje (2%) blowt elke dag.

⁴² Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86) voor meer informatie over definities en berekening van indicaties van riskant gebruik.

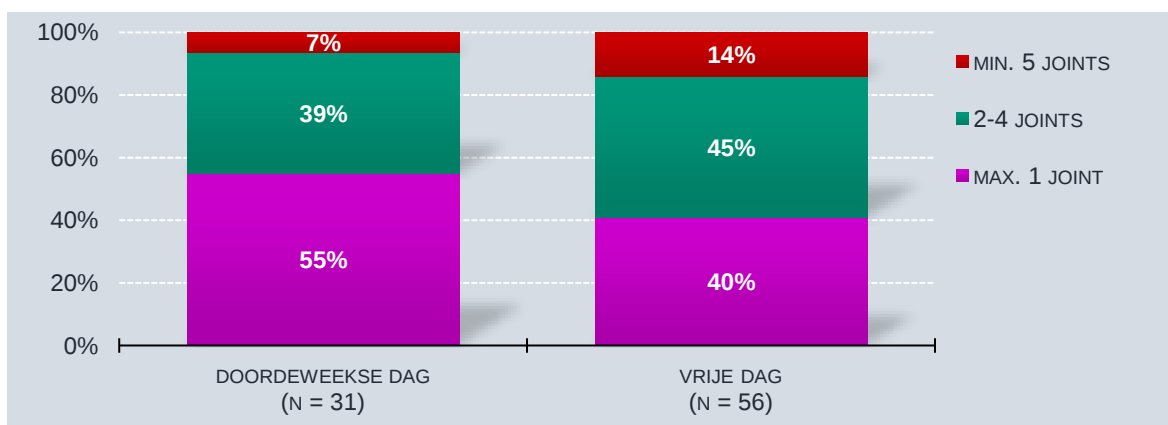
⁴³ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024](#), GGD Gooi en Vechtstreek.

Figuur IV.13: Cannabis

Frequentie en hoeveelheid

De huidige blowers gebruikten gemiddeld 8 dagen cannabis in de laatste 4 weken. Dit gemiddelde wordt wat omhoog getrokken door een aantal meer frequente blowers. De doorsnee frequentie (mediaan) ligt op 4 dagen. Bijna de helft blowt alleen op vrije dagen (45%) en neemt dan gemiddeld 3 joints; iets meer dan de helft doet dat (ook) doordeweeks (55%) en neemt dan gemiddeld 2 joints.

Figuur IV.14: Hoeveelheid (huidige blowers op betreffende dagen)

Risikant gebruik⁴⁴

In tegenstelling tot alcohol, bestaan er voor cannabis nog steeds geen (inter)nationale standaardmaten voor frequentie of hoeveelheid van zwaar of overmatig blowen.⁴⁵ In Antenne wordt daarom sinds 1995 riskant blowen gedefinieerd als: dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen. Van de huidige blowers voldoet 26% aan deze definitie. Daarnaast zou 14% willen stoppen of minderen.

Vergelijking met de algemene bevolking

Zoals gezegd ontbreekt een standaardmaat voor riskant cannabisgebruik, waardoor geen vergelijking met andere cijfers mogelijk is. Het percentage huidige blowers in deze survey ligt wel boven dat onder 18- t/m 34-jarigen in de regio (10%).⁴⁶

⁴⁴ Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86) voor meer informatie over definities en berekening van indicaties van riskant gebruik.

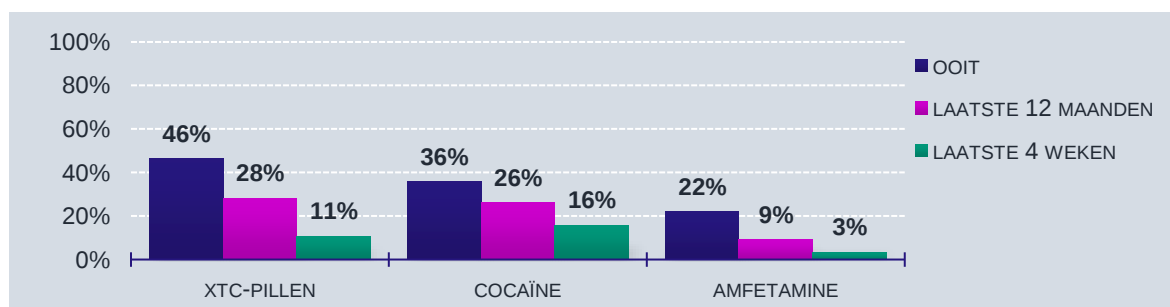
⁴⁵ Er zijn weliswaar meerdere diagnostische instrumenten en screeners voor problematisch cannabisgebruik, maar daarin worden geen grenswaarden voor frequentie of hoeveelheid gehanteerd.

⁴⁶ *Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024*, GGD Gooi en Vechtstreek.

2.4 Xtc-pillen, cocaïne en amfetamine

Xtc-pillen, cocaïne (dat wil zeggen de snuifbare variant, geen crack of basecoke) en amfetamine (speed) zijn klassieke stimulantia.

Bijna de helft van de onderzochte uitgaanders heeft ervaring met xtc-pillen (46%), ruim een derde (ook) met cocaïne (36%) en ruim een vijfde met amfetamine (22%). Gebruikspercentages voor de laatste 12 maanden laten dezelfde volgorde zien: ecstasy (28%), cocaïne (26%) en amfetamine (9%). Bij huidig gebruik in de laatste 4 weken scoort cocaïne (16%) echter hoger dan xtc-pillen (11%).

Figuur IV.15: Xtc-pillen, cocaïne en amfetamine

In doorsnee namen recente gebruikers de laatste 12 maanden op 2 dagen xtc-pillen, op 4 dagen cocaïne en op 2 dagen amfetamine. De gemiddelde gebruiksfrequenties (respectievelijk 9, 12 en 6 dagen per jaar) worden wat omhoog getrokken door groepjes die vaker gebruiken.

Risikant gebruik⁴⁷

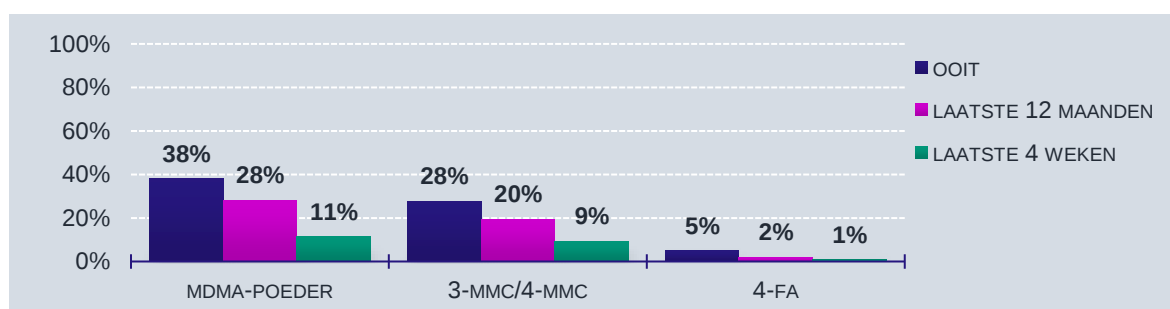
Ongeveer één op die tien recente xtc-gebruikers (9%) slikt vaker dan 8 dagen per jaar; gemiddeld gesproken vaker dan het geadviseerde maximum van eens in de zes tot acht weken. Bij amfetamine gebruikt ongeveer één op de vijf recente gebruikers (20%) vaker dan 8 dagen per jaar. Cocaïne kent van de drie middelen de meeste frequente gebruikers: één op de drie (32%) recente gebruikers snuift vaker dan 8 dagen per jaar. Omgerekend naar de totale groep is 3% van de uitgaanders een frequente xtc-gebruiker, 2% een frequente amfetaminegebruiker en 8% een frequente cocaïnegebruiker. In een open vraag geeft 3% van de xtc-gebruikers aan te willen minderen of stoppen met xtc. Voor cocaïne en amfetamine is dat 8%.

2.5 Mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC en 4-FA

Naast mdma in tabletvorm (de hiervoor beschreven xtc-pillen) is mdma ook in poedervorm verkrijgbaar. Gebruikspercentages van mdma-poeder zijn vergelijkbaar met die van xtc-pillen: ooit 38%, laatste 12 maanden 28% en laatste 4 weken 11%. Hieruit zou je kunnen afleiden dat mdma-poeder en xtc-pillen grotendeels door dezelfde uitgaanders worden gebruikt. Er is inderdaad een grote overlap, maar er zijn ook uitgaanders die een voorkeur hebben voor mdma in pilvorm en geen poeder gebruiken, en vice versa. De laatste 12 maanden gebruikte 7% van de uitgaanders uitsluitend xtc-pillen, eveneens 7% uitsluitend mdma-

⁴⁷ Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86) voor meer informatie over definities en berekening van indicaties van riskant gebruik.

poeder en 21% zowel pillen als poeder. Totale percentages mdma-gebruikers (pillen en/of poeder) zijn 50% ooit, 35% de laatste 12 maanden en 17% de laatste 4 weken.

Figuur IV.16: Mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC en 4-FA

3-MMC, 4-MMC en 4-FA zijn designerdrugs (oftewel research chemicals of nieuwe psychoactieve stoffen) die de effecten van de klassieke stimulantia uit de vorige paragraaf imiteren. Van dergelijke stoffen komen regelmatig nieuwe varianten op de markt, telkens met een iets andere chemische samenstelling om de Opiumwet te omzeilen.⁴⁸ De meeste varianten slaan niet aan bij het grote publiek, maar er zijn uitzonderingen die wel populair worden, totdat toenemende incidenten leiden tot een verbod. Dit gebeurde de afgelopen decennia met 4-MMC (verboden in 2012), dat werd opgevolgd door 4-FA (verboden in 2017), dat weer werd opgevolgd door 3-MMC (verboden in 2021). Omdat 3-MMC en 4-MMC vrijwel identieke stoffen zijn, die ook onder vergelijkbare namen ('poes' en 'miauw') worden verkocht, zijn ze in één vraag samengenomen. Ondanks het verbod lijkt 3-MMC/4-MMC nog niet verdwenen: 20% van de uitgaanders gebruikte het de laatste 12 maanden en 9% de laatste 4 weken.⁴⁹ Daarentegen werd 4-FA recent nauwelijks meer gebruikt.

Willen stoppen/minderen met 3-MMC

In de lijst met drugs waarmee uitgaanders zouden willen stoppen of minder gebruiken viel, naast de hierboven reeds genoemde stimulantia, ook 3-MMC op. Dit werd door 10% van de recente 3-MMC-gebruikers gerapporteerd. Andere middelen werden niet genoemd.

2.5.1 5-APB/6-APB

Designerdrugs 5-APB en 6-APB (benzo fury) vallen (nog) niet onder restrictie van de Opiumwet. Het zijn voorbeelden van designerdrugs die nooit echt populair zijn geworden, hoewel ze al sinds 2010 worden gesignaleerd. Van de onderzochte uitgaanders heeft 3% ooit 5-APB/6-APB gebruikt en slechts een handvol uitgaanders (2%) gebruikte recent nog 5-APB/6-APB.

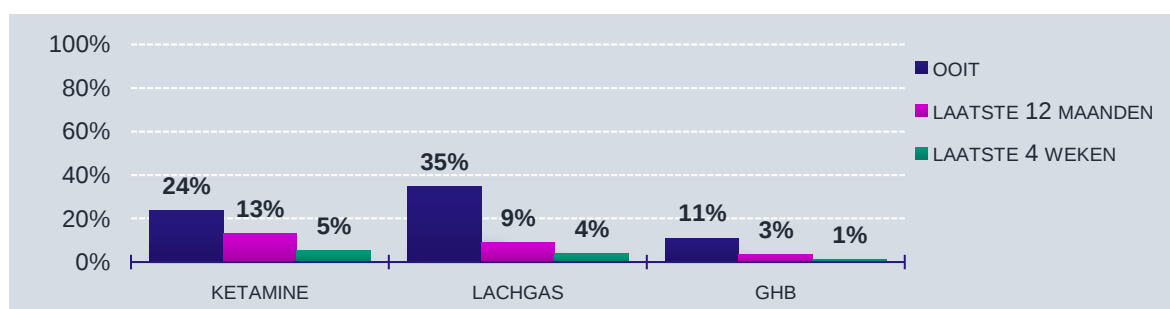
⁴⁸ Om die reden is een wetsvoorstel ingediend om in plaats van alleen individuele stoffen ook generieke stofgroepen in de Opiumwet op te nemen. Dit wetsvoorstel is aangenomen door de Tweede Kamer (januari 2024) en de Eerste Kamer (januari 2025) en zal per 1 juli 2025 in werking treden (Eerste Kamer der Staten-Generaal, [Tegengaan productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen](#), [eerstekamer.nl](#)).

⁴⁹ Gebruikers waren althans in de veronderstelling dat het 3-MMC of 4-MMC betrof. Uit resultaten van de testservice blijkt dat wat verkocht wordt als 3-MMC/4-MMC vaak iets anders is (zie *V Markt*, pag. 71).

2.6 Ketamine, lachgas en ghb

Ketamine, lachgas en ghb hebben een verdovend effect en kennen ook medische toepassingen in de anesthesie (pijnstilling en narcose). Ketamine valt niet onder de Opiumwet, maar onder de Geneesmiddelenwet, wat verkoop zonder vergunning evengoed strafbaar maakt. Verkoop van lachgas voor recreatief gebruik is sinds 2023 verboden. Ghb valt sinds 2002 onder de Opiumwet.

Ooit-gebruik van deze drie middelen ligt het hoogst voor lachgas (35%), gevolgd door ketamine (24%) en ghb (11%). Wat recent gebruik betreft scoort ketamine (13%) echter hoger dan lachgas (9%) en ghb (3%). Huidig gebruik is 5% voor ketamine, 4% voor lachgas en komt bij ghb (1%) nauwelijks voor.

Figuur IV.17: Ketamine, lachgas en ghb

2.6.1 Lean

Lean bestaat uit legale bij drogisterijen verkrijgbare codeïne-houdende hoestdrank gemixt met frisdrank en heeft net als de hiervoor besproken middelen een verdovend effect.⁵⁰ Onder uitgaanders heeft 3% ooit lean gebruikt, maar recent en huidig gebruik komt vrijwel niet voor.

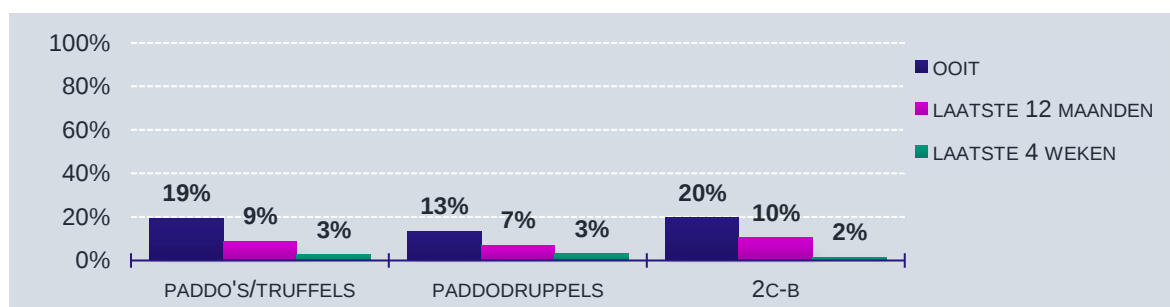
2.7 Paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-b

De middelen in deze paragraaf worden wel tot de psychedelica, hallucinogenen of tripmiddelen gerekend. Naast de psychedelische paddenstoeltjes en truffels, worden sinds een paar jaar ook zogenaamde paddodruppels op de markt gesignaleerd, waar waarschijnlijk psilocybine (de werkzame stof in paddo's/truffels) of een daarop lijkende designerdrug (bijv. 4-HO-MET) in zit. 2c-B is een designerdrug met een trippende werking bij hogere dosering.⁵¹ 2c-B is sinds 1997 verboden en paddo's sinds 2008. Omdat truffels taxonomisch niet tot de paddenstoelen behoren, mogen die wel worden verkocht. Maar uitsluitend vers, want bewerkte producten met psilocybine, zoals gedroogde truffels en paddodruppels met psilocybine, zijn wel verboden.

⁵⁰ In de VS wordt lean gemaakt met hoestdrank die zowel codeïne (opiaat) als promethazine (antihistamine) bevat. Dergelijke hoestdrank is in Nederland alleen op recept verkrijgbaar. Codeïne valt overigens wel onder de Opiumwet, maar met een uitzonderingsclausule voor producten met beperkte concentraties.

⁵¹ 2c-B is chemisch verwant aan mescaline, de werkzame stof in de psychedelische Peyote en San Pedro cactussen. Vanaf een dosis van 10 à 12 milligram treden tripeffecten op ([Alcohol- en drugsinfo: 2c-B](#), Jellinek.nl). De gemiddelde dosering van 2c-B-pillen bij de testservice is 10 mg (zie *V Markt*, pag. 71).

De onderzochte uitgaanders hebben iets meer ervaring met de 'ouderwetse' paddo's (19%) dan met de relatief nieuwe paddodruppels (13%), maar recent gebruik (9% en 7%) en huidig gebruik (beide 3%) ontlopen elkaar niet veel. Het milde tripmiddel 2c-B heeft ondanks het lang geldende verbod een vaste plek naast paddo's, met vergelijkbare gebruikspercentages: ooit 20%, laatste 12 maanden 10% en laatste 4 weken 2%.

Figuur IV.18: Paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-B

2.7.1 Lsd en DMT

Lsd en DMT zijn (semi-)natuurlijke tripmiddelen. Lsd wordt gesynthetiseerd uit een schimmel (moederkoren) en DMT komt in verschillende planten voor (o.a. die waarvan ayahuasca wordt gemaakt). Beide middelen werden al in 1966 opgenomen in de Opiumwet, maar worden door de uitgaanders veel minder gebruikt dan de hiervoor beschreven psychedelica. 6% van de uitgaanders gebruikte ooit Lsd en 4% gebruikte ooit DMT. Meer recent gebruik betreft hooguit een handvol individuen.

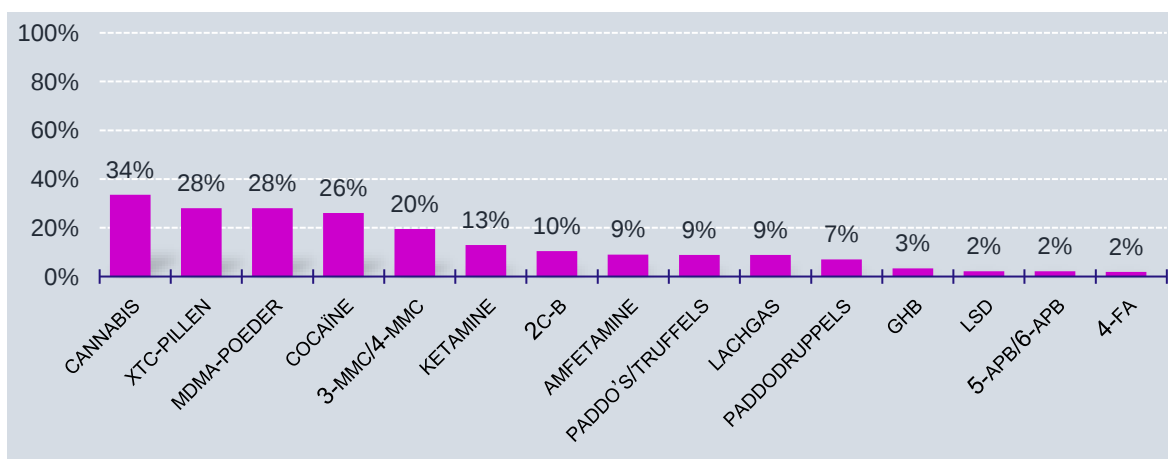
2.8 Crack, heroïne, methamfetamine en overige drugs

Crack (2% ooit-gebruik) heroïne (eveneens 2%) en methamfetamine (1%) zijn niet populair onder uitgaanders. Recent gebruik komt slechts bij enkele individuen voor.

In een open vraag naar gebruik van andere drugs in de laatste 12 maanden, werden deze overige drugs door telkens één of twee individuen gerapporteerd: 2-CMC, 4-FMP, 8-XF2, 'boze rook', 'buisje', flakka en MDA.

2.9 Overzicht druggebruik

In *Figuur IV.19* zijn cijfers over recent gebruik (laatste 12 maanden) van alle onderzochte drugs, inclusief cannabis, op een rijtje gezet. Cannabis staat op de eerste plaats, maar wordt op de voet gevolgd door xtc-pillen en mdma-poeder. Sterker nog, gebruik van mdma in de vorm van pillen of poeder (in totaal 35% laatste 12 maanden) is feitelijk net zo populair als blowen (hoewel mdma minder frequent wordt gebruikt). Cocaïne staat op plek vier en wordt gevolgd door relatieve nieuwkomer 3-MMC/4-MMC. Ketamine en 2c-B kennen meer gebruikers dan de klassieke speed. Paddo's/truffels en lachgas completeren de top 10. De nieuwe paddodruppels sluiten daar vlak achter aan. Ghb en andere middelen werden de laatste 12 maanden elk door minder dan tien uitgaanders gebruikt (3% of minder).

Figuur IV.19: Overzicht druggebruik laatste 12 maanden⁵²

In totaal gebruikte 54% van de uitgaanders de laatste 12 maanden één of meer drugs (45% als we cannabis niet meetellen); ongeveer de helft gebruikte dus géén drugs.

Vergelijking met de algemene bevolking

Recent gebruik van drugs anders dan cannabis ligt onder de onderzochte uitgaanders driemaal zo hoog als onder 18-34-jaringen in de regio (15%).⁵³

2.10 Middelengebruik tijdens een caféavond

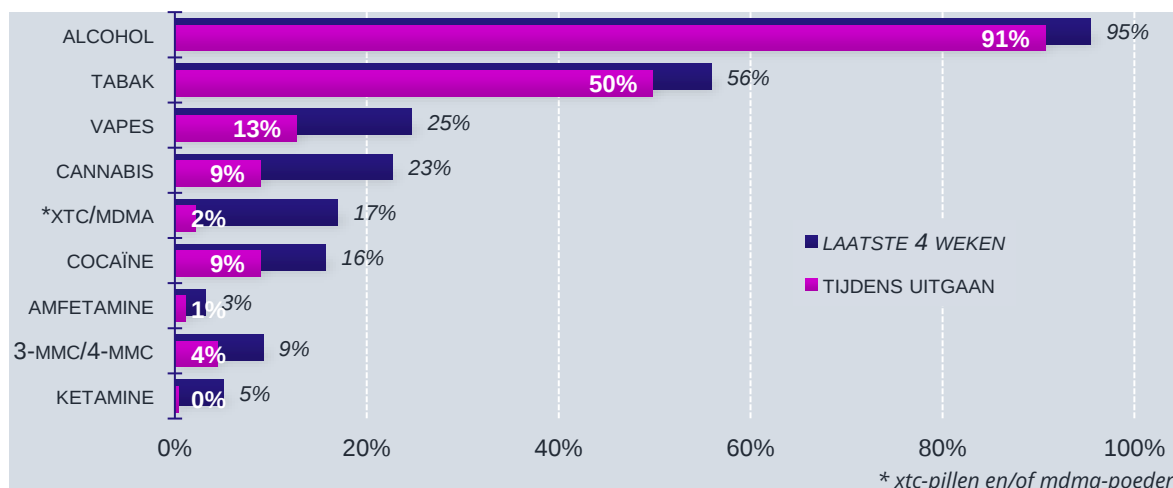
Voorgaande cijfers over middelengebruik gingen over gebruik door uitgaanders in het algemeen en niet per se over gebruik tijdens een uitgaansavond. Zoals eerder vermeld, gaan de onderzochte uitgaanders naar verschillende gelegenheden en evenementen in het uitgaanscircuit waar middelengebruik plaats kan vinden. En bovendien worden middelen ook buiten het nachtleven (bijv. thuis) gebruikt. Omdat de uitgaanders aan het begin van de uitgaansavond werden benaderd, kon middelengebruik op diezelfde stapavond nog niet worden gemeten. In plaats daarvan vroegen we de uitgaanders wat zij tijdens het stappen op de *vorige* caféavond hadden gebruikt.⁵⁴ Let op: gebruik tijdens een caféavond hoeft niet daadwerkelijk *in* een café te hebben plaatsgevonden. Bezoekers kunnen bijvoorbeeld ook even naar buiten zijn gegaan.

De meeste uitgaanders dronken tijdens de vorige stapavond alcohol (91%). De helft rookte sigaretten (50%), maar vaperen (13%) en blowen (9%) werd veel minder vaak gedaan. Qua overig druggebruik werd cocaïne het vaakst genoemd: 9% van de uitgaanders gebruikte dit tijdens de laatste caféavond. Gebruik van xtc-pillen of mdma-poeder (2%), 3-MMC/4-MMC (4%) en andere drugs (hooguit 1%) kwam veel minder vaak voor. Dit wijst erop dat cocaïne meer een cafémiddel is dan andere drugs. Cocaïne en xtc/mdma werden namelijk de laatste 4 weken door ongeveer evenveel uitgaanders gebruikt (16-17%), maar in gebruik tijdens een caféavond scoort cocaïne veel hoger.

⁵² Crack, heroïne, methamfetamine, DMT en lean (hooguit 1%) zijn weggelaten uit de figuur.

⁵³ *Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024*, GGD Gooi en Vechtstreek.

⁵⁴ We vroegen naar een caféavond om gebruik tijdens een 'doorsnee' stapavond te meten. Middelengebruik tijdens andere uitgaansgelegenheden (bijvoorbeeld festivalbezoek of een terrasje op zondagmiddag) kan er anders uit zien.

Figuur IV.20: Middelengebruik tijdens vorige stapavond in een café

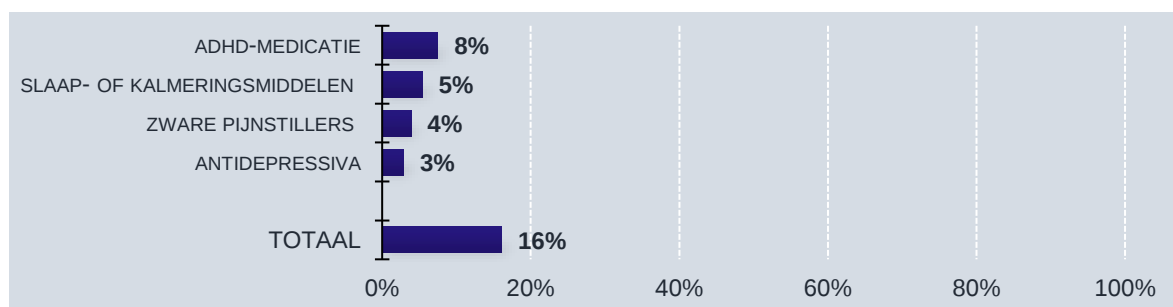
Drank en/of drugs tijdens een caféavond

Er kunnen drie groepen worden onderscheiden op basis van hun gebruik van drank en/of drugs tijdens de vorige caféavond:

- 8% bleef nuchter (dronk geen alcohol en gebruikte geen drugs)⁵⁵
- 74% dronk alleen alcohol⁵⁵
- 18% gebruikte (ook) cannabis of andere drugs⁵⁶

2.11 Medicijnen

Medicijnen kunnen net als drugs een psychoactieve werking hebben en ook zonder doktersvoorschrift 'recreatief' worden gebruikt. Dit geldt voor o.a. adhd-medicatie (bijv. ritalin, concerta), slaap- en kalmeringsmiddelen (bijv. valium, seresta, etizolam), zware pijnstillers (bijv. oxycodon, fentanyl) en antidepressiva (bijv. prozac, seroxat, xanax). In totaal gebruikte 16% van de onderzochte uitgaanders de laatste 12 maanden medicijnen zonder recept. Meestal betrof het adhd-medicatie (8%) en minder vaak slaap- of kalmeringsmiddelen (5%), zware pijnstillers (4%) of antidepressiva (3%).

Figuur IV.21: Medicijnen zonder recept (laatste 12 maanden)

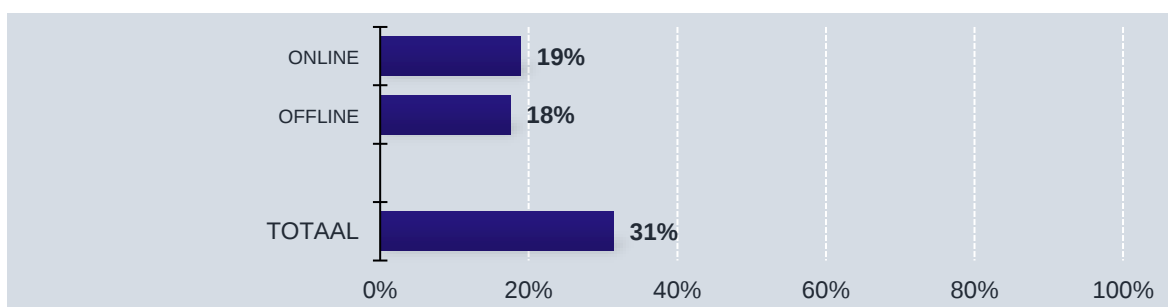
⁵⁵ Nicotine (sigaretten, vapes of snus) buiten beschouwing gelaten.

⁵⁶ 5% gebruikte alleen cannabis, 4% zowel cannabis als andere drugs, en 9% alleen andere drugs.

2.12 Gokken

Bij gokken maken we onderscheid tussen online gokken en het traditionele 'offline' gokken op fysieke locaties (bijv. gokhal, casino, bingoavond) of via fysieke verkooppunten (bijv. loten kopen in een winkel). Het onderscheid wordt echter steeds vager; zeker sinds goksites van Nederlandse aanbieders (o.a. TOTO, Holland Casino en Betcity) vanaf 1 oktober 2021 zijn gelegaliseerd. Voor een fruitautomaat, pokerspel of loterij hoef je de deur niet meer uit.

Online gokken (19%) is iets populairder dan offline gokken (18%). Meestal is er een voorkeur voor een bepaalde vorm: 14% gokt alleen online, 13% alleen offline en 5% doet beide. In totaal gokte bijna een derde van de uitgaanders de laatste 12 maanden (31%).

Figuur IV.22: Gokken (laatste 12 maanden)

De uitgaven variëren nogal; sommigen spendeerden hooguit een paar tientjes in een jaar tijd, maar er zijn ook uitschieters van duizenden of zelfs tienduizenden euro's. In doorsnee werd de laatste maanden €95 uitgegeven. 12% van de recente gokkers geeft aan te willen stoppen of minderen, waarbij opvalt dat dit niet samenhangt met de hoeveelheid geld die wordt uitgegeven.

3 Verschillen tussen subgroepen

In de komende paragrafen maken we vergelijkingen in middelengebruik tussen subgroepen op basis van gender, leeftijd, opleidingsniveau, studie of werk, en woonplaats.⁵⁷ We kijken daarbij naar overeenkomsten en verschillen in *huidig* (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis. Omdat drugs over het algemeen minder frequent worden gebruikt, vergelijken we prevalentie van *recent* (laatste 12 maanden) gebruik van de meest-gebruikte drugs (anders dan cannabis): xtc-pillen, cocaïne, 3-MMC/4-MMC, ketamine, 2c-B, amfetamine, paddo's/truffels en lachgas. Mdma-poeder wordt niet meegenomen in de vergelijkingen wegens de grote overlap met xtc-pillen.⁵⁸ Ook eventuele verschillen in vaperen, druggebruik tijdens de vorige

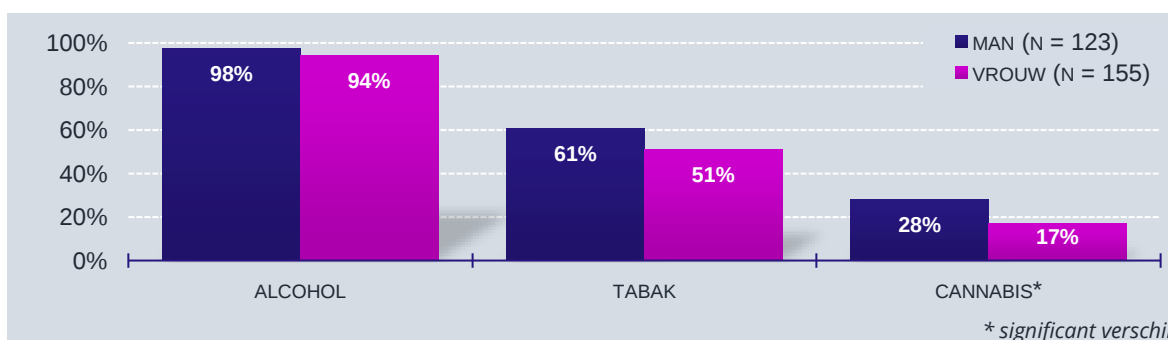
⁵⁷ Het aantal lhbt+ uitgaanders (27) en niet-Nederlandse uitgaanders (29) is te klein voor zinvolle vergelijkingen naar identiteit en afkomst. Achtergrondkenmerken kunnen samenhangen. Jonge uitgaanders zijn bijvoorbeeld vaker scholier of student, en oudere uitgaanders vaker hbo/wo-opgeleid. De samenhang is echter gedeeltelijk, waardoor leeftijdsverschillen niet automatisch ook gelden voor opleidingsniveau en studie of werk. Geslacht en woonplaats hangen niet samen met andere kenmerken.

⁵⁸ Beide middelen laten ook grotendeels dezelfde patronen zien als het gaat om verschillen tussen subgroepen.

caféavond en recent gebruik van medicijnen en recent gokken worden aangestipt. In tekst en figuren worden afgeronde percentages en gemiddelden gepresenteerd. Voor meer vergelijkingen en gedetailleerde cijfers zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86).

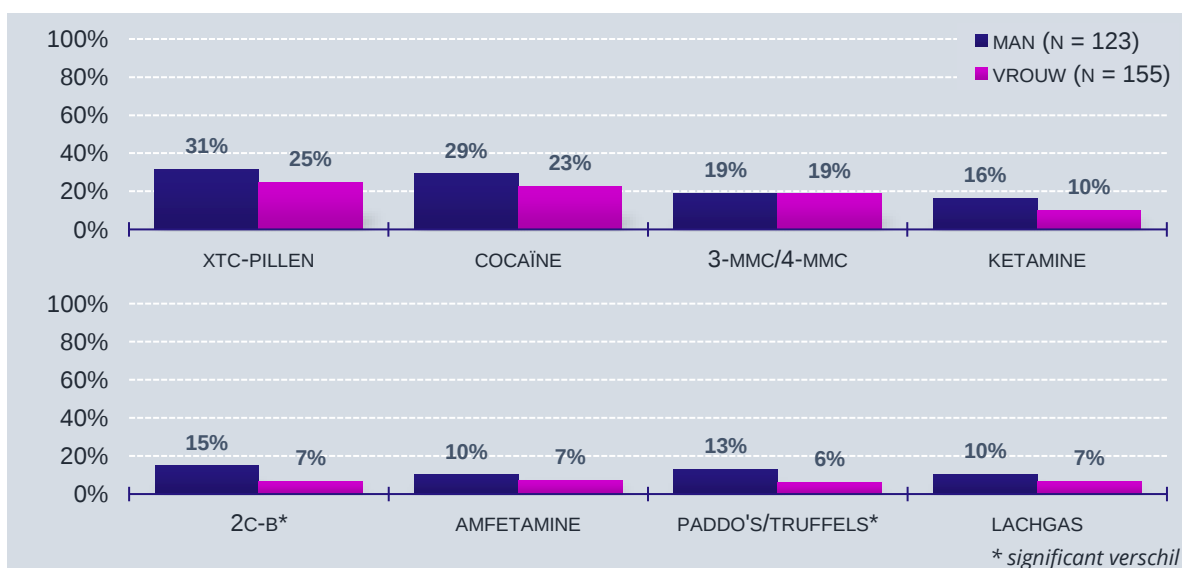
3.1 Gender

Bij de vergelijkingen naar gender laten we de kleine groep die zichzelf niet identificeert als man of vrouw (2%) buiten beschouwing. Mannelijke en vrouwelijke uitgaanders zijn even vaak huidige drinkers, maar mannen dronken de laatste 4 weken wel vaker dan vrouwen (gem. 12 vs. 9 dagen) en op vrije dagen ook meer (gem. 9 vs. 7 glazen). Mannen zijn ook vaker huidige blowers, maar qua roken (en vaperen) is er geen verschil tussen mannelijke en vrouwelijke uitgaanders.

Figuur IV.23: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar gender

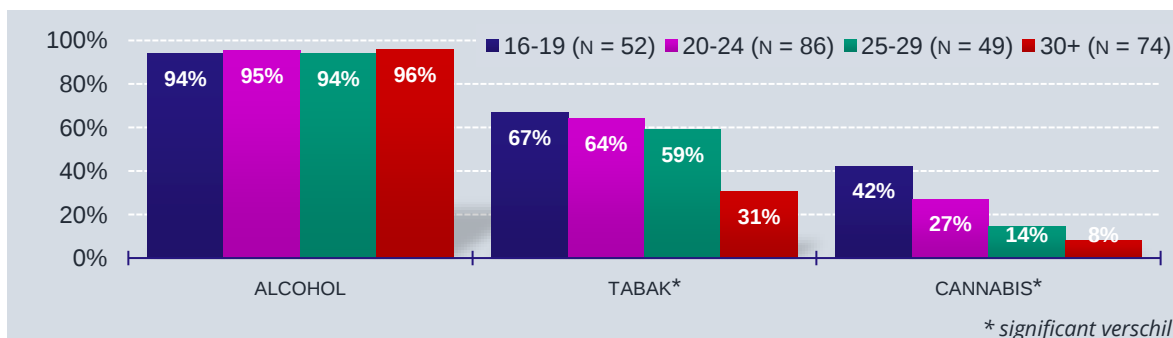
Mannelijke uitgaanders lijken over het algemeen wat vaker druggebruikers dan vrouwen, maar slechts bij twee van de acht onderzochte drugs is het verschil significant. Mannen scoren hoger op de psychedelica 2c-b en paddo's/truffels (en overigens ook op paddodruppels). Ook tijdens de vorige caféavond gebruikten mannen vaker drugs dan vrouwen (22% vs. 12%). In medicijngebruik zonder recept verschillen mannen en vrouwen niet. Mannen zijn echter ruim twee keer zo vaak recente gokkers dan vrouwen (48% vs. 19%).

Figuur IV.24: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik naar gender

3.2 Leeftijd

In elke leeftijdsgroep van uitgaanders is de meerderheid huidige drinker. Als op doordeweekse dagen wordt gedronken, dan is er ook geen verschil in genuttigde hoeveelheden. Maar op vrije dagen drinken de dertigplussers gemiddeld minder alcohol dan de jongere leeftijdsgroepen (6 vs. 8-9 glazen). Bij tabak en cannabis is het ook de oudste groep uitgaanders die de laagste cijfers laat zien. Opvallend genoeg vinden we de meeste rokers (en vapers) en blowers onder de jongste uitgaansgroep en neemt dat af met leeftijd.

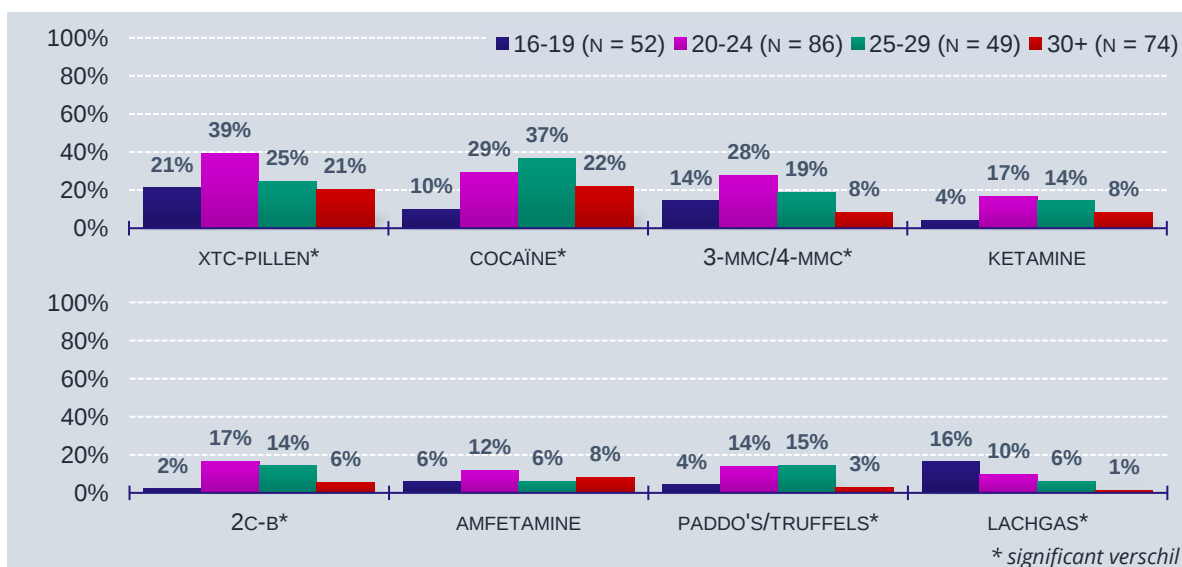

Figuur IV.25: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar leeftijd

Minderjarigen

De jongste leeftijdsgroep van 16-19 jaar omvat vijftien minderjarige uitgaanders aan wie geen alcohol, tabak of vapes en cannabis mogen worden verkocht. Al deze jongeren dronken de laatste 4 weken alcohol (ook tijdens de vorige caféavond). De meesten rookten de laatste 4 weken sigaretten (60%) en ongeveer de helft vapede (47%) en/of blowde (53%).

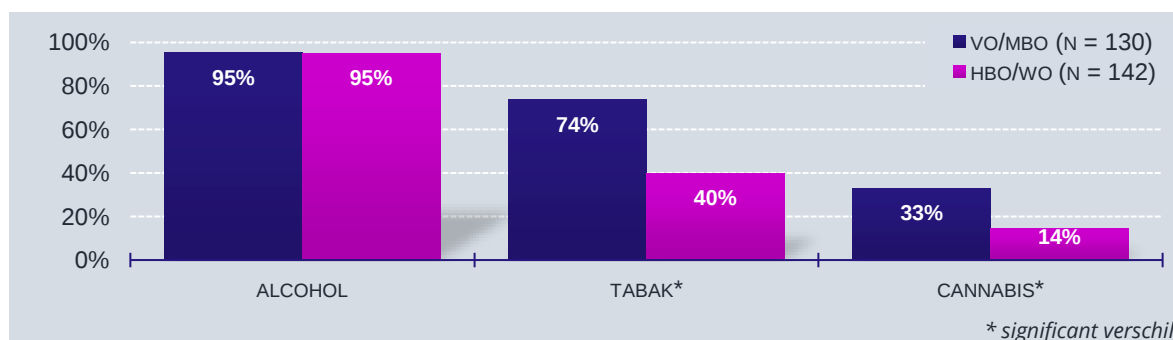
Cijfers voor recent druggebruik zijn het hoogst onder twintigers voor xtc-pillen, cocaïne, 3-MMC/4-MMC, 2C-B en paddo's/truffels (en paddodruppels). Cocaïne wordt vaker door eind-twintigers gebruikt, terwijl xtc-pillen en 3-MMC/4-MMC het meest populair zijn onder begin-twintigers. Bij medicijnen zonder recept en gokken zijn het ook de 20-24-jarigen die het hoogst scoren (25% en 42%). Recent lachgasgebruik komt daarentegen vaker voor bij de jongste groep uitgaanders. In druggebruik tijdens de laatste caféavond werden geen verschillen naar leeftijd gevonden.

Figuur IV.26: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik naar leeftijd

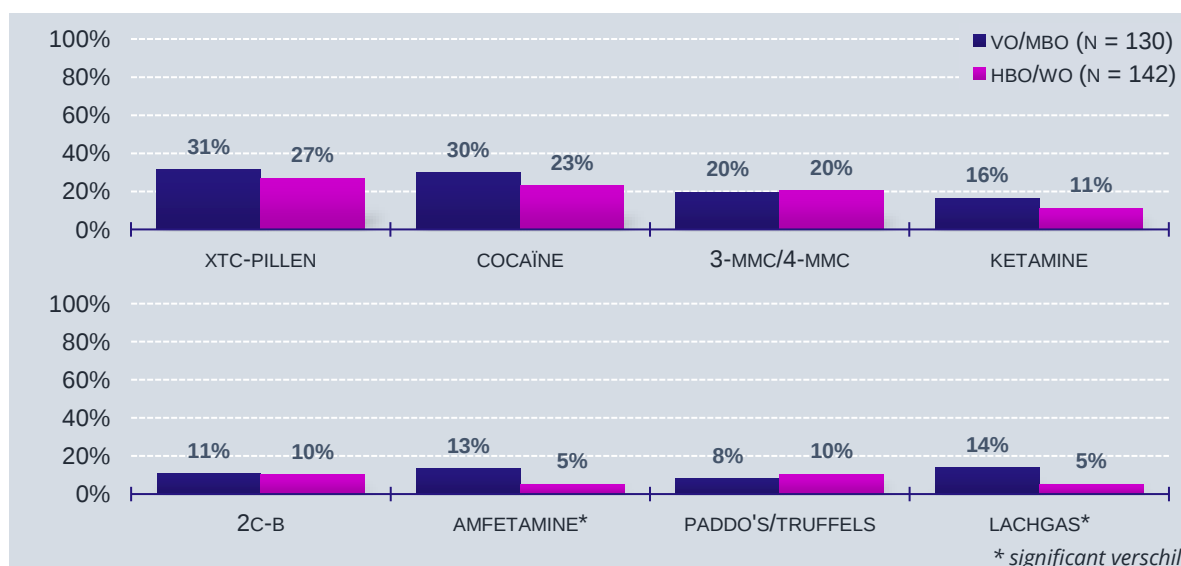
3.3 Opleidingsniveau

Uitgaanders met een vo/mbo-opleiding zijn even vaak huidige drinkers als uitgaanders met een opleiding op hbo- of universitair niveau, maar vo/mbo-opgeleiden drinken wel vaker (gem. 12 vs. 9 dagen de laatste 4 weken) en op vrije dagen ook meer (gem. 9 vs. 7 glazen). Daarnaast zijn uitgaanders met een middelbare school of mbo-opleiding beduidend vaker huidige rokers (en vapers) en blowers, en roken ze meer sigaretten op vrije dagen (gem. 14 vs. 11 sigaretten).

Figuur IV.27: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar opleidingsniveau

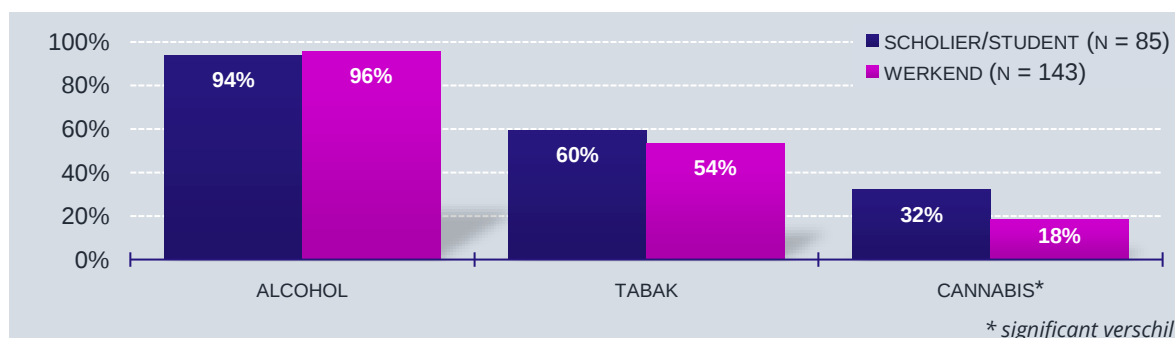
Uitgaanders met een vo/mbo-opleiding laten alleen hogere gebruikscijfers zien voor amfetamine en lachgas; niet voor de andere zes drugs. Gebruik van medicijnen zonder recept komt ook vaker voor onder vo/mbo-opgeleide uitgaanders (23% vs. 12%). Druggebruik tijdens een caféavond en recent gokken hangen niet samen met opleidingsniveau.

Figuur IV.28: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik naar opleidingsniveau

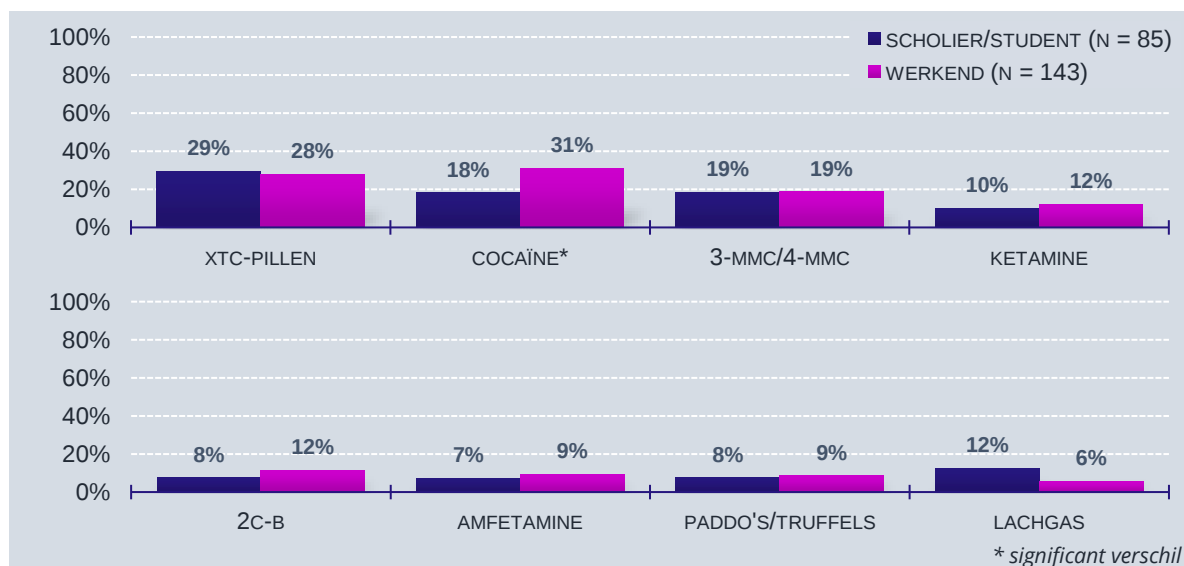
3.4 School/studie of werk

We maken hier een vergelijking tussen scholieren/studenten en werkende uitgaanders, en laten de kleine niet-werkzame groep (5%) buiten beschouwing.⁵⁹ Uitgaanders die naar school gaan of studeren gebruikten vaker cannabis in de laatste 4 weken. In drinken en roken (en vaperen) verschillen beide groepen uitgaanders niet.

Figuur IV.29: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar bezigheid

School/studie of werk vertoont weinig samenhang met druggebruik, behalve dat werkende uitgaanders vaker recent cocaïne gebruikten. Ook in niet-voorgeschreven medicijngebruik, gokken en gebruik tijdens een uitgaansavond verschillen schoolgaande of studerende uitgaanders niet van werkende uitgaanders.

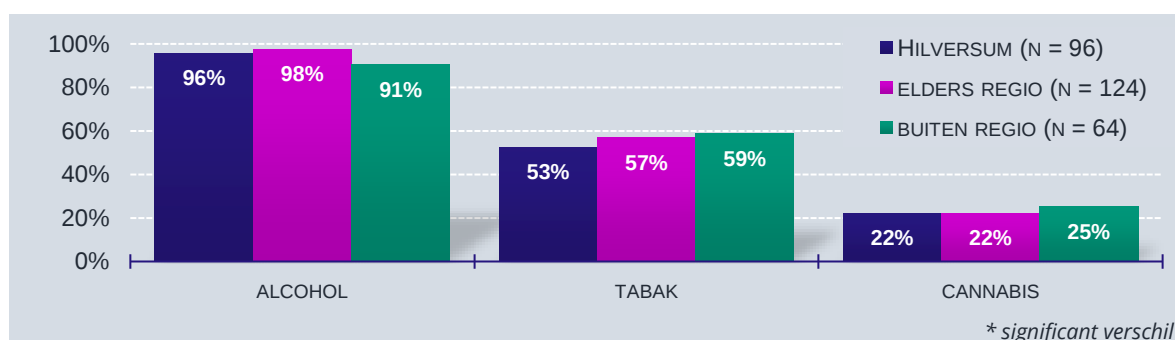
Figuur IV.30: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik naar bezigheid

3.5 Woonplaats

Voor de vergelijking naar woonplaats gebruiken we een driedeling: Hilversum, elders in de regio (Gooise Meren, Laren, Huizen of andere gemeente), en buiten de regio.

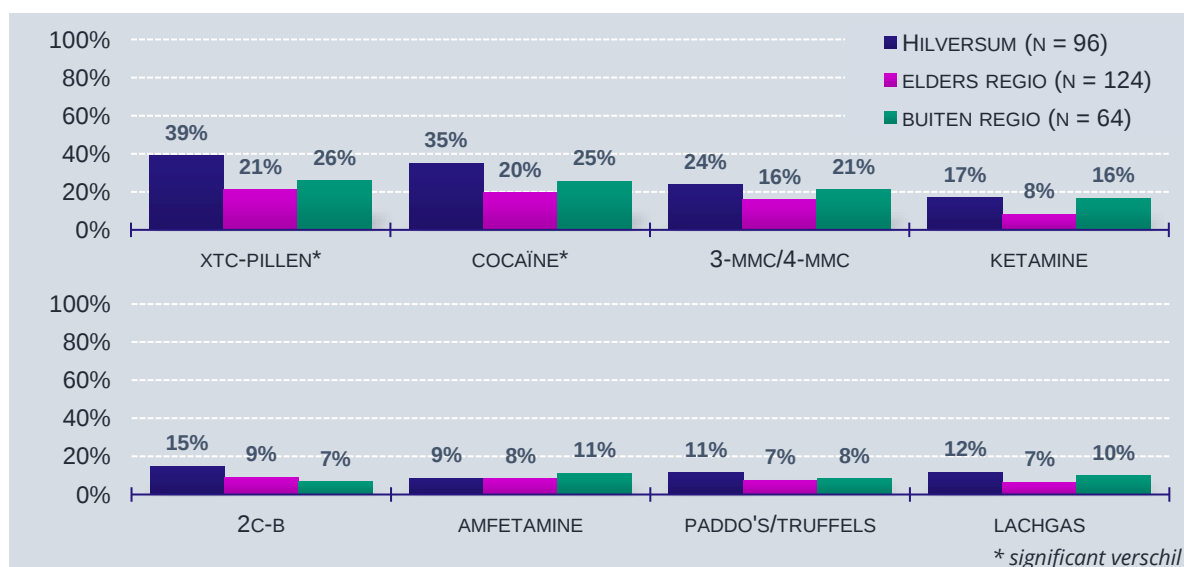
⁵⁹ Scholier/student = gaat naar school of studeert, eventueel met bijbaan; werkend = volgt momenteel geen opleiding en heeft betaald werk; niet werkzaam = volgt momenteel geen opleiding en heeft geen betaald werk (werkloos of niet behorend tot de beroepsbevolking).

Er is geen enkel verschil in drinken, roken (of vaperen) en blowen tussen uitgaanders uit Hilversum of andere gemeenten in Gooi en Vechtstreek en degenen die van buiten de regio komen.

Figuur IV.31: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis naar woonplaats

Het aandeel recente gebruikers van xtc en cocaïne is het grootst onder Hilversumse uitgaanders en het kleinst onder uitgaanders uit andere gemeenten in de regio; uitgaanders van buiten Gooi en Vechtstreek zitten daar tussenin. Een soortgelijk beeld (maar dan niet significant) zien we bij 3-MMC/4-MMC, ketamine, paddo's/ truffels en lachgas. Tijdens de vorige caféavond gebruikten uitgaanders uit Hilversum ook vaker drugs dan de andere uitgaanders (23% vs. 15-16%). Recent gebruik van medicijnen en gokken verschilt niet naar woonplaats.

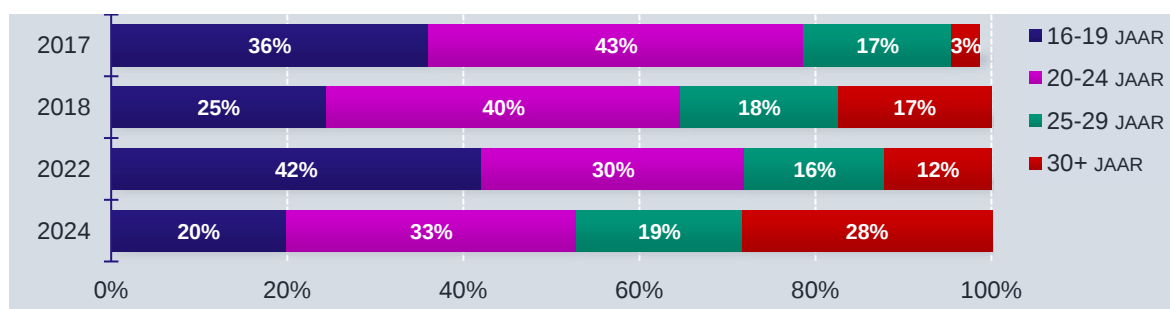
Figuur IV.32: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik naar woonplaats

4 Trends

In Antenne wordt inmiddels gedurende zeven jaar middelengebruik door uitgaanders in Gooi en Vechtstreek onderzocht. In 2017 lag de focus op dansgelegenheden (clubs, feestcafés en poppodia), maar 2018, 2022 en 2024 is een breder uitgaanspubliek onderzocht van cafébezoekers en andere uitgaanders.

In de vergelijking van het onderzochte uitgaanspubliek in de verschillende jaargangen, valt vooral op dat in 2024 meer oudere uitgaanders zijn onderzocht dan in eerdere edities (Figuur IV.33). Ook valt op dat in 2022

een groot aandeel 16-19-jarige uitgaanders deelnam aan de survey. Het percentage minderjarigen was in 2022 (11%) twee keer zo groot als in 2024 (6%).

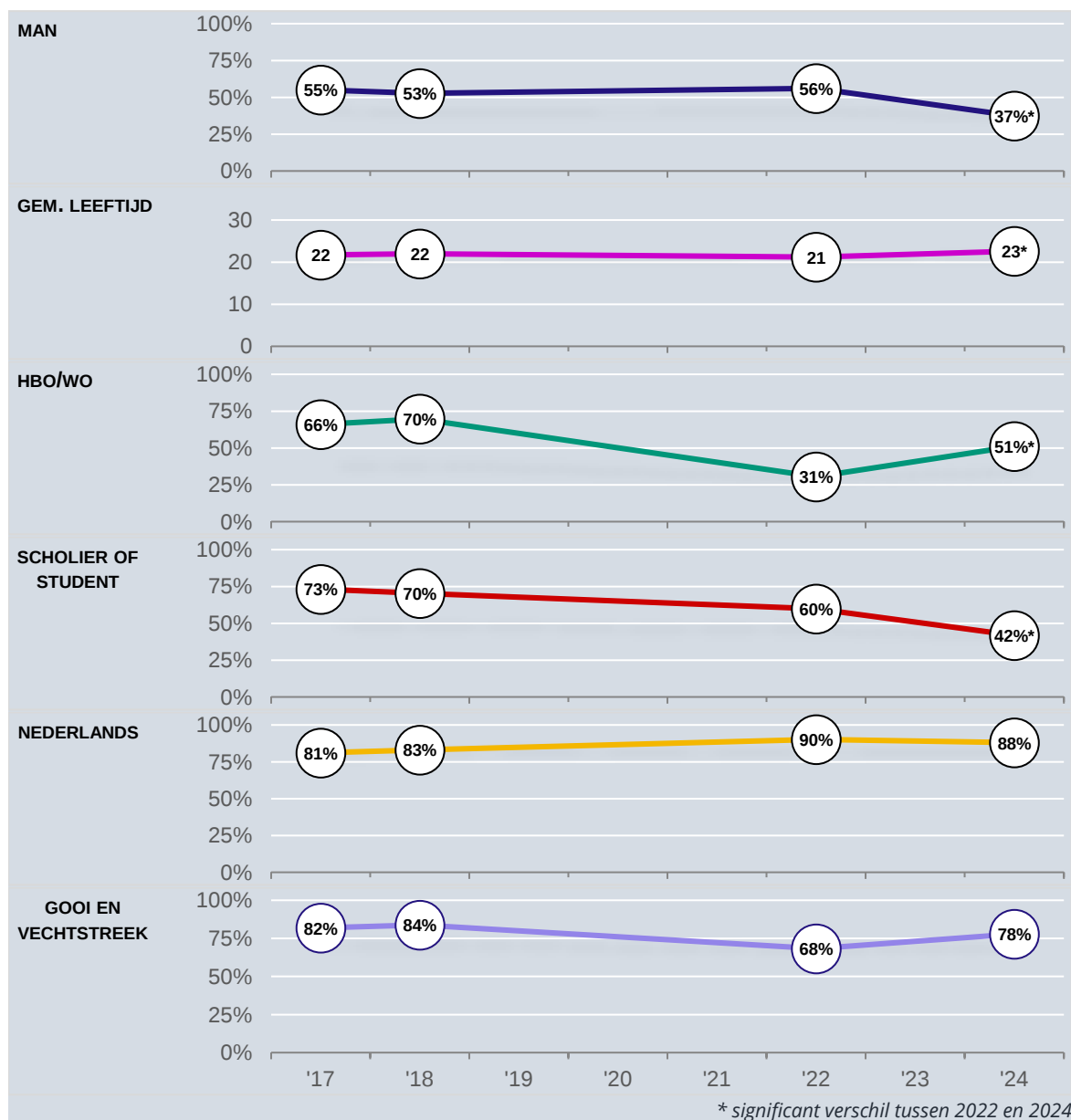
Figuur IV.33: Leeftijd van onderzochte uitgaanders 2017-2024

Was 2022 een uitzonderlijk jaar, waarin na twee jaar uitgaansbeperkingen wegens de coronapandemie vooral de jongste garde weer volop uitging? Is het uitgaanspubliek in 2024 ouder dan in 2022 omdat uitgaan door de 12% prijsstijging in restaurants, cafés en dansgelegenheden voor een deel van de jongeren onbetaalbaar is geworden?⁶⁰ Hoe dan ook bemoeilijkt het verschil in onderzocht uitgaanspubliek de vergelijking tussen de verschillende jaargangen, omdat middelengebruik vaak samenhangt met leeftijd. Daarom is ervoor gekozen om voor trends in middelengebruik te kijken naar de belangrijkste uitgaansgroep van **jongvolwassenen van 18 t/m 29 jaar**.

Ook binnen deze smallere leeftijdsrange zijn er weliswaar verschillen (Figuur IV.34), maar het algemene profiel is vergelijkbaar: een mix van jongvolwassen mannen en vrouwen, studenten en werkenden met uiteenlopende opleidingsniveaus, van voornamelijk Nederlandse afkomst en woonachtig in de regio.

Ook qua uitgaansgedrag is het profiel vergelijkbaar, in de zin dat de meeste jongvolwassen uitgaanders zowel cafés als clubs of vriendenfeesten bezoeken en een deel ook uitgaat naar dancefestivals of concerten. De jongvolwassen uitgaanders van 2024 gingen de laatste 4 weken wel vaker uit (minimaal 4 keer, 74% vs. 47-57%). Dat heeft waarschijnlijk met de timing van de survey te maken, die in 2024 in mei-juli plaatsvond, terwijl dat in eerdere edities in het najaar gebeurde.

⁶⁰ [Consumentenprijzen](#), CBS Statline.

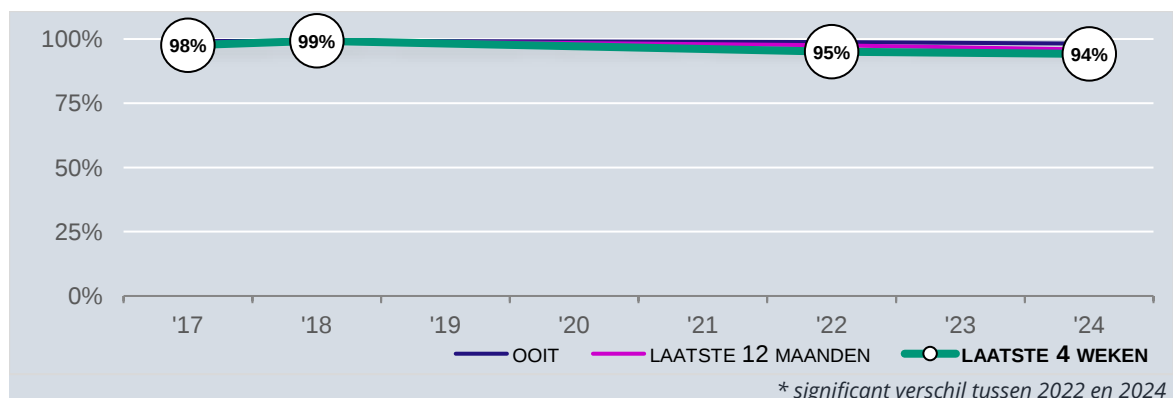
Figuur IV.34: Achtergrondkenmerken van jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

In de volgende paragrafen gaan we in op trends in middelengebruik onder jongvolwassen uitgaanders, waarbij we focussen op *huidig* gebruik (laatste 4 weken) van alcohol, tabak en cannabis, en *recent* gebruik (laatste 12 maanden) van andere drugs, en gokken. Uiteraard wordt ook gekeken naar gebruik van drank en/of drugs tijdens het uitgaan. Voor zover beschikbaar worden afgeronde percentages en gemiddelden over de periode 2017-2024 gepresenteerd. Indien van toepassing, worden in figuren significante verschillen tussen 2024 en de voorgaande survey onder uitgaanders uit 2022 aangegeven. Voor meer vergelijkingen en gedetailleerde cijfers zie de tabellen in VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86).⁶¹

⁶¹ De tabellen bevatten eveneens resultaten van verschiltoetsen tussen 2024 en 2018.

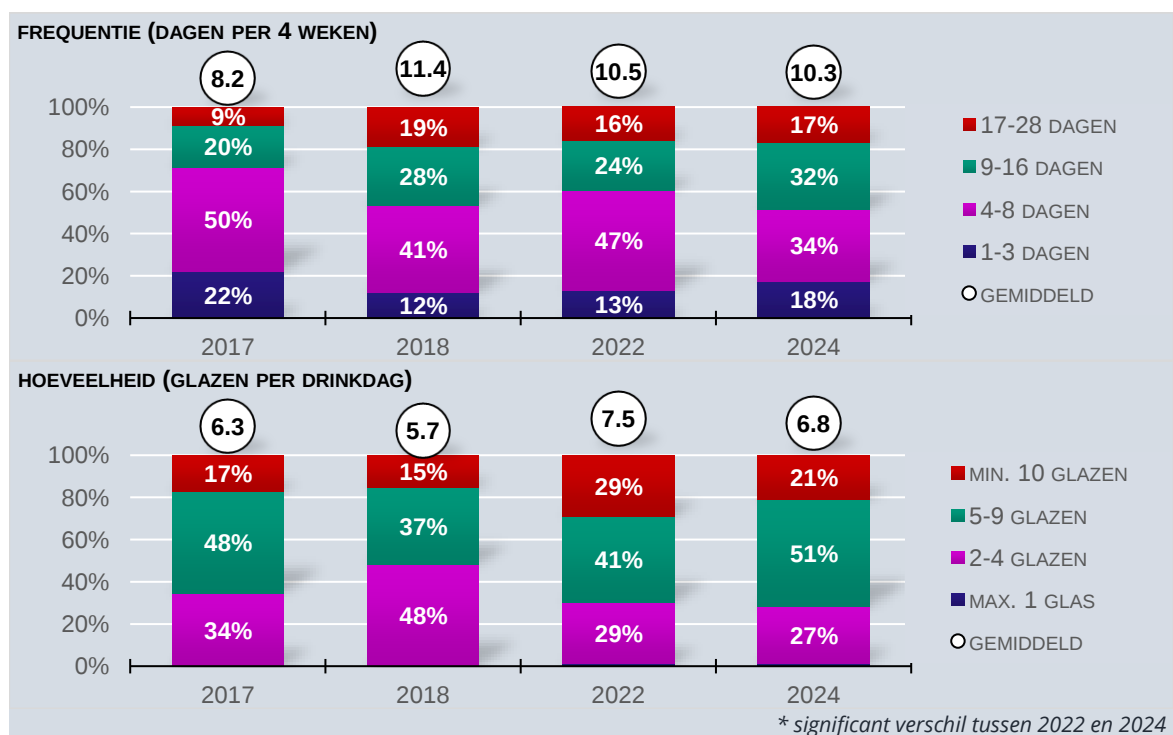
4.1 Alcohol

Bijna alle jongvolwassen uitgaanders in Gooi en Vechtstreek zijn *huidige* drinkers (laatste 4 weken). Dat beeld is de afgelopen zeven jaar grotendeels onveranderd gebleven.

Figuur IV.35: Trends alcohol jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Binnen de groep huidige drinkers bleef de drinkfrequentie gelijk ten opzichte van de vorige survey onder uitgaanders in 2022: gemiddeld 10 dagen in de laatste 4 weken. Ook de genuttigde hoeveelheden (gem. 7 glazen per drinkdag) zijn vergelijkbaar met twee jaar geleden.

Figuur IV.36: Trends frequentie/hoeveelheid alcohol (huidige jongvolwassen drinkers) 2017-2024⁶²

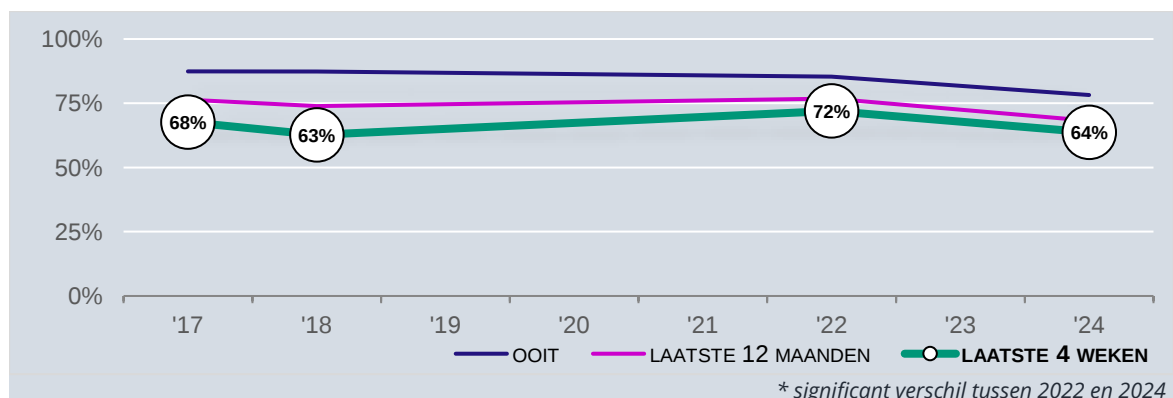
4.1.1 Alcoholvrij

Het drinken van bier of wijn zonder alcohol of andere 0.0% drankjes werd alleen in 2018 gevraagd. Destijds dronk 60% van de jongvolwassen uitgaanders de laatste 12 maanden alcoholvrije drank; in 2024 is dat met 46% veel minder.

⁶² Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86).

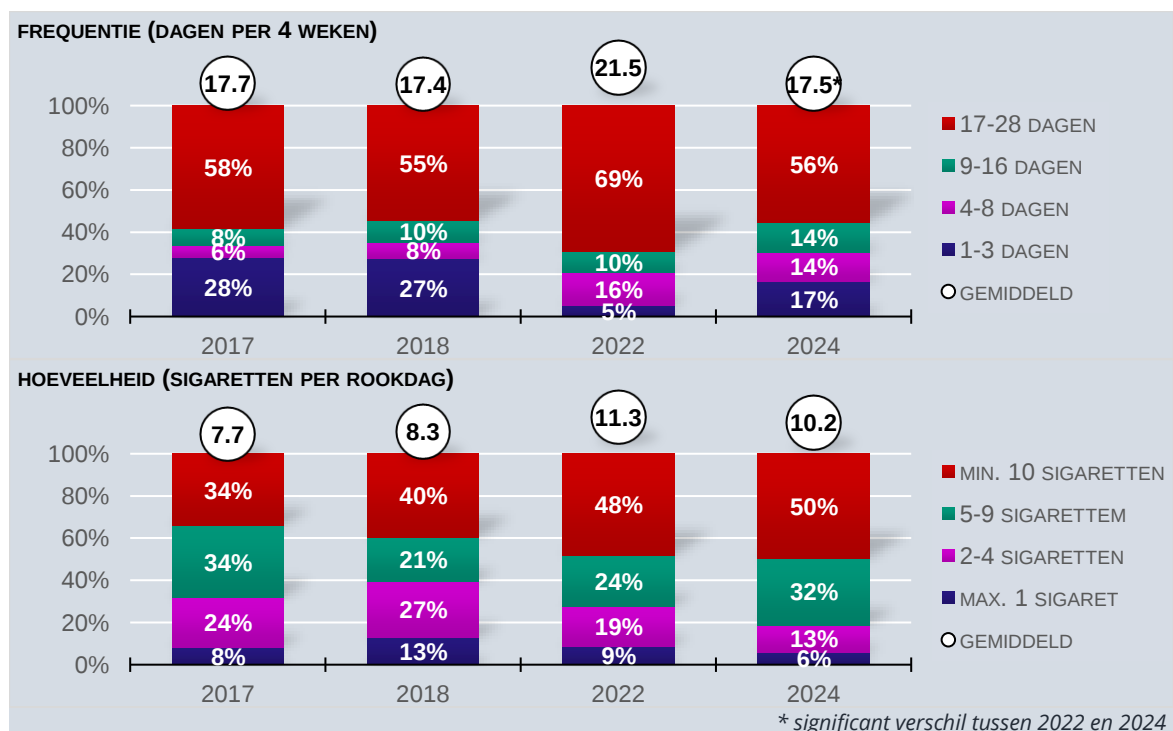
4.2 Tabak en vaperen

Kleine schommelingen daargelaten, is het aandeel *huidige* rokers (laatste 4 weken) onder jongvolwassen uitgaanders de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Er is ook geen significant verschil tussen 2022 en 2024.

Figuur IV.37: Trends tabak jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Onder de huidige rokers nam het aandeel frequente rokers (17-28 dagen in de laatste 4 weken) in 2022 toe, maar twee jaar later is de gemiddelde gebruiksfrequentie weer terug op het oude niveau. Het percentage dagelijkse rokers nam ook toe van 31% in 2018 naar 46% in 2022 en keert in 2024 weer terug naar 27%. Het gemiddeld aantal sigaretten per rookdag is in 2024 echter vergelijkbaar met twee jaar daarvoor.

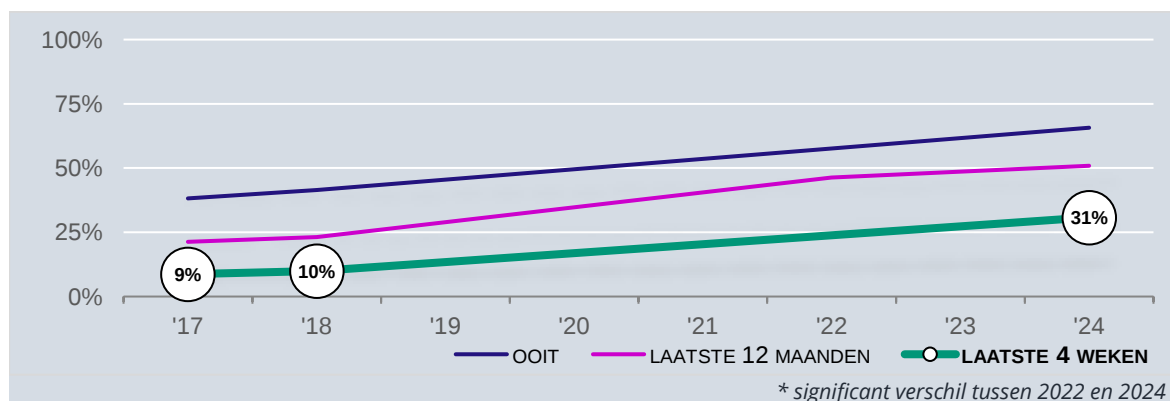

Figuur IV.38: Trends frequentie/hoeveelheid tabak (huidige jongvolwassen rokers) 2017-2024⁶³

⁶³ Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86).

4.2.1 Vapen

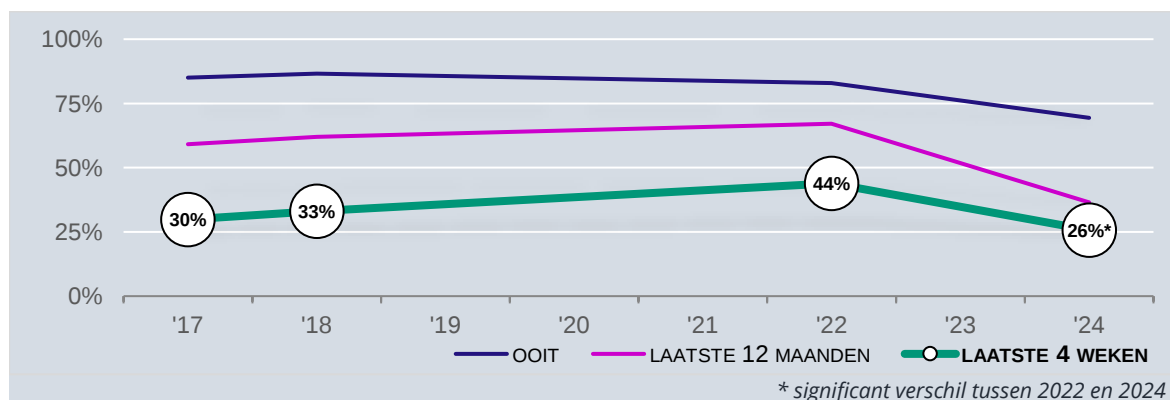
Terwijl het aandeel tabaksrokers gelijk bleef, is ten opzichte van 2018 het aandeel huidige vapers onder jongvolwassen uitgaanders verdrievoudigd.⁶⁴ Dat vapes vaak naast en niet (volledig) in plaats van traditionele sigaretten worden gebruikt, blijkt uit het feit dat het totale percentage rokers (tabak en/of vapes) tussen 2018 en 2024 gelijk bleef. Aangezien er niet minder (vaak) sigaretten worden gerookt, lijkt vaperen er bovenop te zijn gekomen en wordt er meer nicotine gebruikt.

Figuur IV.39: Trends vaperen jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

4.3 Cannabis

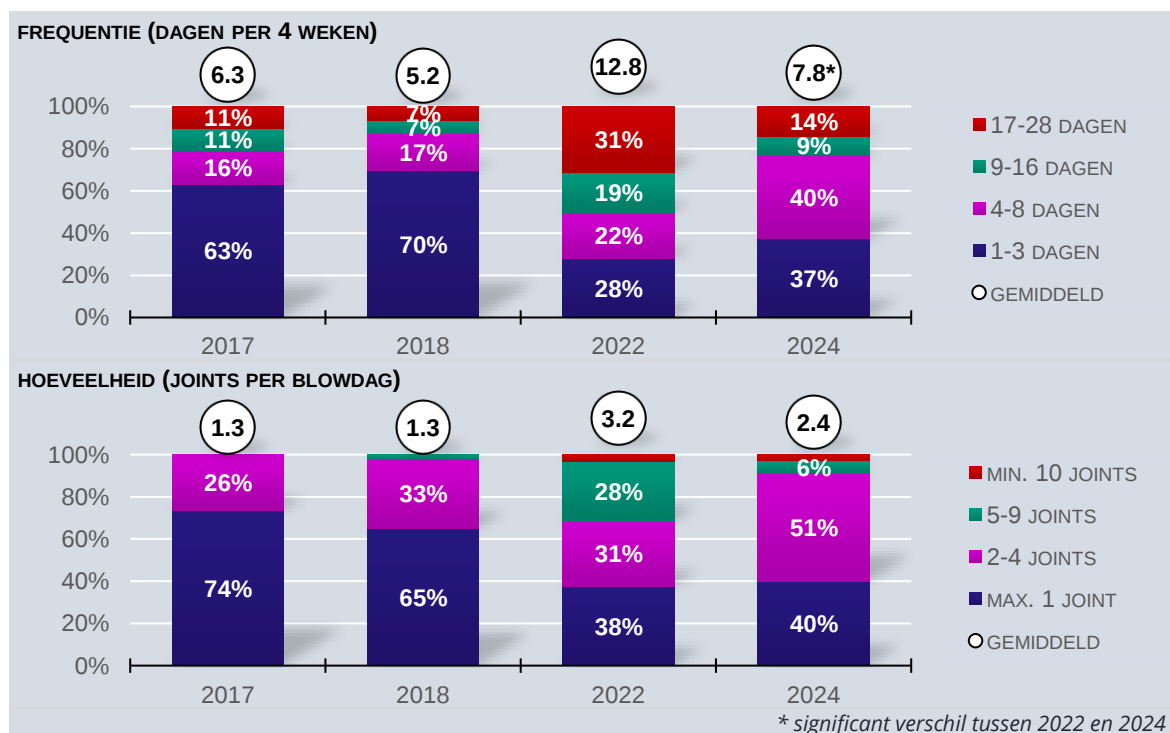
Het percentage huidige blowers onder jongvolwassen uitgaanders lag in 2022 hoger dan in voorgaande surveys. In 2024 is het percentage weer gedaald.

Figuur IV.40: Trends cannabis jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Ook wat betreft gebruiksfrequentie en -hoeveelheid van cannabis scoorden de huidige blowers onder de jongvolwassen uitgaanders van 2022 opvallend hoger dan die van 2017-2018. Het aandeel dagelijkse blowers nam toe van 3% in 2018 naar 12% in 2022. Het gemiddeld aantal gebruiksdagen per 4 weken ligt in 2024 weer lager en ook het percentage dagelijkse blowers daalde weer naar 2%. Het gemiddeld aantal joints per blowdag daalde echter niet significant.

⁶⁴ In 2022 is alleen recent vaperen (laatste 12 maanden) gemeten. Daarin is geen verschil met 2024.

Figuur IV.41: Trends frequentie/hoeveelheid cannabis (huidige jongvolwassen blowers) 2017-2024⁶⁵

4.4 Xtc-pillen, cocaïne en amfetamine

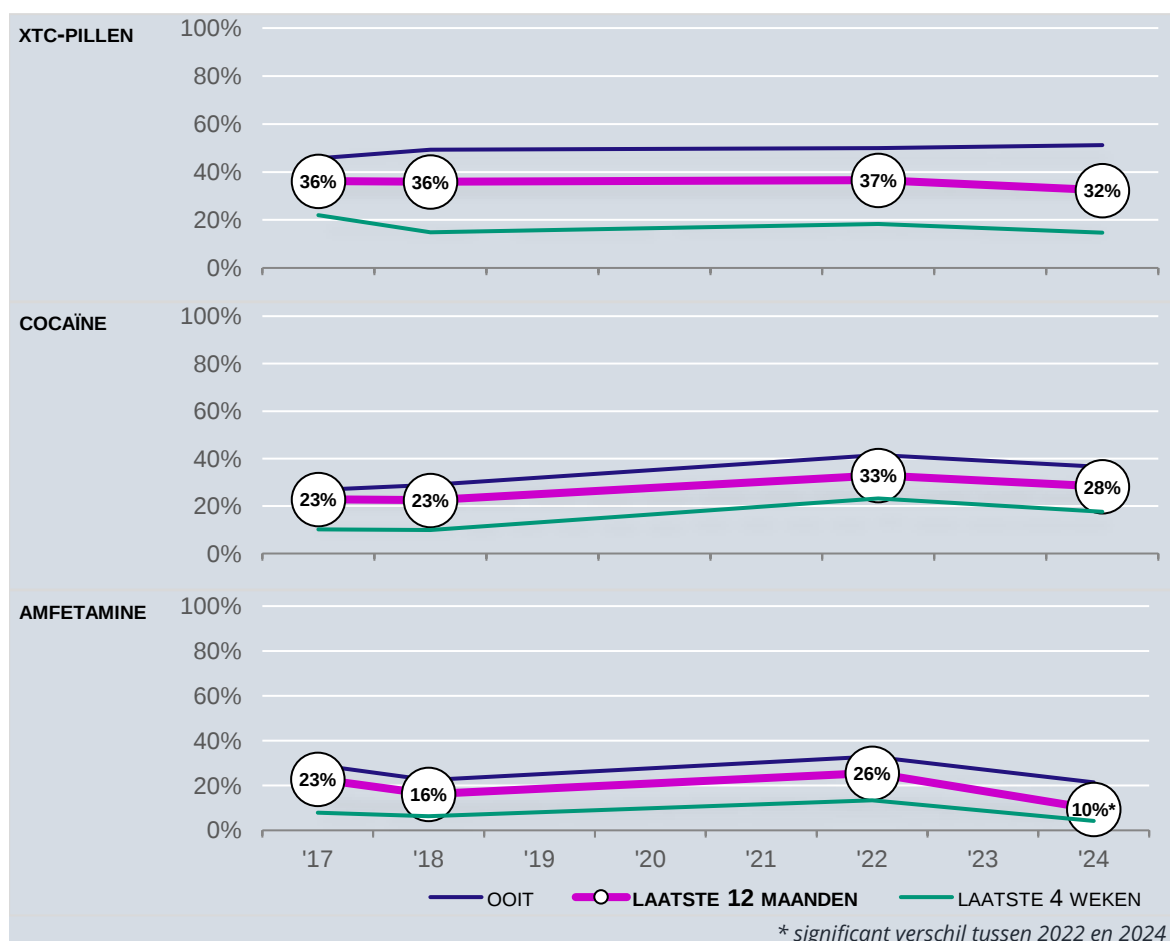
Het aandeel recente **xtc**-gebruikers (laatste 12 maanden) onder de jongvolwassen uitgaanders bleef de laatste zeven jaar nagenoeg gelijk.

Gebruik van **cocaïne** in de laatste 12 maanden nam toe tussen 2018 en 2022. In 2024 zet de stijging niet door en is sprake van een stabilisering.

Recent **amfetamine**gebruik liet een lichte stijging zien in 2022, gevolgd door een ruime halvering van het aandeel jongvolwassen uitgaanders dat amfetamine gebruikte in 2024.

De gemiddelde gebruiksfrequentie (het aantal gebruiksdagen per jaar) van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine door recente gebruikers bleef gelijk.

⁶⁵ Frequentie en hoeveelheid zijn in de loop der jaren op verschillende manieren gemeten. Zie VI A Bijlage survey uitgaanders (pag. 86).

Figuur IV.42: Trends xtc-pillen, cocaïne en amfetamine jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

4.5 Mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

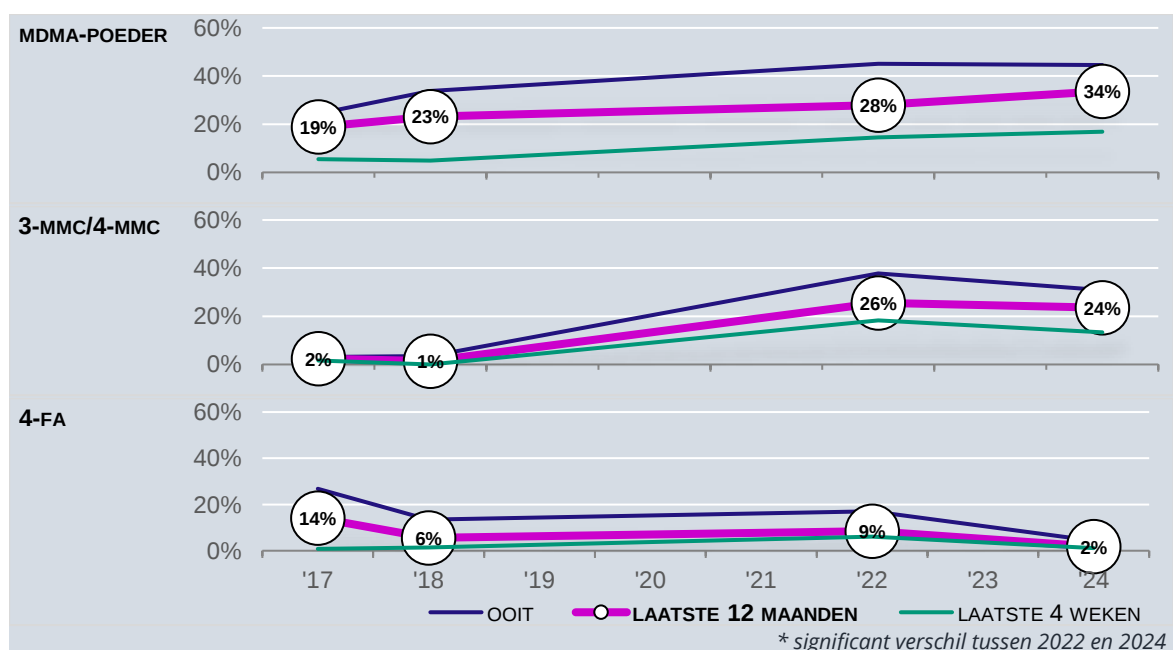
In tegenstelling tot het gebruik van xtc-pillen, bleef het recent gebruik van **mdma-poeder** niet stabiel maar nam in de afgelopen jaren geleidelijk toe. Tussen 2022 en 2024 is er weliswaar geen significant verschil, maar het percentage ligt in 2024 wel duidelijk hoger dan zeven jaar geleden. De stijging in recent gebruik van mdma-poeder is vooral te verklaren doordat meer xtc-gebruikers daarnaast ook poeder zijn gaan gebruiken, maar er kwamen ook wat meer uitgaanders die uitsluitend mdma-poeder gebruiken.

In 2017-2018 was **3-MMC** nog niet zo lang op de markt en grotendeels onbekend bij het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek. Ondanks het verbod in 2021, was recent gebruik van 3-MMC/4-MMC onder jongvolwassen uitgaanders in 2022 nog zeker niet verdwenen. Twee jaar later zien we wel een stabilisering van 3-MMC/4-MMC-gebruik.⁶⁶

Het verbod op **4-FA** in 2017 had wel direct effect op gebruik. Anno 2024 komt recent 4-FA-gebruik nauwelijks meer voor onder jongvolwassen uitgaanders.

⁶⁶ Althans, wat zij denken dat 3-MMC of 4-MMC is. Uit analyses van de testservices blijkt namelijk dat dat vaak niet het geval is (zie *V Markt*, pag. 71).

Gebruikspercentages van **5-APB/6-APB** onder jongvolwassen uitgaanders (niet in grafiek) zijn de afgelopen zeven jaar beperkt en stabiel.

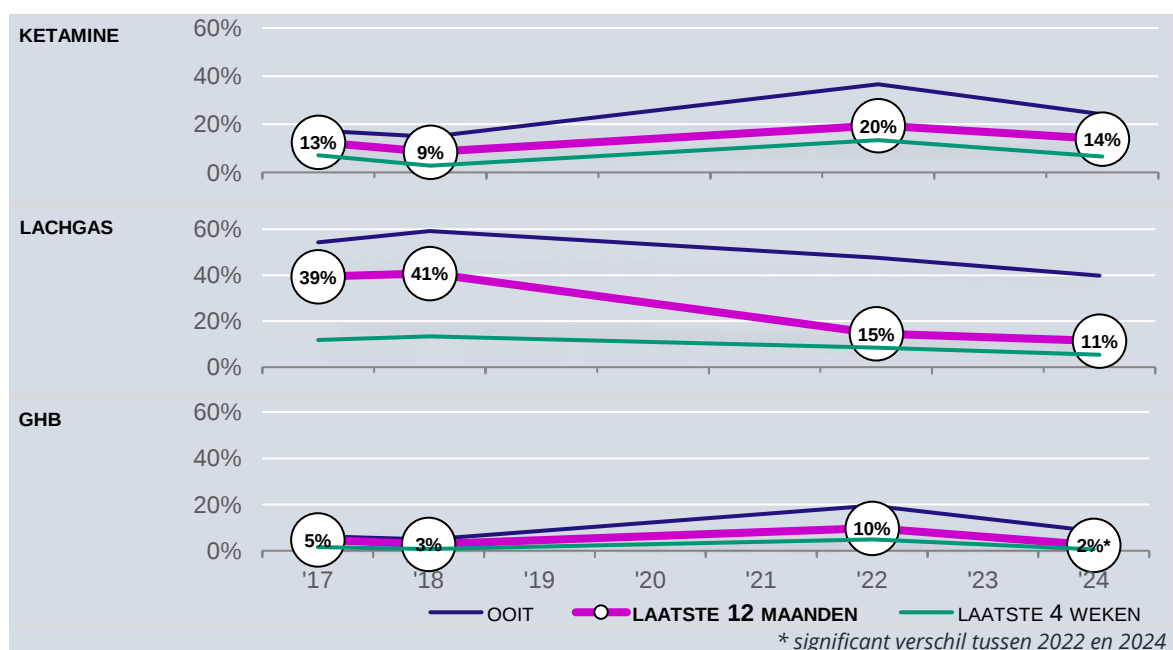
Figuur IV.43: Trends mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC en 4-FA jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

4.6 Ketamine, lachgas en ghb

Het percentage jongvolwassen uitgaanders dat de laatste 12 maanden **ketamine** gebruikte nam toe tussen 2018 en 2022. In 2024 ligt dat percentage weer iets (maar niet significant) lager.

Recent gebruik van **lachgas** door jongvolwassen uitgaanders was in 2022 (vooruitlopend op het verbod in 2023) al flink gedaald en blijft in 2024 op hetzelfde lage niveau.

De editie van 2022 liet een piek zien in het aandeel jongvolwassen uitgaanders dat de laatste 12 maanden **ghb** gebruikte. Deze piek bleek tijdelijk, want in 2024 is recent ghb-gebruik terug op het oude peil.

Figuur IV.44: Trends ketamine, lachgas en ghb jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

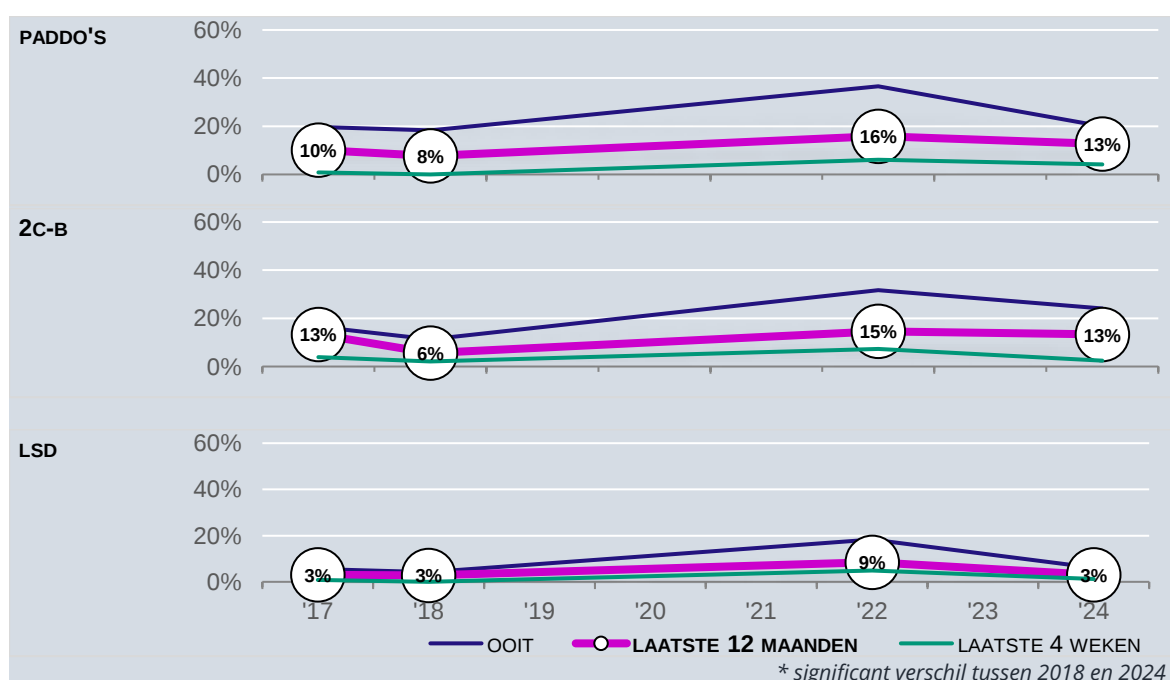
4.7 Paddo's/truffels, 2c-B, LSD en DMT

De toename in 2022 van recent gebruik van **paddo's** (of truffels) door jongvolwassen uitgaanders stabiliseert in 2024. Dat is dus nog exclusief het gebruik van paddodruppels. Paddodruppels zijn een nieuw fenomeen dat voor 2024 niet werd gemeten.

De trend in recent gebruik van **2c-B** loopt parallel aan die van paddo's: toename in 2022 gevolgd door stabilisering in 2024.

De grafiek van **lsd** lijkt een piek in 2022 te vertonen, maar gebruikscijfers zijn beperkt: het gaat telkens om minder dan tien jongvolwassen uitgaanders.

Recent gebruik van **DMT** (niet in grafiek) is de afgelopen zeven jaar niet of nauwelijks gesignaleerd.

Figuur IV.45: Trends paddo's/truffels, 2c-B en lsd jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

4.8 Crack, heroïne en methamfetamine

Als er al recente gebruikers van crack, heroïne of methamfetamine werden aangetroffen onder jongvolwassen uitgaanders in Gooi en Vechtstreek, dan betrof het hooguit drie individuen. Gebruikscijfers van deze middelen varieerden van 0% tot 2%.

4.9 Middelengebruik tijdens een caféavond

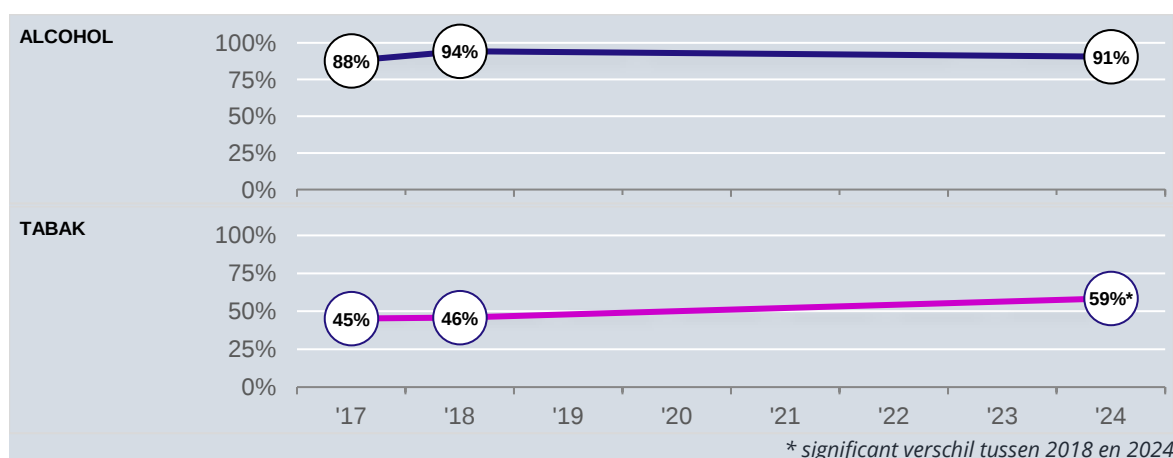
In de survey van 2024 is de wijze waarop middelengebruik tijdens het uitgaan werd gemeten gewijzigd. In eerdere edities werd uitgaanders gevraagd de vragenlijst de volgende dag in te vullen, zodat zij konden rapporteren over hun middelengebruik van die avond. Zij kregen daarvoor een flyer met QR-code naar een online vragenlijst. In 2024 werd de vragenlijst ter plekke ingevuld. Omdat dat aan het begin van de avond was, kon middelengebruik op diezelfde uitgaansavond nog niet worden gemeten, en is in plaats daarvan gevraagd naar middelengebruik tijdens het stappen op de *vorige* caféavond. We herhalen hier dat gebruik

tijdens een caféavond niet daadwerkelijk *in* een café hoeft te zijn gebeurd. Cijfers over middelengebruik tijdens het uitgaan uit 2022 laten we hier buiten beschouwing, omdat deze op een beperkt aantal uitgaanders zijn gebaseerd.⁶⁷ Er wordt dus gekeken naar verschillen tussen 2018 en 2024.

Alcohol en tabak

In elke meting dronk een ruime meerderheid van de jongvolwassen uitgaanders alcohol tijdens het stappen. Dat bleef in de zeven jaar onveranderd.

Het roken van tabak tijdens een caféavond is wel veranderd en nam toe ten opzichte van 2018. Mogelijk speelt hierbij een rol dat de survey van 2024 in mei-juli werd gedaan toen veel uitgaanders buiten op de terrassen zaten, terwijl die van 2018 in oktober plaatsvond.

Figuur IV.46: Trends drinken en roken tijdens (vorige) caféavond jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Drugs

Hoewel gebruikscijfers van drugs door jongvolwassenen tijdens het uitgaan een stuk lager liggen, is er in 2024 een duidelijke stijging zichtbaar van cannabis- en cocaïnegebruik tijdens een caféavond. De toename van blowen hangt, net als bij roken hiervoor, misschien samen met het mooiere weer tijdens de survey van 2024. Dit verklaart echter niet de stijging in cocaïnegebruik.

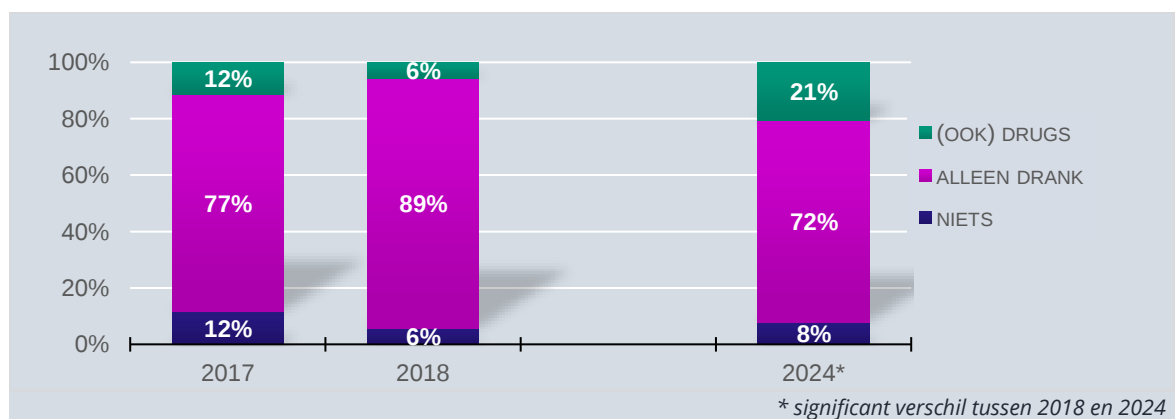
⁶⁷ In 2022 is tijdens een tweede veldwerkrondte de online vragenlijst ter plekke afgenomen en zijn vragen over middelengebruik tijdens het uitgaan achterwege gelaten omdat de uitgaansavond nog gaande was. Het aantal onderzochte jongvolwassen uitgaanders uit de eerste veldwerkrond (n = 23) is te beperkt voor zinnige vergelijkingen.

Figuur IV.47: Trends drugs tijdens (vorige) caféavond jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Drank en/of drugs tijdens het uitgaan

Gecombineerde informatie over het gebruik van alcohol en drugs tijdens het uitgaan laat zien dat onveranderd bleef dat de meeste jongvolwassen uitgaanders alleen alcohol drinken tijdens een caféavond. Echter, ten opzichte van 2018 gebruikten in 2024 meer uitgaanders (ook) drugs. Zoals hiervoor duidelijk werd, betreft dit vooral een toename in blowen en cocaïnegebruik tijdens de (vorige) caféavond.

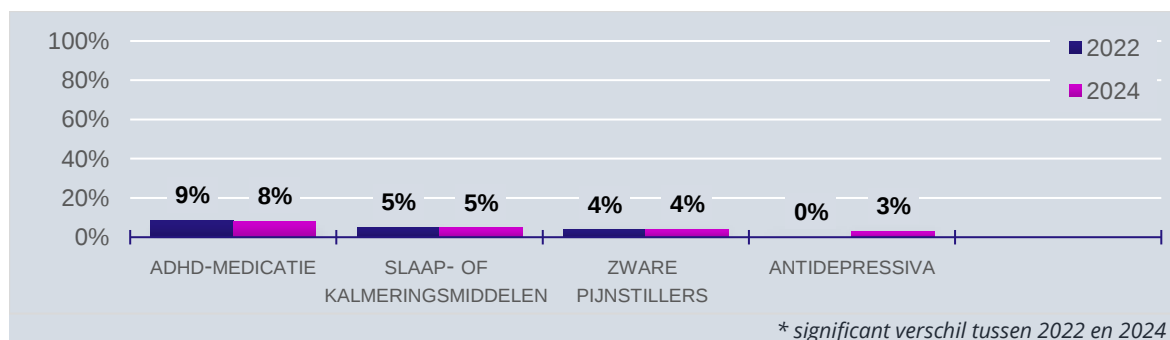

Figuur IV.48: Trends drank en/of drugs tijdens (vorige) caféavond jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024⁶⁸

⁶⁸ Drugs = cannabis, xtc/mdma, cocaïne, amfetamine of andere drugs. Nicotine buiten beschouwing gelaten.

4.10 Medicijnen

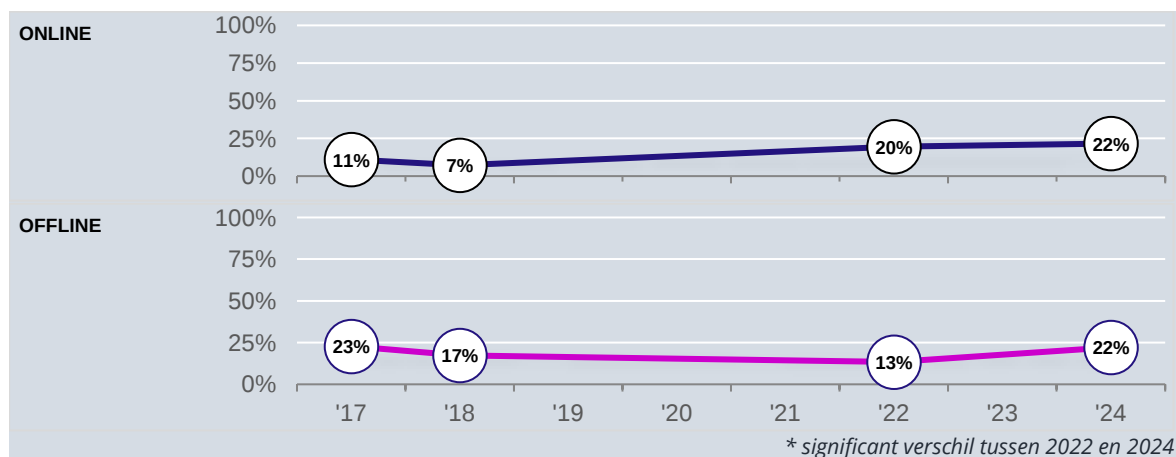
Het gebruik van adhd-medicatie en slaap- of kalmeringsmiddelen zonder recept is vanaf 2022 gemeten. Twee jaar later is recreatief medicijngebruik door jongvolwassen uitgaanders onveranderd.

Figuur IV.49: Trends recent (laatste 12 maanden) medicijngebruik zonder recept jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2022-2024

4.11 Gokken

Er zijn geen significantie verschillen in gokken tussen 2022 en 2024. Deelname aan traditionele (offline) gokspelletjes door jongvolwassen uitgaanders bleef de afgelopen zeven jaar ook min of meer gelijk. Echter, het percentage online gokkers ligt sinds de legalisering van online gokken in Nederland (2021) duidelijk hoger. Het totale aandeel uitgaanders dat geld uitgeeft aan gokken (online en offline) is in 2024 (36%) daardoor ook beduidend groter dan in 2018 (19%).

Figuur IV.50: Trends recent (laatste 12 maanden) betaald gokken jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

5 Samenvatting

Bij acht verschillende cafés in Hilversum, Bussum en Laren en op straat in het uitgaansgebied de Groest hebben teams van veldwerkers cafébezoekers en andere uitgaanders benaderd om mee te doen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs. In totaal vulden **284** uitgaanders ter plekke een anonieme papieren vragenlijst in.

Het onderzochte uitgaanspubliek is een mix van mannen (43%) en vrouwen (55%), scholieren en studenten (36%) en werkenden (60%), met uiteenlopende opleidingsniveaus (52% hbo/universiteit, 27% mbo, 21%

voortgezet onderwijs). De meesten zijn twintigers (52%), wonen in Gooi en Vechtstreek (77%) en gaan regelmatig uit naar cafés, clubs, festivals of vriendenfeesten. Qua identiteit (90% hetero) en achtergrond (89% Nederlands) is het publiek weinig divers.

Drinken en roken

Bijna alle uitgaanders drinken alcohol (laatste 4 weken, 95%) en ruim de helft rookt sigaretten (56%). Naast sigaretten worden ook vapes gerookt (25%). Met de nadruk op naast, want vapes worden vaker ter afwisseling van sigaretten dan volledig in plaats van sigaretten gebruikt. Het totale percentage huidige rokers (tabak en/of vapes) is 59%. Snus-gebruik (nicotine en poedervorm) komt weinig voor (3%).

Dagelijks gebruik van alcohol (6% van de totale groep) komt niet vaak voor en bijna de helft van de huidige drinkers drinkt alleen op vrije dagen (in het weekend of tijdens vakantie). Als wel op doordeweekse dagen wordt gedronken, dan ligt het gemiddeld aantal glazen alcohol (3) ook lager dan op vrije dagen (8).

Desondanks scoren de uitgaanders hoog op riskant alcoholgebruik en is het aandeel overmatige drinkers (33%) en zware drinkers (63%) veel groter dan in de algemene bevolking.⁶⁹ Percentages drinkers verschillen niet of nauwelijks tussen subgroepen, maar gebruikshoeveelheden liggen wat lager onder vrouwen, dertigplussers en uitgaanders met een hbo- of universitaire opleiding. Een kwart van de huidige drinkers (26%) zou willen stoppen of minderen met alcohol. Alcoholvrije varianten worden ook wel gedronken; vooral omdat er nog gereden moet worden, maar ook wel om te minderen.

Roken gebeurt meestal zowel doordeweeks als op vrije dagen, maar dagelijkse rokers (27% tabak en/of vapes) zijn in de minderheid. Opvallend genoeg vinden we de meeste rokers en vapers onder de jongste uitgaansgroep en neemt dat af met leeftijd. Markant resultaat is ook dat de meeste huidige sigarettenrokers (58%) zouden willen stoppen of minderen. Ook met vaperen wil een deel stoppen of minderen (17%).

Cannabis en andere drugs

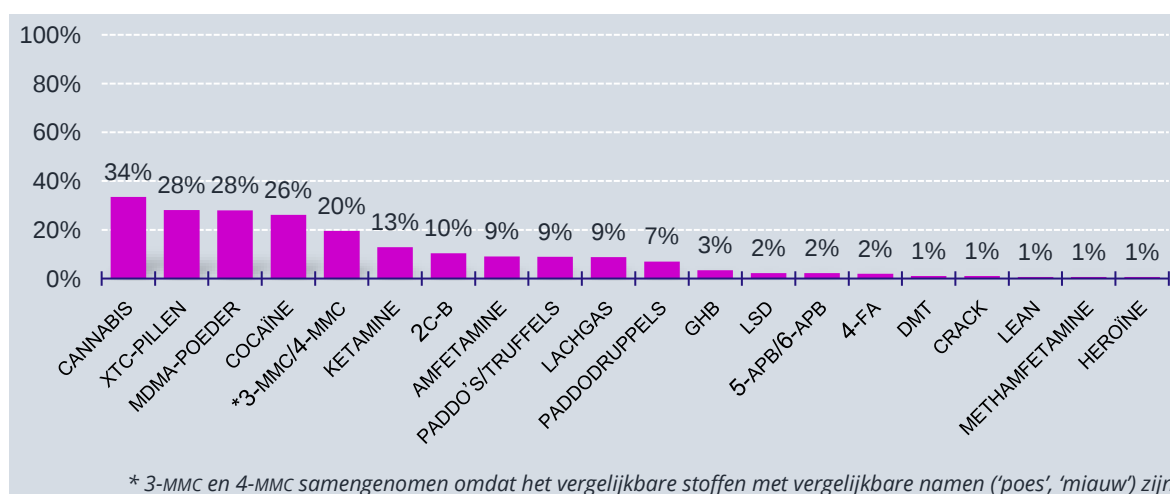
Cannabis staat op de eerste plaats, maar wordt op de voet gevolgd door xtc-pillen en mdma-poeder (*Figuur IV.19*). Sterker nog, gebruik van mdma in de vorm van pillen of poeder (in totaal 35% laatste 12 maanden) is feitelijk net zo populair als blowen (hoewel mdma minder frequent wordt gebruikt). Cocaïne staat op plek vier en wordt gevolgd door relatieve nieuwkomer 3-MMC/4-MMC. Ketamine en 2C-B kennen meer gebruikers dan de klassieke speed. Paddo's/truffels en lachgas completeren de top 10. De nieuwe paddodruppels sluiten daar vlak achter aan. Ghb en andere middelen werden de laatste 12 maanden elk door minder dan tien onderzochte uitgaanders gebruikt (3% of minder). In totaal gebruikte 45% van de uitgaanders de laatste 12 maanden drugs anders dan cannabis; drie keer zoveel als onder leeftijdsgenoten in de algemene bevolking.

⁶⁹ Cijfers leeftijdsgenoten (18 t/m 34 jaar) in de algemene bevolking in Gooi en Vechtstreek:

Overmatig drinken = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week = 6% (persoonlijke communicatie GGD Gooi en Vechtstreek).

Zwaar drinken = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag = 14% ([Tabellenboek Gezondheidsmonitor 2024](#), GGD Gooi en Vechtstreek).

Tegelijkertijd lijkt het druggebruik meestal te typeren als gelegenheidsgebruik (een paar dagen per jaar). Cocaïne kent iets meer frequente gebruikers: 8% van de uitgaanders snuift vaker dan 8 dagen per jaar.

Figuur IV.51: Overzicht druggebruik laatste 12 maanden

Niet alle drugs laten verschil tussen subgroepen zien, maar als dat er wel is, dan ligt het gebruik over het algemeen wat hoger onder mannen, mbo/vo-opgeleiden en uitgaanders uit Hilversum. Maar de grootste verschillen zien we tussen leeftijdscategorieën. De 16-19-jarigen zijn het vaakst huidige blowers en recente lachgasgebruikers; recent gebruik van andere drugs komt het vaakst voor onder twintigers, waarbij xtc-pillen en 3-MMC/4-MMC het meest populair zijn onder begin-twintigers en cocaïne onder eind-twintigers.

Naast bovenstaande middelen gebruikte 16% van de uitgaanders de laatste 12 maanden medicijnen zonder recept (adhd-medicatie, slaapmiddelen, zware pijnstillers of antidepressiva). Een derde van de uitgaanders (31%) gaf de laatste 12 maanden geld uit aan (online of offline) gokken.

Middelengebruik tijdens een caféavond

Voorgaande cijfers over middelengebruik gingen over gebruik door uitgaanders in het algemeen. Gebruikscijfers van drinken en roken tijdens een caféavond zijn vergelijkbaar, maar die voor drugs liggen veel lager.⁷⁰ Wel valt op dat tijdens een caféavond (niet per se *in* het café) vaker cocaïne (9%) dan xtc/mdma (2%) wordt gebruikt, terwijl het aantal gebruikers van deze middelen in het algemeen vrijwel gelijk is. Alles bij elkaar gebruikte 18% van de uitgaanders één of meer drugs tijdens het stappen, dronk 74% alleen alcohol, en bleef 8% nuchter (geen alcohol of drugs).

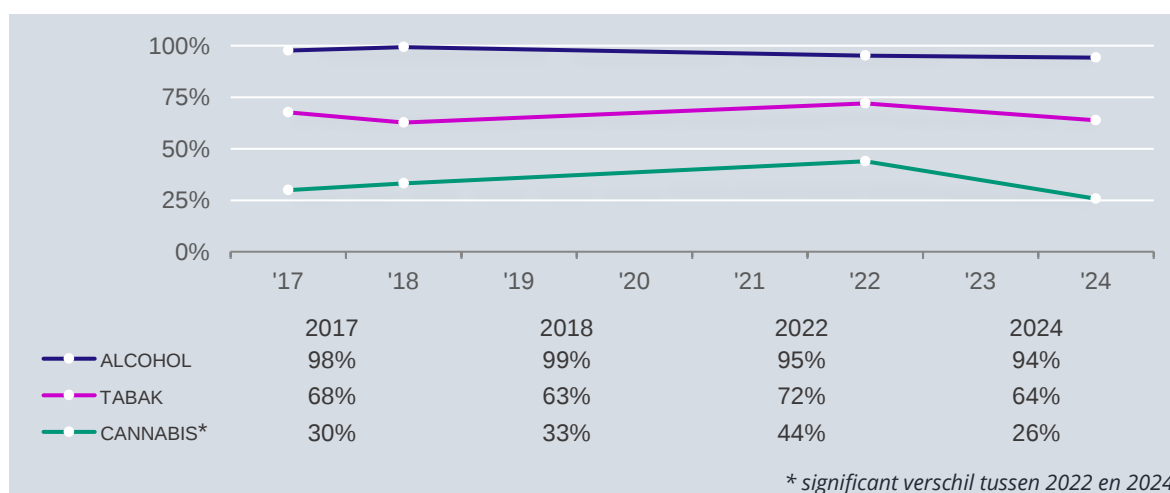
Trends 2017-2024

De Antenne survey onder uitgaanders van 2024 is de vierde editie sinds de eerste in 2017. In vergelijking met voorgaande surveys, zijn in 2024 meer oudere (30+) uitgaanders onderzocht, terwijl in 2022 juist meer jongeren (16-19 jaar) meededen. Omdat middelengebruik samenhangt met leeftijd is voor trends gekeken naar de belangrijkste uitgaansgroep van **jongvolwassenen van 18 t/m 29 jaar**.

⁷⁰ Uitgaanders werd gevraagd wat zij tijdens de *voorgaande* caféavond hadden gebruikt.

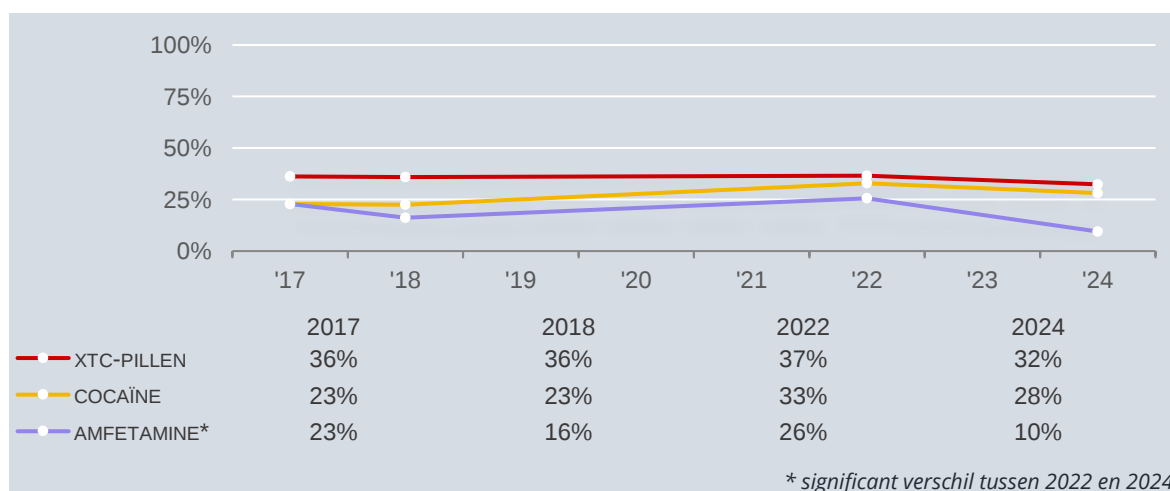
Het aandeel huidige drinkers onder de jongvolwassen uitgaanders bleef de afgelopen zeven jaar onveranderd groot (*Figuur IV.52*). Het aandeel huidige rokers laat niet-significante schommelingen zien, maar het percentage dagelijkse rokers nam duidelijk toe van 31% in 2018 naar 46% in 2022 en keert in 2024 weer terug naar 27%. Ook dagelijks blowen nam toe tussen 2018 (3%) en 2022 (12%) en ligt in 2024 (2%) weer op het oude niveau.

Terwijl het aandeel sigarettenrokers onder jongvolwassen uitgaanders min of meer gelijk bleef, verdrievoudigde het aandeel huidige vapers tussen 2018 (10%) en 2024 (31%). Dat vapes vaak naast en niet (volledig) in plaats van sigaretten worden gebruikt, blijkt uit het feit dat het totale percentage rokers (tabak en/of vapes) tussen 2018 en 2024 vrijwel gelijk bleef.

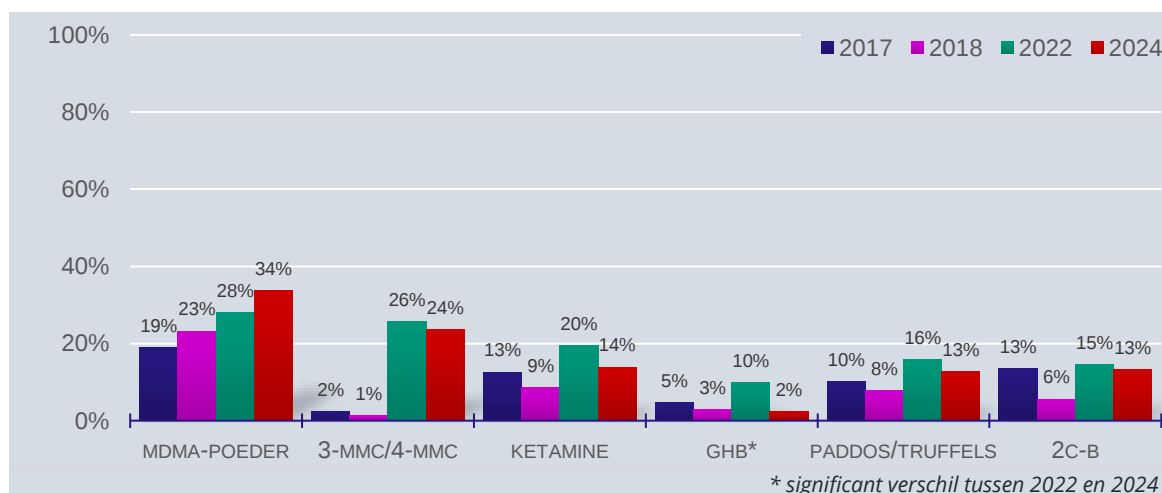
Figuur IV.52: Huidig (laatste 4 weken) gebruik van alcohol, tabak en cannabis jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen is stabiel sinds 2017 (*Figuur IV.54*). Cocaïnegebruik door jongvolwassen uitgaanders nam toe in 2022 en stabiliseert in 2024. De lichte stijging van amfetaminegebruik van 2022 wordt in 2024 gevolgd door een ruime halvering.

Figuur IV.53: Recent (laatste 12 maanden) gebruik van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Gebruik van mdma-poeder door jongvolwassen uitgaanders neemt de afgelopen zeven jaar langzaam toe. Trends in recent 3-MMC/4-MMC-, ketamine-, paddo- en 2c-B-gebruik volgen hetzelfde patroon als dat van cocaïne: een toename in 2022 met een stabilisering in 2024 (Figuur IV.54). Ghb-gebruik volgt hetzelfde patroon als amfetamine, waarbij de toename in 2022 wordt gevolgd door een daling in 2024.

Figuur IV.54: Recent (laatste 12 maanden) druggebruik jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar) 2017-2024

Het verbod op 3-MMC sinds 2021 heeft dus (nog) niet geleid tot een daling in gebruik, maar gebruik van diens voorganger 4-FA (verboden sinds 2017) is wel gedaald, evenals dat van lachgas (sinds 2023 verboden). Aan de andere kant ligt sinds de legalisering van online gokken in Nederland (2021) het percentage recente online gokkers onder jongvolwassen uitgaanders duidelijk hoger (7% in 2018, 22% in 2024).

Opvallende trend is de toename van cannabis- en vooral cocaïnegebruik *tijdens een caféavond* (niet per se in het café) van 3% in 2017-2018 naar 11% in 2024. Bij andere drugs zien we die toename niet.

Bij de vorige survey onder uitgaanders in 2022 ontstond de indruk dat het uitgaanspubliek in Gooi en Vechtstreek na corona veranderd was en stevigere gebruikspatronen liet zien dan in 2018. Twee jaar later lijkt de toename in dagelijks roken en blowen en het gebruik van amfetamine en ghb onder jongvolwassen uitgaanders tijdelijk te zijn geweest, maar andere gebruikscijfers zijn niet teruggekeerd naar het oude niveau. Dat geldt voor 3-MMC dat in 2018 nog nauwelijks op de markt was en voor online gokken dat in 2018 nog niet legaal was, maar ook voor cocaïne, mdma-poeder, ketamine, paddo's en 2c-B.

V MARKT

1	Drugsmenu's	72
2	Testservice	73
2.1	Aangeboden monsters	75
2.2	Ecstasy	76
2.2.1	Testresultaten xtc-pillen.....	76
2.2.2	Testresultaten mdma-poeders	78
2.3	3MMC/4-MMC	78
2.4	Overige monsters	79
2.4.1	Cocaïne.....	79
2.4.2	Amfetamine	80
2.4.3	Ketamine.....	80
2.4.4	2C-B	81
3	Surveys uitgaanders	81
3.1	Xtc-pillen	81
3.2	Cocaïne	82
3.3	Amfetamine	82
4	Samenvatting	83

Antenne focust primair op gebruikers van genotmiddelen, maar verzamelt daarnaast ook informatie over de marktzijde van middelengebruik. Door bestudering van **drugsmenu's** wordt het aanbod op de regionale drugsmarkt belicht. Testuitslagen van de **testservice** geven daarnaast een beeld van de zuiverheid, dosering en prijzen van drugs. Prijsinformatie is tevens afkomstig uit **surveys uitgaanders**.

1 Drugsmenu's

De zuiverheid en prijzen van (illegale) middelen veranderen continu. Niet alleen in Amsterdam waar de Antenne monitor de markt al langer volgt, maar evengoed in Gooi en Vechtstreek en elders in Nederland. In de afgelopen jaren is vooral de markt van designerdrugs (ook wel nieuwe psychoactieve stoffen) flink in beroering, met een zich telkens herhalend patroon. Na een verbod op het ene middel, komt er vaak een ander vergelijkbaar middel voor in plaats dat zijn weg vindt in gebruikerskringen. Als antwoord daarop is er een wetsvoorstel aangenomen om hele stofgroepen in één keer te verbieden.⁷¹ Deze generieke wetgeving is per 1 juli 2025 van kracht. Het is gissen wat de gevolgen zullen zijn op de aanbodkant van vooral de cathinonen (o.a. 2-, 3-, en 4-MMC), die het meest populair zijn bij gebruikers.

We schreven eerder al dat de meer georganiseerde drugsbezorgers en -diensten gebruikmaken van drugsmenu's die via sociale media (Snapchat, Signal of WhatsApp) worden verspreid. Deze vorm van marketing en verkoop (meestal levering aan huis) bestaat al jaren in Amsterdam – en volgens stappers die weleens uitgaansdrugs langs deze weg hebben aangeschaft ook in Gooi en Vechtstreek.⁷²

Om meer inzicht te krijgen in de markt voor designerdrugs (vóór invoering van generieke wetgeving), is in november 2024 een oproep gedaan in verschillende netwerken (preventie-instellingen en peer-projecten) om in het hele land drugsmenu's te verzamelen. Ook in Gooi en Vechtstreek werden enkele WhatsApp-drugsmenu's die onder consumenten rouleren onderschept door preventiewerkers. Aan de hand hiervan komen we meer te weten over aanbod en prijzen in de regio. Qua design zijn de drugsmenu's verschillend, maar niet wat betreft de prijszetting, die meestal met elkaar overeenkomt. Aanbieders geven vaak kwantumkorting (de prijs per stuk of gram daalt bij grotere afname).

Hasj en wiet

Prijzen op de drugsmenu's beginnen bij 2 gram voor €25. In tegenstelling tot de maximumhoeveelheid in coffeeshops (5 gram) kan er bij bezorgdiensten meer worden besteld, oplopend tot 20 gram voor €180.

⁷¹ Eerste Kamer der Staten-Generaal, [Tegengaan productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen](https://www.eerstekamer.nl), [eerstekamer.nl](https://www.eerstekamer.nl).

⁷² In Antenne Amsterdam vertelt een panellid dat op haar WhatsApp-drugsmenu ook nummers van bezorgers in het Gooi staan.

Cocaïne

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'normale' en 'premium' cocaïne. De 'normale' kost per pakje (grammen worden niet vermeld) €50. Bij meer pakjes krijgt de koper korting: 4 pakjes voor €180 en 8 pakjes voor €340. De 'premium' kwaliteit is duurder: één pakje kost dan €60, 4 pakjes €220 en 8 pakjes €420.

Xtc en mdma

Er wordt onderscheid gemaakt tussen xtc-pillen en mdma-poeder. Xtc-pillen kosten per stuk €5; 10 stuks kosten €40, 50 stuks €175 en 100 stuks €240. Mdma-poeder wordt in pakjes of grammen geadverteerd. Eén pakje mdma-poeder kost €25; bij grotere afname wordt een pakje de helft goedkoper (10 pakjes voor €120).

Amfetamine (speed)

Eén pakje speed (gedroogd) kost €10, voor 10 pakjes wordt €80 gevraagd en voor 20 pakjes €140.

Ketamine

Eén pakje ketamine kost €30 en voor 10 pakjes wordt €180 betaald. De koper kan kiezen uit de ketamine S of R variant.

Designerdrugs

Er worden verschillende varianten aangeboden. Een deel ervan is al verboden, een ander deel wordt per 1 juli 2025 onder de generieke wetgeving geschaard. 3-MMC wordt aangeboden voor €25 per gram of €5 per pil (100 pillen voor €340). 4-MMC kost eveneens €25 per gram (12 gram voor €120). We zien ook een 4-FA-pil voor €7 (10 pillen €60, 40 pillen €180) en een gram 4-FMP voor €25.

Psychedelica

Het standaardaanbod bestaat uit 2C-B (1 pil €5, 10 pillen €40, 40 pillen €120) en lsd (5 zegels €40, 10 zegels €70, 40 zegels €200). DMT en 'shrooms' (paddo's) zijn op aanvraag.

Overige Middelen

Op de drugsmenu's staan ook ghb (1 liter voor €150) en Blue 69 (1 buisje voor €10, 10 voor €60, 40 voor €160). En medicijnen: diazepam (1 pil voor €2,50, 10 voor €20), kamagra (4 pillen voor €15) en xanax (5 pillen voor €20).

Lachgas, vapes en snus

Lachgas is een afzonderlijke markt, waarbij de verkoop via speciale lachgaskoeriers verloopt. Ook vapes en snus komen we niet tegen op de drugsmenu's. De verkoop daarvan gaat o.a. via internet en handeltjes onderling.

2 Testservice

De drugstestservice van Jellinek Preventie Gooi en Vechtstreek is onderdeel van het landelijke Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). Gebruikers kunnen de samenstelling en zuiverheid van xtc-pillen

en andere drugs laten testen bij de testservice in Hilversum. Eerst wordt een kleurtest met het Marquis reagens gedaan, die een eerste indicatie geeft over de drug die er in zit.

Pillen worden opgemeten en alle kenmerken van de pil worden in kaart gebracht en vergeleken met een lijst van reeds in het laboratorium geanalyseerde pillen. Wordt de pil herkend, dan krijgt de gebruiker meteen een uitslag. Wordt de pil niet herkend, dan krijgt de gebruiker de mogelijkheid de pil naar het DIMS-laboratorium door te laten sturen.

Bij Isd-zegels kan een zuurtest ter plekke aangeven of het monster al dan niet Isd bevat, maar niet hoeveel. Voor kwantificering van de hoeveelheid Isd, kan de zegel worden doorgestuurd. Alle overige poeders en vloeistoffen kunnen na de Marquistest worden opgestuurd naar het landelijke DIMS-bureau, dat ze door kan sturen naar een laboratorium.

Van monsters die naar het laboratorium worden doorgestuurd, kan een week later telefonisch de uitslag opgevraagd worden. Niet alle niet-herkende pillen, poeders, zegels of vloeistoffen worden in het laboratorium geanalyseerd. Gebruikers kunnen ervan afzien hun monster op te laten sturen omdat ze het dan kwijt zijn. Daarnaast kunnen gebruikers maximaal 3 monsters per keer laten testen, maar er kan slechts 1 monster per persoon worden opgestuurd. Voor Isd-zegels geldt een maandelijks landelijk maximum; is dat aantal bereikt, dan kan geen Isd meer worden opgestuurd. En tot slot kan het gebeuren dat landelijk meer monsters worden opgestuurd dan de laboratoriumcapaciteit aan kan. Het teveel aan monsters wordt in dat geval door het DIMS-bureau tegengehouden en niet doorgezonden naar het laboratorium voor analyse.

Wanneer testresultaten wijzen op riskante middelen of vervuilingen, kan een landelijke waarschuwing worden uitgevaardigd, zoals recent gebeurde voor namaak-oxycodonpillen.⁷³ Via de Red Alert app blijven gebruikers op de hoogte van waarschuwingen en een zwarte lijst met gevaarlijke pillen.

De testresultaten van drugs die door gebruikers bij de testservices worden aangeboden zijn op zich niet representatief voor de gehele Gooise drugsmarkt. De informatie is afkomstig van een selecte groep gebruikers omdat niet iedereen zijn of haar drugs laat testen. Uit de Antenne Gooi en Vechtstreek 2018 survey bleken de meeste kopers van xtc, cocaïne en amfetamine hun koopwaar niet bij de testservice te laten testen.⁷⁴ Toch kunnen de testresultaten wel aanwijzingen verschaffen over (ontwikkelingen op) de drugsmarkt.

Testresultaten (en bij herkende pillen de testuitslag van eerdere analyse) worden in verschillende categorieën gerapporteerd:

- Het monster bevat **uitsluitend de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.
- Het monster bevat **voornamelijk de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.

⁷³ [Waarschuwing: Namaak-oxycodonpillen met het levensgevaarlijke isotonitazepyne in omloop](#), Trimbo.nl, 18 maart 2025.

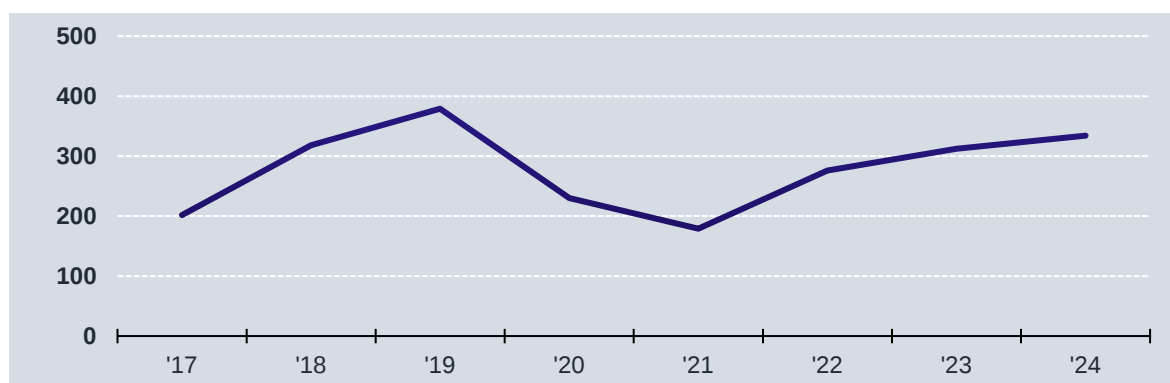
⁷⁴ Korf DJ, Benschop A & Nabben T (2019) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2018: Zicht op middelengebruik onder jonge mensen in de regio*. UvA/HvA/Jellinek.

- Het monster bevat voornamelijk of uitsluitend een **ander hoofdbestanddeel**.
- Het monster bevat (1) de werkzame stof waarvoor het is gekocht plus andere werkzame stoffen, maar het is niet mogelijk om vast te stellen wat het hoofdbestanddeel is omdat de dosering van (een van) beide niet werd gekwantificeerd, of (2) geen enkele werkzame stof. Daarom zal aan deze restcategorie **overig** in de tekst weinig aandacht worden besteed.
- Er is **geen analyse** gedaan of de testuitslag ontbreekt. Bij de berekening van percentages wordt deze categorie buiten beschouwing gelaten.

Zie VI B Bijlage markt (pag. 115) voor meer informatie over deze indeling, nadere toelichting over gehanteerde begrippen, en tabellen met gedetailleerde cijfers van de testresultaten.

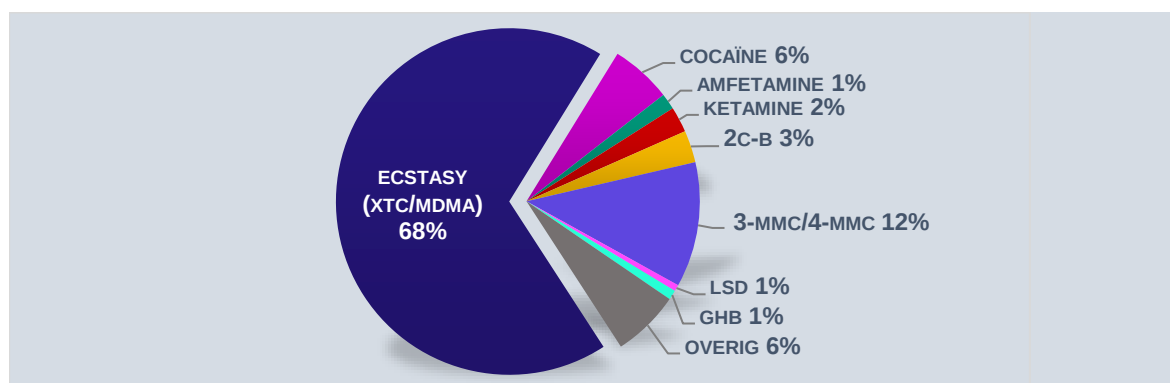
2.1 Aangeboden monsters

Tussen 2017 en 2019 nam het aantal drugsmonsters aangeboden bij de testservice in Hilversum flink toe. In de coronajaren 2020 en 2021 – toen de testservices tijdens lockdowns gesloten of beperkt open waren en het nachtleven grotendeels stil lag – zakte het aantal aangeleverde monsters ver terug. Sindsdien neemt het aanbod weer toe, maar de pre-corona aantallen worden (nog) niet gehaald. In 2024 werden **334** drugsmonsters aangeleverd.

Figuur V.1: Aantal bij de Hilversumse testservice aangeboden drugsmonsters per jaar

Het merendeel van de in 2024 bij de testservices aangeboden monsters was gekocht als ecstasy (xtc of mdma), op afstand gevolgd door andere monsters. De andere monsters betroffen in voorgaande jaren meestal cocaïne, amfetamine, ketamine en/of 2C-B, maar in 2024 was dat meestal 3-MMC/4-MMC.

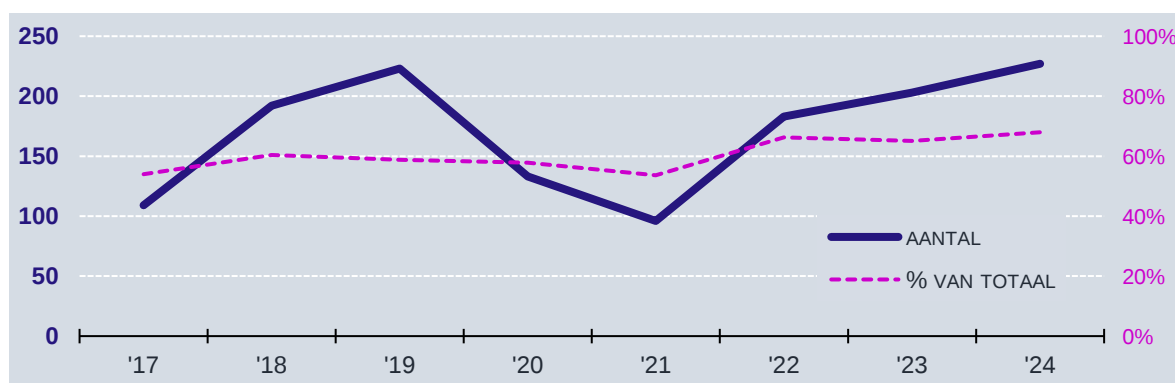

Figuur V.2: Aangeboden drugsmonsters gekocht als

In de komende paragrafen wordt beschreven in hoeverre deze monsters ook daadwerkelijk deze drugs bevatten.

2.2 Ecstasy

Na de corona-dip in 2020-2021, is het aanbod van ecstasymonsters weer toegenomen en terug op het oude niveau. Er werden **227** als xtc of mdma gekochte monsters aangeboden in 2024.

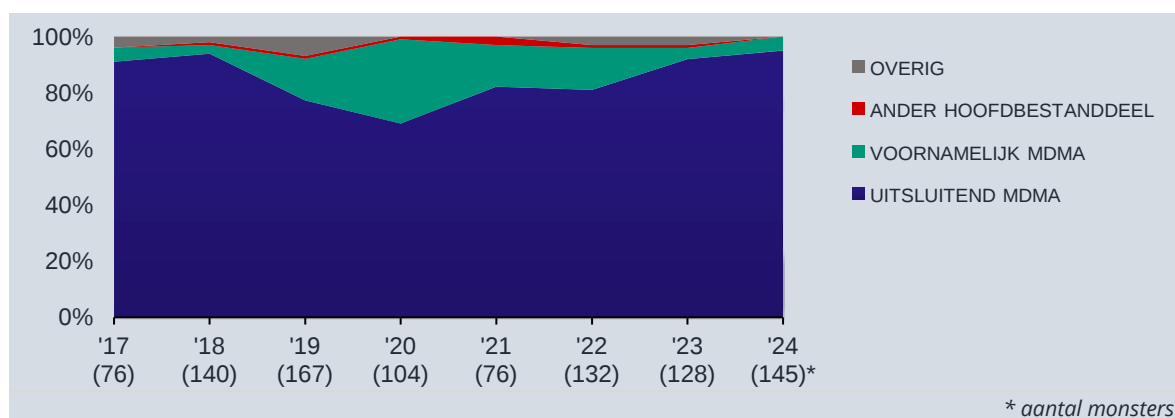

Figuur V.3: Aangeboden ecstasymonsters

De meeste ecstasymonsters waren xtc-pillen (86%). De laatste twee jaar worden wat meer mdma-poeders of -kristallen aangeboden (14%). Van de 195 aangeboden xtc-pillen werden er 145 herkend of in het laboratorium geanalyseerd. Van 50 xtc-pillen is er geen testuitslag, voornamelijk omdat de klant geen interesse had om het monster op te laten sturen. Van de 32 aangeboden mdma-poeders werden er 29 geanalyseerd.

2.2.1 Testresultaten xtc-pillen

Het grootste deel, namelijk **95%**, van de in 2024 geteste xtc-pillen was zuiver; het hoogste percentage ooit. Mdma was in die pillen de enige werkzame stof. In de overige **5%** van de pillen was mdma het belangrijkste bestanddeel (met daarnaast een beperkte hoeveelheid andere stoffen of relatief onschuldige bijproducten). Er zijn in 2024 geen xtc-pillen aangetroffen die iets anders bleken te zijn (**0%**).

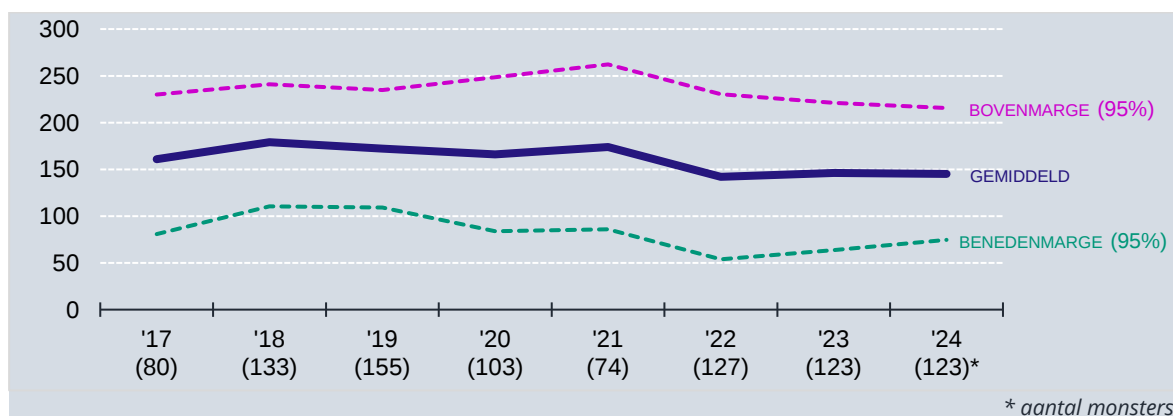

Figuur V.4: Werkzame stof in xtc-pillen

Naast eventuele bijproducten, waren cafeïne (5x) en amfetamine (1x) de enige vervuilende werkzame stoffen die in 2024 voorkwamen. In totaal werden dus in 6 xtc-pillen vervuilingen aangetroffen (maar dus in beperkte hoeveelheden naast mdma als belangrijkste bestanddeel).

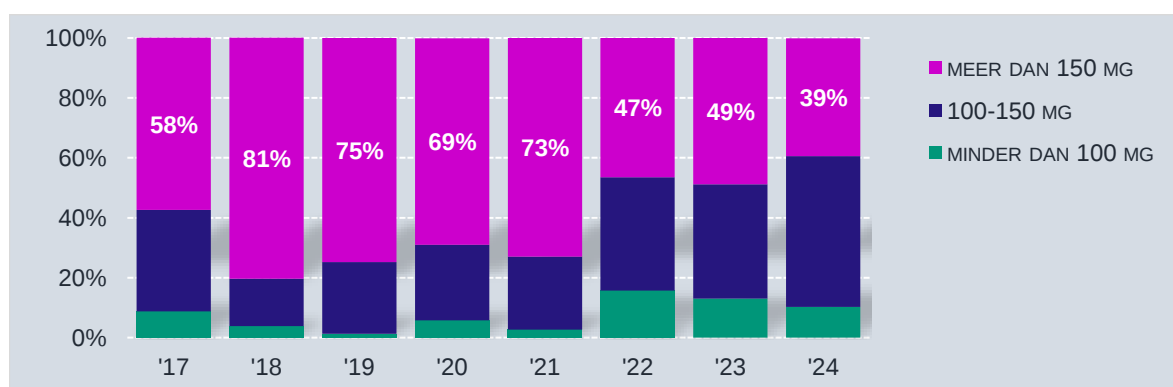
Dosering

Xtc-pillen met uitsluitend of voornamelijk mdma bevatten in 2024 gemiddeld **145 mg** mdma. De gemiddelde dosering is de laatste drie jaar stabiel. De variatie in dosering wordt iets smaller: 95% van de pillen van 2024 bevatte tussen 74 en 216 mg mdma per pil.

Figuur V.5: Dosering (milligrammen) xtc-pillen

Tot 2021 lag de gemiddelde dosering van xtc-pillen hoger, wat gepaard ging met een groot aandeel pillen met meer dan 150 mg mdma.⁷⁵ De gemiddelde hoeveelheid mdma per xtc-pil ligt sindsdien lager en uitschieters van meer dan 300 mg mdma worden niet meer aangetroffen. Toch blijft nog een flink deel van de xtc-pillen hoog gedoseerd (39%).

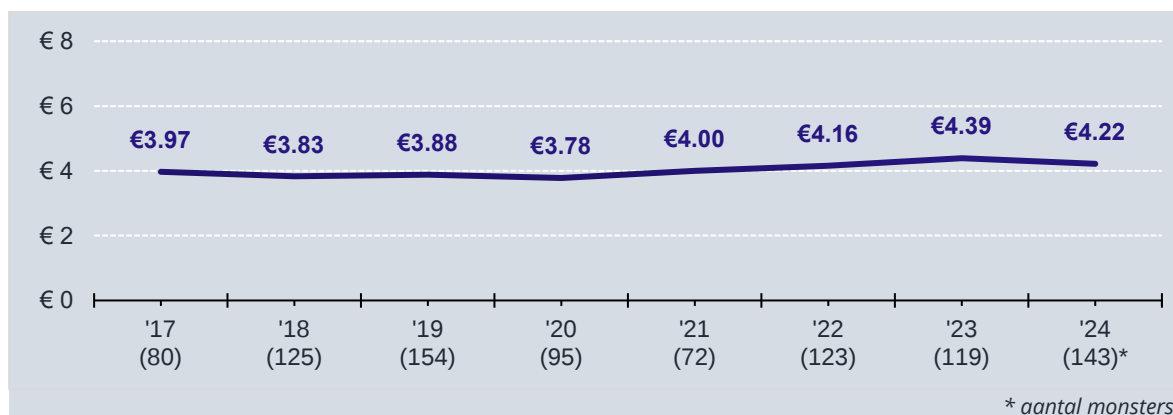

Figuur V.6: Hoog gedoseerde xtc-pillen

⁷⁵ Meer dan 150 mg mdma wordt gezien als een hoge dosering omdat daarmee een gemiddelde twintiger van 75 kilogram bij gebruik van een hele pil ruim boven de recreatieve dosis van 1 à 1,5 mg mdma per kg lichaamsgewicht uitkomt.

Prijs

Aanleveraars betaalden tussen de €1 en €7,50 per xtc-pil met mdma als hoofdbestanddeel. De prijs ligt de afgelopen drie jaar iets boven gemiddeld **€4** per pil. De prijs van een xtc-pil hangt niet samen met de dosering.⁷⁶ Een 'sterke' pil van rond de 200 mg mdma kost dus evenveel als een 'slappe' van 100 mg.

Figuur V.7: Gemiddelde prijs per xtc-pil

2.2.2 Testresultaten mdma-poeders

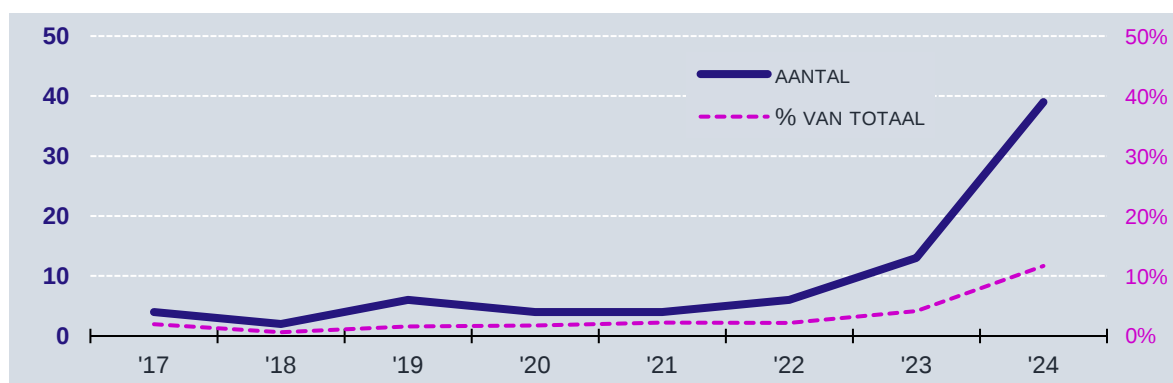
Tot 2023 werden elk jaar minder dan twintig mdma-poeders aangeleverd bij de Hilversumse testservice, maar de laatste twee jaar zijn het er meer. In 2024 ging het om **32** stuks, waarvan er 29 werden geanalyseerd. In al deze poeders was mdma de enige werkzame stof (**100%**); er werden geen vervuilingen aangetroffen.

Dosering en prijs

Voor de poeders met mdma als hoofdbestanddeel werd gemiddeld €22 per gram betaald en deze waren met 76% mdma behoorlijk zuiver (het maximaal haalbare volumepercentages is 84%).

2.3 3MMC/4-MMC

Het aantal aangeleverde monsters dat werd gekocht als 3-MMC of 4-MMC is sinds 2022 van hooguit 6 stuks per jaar meer dan verzesvoudigd naar **39** in 2024.

Figuur V.8: Aangeboden 3-MMC/4-MMC-monsters

⁷⁶ Regressiecoëfficiënt B = .003 (p=.274).

Alle 3-MMC/4-MMC-monsters betroffen poeders: 36 waren gekocht als 3-MMC, 3 als 4-MMC. Van 16 van deze poeders ontbreekt een testuitslag, voornamelijk omdat het monster wegens te veel aanbod door het DIMS-bureau werd tegengehouden en niet doorgezonden voor laboratoriumanalyse. De overige 23 monsters werden wel geanalyseerd.

Zowel 3-MMC als 4-MMC worden niet gekwantificeerd, waardoor testresultaten niet op dezelfde wijze kunnen worden gepresenteerd als voorgaande middelen. In plaats daarvan is van de geanalyseerde 3-MMC/4-MMC-poeders een driedeling gemaakt:

- Twee poeders bevatten uitsluitend de stof waarvoor het was gekocht (**9%**).
- Eén poeder bevatte zowel de stof waarvoor het was gekocht alsook een andere stof (**4%**).
- De overige twintig poeders bevatten uitsluitend (een) andere stof(fen) (**87%**).

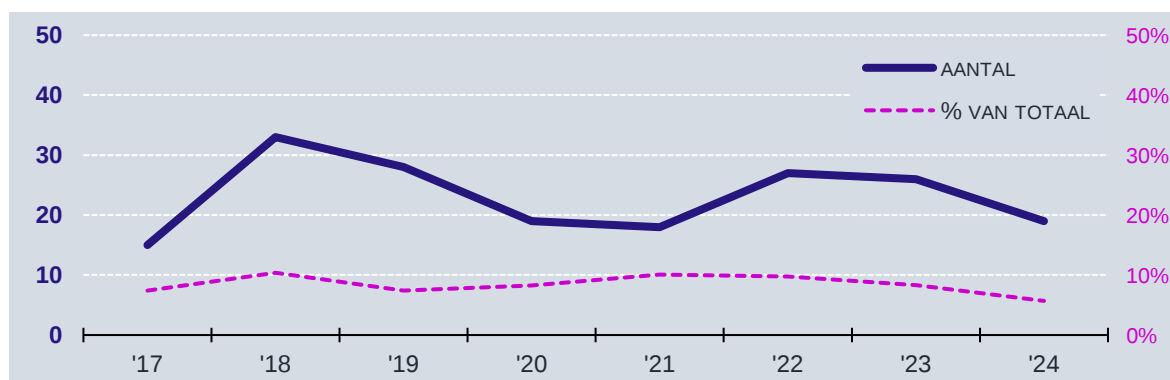
Verreweg de meeste 3-MMC/4-MMC bleek dus iets anders te zijn. Vervuilingen in 3-MMC waren in 2023 aanleiding voor een Red Alert, wat de toeloop van aanlevers bij de testservice kan verklaren.⁷⁷ Dat jaar kwam vervuiling met 3-CMC het vaakst voor; een variant die in september 2023 werd verboden. In 2024 kwam 3-CMC-vervuiling nog wel voor (7x), maar waren de meeste vervuilingen het nog niet verboden 2-MMC (11x).⁷⁸ Gemiddeld betaalden aanlevers €20 voor een gram 3-MMC/4-MMC (wat het dus vaak niet bleek te zijn).

2.4 Overige monsters

Van cocaïne, amfetamine, ketamine en 2C-B werden elk minder dan twintig monsters aangeleverd. Van deze middelen worden daarom hieronder kort testresultaat, dosering en prijs genoemd. Daarnaast werden 26 monsters van diverse andere middelen aangeboden, waarvan een overzicht van de testresultaten is te vinden in de tabellen in *VI B Bijlage markt* (pag. 115).

2.4.1 Cocaïne

Het aanbod van cocaïne nam in eerste instantie weer toe na de corona-dip, maar stagneerde in 2023 en is in 2024 gedaald naar **19** monsters.

Figuur V.9: Aangeboden cocaïnemonsters

⁷⁷ [Steeds vaker vervuilingen gevonden in 3-MMC](https://drugsredalert.nl/), drugsredalert.nl.

⁷⁸ Daarnaast bleek 1 monster ketamine te bevatten, 1 monster mdma en 1 monster niets.

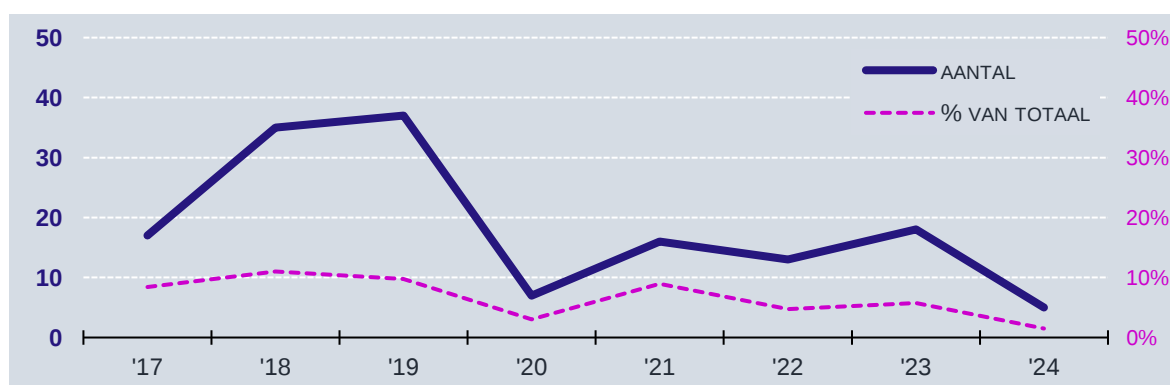
Cocaïne werd aangeleverd als poeder, waarvan er 17 werden geanalyseerd. Zes cocaïnepoeders waren volledig zuiver (35%) en eveneens zes bevatten voornamelijk cocaïne met beperkte versnijdingen of bijproducten (35%). De overige vijf monsters bevatten voornamelijk andere stoffen of niet-gekwantificeerde stoffen.

Voorheen was levamisol de belangrijkste cocaïnevervuiler, maar in 2024 was dat procaïne, waarvoor ook landelijk werd gewaarschuwd.⁷⁹ Procaïne is goedkoper, maar niet per se gevaarlijker dan cocaïne. Zeven monsters waren versneden met procaïne en vier met levamisol.⁸⁰

De gemiddelde dosering van poeders met cocaïne als hoofdbestanddeel was 74 volumepercent en aanleveraars betaalden gemiddeld €57 per gram.

2.4.2 Amfetamine

Ook het aanbod van amfetamine daalde in 2024 naar slechts **5** stuks.

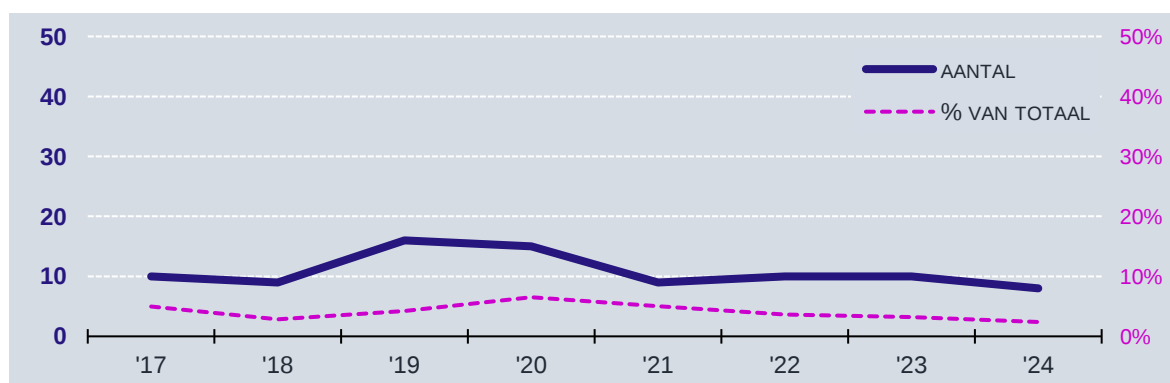

Figuur V.10: Aangeboden amfetaminemonsters

De vijf amfetaminepoeders waren volledig zuiver of versneden met een kleine hoeveelheid cafeïne. De gemiddelde dosering was 74 volumepercent en aanleveraars betaalden gemiddeld €7 per gram.

2.4.3 Ketamine

Het aanbod van ketamine bleef min of meer gelijk op een laag niveau: **8** monsters.

Figuur V.11: Aangeboden ketaminemonsters

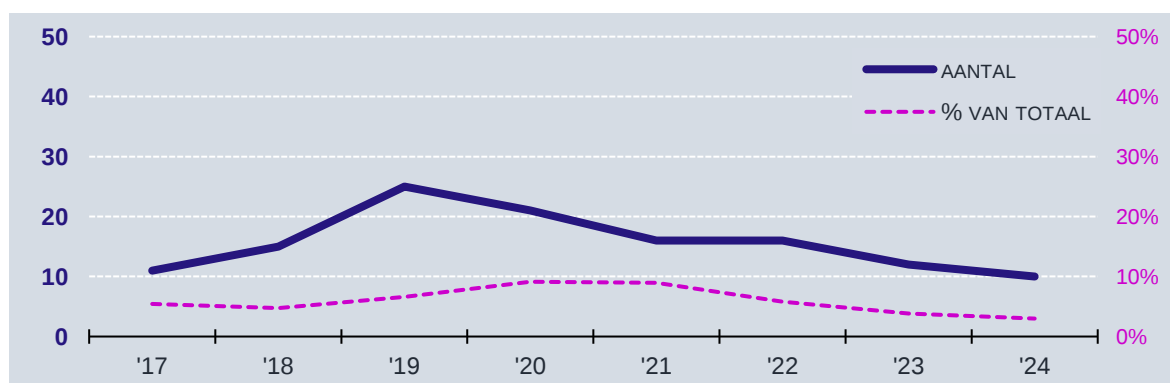
⁷⁹ [Procaïne in cocaïne](#), drugsredalert.nl.

⁸⁰ Andere vervuilingen waren cafeïne (2x), lidocaïne (2x) en ketamine (1x).

Vijf aangeleverde ketaminepoeders bleken volledig zuiver, één bleek vervuild met een grote hoeveelheid levamisol, één bleek 2-MMC te zijn en de laatste werd niet geanalyseerd. De gemiddelde dosering van de poeders met ketamine als hoofdbestanddeel was 82 volumeprocent en aanleveraars betaalden gemiddeld €24 per gram.

2.4.4 2c-B

Het aanbod van 2c-B bij de testservice in Hilversum daalt sinds 2019 en kromp in 2024 verder naar **10** monsters.

Figuur V.12: Aangeboden 2c-B-monsters

Vijf 2c-B-pillen werden herkend of geanalyseerd, waarvan er vier zuiver bleken en één licht vervuild met mdma. Van vier andere 2c-B-pillen ontbreekt een testuitslag. Het laatste 2c-B-monster was een poeder. De gemiddelde dosering van de pillen was 8 mg 2c-B en de gemiddelde aanschafprijs €4.

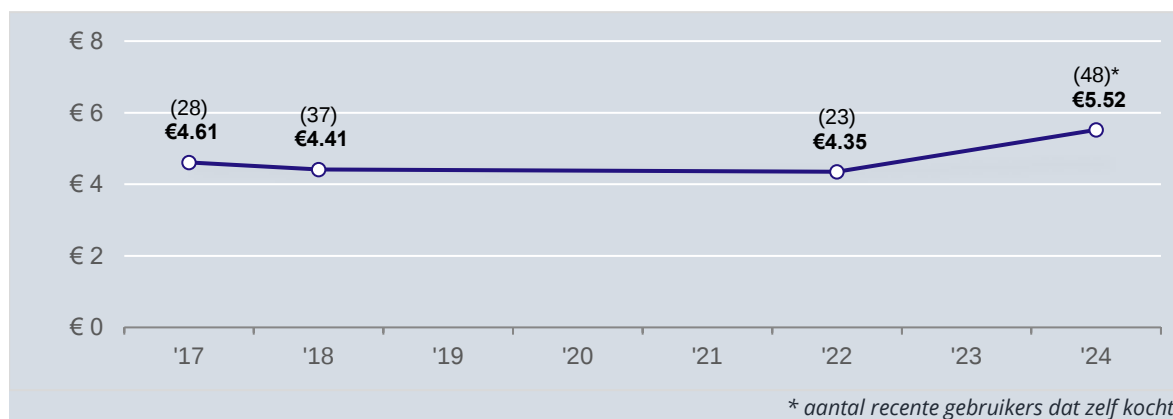
3 Surveys uitgaanders

In de surveys onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek wordt informatie verzameld over kopen en prijzen van xtc, cocaïne en amfetamine. De gemiddelde prijzen per pil of gram die in de verschillende edities werden gerapporteerd worden in grafieken achter elkaar gezet. Gedetailleerde cijfers zijn te vinden in de tabellen in VI B Bijlage markt (pag. 115) in VI Bijlagen.

3.1 Xtc-pillen

Onder de recente xtc-gebruikers (laatste 12 maanden) in de survey uitgaanders van 2024 kocht 68% zelf xtc-pillen. Dat is wat meer dan de 59-62% die in voorgaande surveys onder uitgaanders werd gerapporteerd. In 2024 kostte een xtc-pil tussen €0,30 en €20, maar meestal werd €5 betaald. De gemiddelde prijs per pil was **€5,52**. Ten opzichte van voorgaande surveys is dat een prijsstijging van 20%, die weinig onderdoet voor de inflatie in de afgelopen zeven jaar (+28%).⁸¹

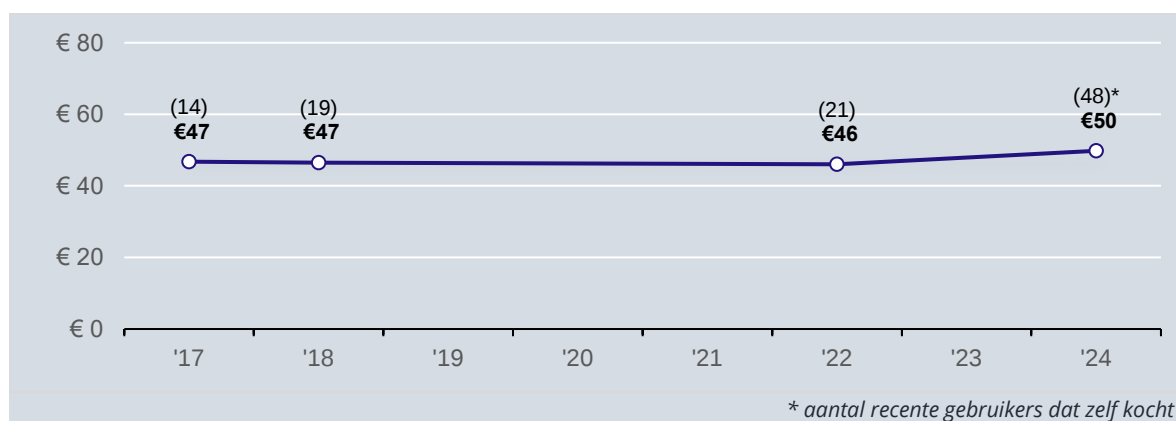
⁸¹ [Prijzen toen en nu](#), cbs.nl.

Figuur V.13: Trends prijs xtc per pil 2017-2024

3.2 Cocaïne

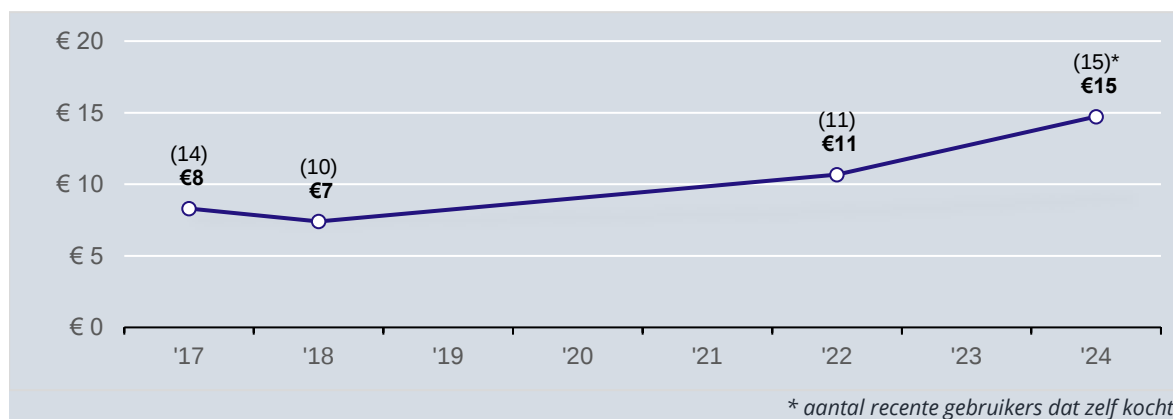
Ook cocaïne werd door recente gebruikers onder de uitgaanders van 2024 (70%) vaker zelf gekocht dan de uitgaanders in voorgaande surveys (47-57%). De meeste recente cocaïnekoopers betaalden €50 per gram. De gemiddelde prijs van 2024 komt uit op **€49,79** per gram; zo'n drie euro meer dan eerder werd gerapporteerd. Deze prijsstijging (+7%) blijft onder het inflatieniveau.

Figuur V.14: Trends prijs cocaïne per gram 2017-2024

3.3 Amfetamine

Voor amfetamine geldt hetzelfde als voor xtc en cocaïne: recente gebruikers kochten in 2024 (65%) vaker zelf dan voorheen (36-48%). De aanschafprijs was in 2024, net als in eerdere surveys onder uitgaanders, vaak €10 per gram. Er werden echter ook wel prijzen van €20 per gram of meer gerapporteerd. De gemiddelde prijs lag daarmee in 2024 met **€14,73** per gram flink hoger dan in voorgaande jaren. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat de prijsinformatie afkomstig is van een beperkt aantal uitgaanders.

Figuur V.15: Trends prijs amfetamine per gram 2017-2024

4 Samenvatting

Dit hoofdstuk focust op de marktzijde van middelengebruik in Gooi en Vechtstreek. Dit is gedaan door bestudering van drugsmenu's, op basis van cijfers van de testservice over drugs die gebruikers vrijwillig komen laten testen, en vanuit de survey onder uitgaanders waarin vragen zijn gesteld over aanschaf en prijzen van xtc, cocaïne en amfetamine.

Drugsmenu's

Bezorgdiensten van drugs maken gebruik van menu's die via sociale media (Snapchat, Signal of WhatsApp) worden verspreid. Een aantal van deze drugmenu's is verzameld om het aanbod en de prijzen van drugs in de regio in kaart te brengen. Er wordt geadverteerd met verschillende soorten drugs. Aanbieders geven vaak kwantumkorting (de prijs per stuk of gram daalt bij grotere afname). Lachgas en vapes zien we niet terug op de menu's, de verkoop daarvan loopt via andere kanalen. Sociale media dragen tegenwoordig substantieel bij aan de toegankelijkheid van drugs onder jongeren. Dat is terug te zien in de survey onder uitgaanders, waarin gebruikers hun drugs steeds vaker zelf blijken aan te schaffen en dus minder afhankelijk zijn van anderen om dat voor hen te doen.

Ecstasy

Bij de Hilversumse testservice is het aanbod van ecstasy, na een flinke dip tijdens de coronajaren, weer terug op het oude niveau. De aangeleverde xtc-pillen waren in 2024 zuiverder (95% zonder enige vervuiling), maar wel minder sterk (gem. 145 mg mdma) dan drie jaar geleden. Klanten van de testservices betaalden gemiddeld iets meer dan €4 voor een xtc-pil. Recente gebruikers onder de onderzochte uitgaanders rapporteerden een hogere gemiddelde prijs (€5). Op de drugsmenu's wordt een enkele xtc-pil ook voor €5 aangeboden, maar bij afname van 100 stuks betaal je per pil nog maar €2,40. Het lijkt erop dat er ook op de xtc-markt sprake is van prijsinflatie. Naast xtc-pillen, worden sinds twee jaar ook meer mdma-poeders aangeboden bij de testservices. Ook hiervan is de zuiverheid hoog. Testers betaalden gemiddeld €22 per gram mdma-poeder; bij een bezorgdienst kost een pakje €25, dalend naar €12 als er meer wordt aangeschaft.

Cocaïne

De aanlevering van cocaïne, amfetamine, ketamine en 2c-B bij de testservice neemt af. Van elk van deze drugs werden in een jaar tijd minder dan twintig monsters aangeboden. Op de drugsmenu's staat 'gewone' (€50 per pakje) en 'premium' (€60 per pakje) cocaïne. Uitgaanders die zelf cocaïne kochten, betaalden in 2024 gemiddeld €50 per gram. Dat is zo'n drie euro meer dan in voorgaande jaren, maar de prijsstijging blijft onder het inflatieniveau. Aan de andere kant blijkt uit testresultaten dat een deel van cocaïne op de markt is versneden met (een beperkte hoeveelheid) goedkopere procaïne.

3-MMC

Het aantal bij de testservice aangeleverde monsters die werden gekocht als 3-MMC of 4-MMC ('poes' of 'miauw') is in twee jaar tijd juist verzesvoudigd. Gemiddeld werd €20 per gram betaald. Drugsmenu's adverteren voor €25 per gram, met korting bij grotere afname. Analyseresultaten wijzen echter uit dat het meestal níet om 3-MMC/4-MMC gaat, maar om andere designerdrugs (87%). In 2023 kwam vervuiling met 3-CMC het vaakst voor; een variant die in september 2023 werd verboden. In 2024 betreffen de meeste vervuilingen het (nog) niet verboden 2-MMC. Als antwoord op deze substitutie op de markt van designerdrugs, waarbij telkens een verboden middel wordt vervangen door een nog niet verboden variant, is een wetsvoorstel aangenomen om hele stofgroepen in één keer te verbieden. Het is gissen wat de gevolgen van deze generieke wetgeving zullen zijn op de aanbodkant.

VI

BIJLAGEN

VI A	Bijlage survey uitgaanders	86
A.1	Surveymethode en definities	88
A.2	Tabellen survey uitgaanders	94
VI B	Bijlage markt	115
B.1	Analysemethode testservice	116
B.2	Tabellen testservice	119
B.3	Tabellen surveys uitgaanders	123

VI A Bijlage survey uitgaanders

A.1	Surveymethode en definities	88
A.1.1	Veldwerk	88
A.1.2	Achtergrond	89
A.1.3	Ooit-, recente en huidige gebruikers	89
A.1.4	Frequentie	90
A.1.5	Hoeveelheid	90
A.1.6	Risikant gebruik	91
A.1.7	Analyse	92
A.2	Tabellen survey uitgaanders	94
A.2.1	Uitgaanspubliek	94
Tabel A.1	gender, identiteit en leeftijd	94
Tabel A.2	achtergrond en woonplaats	94
Tabel A.3	opleiding	95
Tabel A.4	werk en voornaamste bezigheid	95
Tabel A.5	uitgaan	95
A.2.2	Middelengebruik	96
Tabel A.6	alcohol	96
Tabel A.7	alcohol naar subgroep	96
Tabel A.8	frequentie en hoeveelheid alcohol	97
Tabel A.9	frequentie en hoeveelheid alcohol naar subgroep	97
Tabel A.10	alcoholvrij	98
Tabel A.11	tabak en/of vaperen	99
Tabel A.12	tabak en vaperen naar subgroep	99
Tabel A.13	frequentie en hoeveelheid tabak en vaperen	100
Tabel A.14	frequentie en hoeveelheid tabak naar subgroep	100
Tabel A.15	cannabis	101
Tabel A.16	cannabis naar subgroep	101
Tabel A.17	frequentie en hoeveelheid cannabis	102
Tabel A.18	xtc-pillen, cocaïne en amfetamine	103
Tabel A.19	xtc-pillen, cocaïne en amfetamine naar subgroep	103
Tabel A.20	frequentie xtc-pillen, cocaïne en amfetamine naar subgroep	103
Tabel A.21	mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	104
Tabel A.22	mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB naar subgroep	104
Tabel A.23	ketamine, lachgas, ghb en lean	105
Tabel A.24	ketamine, lachgas en ghb naar subgroep	105
Tabel A.25	paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-B	106
Tabel A.26	paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-B naar subgroep	106
Tabel A.27	lsd, dmt, crack, heroïne en methamfetamine	106
Tabel A.28	middelengebruik tijdens een caféavond	107
Tabel A.29	drank en/of drugs tijdens een caféavond naar subgroep	107
Tabel A.30	medicijnen en gokken	108
Tabel A.31	uitgave en risikant gokken	108
Tabel A.32	medicijnen en gokken naar subgroep	108
A.2.3	Trends jongvolwassen uitgaanders 2017-2018-2022-2024	109
Tabel A.33	achtergrondkenmerken	109
Tabel A.34	uitgaan	109
Tabel A.35	alcohol	110
Tabel A.36	alcoholvrij	110
Tabel A.37	tabak	110
Tabel A.38	vaperen	111
Tabel A.39	cannabis	111
Tabel A.40	xtc-pillen	111
Tabel A.41	cocaïne	111
Tabel A.42	amfetamine	112
Tabel A.43	mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB	112

Tabel A.44 ketamine, lachgas en ghb	112
Tabel A.45 paddo's, 2c-B, lsd en DMT	113
Tabel A.46 crack, heroïne en methamfetamine	113
Tabel A.47 middelengebruik tijdens een caféavond	113
Tabel A.48 medicijnen en gokken	114

A.1 Surveymethode en definities

In *IV Survey uitgaanders* is de manier waarop de data werden verzameld kort beschreven. Deze bijlage gaat meer gedetailleerd in op het veldwerk onder uitgaanders. Ook wordt ingegaan op gehanteerde definities en analyse.

A.1.1 Veldwerk

Zoals gebruikelijk in de Antenne surveys is de doelgroep persoonlijk benaderd middels veldwerk op locatie (i.t.t. online benadering of gebruikmaking van een bestaand respondentenpanel).

Drie student-assistenten organiseerden het veldwerk. Zij maakten een (online) inventarisatie van 37 cafés in Blaricum, Bussum, Hilversum en Huizen. Samen met uit hun omgeving gerekruteerde studenten, gingen de student-assistenten in duo's op zeven verschillende avonden (wo-za) in mei-juli 2024 de cafés langs.⁸² Daar meldden zij zich bij het personeel en vroegen toestemming om aanwezige bezoekers te benaderen. Zij legden doel en onderzoeksopzet uit, waarbij werd benadrukt dat het een anoniem onderzoek was, dat het geen nalevingsonderzoek van het rook- of schenkbeleid van cafés betrof en dat deelnemende cafés niet zouden worden genoemd in de rapportage. Bij maar liefst 22 cafés werden zij afgewezen, waaronder alle cafés in Blaricum en Huizen. Ook buiten bij de deur of op het terras mocht geen veldwerk worden verricht. Nog eens 6 cafés waren (grotendeels) leeg.⁸³ En in 1 café vond een besloten feest plaats. Bij de resterende 8 cafés was het veldwerkteam wel welkom en enkele daarvan zijn twee of drie keer bezocht. Daarnaast heeft een veldwerkduo gedurende een avond op de Groest in Hilversum bezoekers van de vele cafés en clubs in het uitgaansgebied op straat benaderd.

Uitgaanders werden persoonlijk aangesproken met de vraag of zij wilden meedoen met een onderzoek naar uitgaan, drank en drugs en een anonieme papieren vragenlijst wilden invullen, waarbij duidelijk werd gemaakt dat deelname ook mogelijk was als ze geen drank of drugs gebruikten. Veldwerkers waren geïnstrueerd om te streven naar een afspiegeling van het bezoekerspubliek, variatie in uitgaanders en een leeftijdsgrens van maximaal 35 jaar. Bij mooi weer vond veldwerk ook buiten op de caféterrassen plaats. Het veldwerk startte rond 20:30 en eindigde tussen 23:00 en middernacht, wanneer de alcohol het invullen van een vragenlijst mogelijk lastig begon te maken.

In veldwerknootities wordt het uitgaanspubliek omschreven als een mix van mannen en vrouwen, meestal twintigers en dertigers en vaak 'kakkers'. De bereidheid van uitgaanders om mee te doen was wisselend – de ene keer werd geïnteresseerd gereageerd, de ander keer was de respons matig – maar het betrof nooit een specifieke groep die weigerde mee te doen.

⁸² Enkele cafés zijn vooraf per mail op de hoogte gesteld van het onderzoek, maar vaak was geen mailadres beschikbaar of bleek bij aankomst de mail niet gelezen.

⁸³ Soms afgezien van een paar oudere stamgasten of etende gezinnen die buiten de doelgroep van de survey vallen.

AVG

Voor dit onderzoek zijn de richtlijnen van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) gevolgd.

Invullen van de vragenlijst was vrijwillig en stoppen kon elk moment, zonder opgaaf van reden en zonder enig gevolg. De vragenlijst was anoniem; er werden geen naam of andere direct identificerende gegevens gevraagd.

De papieren vragenlijsten zijn door de student-assistenten ingevoerd in Qualtrics (surveyprogramma). Het resulterende databestand is opgeslagen op het beveiligde netwerk van de HvA, is alleen toegankelijk voor de onderzoeker en wordt niet gedeeld met derden. In deze rapportage worden uitsluitend geaggregeerde, niet tot individuele personen herleidbare resultaten gepresenteerd.

Bij de start van de vragenlijst werd het onderzoek toegelicht, benadrukt dat deelname anoniem en vrijwillig was, en uitgelegd wat met de geleverde informatie werd gedaan. Door de vragenlijst in te vullen gaven deelnemers toestemming hun antwoorden te gebruiken voor het onderzoek. Er werd een minimumleeftijd van 16 jaar gehanteerd, waardoor geen ouderlijke toestemming nodig was.

A.1.2 Achtergrond

Voorheen werden in Antenne resultaten gepresenteerd naar etniciteit. Die werd bepaald volgens de toen geldende standaardclassificatie op basis van iemands geboorteland (eerste generatie migranten) en die van diens ouders (tweede generatie migranten). Kleinkinderen van migranten (derde generatie), wier ouders in Nederland zijn geboren, werden volgens deze procedure geclassificeerd als zijnde Nederlands.

Tegenwoordig wordt de respondenten zélf gevraagd hun (familie)achtergrond of afkomst in te vullen, waarbij migranten zich als Nederlands kunnen identificeren, en kleinkinderen van migranten hun buitenlandse achtergrond of opvoeding kunnen aangeven. Antwoordcategorieën zijn: Nederlands, Surinaams-Nederlands, Antilliaans/Arubaans-Nederlands, Turks-Nederlands, Marokkaans-Nederlands, en overig (te specificeren in een open invoerveld). Op basis hiervan zijn vijf subgroepen gemaakt, waarbij is aangesloten bij de nieuwe indeling naar herkomst van het CBS op basis van werelddelen en klassieke immigratielanden.⁸⁴

- Nederlands
- Surinaams of Antilliaans (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba)
- Turks of Marokkaans
- Europees
- Overig

A.1.3 Ooit-, recente en huidige gebruikers

Er wordt onderscheid gemaakt tussen middelengebruik ooit, de laatste 12 maanden, en de laatste 4 weken.

Ooit-gebruikers hebben ooit in hun leven een middel geconsumeerd, zelfs al was het maar een enkele keer.

Recente gebruikers zijn degenen die de *laatste 12 maanden* een middel gebruikten en *huidige gebruikers* deden dit de *laatste 4 weken*. Van de huidige drinkers, rokers en blowers worden frequentie en hoeveelheid van

⁸⁴ Statistics Netherlands, *Nieuwe indeling bevolking naar herkomst*, cbs.nl, 16 februari 2022. De toevoeging “-Nederlands” wordt bij de naamgeving achterwege gelaten. Bij de indeling is uitgegaan van niveau 2, maar is het aantal klassieke migratielanden teruggebracht naar twee categorieën en Indonesië onder ‘overig’ (buiten Europa) geschaard.

gebruik besproken. In de tabellen in *A.2 Tabellen* (pag. 94) wordt bij tabellen gebaseerd op een selectie van huidige gebruikers het betreffende aantal vermeld.

Bij xtc-pillen, cocaïne en amfetamine, die over het algemeen minder frequent worden gebruikt, is de gebruiksfrequentie van *recente gebruikers* (laatste 12 maanden) gevraagd. Ook hier wordt het betreffende aantal gerapporteerd in de tabellen.

A.1.4 Frequentie

Voor gebruiksfrequentie van alcohol, tabak en cannabis is gevraagd naar het aantal gebruiksdagen in de laatste 4 weken. Daarbij is een frequentie van 28 dagen in de laatste 4 weken aangemerkt als dagelijks gebruik. Voor xtc-pillen, amfetamine en cocaïne is gevraagd naar het aantal gebruiksdagen in de laatste 12 maanden.

Trendanalyses

Vorige Antenne café-surveys bevatten voor alcohol, tabak en cannabis iets andere frequentievragen. In 2017 en 2018 werden vaste antwoordcategorieën gehanteerd: 1) dagelijks, 2) 5-6 dagen per week, 3) 3-4 dagen per week, 4) 1-2 dagen per week, en 5) minder dan 1 dag per week. Voor de vergelijking van de gemiddelde gebruiksfrequentie met 2024 is dit omgezet naar een (benadering van het) aantal dagen in de laatste 4 weken, namelijk achtereenvolgens: 28, 22, 14, 6 en 2 dagen. In 2022 is eerst gevraagd of iemand dagelijks, wekelijks, maandelijks of jaarlijks gebruikt, waarna in de laatste drie gevallen een vraag volgde naar het aantal dagen per week/maand/jaar. Voor de vergelijking van de gemiddelde gebruiksfrequentie van huidige gebruikers met 2024 is het aantal gebruiksdagen per 4 weken voor dagelijkse gebruikers gesteld op 28, voor wekelijkse gebruikers op het aantal gerapporteerde weekdays maal vier, voor maandelijks gebruikers op het aantal gerapporteerde dagen per maand, en voor jaarlijkse gebruikers (die wel de afgelopen maand gebruikten) op 1.

A.1.5 Hoeveelheid

Informatie over gebruikshoeveelheden van alcohol, tabak en cannabis is afzonderlijk verzameld voor 'gewone' doordeweekse dagen (ma, di, wo, do) en dagen in het weekend (vr, za, zo) of andere vrije dagen (bijv. vakantie).⁸⁵ Wanneer in de tekst wordt gesproken van een aantal glazen/sigaretten/joints per dag, dan wordt bedoeld op een aantal per (betreffende) gebruiksdag. Bij de berekening van een gemiddelde hoeveelheid per dag, worden dagen waarop niet wordt gebruikt buiten beschouwing gelaten.

⁸⁵ Wanneer gebruikers op zowel doordeweekse als vrije dagen aangeven 0 glazen/sigaretten/joints te gebruiken, bleken dit vaak incidentele gebruikers te zijn (1 á 2 keer de laatste 4 weken). Daarom gingen we ervan uit dat dit gebruikers waren die op een speciale gelegenheid, die we aanmerken als vrije dag, een onbekende hoeveelheid hebben gebruikt.

Bij alcohol is de gebruikshoeveelheid gemeten in ‘glazen’ en niet expliciet in standaardglazen.⁸⁶ Bij cannabis is de gebruikshoeveelheid in joints gemeten. Degenen die geen joints roken, maar cannabis op een andere wijze gebruiken (vaporizer, waterpijp, edibles, etc.) konden de vraag overslaan.

Gerapporteerde onwaarschijnlijk grote hoeveelheden alcohol en tabak zijn geïnterpreteerd als “veel” en daarom niet buiten beschouwing gelaten, maar afgekapt rond het 97.5ste percentiel. Hoeveelheden zijn daardoor voor de analyses voor doordeweekse dagen gemaximeerd op 10 glazen alcohol en 20 sigaretten of shaggies. Voor vrije dagen zijn de maxima 20 glazen alcohol en 25 sigaretten of shaggies. Het aantal gerapporteerde joints is niet gemaximeerd.

Trendanalyses

In de Antenne surveys onder uitgaanders van 2017-2018 werd geen onderscheid gemaakt tussen gebruikshoeveelheden op doordeweekse en vrije dagen. Daarom is voor trendanalyses de gemiddelde gebruikshoeveelheid van doordeweekse dagen en vrije dagen genomen. De hiervoor genoemde maximering van hoeveelheden is daarbij voor alle jaren gehanteerd.

A.1.6 Riskant gebruik

Bij alcohol, tabak en cannabis worden indicatoren voor riskant gebruik gerapporteerd. Er is bewust niet gekozen voor de term problematisch gebruik omdat de indicatoren uitsluitend zijn gebaseerd op frequenties en hoeveelheden, en in de vragenlijst geen informatie werd verzameld over ondervonden problemen. Alleen bij alcohol en tabak bestaan er (inter)nationale definities voor overmatig of zwaar gebruik op basis van frequentie en hoeveelheid:

- *Overmatig drinken* = meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week⁸⁷
- *Zwaar drinken* = één keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag⁸⁸
- *Zwaar roken* = minstens 20 sigaretten per dag⁸⁹

Bij alcohol is (tevens) een overschrijding van geadviseerde maximale hoeveelheid gehanteerd als indicator van riskant gebruik:

⁸⁶ Een standaardglas is een wetenschappelijke maat voor 10 gram pure alcohol en vaak geen dagelijkse werkelijkheid (*Hoeveel alcohol zit er in een glas?*, alcoholinfo.nl).

⁸⁷ *Cijfers alcohol*, Trimbos-instituut. Het aantal glazen per week is berekend door het aantal gebruiksdagen de laatste 4 weken te delen door vier en dat te vermenigvuldigen met de gemiddelde gebruikshoeveelheid op doordeweekse en vrije dagen.

⁸⁸ *Cijfers alcohol*, Trimbos-instituut. Eén keer per week of vaker is geoperationaliseerd als minimaal 4 dagen in de laatste 4 weken. Voor het aantal glazen is gekeken naar de maximale gebruikshoeveelheid op doordeweekse en vrije dagen.

⁸⁹ Reep-van den Bergh CMM, Harteloh PPM & Croes EA (2017) *Doodsoorzaak nr. 1 bij jonge Nederlanders: de sigaret*, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 161: D1991. Het aantal sigaretten per dag is berekend als de gemiddelde gebruikshoeveelheid op doordeweekse en vrije dagen.

- *Te veel drinken* = meer dan maximaal één glas alcohol per dag⁹⁰

Bij cannabis wordt sinds 1995 in Antenne een eigen definitie gehanteerd:

- *Risikant blowen* = elke dag blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen⁹¹

Net als voor cannabis, bestaan er voor overige drugs, medicijnen en gokken geen (inter)nationale standaardmaten of adviezen met betrekking tot frequentie of hoeveelheid van gebruik. Weliswaar zijn er meerdere diagnostische vragenlijsten en screeners voor problematisch gebruik of afhankelijkheid, maar geen van die instrumenten hanteert een afkappunt voor frequentie of hoeveelheid.

Bij overige drugs moet alle gebruik als riskant worden gezien. Om de risico's bij gebruik te beperken, wordt bij cocaïne en amfetamine geadviseerd om alleen af en toe of bij een speciale gelegenheid te gebruiken.⁹² Bij ecstasy wordt geadviseerd om niet vaker dan eens in de 6 tot 8 weken te gebruiken, hetgeen neerkomt op maximaal 8 keer per jaar.⁹³ Daarom is voor xtc-pillen, cocaïne en amfetamine een gebruiksfrequentie van meer dan 8 dagen in de laatste 12 maanden aangemerkt als indicatie van (extra) riskant gebruik.

De zelf-gerapporteerde wens om te stoppen of minderen wordt gezien als een overschrijding van de eigen norm voor frequentie of hoeveelheid en daarmee als aanvullende indicatie voor riskant gebruik of gokken.

A.1.7 Analyse

Daar waar bij digitale vragenlijsten de mogelijkheid bestaat tot verplichte invoer, zijn bij papieren vragenlijsten missende antwoorden onoverkomelijk. Deze worden bij de berekening van percentages en gemiddelden buiten beschouwing gelaten. Over het algemeen betreft het enkele missende antwoorden en in alle gevallen is er geen grond om aan te nemen dat het om selectieve non-respons gaat waardoor de berekende percentages en gemiddelden niet valide zouden zijn.

Gehanteerde statistische verschiltoetsen bij vergelijkingen van *percentages* zijn Chi-kwadraat of Fisher's Exact, en bij vergelijkingen van *gemiddelden* T-test of Anova. In de tabellen wordt niet de exacte p-waarde van de uitkomst van deze toetsen vermeld, maar is de significantie aangegeven met symbolen: **n.s.** (geen significant verschil), * ($p \leq .05$), ** ($p \leq .01$), *** ($p \leq .005$), **** ($p \leq .001$). Bij te kleine aantallen gebruikers ($n < 20$) is vergelijking naar subgroep weinig zinvol en daarom achterwege gelaten.

⁹⁰ [Alcoholgebruik volwassenen: wat is het advies?](#), Alcoholinfo.nl.

⁹¹ Een paar keer per week is geoperationaliseerd als minimaal 8 dagen in de laatste 4 weken. Voor het aantal joints is gekeken naar de gemiddelde gebruikshoeveelheid op doordeweekse en vrije dagen.

⁹² [Alcohol- en drugsinfo: Cocaïne](#), Jellinek.nl | [Alcohol- en drugsinfo: Speed/amfetamine](#), Jellinek.nl

⁹³ [Alcohol- en drugsinfo: XTC/MDMA](#), Jellinek.nl

Bij gemiddelden wordt in de tabellen tevens de mediaan (doorsnee) weergegeven (het ‘middelste’ getal, waar de helft onder en de helft boven scoort). Bij kleine aantallen, extreme uitschieters en scheve verdelingen is de mediaan meer valide dan het gemiddelde.

A.2 Tabellen survey uitgaanders

A.2.1 Uitgaanspubliek

Tabel A.1 *gender, identiteit en leeftijd*

	TOTAAL (n = 284)
gender	
man	43.3%
vrouw	54.6%
overig	1.8%
zeg ik liever niet	0.4%
identiteit	
heteroseksueel	90.0%
homoseksueel/lesbisch	2.5%
biseksueel	6.0%
overig	1.1%
zeg ik liever niet	0.4%
leeftijd	
16-19 jaar	19.9%
20-24 jaar	33.0%
25-29 jaar	18.8%
30+ jaar	28.4%
min-max	16-64
gemiddeld (sd)	27.9 (11.0)
mediaan	24

Tabel A.2 *achtergrond en woonplaats*

	TOTAAL (n = 284)
achtergrond⁹⁴	
Nederlands	89.4%
Surinaams/Antilliaans	1.8%
Turks/Marokkaans	1.8%
Europees	4.0%
overig	2.9%
woonplaats	
Hilversum	33.8%
Gooise Meren	18.7%
Laren	8.5%
Huizen	6.7%
andere gemeente in de regio	9.9%
buiten de regio	22.5%

⁹⁴ Zelf-gerapporteerde (familie)achtergrond of afkomst. Zie A.1.2 *Achtergrond* (pag. 89).

Tabel A.3 *opleiding*

	TOTAAL (n = 284)
huidige opleiding	
vmbo	1.8%
havo/vwo	6.4%
mbo	6.8%
hbo/universiteit	18.5%
n.v.t. (geen opleiding volgend)	66.5%
afgeronde opleiding	
vmbo	4.0%
havo/vwo	8.5%
mbo	20.6%
hbo/universiteit	35.7%
n.v.t. (nog in opleiding)	31.3%
opleidingsniveau⁹⁵	
vmbo/havo/vwo	21.0%
mbo	26.8%
hbo/universiteit	52.2%

Tabel A.4 *werk en voornaamste bezigheid*

	TOTAAL (n = 284)
betaalde (bij)baan	
geen	9.6%
minder dan 12 uur p.w.	11.4%
12-35 uur p.w.	28.9%
minimaal 36 uur p.w.	50.0%
voornaamste bezigheid⁹⁶	
scholieren en studenten ⁹⁷	35.6%
werkenden	59.8%
niet-werkzaam	4.6%

Tabel A.5 *uitgaan*

	TOTAAL (n = 284)
uitgaansgelegenheden (laatste 4 weken)	
café, kroeg of bar	100%
club of discotheek	54.8%
optreden/concert van een artiest/band	38.1%
kleinschalig dancefestival (<5.000 bezoekers)	21.4%
grootschalig dancefestival (>5.000 bezoekers)	21.4%
(illegale) rave	7.1%
door vrienden of vereniging georganiseerd feest	50.9%
uitgaansfrequentie (laatste 4 weken)	
gemiddeld (sd)	6.3 (4.6)
mediaan	5

⁹⁵ Huidige opleiding of (indien momenteel geen opleiding volgend) hoogste afgeronde opleiding.

⁹⁶ Studenten = volgen een opleiding. Werkenden = volgen geen opleiding, hebben betaald werk. Niet werkzaam = volgen geen opleiding en hebben geen betaald werk.

⁹⁷ Dit percentage is wat hoger dan het totale aandeel uitgaanders dat een opleiding volgt in de vorige tabel (33.5%). Dit wordt veroorzaakt doordat een deel van de respondenten de vraag over werk heeft overgeslagen. Hierdoor kan van degenen die geen scholier of student zijn niet worden bepaald of zij werkend of niet-werkzaam zijn. Het percentage werkenden en niet-werkzamen wordt daarmee wegens missende waarden lager en het percentage scholieren en studenten navenant hoger.

A.2.2 Middelengebruik

Tabel A.6 alcohol

	TOTAAL (n = 284)
prevalentie	
ooit	98.6%
laatste 12 maanden	96.8%
laatste 4 weken	95.4%
elke dag	6.4%

Tabel A.7 alcohol naar subgroep

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man	98.4%	97.5%	97.5%
vrouw	99.4%	96.8%	94.2%
identiteit	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
hetero	98.8%	97.2%	95.6%
lhbti+	96.3%	92.6%	92.6%
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar	98.0%	96.1%	94.1%
20-24 jaar	98.8%	96.5%	95.3%
25-29 jaar	98.0%	95.9%	93.9%
30+ jaar	98.6%	97.3%	95.9%
opleidingsniveau	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
vo/mbo	99.2%	98.4%	95.3%
hbo/wo	97.9%	95.1%	95.1%
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
scholier of student	97.6%	94.0%	94.0%
werkend	98.6%	97.2%	95.8%
achtergrond	***	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Nederlands	99.6%	97.5%	95.9%
overig	89.7%	89.7%	89.7%
woonplaats	*	**	<i>n.s.</i>
Hilversum	99.0%	97.9%	95.8%
elders regio	100%	99.2%	97.6%
buiten regio	95.3%	90.6%	90.6%

Tabel A.8 frequentie en hoeveelheid alcohol

Huidige drinkers (laatste 4 weken)

	huidige drinkers (n = 270)
frequentie (dagen laatste 4 weken)	
gemiddeld (sd)	10.6 (7.5)
mediaan	9
drinkdagen	
alleen weekend (vr-zo) of andere vrije dagen	45.1%
(ook) gewone doordeweekse dagen (ma-do)	54.9%
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 147)	
maximaal 1 glas	22.4%
2-4 glazen	57.1%
5-9 glazen	15.0%
minimaal 10 glazen	5.4%
gemiddeld (sd)	3.2 (2.3)
mediaan	3
hoeveelheid vrije dag (n = 268)	
maximaal 1 glas	2.3%
2-4 glazen	23.7%
5-9 glazen	42.7%
minimaal 10 glazen	31.3%
gemiddeld (sd)	8.0 (4.8)
mediaan	7
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)	
meer dan geadviseerd ⁹⁸	97.3%
overmatige drinker ⁹⁹	34.6%
zware drinker ¹⁰⁰	66.1%
willen stoppen/minderen	26.3%

Tabel A.9 frequentie en hoeveelheid alcohol naar subgroep

Huidige drinkers (laatste 4 weken)

	gem. aantal dagen laatste 4 weken (sd)	drinkt (ook) doordeweeks	gem. hoeveelheid doordeweekse dag (sd)	gem. hoeveelheid vrije dag (sd)
gender	****	n.s.	n.s.	****
man	12.4 (8.1)	60.2%	3.6 (2.6)	9.4 (5.2)
vrouw	9.0 (6.5)	51.0%	2.8 (2.0)	6.8 (3.9)
identiteit	n.s.	n.s.	n.s.	n.s.
hetero	10.3 (7.3)	52.3%	3.2 (2.5)	7.9 (4.7)
lhbti+	12.1 (8.4)	72.0%	3.3 (1.6)	8.1 (4.6)
leeftijd	n.s.	n.s.	n.s.	***
16-19 jaar	11.4 (6.7)	62.5%	3.2 (2.7)	9.2 (3.2)
20-24 jaar	10.3 (7.2)	58.0%	3.0 (1.7)	8.2 (4.4)
25-29 jaar	9.0 (6.7)	41.3%	3.4 (2.4)	8.7 (6.1)
30+ jaar	11.3 (8.6)	52.9%	3.3 (2.5)	6.1 (4.5)
opleidingsniveau	****	***	n.s.	****
vo/mbo	12.1 (8.0)	64.2%	3.3 (2.4)	9.2 (4.8)
hbo/wo	9.2 (6.5)	46.6%	2.9 (2.1)	7.1 (4.6)
bezigheid	n.s.	n.s.	n.s.	n.s.
scholier of student	10.6 (6.6)	60.3%	2.7 (1.6)	8.5 (4.0)
werkend	10.4 (7.7)	50.7%	3.2 (2.5)	7.8 (5.1)
achtergrond	n.s.	n.s.	n.s.	n.s.
Nederlands	10.6 (7.4)	53.4%	3.3 (2.4)	7.9 (4.7)
overig	9.0 (8.1)	65.4%	2.5 (1.8)	9.0 (5.4)
woonplaats	n.s.	n.s.	n.s.	n.s.
Hilversum	9.7 (7.5)	48.9%	3.3 (2.4)	8.2 (4.6)
elders regio	10.8 (7.5)	58.0%	3.3 (2.6)	7.7 (4.7)
buiten regio	11.5 (7.2)	57.9%	3.0 (1.8)	8.1 (5.3)

⁹⁸ Meer dan één glas alcohol per dag.⁹⁹ Meer dan 14 (vrouwen) of 21 (mannen) glazen alcohol per week.¹⁰⁰ Eén keer per week of vaker minimaal 4 (vrouwen) of 6 (mannen) glazen alcohol op één dag.

Tabel A.10 alcoholvrij

	TOTAAL (n = 284)
prevalentie	
laatste 12 maanden	48.4%
redenen ¹⁰¹	
ter vervanging van alcohol	41.0%
ter vervanging van frisdrank	17.2%
voor de afwisseling	22.4%
nog moeten rijden	50.0%
nog moeten werken	23.1%
alcoholvrije periode	9.0%
willen minderen met drinken	14.9%
willen stoppen met drinken	1.5%
zwangerschap, borstvoeding	0%
anders	14.9%

¹⁰¹ Van toepassing op recente (laatste 12 maanden) drinkers van alcoholvrije drank (n = 135). Meerdere antwoorden mogelijk.

Tabel A.11 tabak en/of vaperen

	TOTAAL (n = 284)
prevalentie tabak	
ooit	78.6%
laatste 12 maanden	60.7%
laatste 4 weken	55.9%
elke dag	24.4%
prevalentie vaperen	
ooit	54.8%
laatste 12 maanden	41.6%
laatste 4 weken	24.7%
elke dag	3.7%
prevalentie tabak en/of vaperen	
ooit	85.4%
laatste 12 maanden	68.2%
laatste 4 weken	59.1%
elke dag	27.3%

Tabel A.12 tabak en vaperen naar subgroep

	tabak			vaperen		
	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
man	84.0%	63.9%	60.8%	51.7%	35.6%	20.3%
vrouw	74.2%	57.4%	51.0%	56.8%	45.8%	27.7%
identiteit	<i>n.s.</i>	**	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	**
hetero	77.1%	57.8%	53.6%	53.6%	39.6%	22.4%
lhbti+	88.9%	85.2%	74.1%	69.2%	57.7%	46.2%
leeftijd	<i>n.s.</i>	****	****	****	****	****
16-19 jaar	78.4%	68.6%	66.7%	90.2%	80.4%	51.0%
20-24 jaar	77.9%	68.6%	64.0%	64.3%	45.2%	25.0%
25-29 jaar	79.2%	66.7%	59.2%	51.0%	38.8%	24.5%
30+ jaar	73.6%	37.5%	30.6%	16.4%	12.3%	8.2%
opleidingsniveau	**	****	****	****	****	***
vo/mbo	86.0%	76.7%	73.6%	70.8%	53.1%	33.1%
hbo/wo	72.7%	46.8%	40.0%	40.9%	30.7%	17.5%
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	***	*	<i>n.s.</i>
scholier of student	73.8%	61.9%	59.5%	72.3%	53.0%	31.3%
werkend	79.4%	58.9%	53.5%	51.4%	39.4%	24.6%
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Nederlands	77.6%	60.2%	54.5%	54.2%	40.8%	24.2%
overig	82.8%	72.4%	72.4%	69.0%	48.3%	34.5%
woonplaats	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Hilversum	75.5%	58.5%	52.6%	55.3%	39.4%	24.5%
elders regio	78.0%	58.5%	56.9%	56.1%	43.9%	25.2%
buiten regio	84.1%	68.3%	58.7%	51.6%	38.7%	24.2%

Tabel A.13 frequentie en hoeveelheid tabak en vaperen

Huidige rokers/vapers (laatste 4 weken)

	huidige rokers (n = 157)	huidige vapers (n = 69)
frequentie (dagen laatste 4 weken)		
gemiddeld (sd)	17.7 (10.8)	9.1 (9.7)
mediaan	20	4
rookdagen		
alleen weekend (vr-zo) of andere vrije dagen	21.3%	-
(ook) gewone doordeweekse dagen (ma-do)	78.7%	
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 122)		
maximaal 1 sigaret	4.9%	-
2-4 sigaretten	31.1%	
5-9 sigaretten	23.8%	
minimaal 10 sigaretten	40.2%	
gemiddeld (sd)	8.4 (6.2)	
mediaan	6	
hoeveelheid vrije dag (n = 155)		
maximaal 1 sigaret	4.2%	-
2-4 sigaretten	9.0%	
5-9 sigaretten	23.6%	
minimaal 10 sigaretten	63.2%	
gemiddeld (sd)	12.5 (7.3)	
mediaan	10	
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)		
zware roker ¹⁰²	10.8%	-
willen stoppen/minderen	58.0%	17.4%

Tabel A.14 frequentie en hoeveelheid tabak naar subgroep

Huidige rokers (laatste 4 weken)

	gem. aantal dagen per 4 weken (sd)	rookt (ook) doordeweeks	gem. hoeveelheid doordeweekse dag (sd)	gem. hoeveelheid vrije dag (sd)
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>
man	18.6 (11.0)	77.8%	9.5 (6.0)	13.4 (7.5)
vrouw	16.5 (10.6)	79.5%	7.1 (5.9)	11.4 (7.0)
identiteit	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
hetero	17.9 (10.5)	78.9%	8.3 (6.1)	12.1 (7.2)
lhbti+	16.6 (12.2)	78.9%	8.7 (6.8)	14.1 (8.1)
leeftijd	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
16-19 jaar	18.1 (9.6)	82.4%	5.8 (5.3)	11.2 (7.0)
20-24 jaar	17.6 (10.9)	74.1%	8.8 (6.5)	13.2 (7.5)
25-29 jaar	17.1 (11.8)	75.0%	8.8 (4.6)	12.1 (7.0)
30+ jaar	18.7 (11.5)	86.4%	10.5 (7.1)	13.4 (8.9)
opleidingsniveau	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	*
vo/mbo	19.1 (10.6)	84.0%	9.3 (6.5)	13.9 (7.3)
hbo/wo	15.8 (10.8)	69.1%	6.9 (5.5)	10.5 (7.1)
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>
scholier of student	19.2 (9.4)	84.0%	6.7 (6.1)	12.2 (7.0)
werkend	17.9 (11.2)	77.0%	9.3 (5.9)	13.1 (7.5)
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	*
Nederlands	17.4 (10.9)	78.5%	7.9 (5.9)	12.0 (7.2)
overig	20.2 (9.7)	85.7%	11.4 (7.0)	15.6 (7.8)
woonplaats	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Hilversum	16.7 (11.8)	70.0%	9.4 (6.7)	14.2 (7.4)
elders regio	17.9 (10.0)	83.8%	7.6 (5.6)	11.7 (7.3)
buiten regio	18.6 (11.0)	81.1%	8.8 (6.6)	11.6 (7.1)

¹⁰² Minimaal 20 sigaretten per dag.

Tabel A.15 cannabis

	TOTAAL (n = 284)
prevalentie	
ooit	68.0%
laatste 12 maanden	33.5%
laatste 4 weken	22.7%
elke dag	1.8%

Tabel A.16 cannabis naar subgroep

	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	***	*
man	73.3%	42.5%	28.1%
vrouw	63.2%	25.2%	16.8%
identiteit	*	****	****
hetero	65.7%	29.9%	19.4%
lhbt+	88.9%	70.4%	55.6%
leeftijd	<i>n.s.</i>	****	****
16-19 jaar	73.1%	55.8%	42.3%
20-24 jaar	72.9%	42.4%	27.1%
25-29 jaar	62.5%	16.7%	14.3%
30+ jaar	56.2%	16.4%	8.2%
opleidingsniveau	**	****	****
vo/mbo	76.9%	44.6%	33.1%
hbo/wo	61.2%	23.7%	14.3%
bezigheid	<i>n.s.</i>	*	*
scholier of student	71.4%	44.0%	32.1%
werkend	65.5%	31.0%	18.2%
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Nederlands	67.8%	32.2%	21.4%
overig	69.0%	48.3%	34.5%
woonplaats	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Hilversum	72.9%	32.3%	21.9%
elders regio	63.9%	34.4%	22.0%
buiten regio	68.3%	33.3%	25.4%

Tabel A.17 frequentie en hoeveelheid cannabis

Huidige blowers (laatste 4 weken)

	huidige blowers (n = 64)
frequentie (dagen laatste 4 weken)	
gemiddeld (sd)	7.7 (8.7)
mediaan	4
drinkdagen	
alleen weekend (vr-zo) of andere vrije dagen	44.6%
(ook) gewone doordeweekse dagen (ma-do)	55.4%
hoeveelheid doordeweekse dag (n = 31)	
maximaal 1 joint	54.8%
2-4 joints	38.7%
5-9 joints	6.5%
minimaal 10 joints	0%
gemiddeld (sd)	1.9 (1.3)
mediaan	1
hoeveelheid vrije dag (n = 56)	
maximaal 1 joint	40.4%
2-4 joints	44.7%
5-9 joints	12.8%
minimaal 10 joints	2.1%
gemiddeld (sd)	2.7 (2.3)
mediaan	2
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)	
riskante blower ¹⁰³	25.8%
willen stoppen/minderen	14.1%

¹⁰³ Dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint blowen. Deze definitie wordt (bij gebrek aan standaardmaten of adviezen) sinds 1995 in Antenne gehanteerd.

Tabel A.18 xtc-pillen, cocaïne en amfetamine

	xtc-pillen	cocaïne	amfetamine
prevalentie			
ooit	46.3%	35.7%	21.9%
laatste 12 maanden	28.1%	26.1%	9.0%
laatste 4 weken	10.7%	15.7%	3.2%

Tabel A.19 xtc-pillen, cocaïne en amfetamine naar subgroep

	xtc-pillen			cocaïne			amfetamine		
	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	
man	50.4%	31.4%	9.9%	38.3%	29.2%	18.3%	26.9%	10.1%	~
vrouw	42.2%	24.7%	10.4%	33.1%	22.7%	13.0%	17.0%	7.2%	
identiteit	**	*	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	
hetero	43.6%	25.6%	9.6%	32.9%	23.7%	14.5%	20.6%	7.7%	~
lhbt+	70.4%	48.1%	18.5%	55.6%	40.7%	22.2%	37.0%	22.2%	
leeftijd	***	*	<i>n.s.</i>	****	*	*	*	<i>n.s.</i>	
16-19 jaar	26.9%	21.2%	13.5%	11.8%	9.8%	5.9%	7.8%	5.9%	
20-24 jaar	52.4%	39.3%	14.3%	37.6%	29.4%	16.5%	20.5%	12.0%	~
25-29 jaar	61.2%	24.5%	14.3%	49.0%	36.7%	26.5%	30.6%	6.1%	
30+ jaar	43.8%	20.5%	4.1%	34.2%	21.9%	13.7%	21.9%	8.2%	
opleidingsniveau	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	
vo/mbo	45.3%	31.3%	14.1%	37.5%	29.7%	17.2%	25.8%	13.3%	~
hbo/wo	49.6%	27.0%	8.5%	34.3%	22.9%	14.3%	19.6%	5.1%	
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	***	*	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	
scholier of student	38.8%	29.4%	11.8%	21.7%	18.1%	9.6%	13.4%	7.3%	~
werkend	51.8%	27.7%	10.6%	43.0%	31.0%	19.0%	24.8%	9.2%	
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	
Nederlands	47.5%	28.5%	9.9%	36.1%	26.6%	15.4%	23.0%	9.2%	~
overig	34.5%	20.7%	6.9%	31.0%	20.7%	13.8%	17.2%	6.9%	
woonplaats	*	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	
Hilversum	56.8%	38.9%	16.8%	43.6%	35.1%	22.3%	23.7%	8.6%	
elders regio	37.1%	21.0%	7.3%	29.3%	19.5%	9.8%	17.2%	8.2%	~
buiten regio	48.4%	25.8%	8.1%	36.5%	25.4%	17.5%	28.6%	11.1%	

~ aantal gebruikers te klein voor zinnige vergelijking naar subgroep

Tabel A.20 frequentie xtc-pillen, cocaïne en amfetamine naar subgroep

Recente gebruikers (laatste 12 maanden)

	xtc-pillen (n = 79)	cocaïne (n = 73)	amfetamine (n = 25)
frequentie (dagen laatste 12 maanden)			
gemiddeld (sd)	8.8 (41.9)	11.9 (26.4)	6.3 (11.1)
mediaan	2	4	2
indicatie riskant gebruik (meerdere mogelijk)			
vaker dan 8 keer per jaar	9.2%	31.9%	20.0%
willen stoppen/minderen ¹⁰⁴	2.6%	8.2%	8.0%

¹⁰⁴ Percentage gebaseerd op aantal recente gebruikers dat rapporteerde te willen stoppen/minderen met drugs en daarbij in een open invoeveld het betreffende middel specificerde. Voor xtc-pillen inclusief willen stoppen/minderen met 'mdma'.

Tabel A.21 mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

mdma-poeder		3-MMC/4-MMC	4-FA	5-APB/6-APB
prevalentie				
ooit	38.0%	27.6%	4.9%	3.3%
laatste 12 maanden	28.0%	19.5%	1.9%	2.2%
laatste 4 weken	11.4%	9.2%	0.7%	1.5%

Tabel A.22 mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB naar subgroep

	mdma-poeder			3-MMC/4-MMC			4-FA	5-APB/6-APB
	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	ooit
gender	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>		
man	40.5%	30.2%	12.1%	32.8%	19.0%	6.0%	~	~
vrouw	34.9%	25.5%	10.1%	22.7%	18.7%	10.7%		
identiteit	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	*		
hetero	35.5%	26.4%	11.2%	25.6%	17.8%	7.4%	~	~
lhbt+	60.0%	44.0%	12.0%	42.3%	34.6%	23.1%		
leeftijd	*	*	*	*	*	*		
16-19 jaar	25.0%	20.8%	14.6%	16.3%	14.3%	8.2%		
20-24 jaar	45.2%	36.9%	15.5%	34.9%	27.7%	15.7%	~	~
25-29 jaar	49.0%	30.6%	16.3%	29.2%	18.8%	10.4%		
30+ jaar	28.2%	16.9%	1.4%	16.7%	8.3%	1.4%		
opleidingsniveau	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>		
vo/mbo	40.2%	28.7%	14.8%	29.3%	19.5%	11.4%	~	~
hbo/wo	38.4%	29.7%	9.4%	27.5%	20.3%	8.0%		
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>		
scholier of student	33.3%	29.6%	11.1%	23.5%	18.5%	7.4%	~	~
werkend	42.1%	30.0%	14.3%	28.8%	18.7%	10.1%		
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>		
Nederlands	39.2%	29.3%	11.2%	27.9%	19.7%	9.4%	~	~
overig	27.6%	17.2%	10.3%	27.6%	20.7%	10.3%		
woonplaats	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>	*	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>		
Hilversum	47.7%	33.0%	14.8%	37.1%	23.6%	11.2%	~	~
elders regio	29.5%	23.0%	10.7%	19.8%	15.7%	9.1%		
buiten regio	41.0%	31.1%	8.2%	29.0%	21.0%	6.5%		

~ aantal gebruikers te klein voor zinvolle vergelijking naar subgroep

Tabel A.23 ketamine, lachgas, ghb en lean

	ketamine	lachgas	ghb	lean
prevalentie				
ooit	23.5%	34.6%	10.8%	3.3%
laatste 12 maanden	12.9%	8.8%	3.4%	0.7%
laatste 4 weken	5.1%	3.7%	1.1%	0.7%

Tabel A.24 ketamine, lachgas en ghb naar subgroep

	ketamine			lachgas			ghb	lean
	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	ooit
gender	***	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	
man	30.8%	16.2%	~	37.4%	10.4%	~	13.3%	~
vrouw	16.8%	10.1%		31.1%	6.6%		7.4%	
identiteit	n.s.	n.s.		*	n.s.		n.s.	
hetero	21.8%	12.3%	~	32.2%	8.3%	~	9.6%	~
lhbt+	36.0%	20.0%		53.8%	15.4%		20.0%	
leeftijd	***	n.s.		****	*		*	
16-19 jaar	4.2%	4.2%		22.4%	16.3%		2.1%	
20-24 jaar	28.6%	16.7%	~	33.7%	9.6%	~	7.2%	~
25-29 jaar	28.6%	14.3%		55.1%	6.1%		14.6%	
30+ jaar	18.1%	8.3%		22.5%	1.4%		15.7%	
opleidingsniveau	n.s.	n.s.		n.s.	*		n.s.	
vo/mbo	28.5%	16.3%	~	37.1%	13.7%	~	14.9%	~
hbo/wo	21.0%	10.9%		33.6%	5.1%		8.1%	
bezigheid	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	
scholier of student	16.3%	10.0%	~	28.4%	12.3%	~	6.3%	~
werkend	25.0%	12.1%		38.3%	5.7%		12.2%	
achtergrond	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	
Nederlands	24.5%	12.9%	~	35.2%	8.6%	~	11.8%	~
overig	20.7%	13.8%		34.5%	6.9%		6.9%	
woonplaats	*	n.s.		*	n.s.		n.s.	
Hilversum	32.6%	16.9%	~	43.7%	11.5%	~	10.5%	~
elders regio	17.2%	8.2%		25.8%	6.5%		10.7%	
buiten regio	23.0%	16.4%		39.3%	9.8%		11.5%	

~ aantal gebruikers te klein voor zinnige vergelijking naar subgroep

Tabel A.25 paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-b

	paddo's/truffels	paddodruppels	2c-b
prevalentie			
ooit	19.3%	13.3%	19.6%
laatste 12 maanden	8.9%	7.0%	10.4%
laatste 4 weken	2.6%	3.0%	1.5%

Tabel A.26 paddo's/truffels, paddodruppels en 2c-b naar subgroep

	paddo's/truffels			paddodruppels			2c-b		
	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken	ooit	laatste 12 maanden	laatste 4 weken
gender	***	*		***	*		n.s.	*	
man	30.4%	13.0%	~	20.9%	11.3%	~	23.5%	14.8%	~
vrouw	10.7%	6.0%		7.3%	4.0%		16.1%	6.7%	
identiteit	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		*	*	
hetero	18.3%	8.7%	~	11.6%	6.6%	~	17.0%	8.7%	~
lhbt+	28.0%	12.0%		24.0%	12.0%		40.0%	24.0%	
leeftijd	*	*		*	****		***	*	
16-19 jaar	4.3%	4.3%		4.3%	2.1%		6.3%	2.1%	
20-24 jaar	18.8%	14.1%	~	17.6%	14.1%	~	26.2%	16.7%	~
25-29 jaar	31.3%	14.6%		24.5%	12.2%		30.6%	14.3%	
30+ jaar	20.0%	2.9%		10.0%	0%		12.7%	5.6%	
opleidingsniveau	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	n.s.	
vo/mbo	20.3%	8.1%	~	16.4%	5.7%	~	22.3%	10.7%	~
hbo/wo	19.9%	10.3%		11.7%	8.8%		17.4%	10.1%	
bezigheid	*	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	n.s.	
scholier of student	10.0%	7.5%	~	11.3%	7.5%	~	13.8%	7.5%	~
werkend	24.3%	8.6%		15.7%	6.4%		21.6%	11.5%	
achtergrond	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		n.s.	n.s.	
Nederlands	20.7%	9.9%	~	13.8%	6.9%	~	19.0%	10.0%	~
overig	10.7%	3.6%		10.7%	10.7%		20.7%	13.8%	
woonplaats	n.s.	n.s.		n.s.	n.s.		***	n.s.	
Hilversum	21.6%	11.4%		14.8%	10.2%		31.8%	14.8%	
elders regio	15.7%	7.4%	~	14.8%	7.4%	~	13.9%	9.0%	~
buiten regio	23.0%	8.2%		8.3%	1.7%		13.3%	6.7%	

~ aantal gebruikers te klein voor zinnige vergelijking naar subgroep

Tabel A.27 lsd, dmt, crack, heroïne en methamfetamine

	lsd	DMT	crack	heroïne	methamfetamine
prevalentie					
ooit	6.3%	4.4%	1.8%	1.8%	1.1%
laatste 12 maanden	2.2%	1.1%	1.1%	0.7%	0.7%
laatste 4 weken	1.1%	0.4%	1.1%	0.7%	0.4%

Tabel A.28 middelengebruik tijdens een caféavond

	TOTAAL (n = 284)
tijdens vorige caféavond	
alcohol	90.7%
tabak	49.8%
vapes	12.7%
cannabis	8.9%
xtc/mdma ¹⁰⁵	2.1%
cocaïne	8.9%
amfetamine	1.1%
3-MMC/4-MMC	4.4%
ketamine	0.4%
overig ¹⁰⁶	1.4%
drank en/of drugs ¹⁰⁷	
niets	8.2%
alleen drank	74.1%
(ook) drugs	17.7%

Tabel A.29 drank en/of drugs tijdens een caféavond naar subgroep

	niets	alleen drank	(ook) drugs
gender			*
man	10.7%	67.2%	22.1%
vrouw	5.8%	81.8%	12.3%
identiteit			n.s.
hetero	8.4%	76.5%	15.1%
lhbt+	7.4%	51.9%	40.7%
leeftijd			n.s.
16-19 jaar	5.8%	78.8%	15.4%
20-24 jaar	8.1%	69.8%	22.1%
25-29 jaar	6.3%	72.9%	20.8%
30+ jaar	12.3%	76.7%	11.0%
opleidingsniveau			n.s.
vo/mbo	6.9%	69.2%	23.8%
hbo/wo	7.9%	79.3%	12.9%
bezigheid			n.s.
scholier of student	8.2%	75.3%	16.5%
werkend	9.2%	72.5%	18.3%
achtergrond			n.s.
Nederlands	7.4%	75.3%	17.3%
overig	17.2%	62.1%	20.7%
woonplaats			*
Hilversum	8.3%	68.8%	22.9%
elders regio	4.1%	81.3%	14.5%
buiten regio	15.9%	68.3%	15.9%

¹⁰⁵ Xtc-pillen en/of mdma-poeder.¹⁰⁶ 4-PI (1x), benzo's (1x) en snus (2x).¹⁰⁷ Drugs = cannabis, xtc/mdma, cocaïne, amfetamine of andere drugs. Nicotine buiten beschouwing gelaten.

Tabel A.30 medicijnen en gokken

	TOTAAL (n = 284)
medicijnen zonder recept (laatste 12 maanden)	
adhd-medicatie	7.5%
slaap- of kalmeringsmiddelen	5.4%
zware pijnstillers	3.9%
antidepressiva	2.9%
TOTAAL	16.1%
gokken (laatste 12 maanden)	
online	18.9%
offline	17.5%
TOTAAL	31.4%

Tabel A.31 uitgave en riskant gokken

Recente gokkers (laatste 12 maanden, online en/of offline)

	recente gokkers (n = 88)
uitgave (totaal laatste 12 maanden)	
gemiddeld (sd)	€2960 (22152)
mediaan	€95
riskant gokken	
willen stoppen/minderen	11.6%

Tabel A.32 medicijnen en gokken naar subgroep

	medicijnen zonder recept totaal (laatste 12 maanden)	gokken totaal (laatste 12 maanden)
gender	<i>n.s.</i>	****
man	15.8%	47.9%
vrouw	15.6%	19.0%
identiteit	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
hetero	14.8%	30.9%
lhbt+	29.6%	33.3%
leeftijd	*	***
16-19 jaar	15.7%	25.5%
20-24 jaar	24.7%	41.9%
25-29 jaar	10.2%	38.8%
30+ jaar	6.9%	15.3%
opleidingsniveau	*	<i>n.s.</i>
vo/mbo	22.5%	35.7%
hbo/wo	11.5%	30.2%
bezigheid	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
scholier of student	19.3%	37.3%
werkend	14.1%	29.6%
achtergrond	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Nederlands	17.0%	31.5%
overig	13.8%	34.5%
woonplaats	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
Hilversum	13.7%	30.5%
elders regio	19.7%	30.1%
buiten regio	12.7%	35.5%

A.2.3 Trends jongvolwassen uitgaanders 2017-2018-2022-2024

Tabel A.33 achtergrondkenmerken

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017 (n = 127)	2018 (n = 142)	2022 (n = 92)	2024 (n = 172)	p '18-'24	p '22-'24
gender¹⁰⁸						
man	55.1%	52.8%	56.1%	37.4%	**	*
vrouw	44.9%	47.2%	40.2%	60.2%		
overig		0%	3.7%	2.3%		
leeftijd						
18-19 jaar	27.6%	24.6%	40.2%	21.5%	n.s.	***
20-24 jaar	52.0%	52.1%	39.0%	50.0%		
25-29 jaar	20.5%	23.2%	20.7%	28.5%		
gemiddeld (sd)	21.7 (3.0)	22.0 (3.0)	21.2 (3.1)	22.6 (3.3)	n.s.	***
mediaan	21	22	21	22		
opleidingsniveau¹⁰⁹						
vmbo/havo/vwo	13.4%	8.5%	29.3%	18.5%	***	***
mbo	30.5%	21.8%	40.2%	30.4%		
hbo/wo	66.1%	69.7%	30.5%	51.2%		
bezigheid¹¹⁰						
scholier of student	73.2%	70.4%	59.8%	41.8%	****	*
werkend	25.2%	28.2%	37.8%	56.5%		
niet-werkzaam	1.5%	1.4%	2.4%	1.9%		
achtergrond¹¹¹						
Nederlands	81.1%	83.1%	90.2%	88.0%	n.s.	n.s.
anders	18.9%	16.9%	9.8%	12.0%		
woonplaats						
Hilversum	64.6%	54.2%	43.9%	37.2%	*	*
elders regio	17.3%	29.6%	24.4%	40.7%		
buiten regio	18.1%	16.2%	31.7%	22.1%		

Tabel A.34 uitgaan

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	p '18-'24	p '22-'24
uitgaansgelegenheden¹¹²						
club/discotheek		41.8%	72.0%	66.3%	n.s.	n.s.
concert/optreden		19.9%	34.1%	38.4%	****	n.s.
dancefestival/party klein		18.4%	26.8%	25.6%	n.s.	n.s.
dancefestival/party groot		12.1%	25.6%	25.6%	***	n.s.
dancefestival/party totaal		29.1%	32.9%	37.2%	n.s.	n.s.
(illegale) rave			19.5%	9.3%		*
(vrienden)feest		64.5%	52.4%	54.1%	n.s.	n.s.
uitgaansfrequentie						
1-3 keer	52.8%	43.3%	45.0%	26.0%	**	****
4-9 keer	29.9%	39.7%	48.8%	50.0%		
10 keer of vaker	17.3%	17.0%	6.3%	24.0%		

¹⁰⁸ Categorie 'overig' toegevoegd sinds 2018.

¹⁰⁹ Categorie 'vmbo/havo/vwo' t/m 2022 inclusief enkelen met alleen basisschooldiploma.

¹¹⁰ Scholier of student = volgt een opleiding (middelbare scholier, mbo-student of hbo/wo-student). Werkend = volgt geen opleiding en heeft betaald werk. Niet-werkzaam = volgt geen opleiding en heeft geen betaald werk.

¹¹¹ Tot en met 2018 bepaald aan de hand van geboorteland (zie A.1 Surveymethode en definities, pag. 88).

¹¹² In 2017 werd gevraagd naar uitgaansgelegenheden tijdens het afgelopen jaar, waardoor percentages niet vergelijkbaar zijn.

Tabel A.35 alcohol

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie alcohol						
ooit	99.2%	99.3%	98.8%	98.2%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	98.4%	99.3%	97.6%	95.9%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	97.6%	99.3%	95.1%	94.2%	*	<i>n.s.</i>
elke dag	1.6%	12.0%	8.5%	2.9%	***	<i>n.s.</i>
frequentie (huidig)¹¹³						
1-3 dagen	22.0%	12.2%	13.2%	17.5%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
4-8 dagen	49.6%	41.0%	47.4%	33.8%		
9-16 dagen	19.5%	28.1%	23.7%	31.9%		
17-28 dagen	8.9%	18.7%	15.8%	16.9%		
gemiddeld (sd)	8.2 (6.2)	11.4 (8.0)	10.5 (7.5)	10.3 (7.0)	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
hoeveelheid (huidig)¹¹³						
maximaal 1 glas	0%	0%	1.3%	1.3%	****	<i>n.s.</i>
2-4 glazen	34.4%	48.2%	28.9%	26.8%		
5-9 glazen	48.4%	36.5%	40.8%	51.0%		
minimaal 10 glazen	17.2%	15.3%	28.9%	21.0%		
gemiddeld (sd)	6.3 (3.8)	5.7 (3.6)	7.5 (4.3)	6.8 (3.7)	*	<i>n.s.</i>

Tabel A.36 alcoholvrij

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie alcoholvrij						
laatste 12 maanden		60.0%		45.8%	*	

Tabel A.37 tabak

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie						
ooit	87.4%	87.3%	85.4%	78.2%	*	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	76.4%	73.9%	76.8%	68.2%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	67.7%	62.7%	72.0%	63.7%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
elke dag	32.3%	31.0%	46.3%	27.1%	<i>n.s.</i>	***
frequentie (huidig)¹¹⁴						
1-3 dagen	27.9%	27.3%	5.2%	16.7%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
4-8 dagen	5.8%	8.0%	15.5%	13.9%		
9-16 dagen	8.1%	10.2%	10.3%	13.9%		
17-28 dagen	58.1%	54.5%	69.0%	55.6%		
gemiddeld (sd)	17.7 (11.5)	17.4 (11.6)	21.5 (9.6)	17.5 (10.9)	<i>n.s.</i>	*
hoeveelheid (huidig)¹¹⁴						
maximaal 1 sigaret	8.2%	12.8%	8.6%	5.9%	*	<i>n.s.</i>
2-4 sigaretten	23.5%	26.7%	19.0%	12.9%		
5-9 sigaretten	34.1%	20.9%	24.1%	31.7%		
minimaal 10 sigaretten	34.1%	39.5%	48.3%	49.5%		
gemiddeld (sd)	7.7 (5.4)	8.3 (6.9)	11.3 (8.6)	10.2 (6.1)	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>

¹¹³ Frequentie (aantal drinkdagen in de laatste 4 weken) en hoeveelheid (aantal glazen op drinkdagen) zijn van toepassing op huidige drinkers (laatste 4 weken) en werden in eerdere cafésurveys op verschillende manieren gemeten (zie A.1 *Surveymethode en definities*, pag. 88).

¹¹⁴ Frequentie (aantal rookdagen in de laatste 4 weken) en hoeveelheid (aantal sigaretten op rookdagen) zijn van toepassing op huidige rokers (laatste 4 weken) en werden in eerdere cafésurveys op verschillende manieren gemeten (zie A.1 *Surveymethode en definities*, pag. 88).

Tabel A.38 vaperen

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie vaperen						
ooit	38.2%	41.5%		65.7%	****	
laatste 12 maanden	21.3%	23.2%	46.3%	50.9%	****	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	8.7%	9.9%		30.8%	****	
prevalentie tabak en/of vaperen						
ooit	88.2%	87.3%		86.5%	<i>n.s.</i>	
laatste 12 maanden	77.2%	74.6%	79.3%	76.5%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	68.5%	64.1%		66.7%	<i>n.s.</i>	

Tabel A.39 cannabis

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie cannabis						
ooit	85.0%	86.6%	82.9%	69.4%	****	*
laatste 12 maanden	59.1%	62.0%	67.1%	36.5%	****	****
laatste 4 weken	29.9%	33.1%	43.9%	25.7%	<i>n.s.</i>	***
elke dag	1.6%	2.8%	12.2%	1.8%	<i>n.s.</i>	****
frequentie (huidig)¹¹⁵						
1-3 dagen	63.2%	69.6%	28.1%	37.2%	*	<i>n.s.</i>
4-8 dagen	15.8%	17.4%	21.9%	39.5%		
9-16 dagen	10.5%	6.5%	18.8%	9.3%		
17-28 dagen	10.5%	6.5%	31.3%	14.0%		
gemiddeld (sd)	6.3 (7.6)	5.2 (6.9)	12.8 (11.3)	7.8 (8.3)	<i>n.s.</i>	*
hoeveelheid (huidig)						
maximaal 1 joint	73.7%	65.2%	37.5%	40.0%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
2-4 joints	26.3%	32.6%	31.3%	51.4%		
5-9 joints	0.0%	2.2%	28.1%	5.7%		
minimaal 10 joints	0.0%	0.0%	3.1%	2.9%		
gemiddeld (sd)	1.3 (0.9)	1.3 (0.9)	3.2 (2.8)	2.4 (2.3)	*	<i>n.s.</i>

Tabel A.40 xtc-pillen

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie						
ooit	45.7%	49.3%	50.0%	51.2%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	36.2%	35.9%	36.6%	32.4%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	22.0%	14.8%	18.3%	14.7%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
frequentie (recent)¹¹⁶						
gemiddeld (sd)	9.6 (22.6)	4.8 (5.4)	28.5 (50.0)	11.4 (50.0)	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>

Tabel A.41 cocaïne

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie						
ooit	26.8%	28.9%	41.5%	36.5%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	22.8%	22.5%	32.9%	28.2%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	10.2%	9.9%	23.2%	17.6%	*	<i>n.s.</i>
frequentie (recent)¹¹⁶						
gemiddeld (sd)	16.6 (39.4)	24.5 (57.7)	53.7 (114.2)	10.3 (14.2)	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>

¹¹⁵ Frequentie (aantal blowdagen in de laatste 4 weken) en hoeveelheid (aantal joints op blowdagen) zijn van toepassing op huidige blowers (laatste 4 weken) en werden in eerdere cafésurveys op verschillende manieren gemeten (zie A.1 *Surveymethode en definities*, pag. 88).

¹¹⁶ Frequentie (aantal gebruiksdagen in de laatste 12 maanden) is uitsluitend van toepassing op recente gebruikers.

Tabel A.42 amfetamine

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie						
ooit	29.1%	22.5%	32.9%	21.4%	<i>n.s.</i>	*
laatste 12 maanden	22.8%	16.2%	25.6%	9.5%	<i>n.s.</i>	****
laatste 4 weken	7.9%	6.3%	13.4%	4.2%	<i>n.s.</i>	**
frequentie (recent) ¹¹⁶						
gemiddeld (sd)	6.9 (12.2)	5.9 (9.8)	81.6 (126.7)	5.6 (12.1)	<i>n.s.</i>	*

Tabel A.43 mdma-poeder, 3-MMC/4-MMC, 4-FA en 5-APB/6-APB

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie mdma-poeder						
ooit	24.4%	33.8%	45.1%	44.6%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	18.9%	23.2%	28.0%	33.7%	*	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	5.5%	4.9%	14.6%	16.9%	****	<i>n.s.</i>
prevalentie 3-MMC/4-MMC						
ooit	3.1%	3.5%	37.8%	30.9%	****	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	2.4%	1.4%	25.6%	23.6%	****	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	1.6%	0%	18.3%	13.3%	****	<i>n.s.</i>
prevalentie 4-FA						
ooit	26.8%	13.4%	17.1%	4.3%	<i>n.s.</i>	****
laatste 12 maanden	14.2%	5.6%	8.5%	1.8%	<i>n.s.</i>	*
laatste 4 weken	0.8%	1.4%	6.1%	1.2%	<i>n.s.</i>	*
prevalentie 5-APB/6-APB						
ooit	0.8%	1.4%	7.3%	4.8%	***	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	0.8%	0%	1.2%	3.6%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	0%	0%	1.2%	2.4%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>

Tabel A.44 ketamine, lachgas en ghb

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
prevalentie ketamine						
ooit	17.3%	14.8%	36.6%	24.1%	*	*
laatste 12 maanden	12.6%	8.5%	19.5%	13.9%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	7.1%	2.8%	13.4%	6.6%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
prevalentie lachgas						
ooit	54.3%	59.2%	47.6%	39.8%	****	<i>n.s.</i>
laatste 12 maanden	39.4%	40.8%	14.6%	11.4%	****	<i>n.s.</i>
laatste 4 weken	11.8%	13.4%	8.5%	5.4%	*	<i>n.s.</i>
prevalentie ghb						
ooit	6.3%	4.9%	19.5%	8.5%	<i>n.s.</i>	*
laatste 12 maanden	4.7%	2.8%	9.8%	2.4%	<i>n.s.</i>	*
laatste 4 weken	1.6%	0.7%	4.9%	0.6%	<i>n.s.</i>	*

Tabel A.45 paddo's, 2c-B, lsd en dmt

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	p '18-'24	p '22-'24
prevalentie paddo's						
ooit	19.7%	18.3%	36.6%	20.0%	n.s.	**
laatste 12 maanden	10.2%	7.7%	15.9%	12.7%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	0.8%	0%	6.1%	4.2%	*	n.s.
prevalentie 2c-B						
ooit	16.5%	11.3%	31.7%	24.1%	***	n.s.
laatste 12 maanden	13.4%	5.6%	14.6%	13.3%	*	n.s.
laatste 4 weken	3.9%	2.1%	7.3%	2.4%	n.s.	n.s.
prevalentie lsd						
ooit	5.5%	4.2%	18.3%	6.1%	n.s.	***
laatste 12 maanden	3.1%	2.8%	8.5%	3.0%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	0.8%	0%	4.9%	1.2%	n.s.	n.s.
prevalentie dmt						
ooit	1.6%	3.5%	7.3%	4.2%	n.s.	n.s.
laatste 12 maanden	0.8%	0%	1.2%	1.8%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	0%	0%	0%	0.6%	n.s.	n.s.

Tabel A.46 crack, heroïne en methamfetamine

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	p '18-'24	p '22-'24
prevalentie crack						
ooit	2.4%	0.7%	7.3%	1.8%	n.s.	n.s.
laatste 12 maanden	0.8%	0.7%	1.2%	1.8%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	0%	0.7%	1.2%	1.8%	n.s.	n.s.
prevalentie heroïne						
ooit	2.4%	0.7%	3.7%	1.8%	n.s.	n.s.
laatste 12 maanden	1.6%	0%	0%	1.2%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	1.6%	0%	0%	1.2%	n.s.	n.s.
prevalentie methamfetamine						
ooit	0.8%	1.4%	6.1%	1.2%	n.s.	*
laatste 12 maanden	0%	0%	1.2%	1.2%	n.s.	n.s.
laatste 4 weken	0%	0%	1.2%	0.6%	n.s.	n.s.

Tabel A.47 middelengebruik tijdens een caféavond

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	¹¹⁷ 2022	2024	p '18-'24	p '22-'24
tijdens (vorige) caféavond						
alcohol	87.8%	94.3%	87.0%	90.6%	n.s.	
tabak	45.2%	45.8%		58.5%	*	
cannabis	3.2%	2.8%	21.7%	10.6%	**	
xtc/mdma ¹¹⁸	1.6%	0%	0%	2.9%	n.s.	
cocaïne	3.2%	2.8%	4.3%	10.5%	**	
amfetamine	3.2%	0%	4.3%	0.6%	n.s.	
drank en/of drugs¹¹⁹						
niets	11.5%	5.7%	4.3%	7.6%	****	
alleen drank	77.0%	88.7%	60.9%	71.9%		
(ook) drugs	11.5%	5.7%	34.8%	20.5%		

¹¹⁷ In 2022 is tijdens een tweede veldwerkrunde de online vragenlijst ter plekke afgenomen en zijn vragen over middelengebruik tijdens het uitgaan achterwege gelaten omdat de uitgaansavond nog gaande was. Het aantal onderzochte jongvolwassen uitgaanders uit de eerste veldwerkrunde (n = 23) is te beperkt voor zinnige vergelijkingen.

¹¹⁸ Xtc-pillen en/of mdma-poeder.

¹¹⁹ Drugs = cannabis, xtc/mdma, cocaïne, amfetamine of andere drugs. Nicotine buiten beschouwing gelaten.

Tabel A.48 medicijnen en gokken

Jongvolwassen uitgaanders (18-29 jaar)

	2017	2018	2022	2024	<i>p</i> '18-'24	<i>p</i> '22-'24
medicijnen zonder recept (laatste 12 maanden)						
adhd-medicatie			8.5%	8.2%		<i>n.s.</i>
slaap- of kalmeringsmiddelen			4.9%	4.7%		<i>n.s.</i>
zware pijnstillers			3.7%	4.1%		<i>n.s.</i>
antidepressiva			0%	2.9%		<i>n.s.</i>
TOTAAL			15.9%	18.1%		<i>n.s.</i>
gokken (laatste 12 maanden)						
online	11.0%	7.2%	19.5%	21.6%	****	<i>n.s.</i>
offline	22.8%	17.4%	13.4%	22.2%	<i>n.s.</i>	<i>n.s.</i>
TOTAAL	26.8%	18.8%	28.0%	36.3%	****	<i>n.s.</i>

VI B Bijlage markt

B.1	Analysemethode testservice	116
B.1.1	Werkzame stof	116
B.1.2	Zuiverheid	117
B.1.3	Vervuilende stoffen	117
B.1.4	Dosering	117
B.1.5	Prijs	117
B.2	Tabellen testservice	119
B.2.1	Aanbod	119
Tabel B.1	soort drugsmonsters aangeboden	119
B.2.2	Ecstasy	119
Tabel B.2	vorm	119
Tabel B.3	werkzame stof xtc-pillen	119
Tabel B.4	dosering en prijs xtc-pillen	119
Tabel B.5	werkzame stof mdma-poeders	120
Tabel B.6	dosering en prijs mdma-poeders	120
B.2.3	Cocaïne	120
Tabel B.7	vorm	120
Tabel B.8	werkzame stof cocaïnepoeders	120
Tabel B.9	dosering en prijs cocaïnepoeders	120
B.2.4	Amfetamine	121
Tabel B.10	vorm	121
Tabel B.11	werkzame stof amfetaminepoeders	121
Tabel B.12	dosering en prijs amfetaminepoeders	121
B.2.5	Ketamine	121
Tabel B.13	vorm	121
Tabel B.14	werkzame stof ketaminepoeders	121
Tabel B.15	dosering en prijs ketaminepoeders	122
B.2.6	2c-B	122
Tabel B.16	vorm	122
Tabel B.17	werkzame stof 2c-B-pillen	122
Tabel B.18	dosering en prijs 2c-B-pillen	122
B.2.7	3-MMC/4-MMC	122
Tabel B.19	vorm	122
Tabel B.20	testuitslag 3-MMC/4-MMC-poeders	123
B.2.8	Overige monsters	123
Tabel B.21	werkzame stof overige monsters	123
B.3	Tabellen surveys uitgaanders	123
Tabel B.22	kopen en prijzen van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine	123

B.1 Analysemethode testservice

Sinds 2012 worden in Antenne testresultaten (en bij herkende pillen de testuitslag van eerdere analyse) in vijf categorieën gerapporteerd.

- 1 Het monster bevat uitsluitend de werkzame stof waarvoor het is gekocht.
- 2 Het monster bevat voornamelijk de werkzame stof waarvoor het is gekocht.¹²⁰
- 3 Het monster bevat voornamelijk of uitsluitend een ander hoofdbestanddeel.¹²¹
- 4 Het monster bevat (1) de werkzame stof waarvoor het is gekocht plus andere werkzame stoffen, maar het is niet mogelijk om vast te stellen wat het hoofdbestanddeel is omdat de dosering van de stof zelf of de andere stoffen niet werd gekwantificeerd, of (2) geen enkele werkzame stof. Daarom zal aan deze restcategorie 'overig' in de tekst weinig aandacht worden besteed.¹²²
- 5 Er is geen analyse gedaan of de testuitslag ontbreekt. Bij de berekening van percentages wordt deze categorie buiten beschouwing gelaten.¹²³

Voor 3-MMC/4-MMC-poeders wordt een afwijkende indeling gebruikt omdat deze stoffen niet worden gekwantificeerd:

- poeders met uitsluitend de stof waarvoor het is gekocht¹²⁴
- poeders met zowel de stof waarvoor het is gekocht als (een) andere stof(fen)
- poeders met uitsluitend (een) andere stof(fen) of geen enkele werkzame stof

B.1.1 Werkzame stof

Werkzame stoffen zijn de actieve stoffen in een monster ('vulmiddelen' zonder werking niet meegeteld).

Monsters kunnen de werkzame stof bevatten waarvoor het middel is gekocht, maar ook werkzame stoffen waarvoor het middel niet is gekocht. Een monster kan bijvoorbeeld als mdma zijn gekocht, maar ook (of uitsluitend) MDA bevatten.

Nieuw laboratorium

Het DIMS is in 2023 overgegaan naar een nieuw laboratorium met zeer gevoelige analysemethoden, waardoor meer werkzame stoffen kunnen worden geïdentificeerd, maar ook makkelijk (en veel) sporen van onbekende

¹²⁰ Het monster bevat naast de stof waarvoor het is gekocht ook andere stoffen. Het gewicht of volumepercentage van de stof waarvoor het is gekocht is echter het grootst (of meer dan 50% bij poeders). Onder deze categorie vallen ook monsters die, naast de stof waarvoor het is gekocht, ook niet gekwantificeerde relatief onschuldige bijproducten bevatten.

¹²¹ Het monster bevat andere werkzame stoffen. Daarnaast kan het ook de stof bevatten waarvoor het is gekocht, maar het gewicht of volumepercentage van de andere stof is het grootst. Dit kan alleen bepaald worden wanneer de dosering werd gekwantificeerd.

¹²² Sinds 2024 worden poeders met niet-gekwantificeerde andere stoffen, maar met meer dan 50% van de stof waarvoor het is gekocht bij categorie 2 gerekend. Dit geldt niet met terugwerkende kracht voor de historische data, maar heeft weinig effect op trendanalyses omdat deze restcategorie bij poeders in het verleden weinig voorkwam.

¹²³ Niet-geanalyseerde monsters zijn niet-herkende pillen en overige monsters die op verzoek van de gebruiker niet werden doorgestuurd naar het laboratorium of wegens beperkte laboratoriumcapaciteit niet konden worden geanalyseerd.

¹²⁴ Een monster gekocht als 3-MMC dat ook of uitsluitend 4-MMC bevat valt hier dus niet onder.

werkzame stoffen worden aangetoond. Deze onbekende stoffen worden daarom niet geteld als vervuiling.

Voorheen werden onbekende stoffen wel meegerekend, waardoor analyseresultaten wat af kunnen wijken van die van voorgaande jaren.¹²⁵

B.1.2 Zuiverheid

Een monster is zuiver (categorie 1) wanneer een monster geen andere stof bevat dan de stof waarvoor het middel is gekocht. Monsters in categorie 2 zijn niet zuiver, maar bevatten voornamelijk de stof waarvoor het middel is gekocht en een beperkte hoeveelheid andere werkzame stoffen of bijproducten.¹²⁶

B.1.3 Vervuilende stoffen

Wanneer monsters andere werkzame stoffen bevatten dan waarvoor het middel is gekocht, wordt dit vervuiling genoemd. Dit geldt ook wanneer de andere stoffen in kleine hoeveelheden voorkomen en de stof waarvoor het gekocht is het hoofdbestanddeel vormt. Bijproducten en sporen van onbekende stoffen worden niet als vervuilende stoffen gezien.

B.1.4 Dosering

Dosering (ook wel 'sterkte') heeft betrekking op de hoeveelheid werkzame stof in een monster. Dit wordt alleen weergegeven voor monsters die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het is gekocht. 'Nep' drugs die (vooral) andere stoffen bevatten worden hierbij dus buiten beschouwing gelaten. De dosering wordt voor pillen uitgedrukt in milligram, voor vloeistoffen in milligram per milliliter, voor papertrips in microgram en voor poeders in volumepercentage. Vrijwel alle poeders bestaan uit een psychoactieve base en een inactief zout. Voor de dosering wordt alleen het psychoactieve deel gemeten. Zelfs als een poeder volledig zuiver is, is de dosering door de aanwezigheid van zout nooit 100%. In tabellen en grafieken wordt naast het gemiddelde ook een boven- en benedenmarge aangegeven waarbinnen 95% van de monsters vallen.¹²⁷

B.1.5 Prijs

Klanten wordt gevraagd wat zij voor het middel dat ze komen laten testen hebben betaald. De gemiddelde prijs wordt alleen weergegeven voor monsters die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het

¹²⁵ Het is echter niet mogelijk om met terugwerkende kracht vervuilingen met onbekende stoffen in voorgaande jaren te negeren, omdat een deel van de oude onbekende stoffen door het nieuwe laboratorium wel kan worden geïdentificeerd.

¹²⁶ Of een monster als zuiver wordt gekwalificeerd, hangt daarmee ook af van de nauwkeurigheid van de test. FT-IR heeft bijvoorbeeld een detectielimiet van 10%. Zijn er vervuilende stoffen in lagere concentratie aanwezig, dan zullen deze niet worden gedetecteerd en zal het monster als zuiver worden gekwalificeerd. Overigens bleek de inzet van FT-IR-analyses nauwelijks van invloed op het aandeel zuivere monsters.

¹²⁷ Deze marges zijn geschat op het gemiddelde plus of min 1,96 maal de standaarddeviatie. Wanneer de geschatte benedenmarge lager was dan de laagste dosering die daadwerkelijk werd aangetroffen, dan is het daadwerkelijke minimum genomen. Een soortgelijke procedure is voor de bovenmarge gevolgd. Bij monsters in poedervorm is de bovenmarge bovendien gemaximeerd op het maximaal haalbare volumepercentage.

is gekocht.¹²⁸ Bij de berekening van het gemiddelde worden gratis verkregen monsters niet meegenomen en onwaarschijnlijk hoge prijzen buiten beschouwing gelaten. Prijzen worden afgezet tegen de dosering.

¹²⁸ Als de aantallen dat toelaten wordt ter controle wel gekeken of andere monsters ('nep'-pillen en -poeders) vergelijkbaar geprijsd zijn.

B.2 Tabellen testservice

B.2.1 Aanbod

Tabel B.1 soort drugsmonsters aangeboden

	ecstasy (xtc/mdma)	cocaine	amfetamine	ketamine	2c-b	3-MMC/4-MMC	4-FA	lsd	ghb	overig	onbekend	TOTAAL
2017	109	15	17	10	11	4	16	4	4	12		202
2018	192	33	35	9	15	2	0	3	4	15	10	318
2019	223	28	37	16	25	6	17	3	6	17	1	379
2020	133	19	7	15	21	4	3	7	2	14	5	230
2021	96	18	16	9	16	5	1	5	2	10	1	179
2022	183	27	13	10	16	6		4	5	9	3	276
2023	203	26	18	10	12	14	1	2	4	19		312
2024	227	19	5	8	10	39		2	3	21		334

B.2.2 Ecstasy

Tabel B.2 vorm

	pillen		poeders/kristallen		overig/onbekend	
2017	98	90%	8	7%	3	3%
2018	175	91%	16	8%	1	1%
2019	210	94%	13	6%		
2020	121	91%	10	8%	2	2%
2021	88	92%	7	7%	1	1%
2022	165	90%	18	10%		
2023	176	85%	30	15%		
2024	195	86%	32	14%		

Tabel B.3 werkzame stof xtc-pillen

	uitsluitend mdma		voornamelijk mdma		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	76	92%	4	5%			3	4%	16
2018	129	92%	4	3%	2	1%	5	2%	35
2019	130	78%	25	15%	1	1%	11	7%	43
2020	72	69%	31	30%	1	1%			17
2021	63	83%	11	15%	2	3%			12
2022	107	81%	20	15%	1	1%	4	3%	33
2023	118	92%	5	4%	1	1%	4	3%	48
2024	138	95%	7	5%					50

Tabel B.4 dosering en prijs xtc-pillen

Selectie van xtc-pillen met uitsluitend of voornamelijk mdma (en met prijsopgave)

	dosering mg mdma min-max gemiddeld (sd)		prijs per pil gemiddeld	
2017	80	39-230	161 (41)	80 €3,97
2018	133	74-241	179 (35)	125 €3,83
2019	155	62-235	172 (32)	154 €3,88
2020	103	68-287	166 (42)	95 €3,78
2021	74	67-311	174 (45)	72 €4,00
2022	127	1-292	142 (45)	123 €4,16
2023	123	10-221	146 (42)	119 €4,39
2024	145	37-247	145 (36)	143 €4,22

Tabel B.5 *werkzame stof mdma-poeders*

	uitsluitend mdma		voornamelijk mdma		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	9	90%			1	10%			9
2018	10	71%	3	21%	1	7%			10
2019	11	85%	2	15%					11
2020	6	60%	3	30%	1	10%			6
2021	6	86%					1	14%	6
2022	13	93%			1	7%			13
2023	21	70%	1	3%	5	17%	3	10%	
2024	29	100%							3

Tabel B.6 *dosering en prijs mdma-poeders*

Selectie van mdma-poeders met uitsluitend of voornamelijk mdma (en met prijsopgave)

		min-max	dosering % mdma gemiddeld (sd)	prijs per gram gemiddeld
2017	9	75-80	77 (2)	€19,14
2018	13	15-83	72 (18)	€16,42
2019	13	75-84	79 (3)	€15,58
2020	9	70-84	77 (4)	€18,75
2021	6	77-84	79 (3)	€20,33
2022	13	15-86	75 (18)	€24,27
2023	22	75-83	78 (2)	€23,32
2024	29	63-84	76 (5)2	€22,41

B.2.3 Cocaïne

Tabel B.7 *vorm*

	poeders/kristallen		overig/onbekend	
2017	15	100%	3	3%
2018	33	100%	1	1%
2019	28	100%		
2020	19	100%	2	2%
2021	18	100%	1	1%
2022	27	100%		
2023	26	100%		
2024	19	100%		

Tabel B.8 *werkzame stof cocaïnepoeders*

	uitsluitend cocaïne		voornamelijk cocaïne		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	3	20%	11	73%			1	7%	
2018	8	25%	21	66%			3	9%	1
2019	3	11%	23	85%			1	4%	1
2020	2	11%	14	74%	1	5%	2	11%	
2021	7	39%	10	56%			1	6%	
2022	10	48%	11	52%					6
2023	18	86%			2	10%	1	5%	5
2024	6	35%	6	35%	1	6%	4	24%	2

Tabel B.9 *dosering en prijs cocaïnepoeders*

Selectie van cocaïnepoeders met uitsluitend of voornamelijk cocaïne (en met prijsopgave)

		min-max	dosering % cocaïne gemiddeld (sd)	prijs per gram gemiddeld
2017	14	19-86	65 (18)	€46,64
2018	29	32-84	68 (13)	€48,62
2019	26	31-83	65 (13)	€48,65
2020	16	41-84	68 (15)	€52,14
2021	17	28-85	75 (14)	€52,35
2022	21	46-89	76 (13)	€49,50
2023	18	61-88	75 (9)	€51,11
2024	12	52-88	74 (11)	€57,08

B.2.4 Amfetamine

Tabel B.10 vorm

	poeders/kristallen		overig/onbekend	
2017	17	100%	3	3%
2018	34	97%	1	1%
2019	37	100%		
2020	7	100%	2	2%
2021	16	100%	1	1%
2022	13	100%		
2023	18	100%		
2024	5	100%		

Tabel B.11 werkzame stof amfetaminepoeders

	uitsluitend amfetamine		voornamelijk amfetamine		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	10	59%	1	6%	6	35%			
2018			10	29%	23	68%	1	3%	
2019	19	53%	6	17%	11	31%			1
2020	4	57%	1	14%	2	29%			
2021	11	69%	3	19%	2	13%			
2022	7	64%	1	9%	1	9%	2	15%	2
2023	7	41%	2	12%	6	35%	2	12%	1
2024	4	80%	1	20%					

Tabel B.12 dosering en prijs amfetaminepoeders

Selectie van amfetaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk amfetamine (en met prijsopgave)

	dosering		prijs	
	min-max	% amfetamine gemiddeld (sd)	per gram gemiddeld	
2017	8	57-72	65 (11)	11
2018	10	45-65	54 (6)	10
2019	25	26-72	61 (14)	24
2020	5	57-74	67 (9)	5
2021	14	42-75	64 (11)	12
2022	8	48-73	66 (8)	7
2023	9	36-71	58 (12)	9
2024	5	56-71	66 (6)	5

B.2.5 Ketamine

Tabel B.13 vorm

	poeders/kristallen		overig/onbekend	
2017	10	100%		
2018	9	100%		
2019	16	100%		
2020	15	100%		
2021	9	100%		
2022	10	100%		
2023	10	100%		
2024	8	100%		

Tabel B.14 werkzame stof ketaminepoeders

	uitsluitend ketamine		voornamelijk ketamine		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	8	80%					2	20%	
2018	8	89%					1	11%	
2019	14	93%	1	7%					1
2020	15	100%							
2021	6	67%			1	11%	2	22%	
2022	1	90%					1	10%	
2023	9	90%			1	10%			
2024	5	71%			2	30%			1

Tabel B.15 dosering en prijs ketaminepoeders

Selectie van ketaminepoeders met uitsluitend of voornamelijk ketamine (en met prijsopgave)

		min-max	dosering % ketamine gemiddeld (sd)		prijs per gram gemiddeld
2017	8	50-83	73 (11)	8	€22,00
2018	8	52-87	78 (11)	7	€20,71
2019	15	69-87	80 (4)	14	€21,79
2020	15	41-87	81 (12)	15	€22,00
2021	6	79-87	84 (3)	6	€16,33
2022	9	76-87	81 (3)	9	€30,78
2023	9	36-83	75 (16)	9	€26,25
2024	5	81-83	82 (1)	5	€24,40

B.2.6 2c-B

Tabel B.16 vorm

	pillen		overig/onbekend	
2017	11	100%		
2018	15	100%		
2019	25	100%		
2020	20	95%	1	5%
2021	15	94%	1	6%
2022	14	88%	2	12%
2023	11	92%	1	8%
2024	9	90%	1	10%

Tabel B.17 werkzame stof 2c-B-pillen

	uitsluitend 2c-B-pillen		voornamelijk 2c-B-pillen		ander hoofdbestanddeel		overige monsters		geen analyse
2017	7	88%	1	13%					3
2018	4	36%	7	64%					4
2019	6	35%	3	18%	2	12%	6	24%	8
2020	9	53%	1	6%			7	41%	3
2021	3	21%					11	79%	1
2022	3	27%			3	27%	5	45%	3
2023	10	100%							1
2024	4	80%	1	20%					4

Tabel B.18 dosering en prijs 2c-B-pillen

Selectie van 2c-B-pillen met uitsluitend of voornamelijk 2c-B (en met prijsopgave)

		min-max	dosering mg 2c-B gemiddeld (sd)		prijs per pil gemiddeld
2017	8	8-15	11 (2)	8	€3,25
2018	11	4-15	10 (3)	11	€3,91
2019	9	7-14	11 (2)	9	€2,94
2020	10	6-13	10 (2)	10	€4,45
2021	3	7-13	10 (3)	3	€4,83
2022	3	8-18	14 (5)	2	€5,00
2023	10	7-15	11 (3)	10	€4,35
2024	5	6-10	8 (1)	5	€4,10

B.2.7 3-MMC/4-MMC

Tabel B.19 vorm

	poeders/kristallen		overig/onbekend	
2017	3	75%	1	25%
2018	1	50%	1	50%
2019	5	83%	1	17%
2020	4	100%		
2021	5	100%		
2022	5	83%	1	17%
2023	11	79%	3	21%
2024	39	100%		

Tabel B.20 testuitslag 3-MMC/4-MMC-poeders

	¹²⁹ uitsluitend 3-MMC/4-MMC		ook andere stof(fen)		uitsluitend andere stof(fen)		geen analyse
2017	1	25%	1	25%	2	50%	
2018							2
2019	5	83%	1	17%			
2020	4	100%					
2021	3	60%	2	40%			
2022	1	20%	1	20%	3	60%	1
2023	2	20%	1	10%	7	70%	1
2024	2	9%	1	4%	20	87%	16

B.2.8 Overige monsters

Tabel B.21 werkzame stof overige monsters

Aangeboden overige monsters met minimaal drie testuitslagen¹³⁰

testresultaten	
2F-DCK (3x)	2-fluor-deschloorketamine (1x) ketamine (2x)

B.3 Tabellen surveys uitgaanders

Tabel B.22 kopen en prijzen van xtc-pillen, cocaïne en amfetamine

Percentage recente gebruikers dat de laatste 12 maanden zelf kocht en gemiddelde prijs (sd) die zij betaalden

	xtc prijs per pil		cocaïne prijs per gram		amfetamine prijs per gram	
	kopen		kopen		kopen	
2017	59.6%	€4,61 (2,38)	46.7%	€46,73 (8,51)	48.3%	€8,31 (4,21)
2018	61.7%	€4,41 (1,76)	48.7%	€46,50 (10,53)	35.7%	€7,40 (3,36)
2022	59.0%	€4,35 (1,80)	56.8%	€46,03 (9,87)	45.8%	€10,68 (7,45)
2024	67.6%	€5,52 (3,19)	70.1%	€49,79 (13,02)	65.2%	€14,73 (7,81)

¹²⁹ Gekeken werd naar de specifieke stof waarvoor het gekocht is. Een monster gekocht als 3-MMC dat ook of uitsluitend 4-MMC bevat valt hier dus niet onder.

¹³⁰ Monsters waarvan slechts één of twee exemplaren werden aangeboden of getest, werden gekocht als: 2-MMC, 2C-E, 3-CMC, 4-HO-MET, 6-APB, alprazolam, amanita muscaria, blue, DMT, ghb, lsd, lsz, metizolam, 'party-pakket', THC snoep, tucibi.